

အာရှကောက် (မြန်မာပြန်)

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ

CAN ASIANS THINK?

KISHORE MAHBUBANI

လက်ထွဲစော်စော့ဆုတ်(၁၂)

လက်တွဲဖော်

စာဖတ်ခြင်းက ပြည့်ဝစေ၏။ ဆွေးနွေးခြင်းက အသင့်ဖြစ်စေ၏။
ရေးသားခြင်းက တိကျစေ၏။

*Reading maketh a full man; confrence a ready man;
writing an exact man.* Francis Bacon (1625)

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

- ◆ ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး ခွံ့အရေး။
- ◆ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး ခွံ့အရေး။
- ◆ အချုပ်အခြာ အာဏာ တည်တံ့ ခိုင်မြဲရေး ခွံ့အရေး။

နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပေါ်ပေါက်ရေးသည် ပြည်ထောင်စုသားအားလုံး၏ ပဓာနကျသော တာဝန်ဖြစ်သည်။

ပြည်သူ့သဘောထား

- ◆ ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ◆ နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက် ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ◆ နိုင်ငံတော်၏ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံ များအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ◆ ပြည်တွင်းပြည်ပအဖျက်သမားများကို ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် (၄)ရပ်

- ◆ နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရား ဥပဒေစိုးမိုးရေး။
- ◆ အမျိုးသား ပြန်လည် စည်းလုံး ညီညွတ်ရေး။
- ◆ ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- ◆ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး။

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (၄)ရပ်

- ◆ စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- ◆ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- ◆ ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့်အရင်းအနှီးများ ဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- ◆ နိုင်ငံတော် စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။

လူမှုရေးဦးတည်ချက် (၄)ရပ်

- ◆ တစ်မျိုးသားလုံး၏စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး။
- ◆ အမျိုးဂုဏ်၊ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေး လက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေး။
- ◆ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန် ထက်မြက်ရေး။
- ◆ တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး။

သဘောထား

ကဋ္ဌန်တော့်စာတွေ
 ဖတ်လေသူများ
 အတွေးပွားမှု
 ရေးသူကဋ္ဌန်တော်
 ရေးရပျော်ပြီ
 လူဇော်မလုပ်
 ကြိုးကုတ်လျက်သာ
 တင်ဆက်ပါသည်
 ဉာဏ်လွှာခြုံသိုင်း
 စိတ်တိုင်းလည်းကျ
 တွေးဆ ဆင်ခြင် ကြည့်နိုင်စေ . . .

အတ္တကျော်

ထုတ်ဝေပြီး အတ္ထုကျော်ရဲ့ လက်တွဲဖော်စာအုပ်များ

- (၁) နေပျော်တဲ့ဘဝ။ ကြည်မြဲတဲ့ဘဝ။ ရွှင်လန်းတဲ့စိတ်
- (၂) နီကျာကျာငှက်ပြာလေးနဲ့ မိုင်ပေါင်းများစွာ
- (၃) ထိမ်းမြား ပေါင်းဖက် ရန်ဖြစ်လျက်ပင် ချစ်ကြင်နေနည်း
- (၄) ဘဝတူရိယာ
- (၅) မဖတ်နဲ့နော်
- (၆) ခြေရာ+ပြီးပြောက် လွမ်းပွင့်ကောက်သီ
- (၇) သားငယ် သမီးငယ်များ ပဲ့ပြင်ထိန်းကျောင်းခြင်း အနုပညာ
- (၈) သက်ငယ်စကား
- (၉) သားငယ်တို့ နားလည်ဖို့
- (၁၀) ဖြေတွေးလေးများ
- (၁၁) ဘယ်ဆီကိုများ ဒုန်းစိုင်းသွားနေ

ဆက်လက်ထုတ်ဝေမယ့် အတ္ထုကျော်ရဲ့ လက်တွဲဖော်စာအုပ်များ

- (၁၃) ငါ့စိတ်ကို လာမစမ်းနဲ့နော် (စိတ်စစ်ဆေးလွှာများ)
- (၁၄) သွေးဆုံးချိန်ခါ သိကောင်းစရာ
- (၁၅) တောင်အာဖရိက ဂန္ထဝင်ဝတ္ထု

လက်တွဲဖော် စာအုပ်အမှတ် (၁၂)

အတ္တကျော်
(မြန်မာပြန်)

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ
Can Asians Think?
by Kishore Mahbubani

လက်တွဲဖော်စာအုပ်တိုက်

☎ ၀၁ ၇၀ ၆၅ ၇၄

စာတိုက်သေတ္တာ ၂၆၉၊ ရန်ကုန်စာတိုက်ကြီး

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ (အတ္တကျော် - မြန်မာပြန်)

လက်တွဲဖော်စာအုပ်တိုက်

စာတိုက်သေတ္တာအမှတ် ၂၆၉။ ရန်ကုန်စာတိုက်ကြီး

ဖုန်း (၀၁) ၇၀ ၆၅ ၇၄ က တာဝန်ယူ ထုတ်ဝေပါတယ်။

- စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ♦ ၁၃၆/၂၀၀၄(၁၂)
- မျက်နှာပုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် ♦ ၃၁ ၀၀ ၀၄ ၀၅ ၀၁
- ပုံနှိပ်ခြင်း ♦ ပထမအကြိမ်
၂၀၀၅ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ
- အုပ်ရေ ♦ ၁,၀၀၀
- ထုတ်ဝေသူ ♦ ဦးကျော်ဟင်း
ယုံကြည်ချက်စာပေ
၁၁၃ဒုတိယထပ်(ယာ) ၃၃လမ်း
ရန်ကုန်မြို့
- မျက်နှာပုံးနဲ့အတွင်းပုံနှိပ်သူ ♦ ဦးဇော်မင်းအေး (၀၇၁၂၅)
ဇော်ပုံနှိပ်တိုက်၊
၃၈၆ အင်ကြင်းမြိုင်လမ်း၊
သုဝဏ္ဏ၊ ရန်ကုန်မြို့
- Cover Design ♦ ATK
- Typesetting & Layout ♦ လက်တွဲဖော်
- အပုံးဖလင် ♦ Best Colour
- အတွင်းဖလင် ♦ AZ
- စာအုပ်ချုပ် ♦ ကိုရဲထွန်းစာအုပ်ချုပ်လုပ်ငန်း
- တန်ဖိုး ♦ ၆၀၀/- (ကျပ် ခြောက်ရာ)

မာတိကာ

မူရင်းစာရေးဆရာ ကိရိရီ မာဘူဘာနီ	၈
ဘာသာပြန်သူ အတ္တကျော်	၉
ဘာသာပြန်သူ စကားဦးနဲ့ ကျေးဇူးမှတ်တမ်း	၁၀
၁။ အာရှသားတွေ စဉ်းစားတတ်ကဲ့လား	၁၆
၂။ အာရှ အရေးနိမ့်ခဲ့ရတဲ့ ထောင်စုနှစ်	၅၁
၃။ အနောက်ကမ္ဘာနဲ့ ကျန်တာတွေ	၆၃
၄။ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်တို့အပေါ် အာရှသားတစ်ယောက်ရဲ့ အမြင်	၁၀၅
၅။ အနောက်အနား အနောက်အကျန်	၁၅၃

မူရင်း စာရေးဆရာ ကီရှိုးရ် မာဘူဘာနီ

ဒဿနိကဗေဒနဲ့ သမိုင်းကျောင်းတော်သားဖြစ်တဲ့ ကီရှိုးရ် မာဘူဘာနီဟာ *Foreign Affairs, the National Interest, the New York Times, the Wall Street Journal* အစရှိတဲ့ နိုင်ငံရပ်ခြားတိုင်းတပါးက ထုတ်ဝေတဲ့ အဓိကရ ဂျာနယ်တွေနဲ့ သတင်းစာတွေမှာ အကျယ်တဝင့် ရေးသားနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတင်မက *Davos, Williamsburg, Dichley, IISS meeting* စသည်တို့ အပါအဝင် အဓိကရ နိုင်ငံတကာ ညီလာခံတွေမှာ တက်ရောက် ဟောပြောပို့ချနေသူလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွေကို သူ့ကိုယ်တိုင်က စိတ်ဝင်စားလို့ လုပ်ကိုင်ခဲ့တာဖြစ်ပြီး အလုပ်တာဝန် အရ လုပ်ခဲ့တာ မဟုတ်ပါဘူး။

အသက်မွေးမှုအရ မာဘူဘာနီဟာ အရပ်ဘက်ဝန်ထမ်းတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ၁၉၇၁ခုနှစ် ကတည်းက စင်္ကာပူနိုင်ငံခြားရေးဌာနမှာ အဆင့်ဆင့် တာဝန်ထမ်းခဲ့သူ သံတမန်တစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘောဒီးယား၊ မလေးရှား၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနဲ့ ကုလသမဂ္ဂတို့ အပါအဝင် နိုင်ငံရပ်ခြားမှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ နေထိုင်အမှုထမ်းခဲ့ဖူးပါတယ်။ စင်္ကာပူနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနရဲ့ မူဝါဒရေးရာ ပင်တိုင်အတွင်းဝန်အဖြစ်လည်း ၁၉၉၃ခုနှစ် ကနေ ၁၉၉၈ခုနှစ်အထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။

မာဘူဘာနီဟာ စင်္ကာပူနိုင်ငံ ဝန်ထမ်းကောလိပ်ရဲ့ ပထမဆုံး ကျောင်းအုပ်ကြီး လည်းဖြစ်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ အရှေ့တောင်အာရှပညာသိပ္ပံ၊ မူဝါဒပညာသိပ္ပံ၊ လီကွမ်ယု လဲလှယ်ရေးဖွဲ့လားရှစ်ပုံနဲ့ ကာကွယ်ရေးနဲ့ နည်းပညာလေ့လာရေးသိပ္ပံတို့အပါအဝင် စင်္ကာပူနိုင်ငံကို ဦးဆောင်နေတဲ့ သိပ္ပံတက္ကသိုလ်ကြီးများနဲ့ ပုရောဟိတ်ကြီးများ ဦးစီးတဲ့ အဖွဲ့တွေမှာလည်း သူ့အမှုထမ်းခဲ့ပါတယ်။

၁၉၆၇ခုနှစ်မှာ သမ္မတကပေးအပ်တဲ့ ပညာသင်ဆုကို ချီးမြှင့်ခံလိုက်ရတဲ့အတွက် စင်္ကာပူတက္ကသိုလ် (ယခု စင်္ကာပူအမျိုးသားတက္ကသိုလ်)မှာ မာဘူဘာနီဟာ ဒဿနိက ဗေဒပညာကို သင်ယူခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၇၆ခုနှစ်မှာတော့ ဒဿနိကဗေဒပညာနဲ့ပဲ ကနေဒါ နိုင်ငံ ဒါလဟိုဇီတက္ကသိုလ်က ချီးမြှင့်တဲ့မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၉၅ခုနှစ်မှာ တော့ အဲဒီတက္ကသိုလ်ကပဲ မာဘူဘာနီကို ဂုဏ်ထူးဆောင်ပါရဂူဘွဲ့ အပ်နှင်းချီးမြှင့်ခဲ့ပြန် ပါတယ်။ ၁၉၉၁-၉၂အတွင်းမှာတုန်းကလည်း အမေရိကန်နိုင်ငံဟားဗတ်တက္ကသိုလ်၊ နိုင်ငံတကာရေးရာဗဟိုဌာနမှာ ပညာရှင်ပါရဂူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသေးတယ်။

လောလောဆယ်မှာ အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ နယူးယောက်မြို့မှာ ရုံးစိုက်တဲ့ ကုလသမဂ္ဂ ရုံးချုပ်မှာ မစ္စတာ မာဘူဘာနီဟာ စင်္ကာပူနိုင်ငံဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂသံအမတ်ကြီးအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ကနေဒါနိုင်ငံအတွက် စင်္ကာပူနိုင်ငံဆိုင်ရာ မဟာဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး အဖြစ် ပူးတွဲတာဝန်ကိုလည်းကောင်း ထမ်းဆောင်လျက်ရှိပါတယ်။

ဘာသာပြန်သူ အတ္ထုကျော်

အမည်ရင်း အောင်သိန်းကျော်၊ ၁၉၅၇ခုနှစ် မန္တလေးမြို့ဖွား၊ အဘ ဦးစိန်မောင်၊ အမိ ဒေါ်သောင်းမေ၊ မွေးချင်း မရှိ။

မန္တလေး၊ လွိုင်ကော်၊ လောပိတ၊ တောင်ကြီး၊ မန္တလေးတို့မှာ မူလတန်းနဲ့ အလယ်တန်း ပညာသင်ခဲ့။ ရန်ကုန်မြို့ ဗိုလ်တထောင် အထက(၆)မှ ဆယ်တန်းအောင်၊ ရန်ကုန် ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်က ရူပဗေဒနဲ့ သိပ္ပံဘွဲ့ရ၊ မှတ်ပုံတင်ရှေ့နေသင်တန်းအောင်၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံ ဆိုဘောန်တက္ကသိုလ်က အသုံးချပြင်သစ်ဘာသာစကား ပထမဒီဂရီ ရ။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ အသုံးချစိတ်ပညာ ဒီပလိုမာအတွက် ဘွဲ့ယူစာတန်းပြုစုနေဆဲ။

အငှားယာဉ်မောင်း (၁၉၇၆-၈၀)၊ ကားဝယ်ရောင်း (၁၉၈၀)၊ ရွှေဝယ်ရောင်း (၁၉၈၀-၈၁)၊ အင်္ဂလိပ်စာအလွတ်သင်ဆရာ (၁၉၈၁-၂၀၀၀)၊ ရှေ့နေ (၁၉၈၂-၈၅)၊ ဥရောပသမဂ္ဂ ဘာသာပြန် (၁၉၈၈-၁၉၉၁)၊ ဩစတေးလျသံရုံး ပြန်ကြားရေးနှင့် သုတေသနတာဝန်ခံ (၁၉၉၁-၂၀၀၃)စသည်ဖြင့် လုပ်ကိုင်စားသောက်ခဲ့။

(၁၉၇၅-၇၆) ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ် နှစ်လည်မဂ္ဂဇင်းပါ “မေတ္တာဘွဲ့” စာညွှန့်က ပထမဆုံး ပုံနှိပ်စာမူ၊ ၁၉၈၀ပြည့် ဇူလိုင်လထုတ် သောင်းပြောင်း ထွေလာမဂ္ဂဇင်းပါ ဆောင်းပါးက ပြင်ပစာနယ်ဇင်းမှာ ပထမဆုံးပုံနှိပ်စာမူ၊ ၁၉၈၈ခုနှစ် မတ်လထုတ် ရုပ်မြင်သံလွှင့်မဂ္ဂဇင်းမှ စတင်ကာ “ဆူဒိုနင်” ကလောင်အမည်ကို ခံယူပြီး စာနယ်ဇင်းများမှာ ရေးသားခဲ့။ မန်တာခမ်း၊ အောင်သိန်းကျော် အပါအဝင် တခြား ကလောင်ခွဲတွေနဲ့လည်း ကြိုးကြား ရေးသားဆဲ။ “အတ္ထုကျော်” ကလောင်အမည်ကို ၂၀၀၀ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် စတင်ခံယူသုံးစွဲခဲ့။

သားငယ်သမီးငယ်များ ပဲ့ပြင်ထိန်းကျောင်းခြင်းအနုပညာ(စာပေလောက၊ ၁၉၉၇ နိုဝင်ဘာ)၊ တွေးတော ဆင်ခြင်မှု အနုပညာ (စာပေလောက၊ ၂၀၀၁ စက်တင်ဘာ)။ နေပျော်တဲ့ဘဝ၊ ကြည်မြဲတဲ့ဘဝ၊ ရွှင်လန်းတဲ့စိတ် (လက်တွဲဖော်၊ ၂၀၀၂ စက်တင်ဘာ)၊ နီတျာတျာ ငှက်ပြာလေးနဲ့မိုင်ပေါင်းများစွာ (လက်တွဲဖော်၊ ၂၀၀၃ ဧပြီ)၊ ထိမ်းမြား ပေါင်းဖက် ရန်ဖြစ်လျက်ပင် ချစ်ကြင်နေနည်း (လက်တွဲဖော်၊ ၂၀၀၃ ဇွန်)၊ ဘဝတူရိယာ (လက်တွဲဖော် ၂၀၀၄ ဇန်နဝါရီ)၊ မဖတ်နဲ့နော် (လက်တွဲဖော်၊ ၂၀၀၄ ဧပြီ)၊ ခြေရာ ပြီးပြောက် လွမ်းပွင့်ကောက်သီ (လက်တွဲဖော်၊ ၂၀၀၄ မေ)၊ သက်ငယ်စကား (လက်တွဲဖော် ၂၀၀၄ ဩဂုတ်)တို့ကို ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး။

၂၀၀၀ပြည့်နှစ်မှ စတင်ကာ လူမှုဆက်ဆံရေးပိုင်း လမ်းကျောင်းဆွေးနွေးသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိ။

- စာရေးလိုရင် - စာတိုက်သေတ္တာ ၂၆၉ ရန်ကုန်စာတိုက်ကြီး
- ဖုန်းဆက်လိုရင် - ၀၁ ၇၀ ၆၅ ၇၄

ဘာသာပြန်သူ စကားဦးနဲ့

ကျေးဇူးမှတ်တမ်း

အလင်းတန်းဂျာနယ်နဲ့ မဟာဂျာနယ်များမှာ ၂၀၀၁ခုနှစ်က ၂၀၀၄ ခုနှစ်အတွင်း “ဆူဒိုနင်”ဆိုတဲ့ ကျွန်တော့် ကလောင်ခွဲနဲ့ ထုံပိုင်း ထုံပိုင်း ဘာသာပြန်ဆိုဖော်ပြခဲ့တဲ့ “မစ္စတာကီရှိုး(ရ်)မာဘူဘာနီ”ရဲ့အက်ဆေး ငါးပုဒ်ကို စာအုပ်အဖြစ် ပြန်လည် စုစည်း တင်ဆက်လိုက်တာပါ။

မစ္စတာမာဘူဘာနီ ပြောတဲ့အတိုင်းပါပဲ။ အနောက်ကမ္ဘာက တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်းနဲ့ ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးကို ခြယ်လှယ် လွှမ်းမိုးထားခဲ့တာ နှစ်ပေါင်း ငါးရာတောင် ရှိခဲ့ပါပြီ။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အပြီးမှာတော့ တတိယကမ္ဘာ အများစုနည်းတူ အာရှတိုက်ရဲ့ အစိတ် အပိုင်း အတော်များများဟာ နိုင်ငံရေးအရတော့ လွတ်လပ်သွားကြပါတယ်။ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် နိုင်ငံတွေ ဖြစ်လာခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီနိုင်ငံများအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသူများအနေနဲ့ စိတ်ဓာတ်ရေးရာအရ လွတ်လပ်ဖို့အတွက်ကျတော့ အတော့်ကို အချိန်ယူကြရဦးမှာပဲလို့ မစ္စတာမာဘူဘာနီက သုံးသပ်ပြခဲ့ပါတယ်။

ကျွန်တော်ဟာလည်း လွတ်လပ်တဲ့ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် မြန်မာနိုင်ငံသားတစ်ယောက်အဖြစ်နဲ့ မွေးဖွားလာခဲ့တာပါ။ ဒါပေမယ့် မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အဓိကမြို့ကြီးအတော်များများမှာ ဗြိတိသျှကိုလိုနီ အငွေ့အသက်နဲ့ အဆောက်အအုံတွေကို မြင်တွေ့နေရဆဲဖြစ်သလို ပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့တွေရဲ့ စိတ်နှလုံးတွေထဲမှာလည်း ဗြိတိသျှအပါ အဝင် အနောက်တိုင်းကိုမှ အထင်ကြီးတဲ့စိတ်ကလည်း အတိအလင်း

လက်ထွဲဖော်

ကျန်ရှိနေသေးတာကို ဝန်ခံရပါလိမ့်မယ်။

ဒါပေမယ့် တခြားသူတွေထက် ပိုပြီး ကံကောင်းသွားတာက တော့ အဲသလို အနောက်တိုင်းကို အထင်ကြီးတဲ့စိတ်အခံမျိုး အထိုက် အလျောက် ရှိတဲ့ မိဘနှစ်ပါးက ပေါက်ဖွားလာရတဲ့ ကျွန်တော်ဟာ အင်္ဂလိပ်စာကို အပတ်တကုပ် လေ့လာဆည်းပူးခွင့် ရသွားခဲ့ရာမှ တစ်ဆင့် အင်္ဂလိပ်စာကို 'သေစာရှင်စာလောက်' တတ်မြောက်လာခဲ့ပါတယ်။ သည်ကျေးဇူးကြောင့် ဥရောပသမဂ္ဂရဲ့ ဘာသာပြန်အဖြစ် ၁၉၉၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လမှ ၁၉၉၁ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလအထိလည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဩစတြေးလျသံရုံးရဲ့ ပြန်ကြားရေးနဲ့ (နိုင်ငံရေး) သုတေသနတာဝန်ခံအဖြစ် ၁၉၉၁ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလမှ ၂၀၀၃ခုနှစ် မတ်လအထိလည်းကောင်း အမှုထမ်းခွင့် ကြိုခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီမှာ ထပ်ကံကောင်းသွားတော့တာပါ။ အနောက်နိုင်ငံ သံတမန်လောကထဲမှာ ပမွားလေးတစ်ယောက်အဖြစ် ကျင်လည် ကျက်စားရင်းကနေ အနောက်တိုင်းသားတွေရဲ့ သဘောထားကို အနီးကပ် မြင်လာခဲ့ရပါတယ်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပဲ၊ အပေါင်း အသင်းမိတ်ဆွေတွေ တိုးပွားလာခဲ့သလို နိုင်ငံတကာအမြင်တွေလည်း ဆထက်ထမ်းပိုး တိုးပွားလာခဲ့ရပါတယ်။ သည်ကနေ အာရှ နိုင်ငံ သုံးနိုင်ငံနဲ့ ဩစတြေးလျနိုင်ငံများကို မျက်ဝါးထင်ထင် မြင်တွေ့ ခွင့်များလည်းရခဲ့တယ်။ စာအုပ်စာတမ်းအထွေထွေကိုလည်း ဖတ်ရှု ခွင့်တွေ ရလာခဲ့ပါတယ်။

သည်အခါမှာ ဘယ်အရာကိုမဆို မျက်စိမှိတ်လက်ခံဖို့ အင်မတိ အင်မတန် ဝန်လေးတဲ့ဉာဉ်နဲ့ ကျွန်တော်ဟာ အနောက်တိုင်း အတွေး အမြင်တချို့အပေါ်မှာ သံသယတွေ ဝင်လာခဲ့သလို ဘဝင်မကျစရာ တွေလည်း တိုးတိုးပြီး တွေ့လာခဲ့ပါတယ်။

လူသိပ်မသိလှတဲ့ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကို ထည့်ပြောရရင် နိုင်ငံ ခြား အသံလွှင့်ဌာနကြီးတစ်ခုက မြန်မာပိုင်းအစီအစဉ်ရဲ့ အစီအစဉ် များ ရာထူးကို နှစ်ကြိမ် ပြေဆိုခဲ့ရာမှာ နှစ်ကြိမ်စလုံးမှာ ကျွန်တော်

ဟာ အမှတ်အများဆုံးနဲ့အောင်မြင်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ လူတွေ့စစ်ဆေးတဲ့ အခါမှာကျတော့ ကျွန်တော့်စိတ်ထဲမှာ ရှိတဲ့အတိုင်း “အဲဒီ မြန်မာ ပိုင်းရဲ့ဆရာကြီး လေသံတွေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲချင်တဲ့စိတ်နဲ့ အဲဒီ အသံလွင့်ဌာနမှာ အလုပ်လုပ်ချင်တာပါ”လို့ နှစ်ကြိမ်စလုံးမှာ ဖြောင့်ဖြောင့်မှန်မှန် ဖြေကြားခဲ့တာကြောင့် ကျွန်တော့်ကို နောက်ဆုံးအဆင့် မှာ သူတို့ ပယ်ချခဲ့ပါတယ်။ ပထမတစ်ကြိမ်ကဆိုရင် ကျွန်တော့် အစား ရေးဖြေစာမေးပွဲကို ကျရှုံးထားသူ တစ်ဦးကိုပင်လျှင် ခန့်အပ် ခဲ့တာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒါက ဘာကိုပြနေသလဲဆိုတော့ ဗောင်းတော် ညိတ်စိတ်တော်သိမယ့်သူကိုသာ လက်သပ်မွေးချင်တယ်ဆိုတဲ့ သူ့ရဲ့ ဉာဉ်ကို အတိအလင်းဖော် ကျူးလိုက်တာပါပဲ။ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ ဆင်ခြင်မယ့် ဖြောင့်ဖြောင့်မတ်မတ်သမားသာဆိုရင် သူတို့အတွက် အန္တရာယ်လို့ ယူဆကြတဲ့ သာဓကပါ။

သည့်ထက် လှတဲ့ ဖြစ်ရပ်က ၂၀၀၃ခုနှစ်မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၀၂ခုနှစ် အောက်တိုဘာလအတွင်း နိုင်ငံရပ်ခြားက နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးတစ်ပါး မြန်မာနိုင်ငံကို ချစ်ကြည်ရေး ခရီးလာရောက်စဉ် ကာလတိုအတွင်းမှာ ကျွန်တော်အလုပ်လုပ်နေတဲ့ရုံးတွင်းက နိုင်ငံခြား သားများက မြန်မာတွေအပေါ်မှာ သိသိသာသာကြီးကို ချိုးနှိမ် ဆက်ဆံခဲ့တဲ့ ဖြစ်ရပ်တစ်ခု ဖြစ်ပွားခဲ့ပါတယ်။ သည်ကိစ္စအတွက် မြန်မာနိုင်ငံသား တစ်ယောက်ဖြစ်တဲ့ ကျွန်တော်ဟာ ဘယ်လိုမှကို သည်းမခံနိုင်တာမို့ အဲဒီနှစ် အောက်တိုဘာ ၂၄ရက်နေ့ထုတ် မဟာ သတင်းဂျာနယ်မှာ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ကို ဖြစ်ရပ်မှန်အတိုင်း ချရေး လိုက်ပါတယ်။

ဒါကို ကျွန်တော့်အလုပ်ရှင်တွေ သိသွားတဲ့အခါ ကျွန်တော့်ကို ပြဿနာမျိုးစုံ ရှာပါတော့တယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော့် ဆောင်းပါး ဖော်ပြပါရှိပြီးတဲ့နောက်မှာ သက်ဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံသားများကို ကျွန်တော်အလုပ်လုပ်နေတဲ့ရုံးက သူတို့ရဲ့ လုပ်ရပ်အတွက် တောင်းပန်စာ တစ်စောင် တရားဝင်ပေးပို့ခဲ့ကြပါတယ်။ ကျွန်တော့်ဘက်က သွေးထွက်အောင်မှန်တယ်ဆိုတာကို အဲဒီစာနဲ့ ခိုင်ခိုင်လုံလုံ သက်

သေခံလိုက်ရာရောက်သွားတဲ့ အဖြစ်ပါပဲ။

ကျွန်တော်ကတော့ ခပ်အေးအေးပါပဲ။ ကျွန်တော့်ဘက်က မှန်တယ်လို့ ယုံတာကိုး။ ပြီးတော့လည်း ကျွန်တော်အလုပ်လုပ်တဲ့ ရုံးဆိုတာကလည်း စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးတွေကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ်ကြီး ကျင့်သုံးပြောဆိုရုံမျှမက ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံကိုပါ အားတိုင်း ဆရာလုပ်နေကြတဲ့သူတွေဆိုတော့ ဒါဟာ ကျွန်တော့်ရဲ့ “လူ့အခွင့်အရေး”ဖြစ်တဲ့ “လွတ်လပ်စွာ ဖော်ထုတ်ရေးသားခွင့်”ကို ချသုံးလိုက်တာဟာ ဘာပြဿနာမှ မရှိတန်ကောင်းဘူးလို့ တွေးမိတာလည်း ပါပါတယ်။

အဟဲ. . . လက်တွေ့မှာတော့ မဟုတ်ဘူးခင်ဗျ။ ကျွန်တော့်ကို အလုပ်ထုတ်ဖို့ သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံက နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနရဲ့ ခွင့်ပြုချက်ကို တောင်းခံရယူပြီးတော့ ၂၀၀၄ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၄ရက်နေ့မှာ အဲဒီဆောင်းပါးကို ရေးသားတဲ့အတွက် ကျွန်တော့်ကို အလုပ်ထုတ်လိုက်ပါကြောင်း အတိအလင်းပြောကြားလာပါတော့တယ်။

မစ္စတာမာဘူဘာနီပြောတဲ့ အနောက်တိုင်းအစိုးရများဟာ သူတို့အတွက် အကျိုးအမြတ်သာ ရှိမယ်ဆိုရင် လူ့အခွင့်အရေး ကို ပျော်ပျော်ကြီး စတေးပြကြပါလိမ့်မယ် ဆိုတဲ့အဆိုဟာ သွေးထွက်အောင် မှန်ကန်လှပါကြောင်း ကျွန်တော့်ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်က အခိုင်အမာ သက်သေထူလိုက်ပါတယ်။ စကားလုံးတော့ နည်းနည်းပြင်ရမှာပေါ့ခင်ဗျာ။ အနောက်တိုင်းအစိုးရများဟာ သူတို့ရဲ့ အကျိုးစီးပွားကိုသာ ထိခိုက်မယ်ဆိုရင် လူ့အခွင့်အရေးကို ပျော်ပျော်ကြီး စတေးပြကြပါလိမ့်မယ် လို့တော့ နည်းနည်းပြင်ရေးရ မှာပေါ့။

ကျွန်တော့်တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းအတွက်တော့ “ဒီမိုကရေစီ”တို့၊ “လူ့အခွင့်အရေး”တို့၊ “လွတ်လပ်စွာ ဖော်ထုတ်ပြောဆိုပိုင်ခွင့်”တို့ ဆိုတဲ့ စကားလုံးတွေဟာ ရယ်သွမ်းသွေးချင်စရာ၊ နားခါးစရာ စကားလုံးများမဟုတ်ဘဲ ဖြစ်သွားစေခဲ့တယ်ဆိုပါရင် စာဖတ်သူ လူကြီးမင်းများ စာနာ နားလည်ပေးနိုင်ကြလိမ့်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

သည်အခါမှာ မစ္စတာမာဘူဘာနီရေးတဲ့ “အာရှသားတွေ စဉ်းစားတတ်ကဲ့လား”ဆိုတဲ့ စာအုပ်ကလည်း ဒုတိယအကြိမ်ပုံနှိပ်မှုသစ်နဲ့ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင် ပြန်ထွက်လာပြီး ကျွန်တော့်လက်ထဲကို ရောက်လာပါတယ်။ မစ္စတာမာဘူဘာနီက ကျွန်တော့်ထက် အဆများစွာ ကံကောင်း၊ အကြောင်းလှတဲ့သူပါ။ ပညာအရာမှာလည်း ကျွန်တော့်ထက် အဆများစွာ သာလွန်တတ်ပွန်တာမို့ အတွေးအခေါ်အရာမှာလည်း ကျွန်တော်နဲ့ မယှဉ်သာအောင် မြင့်မားလှပါတယ်။

ကျွန်တော့်စိတ်ထဲမှာ သို့လော၊ သို့လောဖြစ်နေတဲ့ အနောက်တိုင်း အယူအဆများကို မစ္စတာမာဘူဘာနီက မေးခွန်းတွေ တန်းစီပြီး ထုတ်ခဲ့သလို ခြေခြေမြစ်မြစ်ကြီးလည်း ချပြဆွေးနွေးသွားတာကို တွေ့ရတဲ့အခါ ကျွန်တော့်ရင်မှာ မတင်မကျဖြစ်နေတာတွေ ပြေတန်သလောက် ပြေသွားပါတော့တယ်။

ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစားတဲ့အခါ၊ ပြောဆိုတဲ့အခါ၊ ရေးသားတဲ့အခါတွေမှာ အကန့်အသတ်လေးတွေ၊ အစွဲလေးတွေ၊ ဘက်လိုက်မှုလေးတွေက ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အတ္တနောမတိလိုပဲ၊ လစ်ရင်လစ်သလို စွက်ကယ်စွက်ကယ် ဝင်ဝင်လာတတ်တယ်။ ကျွန်တော့်မှာလည်း ကျွန်တော့်အစွဲနဲ့ ကျွန်တော် လွဲလို့ကောင်းနေတာမို့ သူ့အက်ဆေးတွေ ဖတ်ရတဲ့အခါ ဩော်... သည်လိုလည်း စဉ်းစားလို့ရပါသေးကလားဆိုပြီး တွေးထောင့်အသစ်လေးတွေကို ဖျတ်ခနဲ၊ ဖျတ်ခနဲ လှမ်းမြင်လိုက်ပါတယ်။

ကျွန်တော့်လိုပဲ၊ အနောက်တိုင်း အယူအဆ အတွေးအမြင်များကို မေးခွန်းထုတ်နေမိသူတွေ၊ ဘူးလုံးနားမထွင်းဖြစ်နေသူတွေ၊ ဘဝင်မကျလှသူတွေများ စာဖတ်သူလူကြီးမင်းများထဲမှာ ရှိနေတယ်ဆိုပါရင် အဲသလို တွေးထောင့်အသစ်လေးတွေကို တွေးဖြစ်စေချင်တဲ့ စေတနာနဲ့ မစ္စတာမာဘူဘာနီရဲ့ စာအုပ်ထဲက သင့်နိုးရာရာ အက်ဆေးများကို ပြန်ဆိုတင်ဆက်လိုက်မိခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဘာသာပြန်ဆိုရာမှာ စာဖတ်ပရိသတ်အတွက် နားလည်ရခက်နေလောက်အောင် ရှုပ်ထွေး ရှည်လျားနေတဲ့ ဝါကျတွေကို ပိုင်းလိုက်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တာ၊ တချို့နေရာ(အနည်းငယ်)မှာ မူလစာရေးသူရဲ့အာဘော်မပျက်စေဘဲ ပြည့်စုံသွားအောင်စကားစပ် ဖြည့်ပေးတာက လွဲရင် မူရင်းအတိုင်း အပိုအလိုမရှိအောင် အတတ်နိုင်ဆုံးအားထုတ်ထားပါတယ်။ ကျွန်တော့်လေ၊ ကျွန်တော့်အာဘော်တွေ စင်နေအောင်လည်း အထပ်ထပ် ပြန်စစ်ပြီးမှ တင်ဆက်လိုက်တာပါ။

စာဖတ်သူများအတွက် တွေးဆ ဆင်ခြင်ကြည့်စရာ အချက်အလက်သစ်များ၊ တွေးထောင့်အသစ်များ ပေါ်ပေါက်လာလိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည် မျှော်လင့်ပြီး အပတ်တကုတ် အားထုတ်ပြန်ဆိုလိုက်တာဖြစ်ကြောင်း အလေးအနက် ပြောချင်ပါတယ်။

ပထမအကြိမ်ပုံနှိပ်မှု စာအုပ်ကို လက်ဆောင်ပေးခဲ့တဲ့ ပန်းချီဆရာမ/စာရေးဆရာမ မသီဂီရယ်၊ ဒုတိယအကြိမ်ပုံနှိပ်မှု စာအုပ် ကို လက်ဆောင်ပေးခဲ့တဲ့ ကာလကတ္တားမြို့က မြန်မာနိုင်ငံ ကောင်စစ်ဝန်ချုပ်ရုံးမှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်နေတဲ့ ကိုအောင်မျိုးစောရယ်နဲ့ သည်ဘာသာပြန်အက်ဆေးတွေကို စဉ်ဆက်မပြတ် ဖော်ပြပေးခဲ့တဲ့ အလင်းတန်းဂျာနယ်နဲ့ မဟာဂျာနယ်ဝိုင်းတော်သားများ အားလုံးကို ကျေးဇူးဥပကာရ တင်ရှိကြောင်းကိုလည်း တစ်ပါတည်း မှတ်တမ်းတင်လိုက်ပါရစေခင်ဗျား။

အားလုံးတွေးဆ ဆင်ခြင်ကြည့်နိုင်ကြပါစေ
အတ္ထု ကျော် (ဘာသာပြန်သူ)
၂၀၀၄ ဧပြီ ၂၄

အာရှသားတွေ စဉ်းစားတတ်ရဲ့လား

၁၉၉၇ခုနှစ်ဇွန်လက စင်္ကာပူနိုင်ငံတွင် သတ္တမအကြိမ်မြောက် အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ စဉ်းစားတွေးတောခြင်းညီလာခံကို ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ထိုညီလာခံတွင် အာရှအသံများလည်း လိုအပ်နေခဲ့ပါသည်။ ကျွန်တော့်အား ထိုညီလာခံတွင် စကားပြောရန် ကမ်းလှမ်းလာသောအခါ မေးခွန်းတစ်ခုက ကျွန်တော့် ဦးနှောက် တွင်းသို့ ထိုးထွင်းဝင်ရောက်လာခဲ့ပါသည်။ ထိုမေးခွန်းကား “အာရှသားများသည် အခြားသူများနည်းတူ စဉ်းစားတတ်ကြရဲ့လား” ဟူ၍ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယခု ကျွန်တော့် ဆွေးနွေးချက်၏အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ အာရှသားတို့၏စိတ်နှလုံးတွင် အကြိတ်အနယ် ဆွေးနွေးခြင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ထွန်းလာစေရန် ရည်သန်ပါသည်။

သို့ရာတွင် “ဥရောပသားများ စဉ်းစားတတ်ရဲ့လား၊” “အမေရိကန်များ စဉ်းစားတတ်ရဲ့လား” စသဖြင့် အခြားတိုက်သားများလည်း အလားတူ မေးခွန်း မျိုးကို မေးကြည့်ချင်စိတ်များ ပေါ်လာတန်ကောင်းရဲ့ဟုလည်း အောက်မေ့မိပါ သည်။

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ဆက်လက်ဖော်ပြထားသည်မှာကား ယင်းပို့ချချက်ကို ခေတ်မီအောင် ပြန်လည်ပြုပြင်မွမ်းမံထားခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၉၈ခုနှစ် နွေရာသီတွင် ထုတ်ဝေသည့် တစ်မျိုးသားလုံးစိတ်ဝင်စားမှု စာစောင်တွင် ဖော်ပြပါရှိခဲ့သော အက်ဆေးလည်း ဖြစ်ပါသည်။

အာရှသားတို့၏ လူ့ဘောင်များနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများသည် မည်သို့မည်ပုံနှင့် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် ဥရောပ ယဉ်ကျေးမှုများ၏ နောက်တွင် ရာစုနှစ် လေး၊ ငါးစုမျှ နောက်ကျ ကျန်နေရစ်ခဲ့ကြောင်းကို အာရှသားတို့အချင်းချင်း ဆွေးနွေးဖြစ်လာကြစေရန် ဤအက်ဆေးက ယနေ့ထက်တိုင် လှုံ့ဆော်နိုင်စွမ်း မရှိသေးသည့်အတွက် ကျွန်တော့်မှာ အလွန်စိတ်မကောင်း ဖြစ်မိရပါသည်။ ထိုသို့ မဆွေးနွေးဖြစ်ကြသေးခြင်းအတွက် အကြောင်းခံ ဖြစ်နိုင်ချေများစွာရှိပါ သည်။ ကျွန်တော်ယူဆသည်ကတော့ အချိန်မကျသေး၍သာ မဆွေးနွေးကြခြင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ (ဂျပန်နှင့် “ကျားလေးကောင်”တို့မှတစ်ပါး) အခြား အာရှ လူ့ ဘောင် အများစုမှာ ခြေခင်းလက်ခင်းသာသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဆင့်ကို မရရှိ ကြသေးပါ။ ထိုအဆင့်ကိုရရှိလာသောအခါတွင် ဤမေးခွန်းအား မုချမသွေ မေးလာကြပါလိမ့်မည်။

တစ်ဖက်မှာလည်း ကျွန်တော့်ခေါင်းစဉ်အပေါ် အနောက်တိုင်းမှ အဖျက် သဘောဆောင်သော တုံ့ပြန်မှုများကြောင့် အံ့ဩမိရပါသည်။ ကြည့်ရသည်မှာ ကျွန်တော့်မေးခွန်းမှာ နိုင်ငံရေးအရ မှန်ကန်သော မေးခွန်းမျိုးမဟုတ်သော ကြောင့်ပင်ဖြစ်လောက်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အာရှသားတို့အနေဖြင့် မိမိတို့ကိုယ် မိမိသော်လည်းကောင်း၊ မိမိတို့၏ အနာဂတ်နှင့် ပတ်သက်၍သော်လည်းကောင်း အခြေခံကျလှသော မေးခွန်းများ မမေးကြတာကို အနောက်တိုင်းမှ တချို့တချို့ သောသူများက မလိုလားကြသဖြင့်လည်း ဖြစ်နေနိုင်ပါသည်။ အာရှသားတို့သာ ထိုသို့သော အခြေခံမေးခွန်းများကို မေးလာကြပြီဆိုလျှင် အာရှလူ့ဘောင်တချို့ သည် အနောက်တိုင်းလူ့ဘောင်များကဲ့သို့ပင် တဖြည်းဖြည်းနှင့် အောင်မြင်လာ ကြမည့်အရေးကို တွေးပူကြသောကြောင့်ပင်ဖြစ်လောက်ပါသည်။

အာရှလူ့ဘောင်တွေ ခေတ်နောက်ကျပြီး ကျန်ရစ်ခဲ့ခြင်းကို အနောက်ကမ္ဘာ က ပိုသဘောကျသည်ဟူသော မည်သည့်အဆိုမျိုးကိုမဆို အနောက်တိုင်း ပညာ ရှင်အများစုက အဓိပ္ပာယ်မဲ့လှသည်ဟု သတ်မှတ်ကာ ပယ်ချပါလိမ့်မည်။ သို့ရာ

တွင် ထိုအဆိုကို အာရှသား ပညာရှင်များကမူ ပယ်ချကြလေမည်မဟုတ်ပါ။ ဤကဲ့သို့ အရှေ့-အနောက် ကွဲပြားမှုကပင်လျှင် ပေါင်းကူးဆက်နွယ်ပေးထိုက်သော နက်ရှိုင်းလှသည့် အသိဉာဏ်ပညာ ကွာခြားမှုတစ်ရပ်က ကမ္ဘာပေါ်တွင် တည်ရှိနေကြောင်း ညွှန်းဆိုလျက်ရှိပါသည်။

အာရှသားတွေ စဉ်းစားတတ်ကဲ့လား...

သည်မေးခွန်းက တော်တော်လေး အကဲဆတ်တဲ့ မေးခွန်းဖြစ်ပါတယ်။ အခုလက်ရှိကျွန်တော်တို့နေထိုင်ကြတဲ့လောကမှာ နိုင်ငံရေး အမှားပြင်ဆင်ချက်တွေ ထွန်းကားနေတာမို့ ကျွန်တော်သာ ဥရောပ၊ ဒါမှမဟုတ် အာဖရိကကို သွားပြီး ‘ဥရောပသားတွေ စဉ်းစားတတ်ကဲ့လား၊’ ‘အာဖရိကသားတွေ စဉ်းစားတတ်ကဲ့လား’ လို့သာ သွားမေးမယ်ဆိုရင် ဘယ့်ကလောက် ဂယက်ရိုက်သွားမယ်ဆိုတာ စဉ်းစားသာကြည့်တော်မူကြစေချင်ပါတယ်။

ဆိုလိုတာက အာရှသားများ စဉ်းစားတတ်ကဲ့လားဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို မေးဖို့အတွက် မေးသူကိုယ်နှိုက်က အာရှသားတစ်ယောက် ဖြစ်နေဖို့လိုပါတယ်။

အဲသလို အကဲဆတ်တဲ့အနေအထားမျိုးမို့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဘာကြောင့် သည်မေးခွန်းကိုမေးရတယ်၊ ဘယ်လိုအနှစ်သာရပိုင်းနဲ့ မေးလိုက်တယ်ဆိုတာကို ဦးစွာပထမ ရှင်းပြခွင့်ပြုကြစေလိုပါတယ်။

ပထမဆုံးအချက်က ကမ္ဘာ့အနာဂတ်ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးလေမယ့် အဓိကအကျဆုံး မေးခွန်းတစ်ခုတည်းကိုသာမေးပါဆိုရင် အဲဒီမေးခွန်းဟာ ‘အာရှသားများ စဉ်းစားတတ်ကဲ့လား?’ ဆိုတဲ့မေးခွန်းသာ ဖြစ်နေဖို့ အလားလာ များလှပါတယ်။

ဘာကြောင့်လဲ...

၁၉၉၆ခုနှစ်မှာတင် ကမ္ဘာ့လူဦးရေ သန်းငါးထောင်မှာ သန်းပေါင်းသုံးထောင်ငါးရာက အာရှသားတွေ ဖြစ်နေကြပါပြီ။ ရာခိုင်နှုန်းနဲ့ပြောရင် ကမ္ဘာ့လူဦးရေရဲ့ ၇၀ရာခိုင်နှုန်းဟာ အာရှသားတွေပါ။ ၂၀၅၀ပြည့်နှစ်ကျရင်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ကမ္ဘာ့လူဦးရေက သန်း၉၈၇၀အထိ ရောက်လာမှာဖြစ်ပြီး အာရှသားတွေက အဲဒီထဲမှာ သန်း၅၇၀၀ ဖြစ်နေမှာပါ။ သည်အချိန်မှာ မြောက်အမေရိကနဲ့ ဥရောပရဲ့လူဦးရေကတော့ ၃၇၄သန်းနဲ့ ၇၂၁သန်းမှာတင်ပဲ အသီးသီး တန့်နေပါလိမ့်မယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ ရာစုနှစ်များမှာတုန်းက ဥရောပ၊ သိပ်မကြာသေးခင်မှာ မြောက်အမေရိကတို့က လူ့ယဉ်ကျေးမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ကမ္ဘာ့ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ထမ်းရွက်ခဲ့ကြတာဟာ အထင်အရှားပါ။ ဥရောပသား တွေနဲ့ မြောက်အမေရိကသားတွေရဲ့အရေအတွက်ဟာ လောလောဆယ်မှာ ကမ္ဘာ့လူဦးရေရဲ့ ခြောက်ပုံတစ်ပုံရှိနေပေမယ့် ၂၀၅၀ပြည့်နှစ်ရောက်တဲ့အခါ ဆယ်ပုံတစ်ပုံသာရှိတော့မှာပါ။ အဲဒီအခါကျ ကျန်တဲ့ ၉၀ရာခိုင်နှုန်းသော လူများစုက သည်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးကို လူနည်းစု ဆယ်ရာခိုင်နှုန်းအပေါ်မှာ ပုံချထားကြဦးမယ်ဆိုရင် တရားပါဦးတော့မလား။

လက်တွေ့မှာလည်း တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိရှိသမျှ လူအားလုံးဟာ အနောက် တိုင်းသားတွေရဲ့ပခုံးကို မှီနေ အုံးနေချင်ကြမှာတဲ့လား။ လာမယ့် နှစ်၅၀ ကျလို့ရှိရင် အခုလက်ရှိဦးရေထက် နှစ်ဆတိုးလာတော့မယ့် အာရှသားတွေ အနေနဲ့ကရော သည်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းတော့ တာဝန်မယူနိုင် ကြတော့ဘူးတဲ့လား။

ဒုတိယအချက်ကတော့ ကျွန်တော်ဟာ သည်မေးခွန်းကိုမေးလိုက်ရာမှာ အကန့်အသတ်နဲ့သာ တွေးနိုင်စွမ်းရှိကြသူ အာရှသားတစ်ဦးချင်းစီကို မေး နေတာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာပါပဲ။

အာရှသားတွေဟာ အကွာတွေကိုကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်ကြတယ်၊ နှစ်နဲ့ နှစ်ပေါင်းရင် လေးဆိုတဲ့အဖြေကိုလည်း ထုတ်တတ်ကြတယ်၊ စစ်တုရင် လည်း ကစားတတ်ကြတယ်ဆိုတာ ရှင်းပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သမိုင်းစဉ် တစ်လျှောက်လုံးမှာ တစ်ဦးချင်းစီအနေနဲ့ အင်မတန် ထူးချွန် ထက်မြက် သူတွေ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တာမှန်ပေမယ့် အုပ်စုလိုက်အနေနဲ့ကျတော့ ဒုက္ခသုက္ခ တွေနဲ့ ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြတာလည်း သည်အာရှသားတွေပါပဲ။

သည်အတွက် ဂန္ထဝင်မြောက် ဥပမာကတော့ ရဟူဒီလူ့ဘောင်ပါပဲ။
 ခြုံပြီးပြောရင် ရဟူဒီတွေမှာ တခြားလူမျိုးတွေနဲ့ယှဉ်ရင် အင်မတန် ထူးချွန်
 ထက်မြက်တဲ့ဦးနှောက်ရှိသူ လူသားတွေ အများကြီး မွေးဖွားခဲ့ပါတယ်။
 အိုင်းစတိုင်းမှသည် ဝစ်ထံဂယ်န်စတိုင်းအထိ၊ ဒစ္စရေလီမှသည် ကစ်ဆင်ဂျာ
 အထိပါ။ ဒါပေမယ့်လည်း လွန်ခဲ့တဲ့ ရာစုနှစ်နဲ့ အထက်ကာရီမှာတော့
 ရဟူဒီတွေဟာ အတိဒုက္ခအကြီးအကျယ်ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ သည်နေရာမှာ
 ယနေ့ကာလ အစွရေးလူမျိုးများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရတဲ့ ဒုက္ခပေါင်းစုံကို
 ပြောနေတာ မဟုတ်ကြောင်း အလေးအနက်ထားပြီးပြောပါရစေ။ ကျွန်တော်
 ပြောနေတာက ပါလက်စတိုင်းကနေ ရဟူဒီတွေမောင်းထုတ်ခံခဲ့ရတဲ့ အေဒီ
 ၁၃၅ခုနှစ်မှသည် အစွရေးနိုင်ငံပေါ်ပေါက်လာတဲ့ ၁၉၄၈ခုနှစ်အတွင်း ကာလ
 များကိုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အာရှသားတွေအပေါ်မှာရော အဲသလိုကံကြမ္မာမျိုး ကျရောက်လာမှာ
 လား။ ဒါမှမဟုတ် ကျကျနန စဉ်းစားတွေးခေါ်ကြပြီး သူတို့တွေအတွက်
 ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့အနာဂတ်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ကြမှာလား။

တတိယအချက်အနေနဲ့က ကျွန်တော် သည်မေးခွန်းကို မေးရာမှာ
 အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားကို ရက်နဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ရက်သတ္တပတ်နဲ့
 သော်လည်းကောင်း၊ လနဲ့သော်လည်းကောင်း၊ နှစ်နဲ့သော်လည်းကောင်း၊
 ယုတ်စွအဆုံး ဆယ်စုနှစ်များနဲ့သော်လည်းကောင်း တိုင်းထွာပိုင်းခြားရမှာမျိုး
 မဟုတ်ပါဘူး။ သည်မေးခွန်းကိုမေးရာမှာ ရာစုနှစ်များဆိုတဲ့ အချိန် အပိုင်း
 အခြားနဲ့ တွက်ချက်ပြီးပြောနေတာပါ။ အထူးသဖြင့် ထောင်စုနှစ်ကိုရောက်ဖို့
 နှစ်နှစ်မျှသာ လိုတဲ့အချိန်ကို ရောက်နေတဲ့ ကနေ့ကာလမှာ သည်မေးခွန်းကို
 မေးကြည့်မိတာပါပဲ။

လာမယ့်ရာစုနှစ်များမှာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းတစ်ခုလုံးဟာ အာရှလူ့ဘောင်တွေ
 တွေးပုံခေါ်ပုံနဲ့ ဆောင်ရွက်ပုံတွေအပေါ်မှာ တည်နေပါတော့မယ်။ သည်
 အချက်ကို တချို့တလေက အငြင်းပွားချင် ပွားလိုကြမှာဖြစ်လို့ ဒါကို
 နောက်ပိုင်းမှာ ရှင်းသွားပါ့မယ်။

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ကဲ... ‘အာရှသားတွေ စဉ်းစားတတ်ကဲ့လား’ဆိုတဲ့ မေးခွန်းဆီ ပြန် သွားကြရအောင်။ စာမေးပွဲမေးခွန်းတွေထဲမှာပါတဲ့ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်မေးခွန်း ပုံစံမျိုး နဲ့ ဆိုရင်တော့ သည်မေးခွန်းအတွက် ဖြစ်နိုင်တဲ့အဖြေက သုံးမျိုး ရှိပါတယ်။ ‘အင်း၊’ ‘ဟင့်အင်း’နဲ့ ‘အတတ်ပြောလို့တော့ မရဘူးလေ’ဆိုတဲ့ သုံးမျိုးပါ။

သည်အဖြေသုံးမျိုးထဲက ဘယ်အဖြေကို အမှန်ပေးမလဲဆိုတာကို မဆုံး ဖြတ်ကြခင်မှာ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အဖြေတစ်ခုစီအတွက် သုံးသပ်ပြပါရစေ။

ဟင့်အင်း။ သည်မောင်တွေ မစဉ်းစားတတ်ဘူး-

‘ဟင့်အင်း’အဖြေအတွက် အကျိုးအကြောင်းတွေနဲ့ စလိုက်ပါရစေ။ ဒါမှလည်း သည်မေးခွန်းကိုယ်နှိုက်က အူကြောင်ကြောင်နိုင်လွန်းပါတယ်လို့ ပြောကြမယ့် ဝေဖန်သုံးသပ်သူတွေများ ရှိနေမယ်ဆိုရင် အဲသလိုလူမျိုးတွေ ဘဝင်ကျသွားအောင်လို့ပါ။

လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကို ပြန်ကြည့်မယ်ဆိုရင် အာရှသားတွေ၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လည်း အာရှလူ့ဘောင်တွေ မစဉ်းစားတတ်ဘူးဆိုတဲ့ အတွေး က တော်တော်ကို တွေးချင်စရာကောင်းနေအောင် ခိုင်မာနေတာကို တွေ့ရပါ လိမ့်မယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်၊ အတိအကျပြောရင် ခရစ်နှစ် ၉၉၇ခုနှစ် တုန်းက အာရှလူ့ဘောင်တွေ ဘယ်အခြေအနေမှာ ရောက်နေသလဲဆိုတာ ကြည့်လိုက်ကြရအောင်။

အဲဒီအချိန်က (ကွန်ပျူးရှပ်စ်တွေနဲ့ အစ္စလာမ်ယဉ်ကျေးမှုတွေလို့လည်း ခေါ်လိုရတဲ့) တရုတ်လူမျိုးတွေနဲ့ အာရပ်လူမျိုးတွေဟာ သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာ၊ ဆေးပညာနဲ့ နက္ခတ္တဗေဒအရာတို့မှာ ဦးဆောင်နေခဲ့ကြတယ်။ အာရပ်တွေ ဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံကနေ ဒဿမစနစ်နဲ့သုညမှကိုးအထိ ဂဏန်းနံပါတ်များကို ရယူခဲ့ကြသလို တရုတ်တွေဆီကလည်း စက္ကူလုပ်နည်းကို ရခဲ့ကြတယ်။

ကမ္ဘာ့ပထမဆုံးတက္ကသိုလ်ကို လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်သာသာ၊ ခရစ်နှစ် ၉၇၁ခုနှစ်က ကိုင်ရိုမြို့မှာ တည်ထောင်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ

ဥရောပတိုက်ကတော့ ‘ရောမအင်ပါယာ’ကြီး ပြိုလဲပျက်စီးသွားချိန် ငါးရာစုနှစ်မှာ စတင်ခဲ့တဲ့ ‘အမှောင်ခေတ်’ထဲမှာ နှစ်လို့ ကောင်းနေတုန်း။

ဝစ်လ်ဒျူရန်တိုဆိုတဲ့ သမိုင်းဆရာက ‘ကံကြမ္မာခေတ်’ဆိုတဲ့ စာအုပ် ထဲမှာ အဲဒီကာလကို အောက်ပါအတိုင်း ရေးခဲ့ပါတယ်။

ခြောက်ရာစု အနောက်ဥရောပကား အနိုင်တိုက်ခိုက်မှုများ၊ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲမှုများနှင့် လူမဆန်မှုများ ပြန်လည်ပေါ်ပေါက်လာခြင်းတို့ဖြင့် ကသောင်းကနင်းဖြစ်လျက်ရှိခဲ့လေသည်။ ဂန္ထဝင်ယဉ်ကျေးမှုအများစု ကလည်း တစ်ဖက်တွင် ဆက်လက်ရှင်သန်လျက်ရှိပါသည်။ သို့ရာ တွင် ယင်းရှင်သန်မှုအများစုမှာလည်း ဘုန်းကြီးကျောင်းနှင့် မိသားစု အနည်းငယ်အတွင်း ပုန်းလှီး ကွယ်လှီးနှင့် အသက်ဆက်နေခြင်း မျိုးသာ ဖြစ်လေသည်။ လူမှုဘဝအခြေခံများဖြစ်သည့် ကာယပိုင်းနှင့် စာရိတ္တပိုင်းမှာ ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာစေရန် ရာစုနှစ်များနှင့် ချီပြီး ကြိုးစားထူထောင်ယူရမည့်အနေအထားသို့ ရောက်သည်အထိ ပျက်သုဉ်းလျက်ရှိလေသည်။ အက္ခရာစာပေကို ချစ်မြတ်နိုးမှု၊ အနုပညာအပေါ် သက်ဝင်မှု၊ ယဉ်ကျေးမှုအပေါ်တွင် စည်းလုံး ညီညွတ်မှုနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်မှု၊ တွေးခေါ်မြော်မြင်တတ်သည့် ဦးနှောက် များ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် မျိုးစေ့ချမှုများမှာကား စစ်ဘေး စစ်ဒဏ်၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးအခက်အခဲ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးလွန်းခြင်း၊ တိုင်းပြည်သစ်များ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း၊ အရှေ့ဥရောပတိုက်မှ လက် တင် ဘာသာ ကွယ်ပျောက်ခြင်းနှင့် အနောက်ဥရောပမှ ဂရိဘာသာ ကွယ်ပျောက်ခြင်းတို့ကြားတွင် ပြိုလဲ ကျဆုံးသွားခဲ့ရလေသည်။

အဲသလို နောက်ခံအနေအထားမျိုး ရှိနေခဲ့တဲ့အတွက် နောက်လာမယ့် ထောင်စုနှစ် (၂၀ရာစု)မှာ တရုတ်၊ အိန္ဒိယနဲ့ အစ္စလာမ်ယဉ်ကျေးမှုတွေဟာ နောက်တန်းကို လျှော့ကျသွားပြီး ဥရောပကသာ ကမ္ဘာကြီး တစ်ခုလုံးကို လွှမ်းမိုးလေမယ့် ပထမဆုံး ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်အဖြစ် နိုးထလာလိမ့်မယ်လို့ အဲဒီအချိန်ကသာ ဟောကိန်းထုတ်မယ်ဆိုရင် အဲဒီဟောကိန်းကို အခြေအမြစ် မရှိဘူးလို့ ယူဆခဲ့ကြမှာပါ။ ဒါပေမယ့်လည်း လက်တွေ့မှာတော့ အဲဒီ

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

အတိုင်းပဲ အတိအကျကြီးကို ဖြစ်ခဲ့တာလည်း အမှန်ပါ။

သည်အဖြစ်အပျက်ဟာ ရုတ်တရက်ချက်ချင်းကြီး ထဖြစ်ခဲ့တာမဟုတ်ပါဘူး။ ၁၆ရာစုနှစ်လောက်အထိက အာရှတိုက်ကတိုးတက်တဲ့လူ့ဘောင်များဟာ ဥရောပလူ့ဘောင်တွေနဲ့ တစ်ပြေးညီ ရင်ပေါင်တန်းနေဆဲဖြစ်ခဲ့ပြီး ဥရောပက တစ်ချိန်ချိန်မှာ ရှေ့ကိုခုန်တက်ကျော်လွှားသွားမယ့် အရိပ်အရောင်လည်း တစ်စက်မှကို မရှိခဲ့ဘူး။ အဲဒီအချိန်မှာ ဥရောပရဲ့ အားနည်းချက်တွေက ဥရောပရဲ့ အစွမ်းအစတွေထက် ပိုပြီး ထင်ရှားသိသာနေခဲ့ပါတယ်။

ဥရောပဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ မြေဩဇာ အကောင်းဆုံး၊ ရေခံမြေခံ အကောင်းဆုံး၊ သယံဇာတအပေါဆုံး ဒေသတစ်ခု မဟုတ်ခဲ့သလို လူဦးရေ ထူထပ်သိပ်သည်းလှတဲ့ ဒေသလည်းမဟုတ်ခဲ့ဘူး။ လူဦးရေကိစ္စဟာ အဲဒီကာလအတွက်တော့ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အင်မတန် အရေးပါလှတဲ့ အကြောင်းတစ်ရပ်ပါပဲ။ အဲဒီအချိန်က မြေကြီးဟာ ကြွယ်ဝမှုရဲ့ အဓိက အရင်းအမြစ်ဖြစ်နေခဲ့တာမို့ လူနဲ့တိရစ္ဆာန်တို့ရဲ့ ကြွက်သားတွေကလည်း ‘အား’ ဖြစ်နေတဲ့အချိန်ပါ။

ဒါ့အပြင် ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာ မျက်နှာစာ၊ သင်္ချာ၊ အင်ဂျင်နီယာ ဘာသာရပ်၊ ရေကြောင်းသွားလာမှုအတတ်ပညာနဲ့ တခြားနည်းပညာတွေမှာလည်း ဥရောပက ဘာတစ်ခုမှ ထူးထူးခြားခြား ရှေ့တန်းမှာ ရောက်ပြန်နေခဲ့တာမျိုးတွေမရှိခဲ့ဘူး။ ဒါတင်မကသေးဘဲ၊ ဥရောပဟာ အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ဖြစ်နေတဲ့ တိုက်တစ်တိုက်ပါ။ ဘုရင့်နိုင်ငံအသေးလေးတွေ၊ တစ်မြို့ တစ်နိုင်ငံ ကွဲနေရင်းက နိုင်ငံတွေ ပွနေတဲ့ တိုက်တစ်တိုက်သာ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

၁၅ရာစုအကုန်လောက်မှာဆိုရင် အော်တိုမန်အင်ပါယာလက်အောက်မှာ သွေးစွန်းတဲ့ပဋိပက္ခတစ်ရပ်နဲ့ ဥရောပတိုက်ကြီး တစ်တိုက်လုံး ပြိုကွဲ ပျက်စီးလုနီး အခြေအနေအထိတောင် ရောက်ခဲ့တယ်။ ဥရောပဆိုတာ ဗီယင်နာမြို့ တစ်မြို့တည်းသာ ကျန်တော့မယ့်အခြေအနေပါ။

အဲဒီအချိန် ၁၅ရာစုအတွင်းမှာ အာရှယဉ်ကျေးမှုကတော့ ဘုန်းမီး နေလတောက်ပနေခဲ့တယ်။ ဥပမာအနေနဲ့ တရုတ်တွေမှာ အလွန် ဖွံ့ဖြိုး

တိုးတက်တဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ရှိခဲ့တာကို ပြဆိုရမယ်။ အစဉ်အဆက် အမွေခံခဲ့တဲ့ တရုတ်အုပ်ချုပ်ရေးကို ပညာကောင်းစွာတတ်တဲ့ ကွန်ဖြူးရှပ်တွေက ဆောင်ရွက်ပေးနေပြီး ပြိုင်ဘက်မရှိတဲ့ တရုတ်လူ့ဘောင် အသိုင်းအဝိုင်းအတွက် သဟဇာတမျှမျှတတနဲ့ ပညာသားပါပါ အုပ်ချုပ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

တရုတ်တို့ရဲ့ နည်းပညာအစွမ်းကလည်း အံ့မခန်းပါပဲ။ ၁၁ရာစုမှာ ကတည်းက တရုတ်တွေဟာ ခဲစာလုံးများနဲ့ ပုံနှိပ်တဲ့အတတ်ပညာကို တီထွင်နိုင်ခဲ့ပြီးသားဖြစ်ပါတယ်။ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှု ရေစီးကြောင်းနဲ့ ဈေးကွက်များ တိုးပွားလာတာနဲ့အညီ ငွေစက္ကူကို သုံးရကောင်းမှန်းလည်း သိနေခဲ့ကြပြီ။ တရုတ်ပြည်ရဲ့ အံ့မခန်း တိုးတက်နေတဲ့သံလုပ်ငန်းဟာလည်း သူတို့ကိုယ်တိုင် ယမ်းမှုန့်ကို တီထွင်လိုက်နိုင်ပြီးတဲ့နောက်မှာ နိုင်ငံတော်ရဲ့ ကြီးမားတဲ့စစ်အင်အားကို ရရှိဖြစ်ပေါ်နိုင်စေခဲ့ပြီ။

ဒါပေမယ့်လည်း အလွန်တရာ အံ့ဩစရာကောင်းတဲ့အနေအထားနဲ့ပဲ၊ ရှေ့ကို ခုန်ထွက်တိုးရောက်သွားတာက ဥရောပတိုက် ဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။ ဥရောပသားတွေရဲ့ စိတ်အတွေးမှာ ပဉ္စလက်ဆန်တာတစ်ခုခု ဖြစ်သွားခဲ့သလိုပါပဲ။ အဲဒီနောက်မှာတော့ တိုးတက်မှု လှိုင်းကြီးတွေက တစ်လုံးပြီး တစ်လုံး တက်လာသလို ‘ရီနေးဆန်’ခေတ်မှသည် ထိုးထွင်းသိမြင်တဲ့ခေတ်ဆီအထိ လည်းကောင်း၊ သိပ္ပံတော်လှန်ရေးမှသည် စက်မှုတော်လှန်ရေးဆီအထိ လည်းကောင်း လူ့ယဉ်ကျေးမှုထွင်းဖောက်တိုးတက်လာတဲ့ လှိုင်းတံပိုး အရှိန်အဟုန်ကလည်း မြင့်တက်လာခဲ့ပါတော့တယ်။

အာရှလူ့ဘောင်တွေက ခေတ်နောက်ပြန်ဆွဲပြီး ကျောက်တုံးကျောက်ဆိုင်လို မာကျော အေးခဲကုန်တဲ့အချိန်မှာ ဥရောပ လူ့ဘောင်တွေကတော့ စီးပွားရေးဖွဲ့စည်းမှုပုံစံသစ်တွေ၊ စစ်ရေးနည်းပညာအရာမှာ တစ်ဟုန်ထိုးတိုးတက်မှုတွေ၊ (သီးခြားနိုင်ငံတစ်ခုစီအနေနဲ့ ရေတွက်ရင် အားလုံး မဟုတ်ဘူးဆိုရင်တောင်မှ) တစ်တိုက်လုံးအနေနဲ့ ခြုံငုံမိတဲ့ နိုင်ငံရေး ဗဟုဝါဒနဲ့ ‘ဥရောပကောင်းစားမှု’လို့ ခေါ်လို့ရတဲ့ခေတ်တစ်ခေတ်ကို ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့တဲ့

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

အီတလီ၊ ဗြိတိန်နဲ့ဟော်လန်နိုင်ငံတို့က တတ်သိပညာရှင်များရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့် အနေအထားများ စတင်မှုတို့ကြောင့် အားလုံးရဲ့ ရှေ့ကို တစ်ဟုန်ထိုး တိုး ထွက်လာခဲ့ပါတော့တယ်။

သည်အရေးပါလှတဲ့၊ တိုးတက်မှုကို အဆုံးအဖြတ်ပေးလေတဲ့ ကိစ္စရပ် မျိုးတွေက ဘယ်အာရှလူ့ဘောင်ထဲမှာမှ ဖြစ်မလာခဲ့ဘူး။ ဒါ့အပြင် သည်ကိစ္စ ရပ်တွေနဲ့ ဘယ်လိုမှမပတ်သက်သလိုဘဲ တောင့်ခံနေခဲ့တဲ့အတွက် ကမ္ဘာ့ ဇာတ်ခုံအလယ်ဆီကို ဥရောပက တိုးဝင်သွားချိန်မှာ အာရှကတော့ တောင့် တောင့်ကြီးပဲ ရပ်ကျန်ရစ်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၆ရာစုနှစ်မှာ စတင်လာတဲ့ ကိုလိုနီ နယ်မြေသစ်များ ချဲ့ထွင်ခြင်းနဲ့ ၁၉ရာစုမှာဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ စက်မှုတော်လှန်ရေး ဟာ လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်နိုင်အားလှတဲ့ ဥရောပရဲ့အနေအထားကို ပိုမိုတိုးတက် စေခဲ့သလို ပိုမိုခိုင်မာစေခဲ့တာလည်း အမှန်ပါပဲ။

လူဦးရေ သုံးသန်းသာ ရှိတဲ့ စင်္ကာပူနိုင်ငံက ကျွန်တော်လိုလူအတွက် ကျွန်တော်တို့ စင်္ကာပူလိုပဲ လူဦးရေပမာဏ နည်းပါးလှတဲ့ ပေါ်တူဂီလို နိုင်ငံပေါက်စနလေးတစ်ခုက သူ့ထက် ပိုလည်းကြီးမား၊ ယဉ်ကျေးမှုအရ ပိုလည်း ထွန်းကားခဲ့တဲ့ ဂိုအာ၊ မကာအိုနဲ့မလက္ကာတို့လို နေရာသစ်တွေကို ချဲ့ထွင်နိုင်ခဲ့တာဟာ တကယ့်ကို အံ့ဘွယ်တစ်ခုဖြစ်လို့နေတယ်။ ဒါဟာ အင်မတန်ကို ထူးခြားဆန်းကျယ်လှတဲ့ စွမ်းပကားတစ်ရပ်ပါပဲ။ သည့်ထက် ပိုပြီး ထူးခြားဆန်းကျယ်နေတာက နယ်မြေသစ်တွေကို အဲသလို သိမ်းပိုက်တဲ့ အချိန်က ၁၅၀၀ပြည့်လွန်နှစ်တွေ ဖြစ်နေတာပါ။

ပေါ်တူဂီနယ်ချဲ့တွေရဲ့နောက်ကိုမှ စပိန်တွေ၊ ဒတ်ချ်တွေ၊ ပြင်သစ် တွေနဲ့ နောက်ဆုံးမှာ ဗြိတိသျှတွေက လိုက်ခဲ့တာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ရာစုနှစ် သုံးစုနီးပါး ရှည်ကြာခဲ့တဲ့ သည်ကာလတစ်လျှောက်လုံးမှာ အာရှ လူ့ဘောင်၊ အာရှသားတို့ဟာ အညံ့ခံနေခဲ့ကြပြီး သူတို့ထက် ပိုမိုသေးငယ် တဲ့ လူ့ဘောင်ရဲ့ ဝါးမျိုမှုနဲ့ နယ်ချဲ့သိမ်းပိုက်မှုကို အသာတကြည် ခွင့်ပေးခဲ့ ကြပါတယ်။

သည်အထဲမှာမှ နှလုံးနာစရာအကောင်းဆုံးကတော့ ရုပ်ပိုင်းအရတင်

နယ်ချဲ့လွှမ်းမိုးခံလိုက်ရတာ မဟုတ်ဘဲ စိတ်ဓာတ်ရေးရာအရပါ နယ်ချဲ့လွှမ်းမိုးခံလိုက်ရတဲ့အဖြစ်ပါ။ (တောင်အာရှက ကျွန်တော့်ဘိုးဘေးဘီဘင်အများအပြားအပါအဝင်) အာရှသားအများအပြားဟာ ဥရောပသားတွေနဲ့ ယှဉ်မယ်ဆိုရင် မိမိတို့ကိုယ်ကို သိမ်ဖျင်းတဲ့လူသားတွေလို့ ယုံကြည်စပြုကုန်ကြပါတယ်။ သည်တစ်ချက်တည်းနဲ့တင် ဗြိတိသျှလူမျိုး ထောင်ပေါင်းအနည်းငယ်လောက်က တောင်အာရှရဲ့ ကုဋေနဲ့ချီတဲ့ လူအများကို ထိန်းချုပ်နိုင်ခဲ့တဲ့ ဖြစ်ရပ်ရဲ့ အဖြေဟာ ရှင်းနေပါတော့တယ်။

သည်နေရာမှာ အငြင်းပွားစရာအချက်အလက်တစ်ခု တင်ပြခွင့်ပြုကြမယ်ဆိုရင်ဖြင့် ပြောလိုက်ချင်သေးတာကတော့ သည်စိတ်ဓာတ်ရေးရာ နယ်ချဲ့လွှမ်းမိုးခံရတဲ့အဖြစ်ဟာ အာရှတိုက်ကနေ အပြီးအပြတ် ပျောက်ကွယ်ပျက်သုဉ်း မသွားသေးပါဘူး။ အာရှလူ့ဘောင် အတော်များများဟာ အဲဒီလွှမ်းမိုးမှုအောက်က လွတ်မြောက်ဖို့ ရုန်းကန် ကြိုးစားနေရဆဲပဲ ဖြစ်ပါတယ်လို့ ပြောချင်ပါတယ်။

ကနေ့ကာလလို ၂၁ရာစုကို လှမ်းမြင်နေရတဲ့ အချိန်အခါမှာတောင်၊ အာရှတိုက်ကို ပထမဆုံးရောက်ရှိလာတဲ့ ပေါ်တူဂီနယ်ချဲ့တွေ ရောက်ရှိခဲ့ချိန်က စတင်ရေတွက်မယ်ဆိုရင် နှစ်ပေါင်း၅၀၀ ကြာခဲ့ပြီးတဲ့နောက်မှာတောင် ကနေ့ကာလ ဥရောပနဲ့ မြောက်အမေရိကတိုက်မှာ ရှိနေတဲ့ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအဆင့်အတန်းနဲ့ ညီမျှတဲ့အနေအထားကို ရရှိခံစားနေတဲ့ အာရှ လူ့ဘောင်ဆိုလို့ တစ်ခုမှတစ်ခုတည်း၊ ကျွန်တော် ထပ်ပြောပါရစေ၊ အဲသလို ဥရောပနဲ့ မြောက်အမေရိကတိုက်ကို မီတဲ့အာရှလူ့ဘောင်ဆိုလို့ တစ်ခုဆို တစ်ခုတည်းပဲ ရှိပါသေးတယ်။

အာရှတိုက်မှာ ပထမဆုံး နိုးထလာတာက ဂျပန်တွေရဲ့ အသိစိတ်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၈၆၀ပြည့်လွန်နှစ်တွေမှာ မေဂျီပြန်လည်ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ စတင်ခဲ့ပါတယ်။ ဖွံ့ဖြိုးတဲ့နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် အာရှတိုက်မှာ ဂျပန်နိုင်ငံကို ပထမဆုံးထည့်သွင်း စဉ်းစားခဲ့ကြပြီး ဥရောပနဲ့ ညီမျှတဲ့နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် အရာသွင်းခဲ့တာဟာလည်း အင်္ဂလိပ်-ဂျပန်မဟာမိတ်စာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုခဲ့တဲ့

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

၁၉၀၂ခုနှစ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အာရှသားတွေ စဉ်းစားတတ်တယ်ဆိုရင် ဘာဖြစ်လို့ ကနေ့အချိန်အခါ မှာ အာရှလူ့ဘောင်တစ်ခုတည်းကသာ အနောက်တိုင်းကို အမီလိုက်နိုင်နေ တာလဲ။

သည်အနေအထားမှာ ကျွန်တော့်မေးခွန်းအတွက် ဟင့်အင်း၊ မစဉ်းစား တတ်ဘူးဆိုတဲ့အဖြေကို ထုတ်ချင် ထုတ်လို့ရအောင် ကျွန်တော် တွေးပြလိုက် တာပါ။ ‘အာရှသားတွေစဉ်းစားတတ်ကဲ့လား’ ဆိုတဲ့မေးခွန်းကို ‘ဟင့်အင်း’ လို့ဖြေချင်တဲ့ ပရိသတ်အနေနဲ့ အဲဒီအဖြေအတွက် အကျိုးအကြောင်းတွေ လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

အင်း။ သိပ်စဉ်းစားတတ်သပေါ့ဗျာ . . .

အခုတစ်ခါ ‘အာရှသားတွေ စဉ်းစားတတ်ကဲ့လား’ ဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို ‘အင်း’ လို့ ဖြေချင် ဖြေလို့ရအောင် ငြင်းချက်လေးတွေ ဆွဲခွင့်ပြုကြစေလိုပါ တယ်။

ပထမဆုံးအချက်ကတော့ လွန်ခဲ့တဲ့ ဆယ်စုနှစ်အနည်းငယ်မျှအတွင်းမှာ စီးပွားရေးအခြေအနေတွေ ကြောက်ခမန်းလိလိ တိုးတက်လာအောင် ဆောင် ရွက်နိုင်ခဲ့တဲ့ အရှေ့အာရှလူ့ဘောင်များရဲ့ အစွမ်းအစပါပဲ။ ကျန်တဲ့ အာရှနိုင်ငံ တွေအနေနဲ့ ပုံတူကူးလို့ မရခဲ့ကြပေမယ့် ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့အောင်မြင်မှုက အာရှရဲ့ မညီမျှမှုအပေါ် ဒီလိုင်းများလို အရှိန်အဟုန်နဲ့ တဖြည်းဖြည်း ရိုက်ခတ်လာခဲ့ ပါတယ်။ ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးအောင်မြင်မှုနောက်ကို ကောက်ကောက်ပါ အောင်လိုက်လာတဲ့ ပထမဆုံးအသုတ်ကတော့ ‘ကျားလေးကောင်’ (တောင် ကိုရီးယား၊ ထိုင်ဝမ်၊ ဟောင်ကောင်နဲ့ စင်္ကာပူ)ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သည်ကျားလေးကောင်ရဲ့ အောင်မြင်မှုက တခြားတောင်အာရှနိုင်ငံတွေ၊ အထူးသဖြင့် အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှားနဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံတို့မှာလည်း သည်လို အောင်မြင်အောင် လုပ်နိုင်တဲ့အစွမ်းအစတွေရှိတယ်လို့ ယုံကြည်လာအောင် လှုံ့ဆော်ပေးလိုက်ပါတယ်။ သည့်နောက်မှာတော့ အဲဒီနိုင်ငံများရဲ့နောက်

ကို တရုတ်ပြည်က စွေခနဲ ကောက်လိုက်လာတဲ့အပြင် ၂၀၂၀ပြည့်နှစ် မတိုင်ခင်မှာ အမေရိကန်နိုင်ငံကို ကျော်တက်ပြီး ကမ္ဘာ့အကြွယ်ဝဆုံးနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာနိုင်တဲ့ အစွမ်းကိုတောင် ရရှိနေပါပြီ။

သိပ်ကို အံ့ဩစရာကောင်းတာကတော့ အဲဒီ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရဲ့အရှိန်အဟုန်ပါပဲ။ နိုင်ငံရဲ့စီးပွားရေးကို နှစ်ဆတိုးအောင် အမေရိကန်နိုင်ငံအနေနဲ့ (၁၈၃၉ခုနှစ်က စလို့) ၄၇နှစ်၊ ဂျပန်နိုင်ငံအနေနဲ့ (၁၈၈၀ပြည့် လွန်နှစ်တွေကစလို့) ၃၃နှစ်အားထုတ်ခဲ့ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲသလို နှစ်ဆတိုးတက်လာအောင် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံက ၁၇နှစ်၊ တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံက ၁၁နှစ်နဲ့ တရုတ်နိုင်ငံက ဆယ်နှစ်ပဲ အားစိုက်လိုက်ရတာ အထင်အရှားပါ။

အားလုံး ခြုံပြောမယ်ဆိုရင် ၁၉၆၀ကနေ ၁၉၉၀ပြည့်နှစ်အတွင်းမှာ အရှေ့အာရှနိုင်ငံများရဲ့ မယုံနိုင်စရာကောင်းလှတဲ့ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုများဟာ တခြားကမ္ဘာ့နိုင်ငံများရဲ့ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုများထက် ပိုပြီး မြန်ဆန် ခိုင်မာနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ပျမ်းမျှအနေနဲ့ အရှေ့အာရှနိုင်ငံများရဲ့ စီးပွားရေးဟာ အဲဒီအချိန်အတွင်းမှာ တစ်နှစ်ကို အသားတင် ဝင်ငွေ တိုးတက်မှု ငါးဒသမငါးရာခိုင်နှုန်းရှိနေခဲ့ပြီး လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံတွေ၊ ဆဟာရတွင်း အာဖရိကနိုင်ငံတွေတင်မကဘဲ အိုအီးစီဒီလို့ခေါ်တဲ့ စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့အစည်းဝင် နိုင်ငံတွေမှာတောင်မှ နှစ်ဒသမငါးရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိနေခဲ့ပါတယ်။

စာမေးပွဲတစ်ခုမှာ အမှတ်ကောင်းကောင်းရတယ်ဆိုတာ ကံကောင်းလို့ မဟုတ်ပါဘူး။ အမှတ်ကောင်းဖို့အတွက် ဉာဏ်ကောင်းဖို့လိုသလို အပတ်တကုတ် ကြိုးစားအားထုတ်ဖို့ကလည်း လိုပါတယ်။ အလားတူပဲ၊ စီးပွားရေးကောင်းလာဖို့အတွက်၊ အထူးသဖြင့် အာရှတိုက်မှာ မြင်တွေ့ခဲ့ရတဲ့ နှုန်းထားမျိုးနဲ့ အောင်မြင်မှုရရှိဖို့အတွက်လည်း ကံကောင်းလို့ အခြောက်တိုက် ထဖြစ်လာတာမဟုတ်ပါဘူး။ သည်လိုအောင်မြင်လာမှုဟာ ဉာဏ်ကောင်းတာ ကိုရော၊ ဝီရိယရှိတာကိုပါ အတိအလင်း ထင်ဟပ်နေပါတယ်။

ပြီးတော့လည်း အာရှတိုက်မှာ အတိအလင်း မြင်ခဲ့ရတဲ့ စီးပွားရေး

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ပေါက်ကွဲမှုကြီးရဲ့ အရှိန်အဟုန်နဲ့ အတိုင်းအဆဟာ လူ့သမိုင်းမှာ တစ်ခါဖူးမှ မပေါ်ပေါက်ခဲ့ဘူးသေးတဲ့ အနေအထားမျိုးဖြစ်တယ်ဆိုတာကို အလေးအနက် ထားကြဖို့ သည်နေရာမှာ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်ရဲ့ စီးပွားရေးပါရဂူချုပ် ဂျိုးဇက်ဖ်ဂလစ်ထ်ဇ်က ‘အာရှဝေါလ်စထရီထ်’ ဂျာနယ်ထဲက သူ့ဆောင်းပါးထဲမှာ သည်အမှန်တရားကို အောက်ပါအတိုင်း ဖမ်းဆုပ်ပြခဲ့ပါတယ်။

အရှေ့အာရှရဲ့ ‘တန်ခိုးကုဒ္ဒိပါဒ်’က တကယ်ပါ။ အရှေ့အာရှရဲ့ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို သမိုင်းရဲ့ အထူးခြားဆုံး၊ အပြောင်မြောက်ဆုံး အောင်မြင်မှုတစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီအောင်မြင်မှုက သယ်ဆောင်လာတဲ့၊ တစ်မျိုးသားလုံး အသားတင် ဝင်ငွေတိုးတက်မှုဟာ အသက်ရှည်ရှည်နေနိုင်ဖို့ မျှော်လင့်ချက်၊ ပိုကောင်းလာတဲ့ ကျန်းမာရေးနဲ့ ပညာရေးအခြေအနေတွေ ပါဝင်နေတဲ့ အာရှသားကုဋေကုဋာများစွာရဲ့ လူနေမှုအဆင့်အတန်းတွေ တိုးတက်မြင့်မားလာမှုနဲ့တင် ထင်ရှားနေခဲ့ပါပြီ။ ဒါတင်မကသေးပါဘူး၊ တခြားအာရှသားသန်းပေါင်းများစွာဟာလည်း ဆင်းရဲတွင်းကနေ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဆယ်တင်နိုင်လာကြပြီး အခုအချိန်မှာဆိုရင် မျှော်လင့်ချက် ရောင်ခြည်ကိုယ်ငနဲ့ ဘဝကို ရင်ဆိုင်ရဲဝံ့နေကြပါပြီ။ သည်အောင်မြင်မှုတွေဟာ အစစ်အမှန်တွေဖြစ်သလို လောလောဆယ် ကြုံတွေ့ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ အရေးအခင်းထက် အဆပေါင်းများစွာ ခိုင်မာတဲ့ အောင်မြင်မှုတွေလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

အနောက်နိုင်ငံများက ဦးဆောင်တက္ကသိုလ်ကြီးများမှာတင်မကဘဲ၊ မိခင်နိုင်ငံများက တက္ကသိုလ်များမှာပါ ထူးချွန်ပေါက်မြောက်နေတဲ့ အရှေ့အာရှပညာရှင်များနဲ့ စာသင်သားများရဲ့ အစွမ်းအစများကြောင့် အရှေ့အာရှသားတို့ရဲ့ မိမိကိုယ်ကိုယုံကြည်မှုဟာ ဆတက်ထမ်းပိုး တိုးတက်လာခဲ့ရပြန်သေးတယ်။ ကနေ့ကာလမှာ အမေရိကန်တက္ကသိုလ်များက မွေးထုတ်လိုက်တဲ့ အတော်ဆုံးကျောင်းသားအများအပြားဟာ အာရှဇာတိသားတွေဖြစ်နေပါတယ်။ မိမိရဲ့ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ အစဉ်အလာတို့အပေါ် မိမိကိုယ်တိုင် ယုံကြည်

သက်ဝင်မှုနဲ့ လေးစားမှုများ ရှိနေဖို့အတွက် ပညာရေးထူးချွန်မှုဟာလည်း မရှိမဖြစ် လိုအပ်လှတဲ့ အရည်အသွေးတစ်ရပ်ပါပဲ။

ပြောင်ပြောင်ပြောပြောတမ်းဆိုရင်၊ အာရှသားတွေဟာ အနောက်နိုင်ငံ သားတွေနဲ့ယှဉ်လိုက်ရင် သိမ်ငယ်ညွှန်းဖျင်းသူတွေမဟုတ်ဘူးဆိုတာကို အာရှ သား အများစု ကိုယ်တိုင်က သတိပြုမိလာကြတဲ့အထိ နိုးကြားလာကြပြီလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ အနောက်တိုင်းသား အများစုကတော့ သည်အပြောင်းအလဲ ကို လက်ခံကြိုဆိုရကောင်းမှန်းမသိကြပါဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သူတို့ အနေနဲ့က အာရှသားတွေရဲ့ ရင်ထဲမှာ မကြာသေးခင်တစ်ချိန်အထိ ကိန်း အောင်း နေခဲ့တဲ့ သိမ်ငယ်စိတ်ကို သူတို့အနေနဲ့ ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ ကိုယ်ချင်း စာတတ်ကြမှာ မဟုတ်လို့ပါပဲ။

‘အာရှသားတွေစဉ်းစားတတ်ကဲ့လား’ ဆိုတဲ့မေးခွန်းကို ‘အင်း’ လို့ ဖြေဖို့ အတွက် ဒုတိယအကြောင်းရင်းကတော့ အာရှစိတ်ဓာတ် အများအပြားမှာ အရေးပါလှတဲ့ အပြောင်းအလဲတစ်ရပ် ပေါ်လာနေလို့ပါပဲ။ အရင်က ရာစု နှစ်တွေနဲ့ချီပြီး အာရှသားတွေ ယုံခဲ့တာက ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့အတွက် အနောက် တိုင်းကို အမိလိုက်မှ ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ပါပဲ။ မေဂျီ ပြန်လည် ပြင်ဆင်ရေးကို ဦးဆောင်ခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ‘ယူကီအီချီ ဖူကူဇာဝါ’ က ၁၉ရာစုအနှောင်းပိုင်း ကာလမှာ ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများဆီက သင်ယူမှတ်သားရမယ်လို့ ပြောလိုက်ရင်း သည်သဘောထားကို အတိအလင်း ခံယူကြေညာခဲ့ပါတယ်။ ဆွန်ယက်ဆင်လို၊ ဂျပာဟာလာနေရူးတို့လို အခြား သော အာရှတိုက်ရဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားများကလည်း သည်အခြေခံ သဘောထားကိုတစိုက်မတ်မတ် လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့ကြတယ်။

ကနေ့ကာလ အာရှသားတို့ရဲ့ စိတ်အစဉ်မှာတော့ အဲဒီအတွေးအခေါ် အယူအဆက ခေတ်နောက်မှာကျန်ခဲ့ပြီ။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ပုံတူကူးချ စရာမလိုဘဲ ကိုယ့်လမ်းကိုယ့်ဘာသာ ထွင်လျှောက်နိုင်တဲ့ အရည်အသွေးတွေ အာရှသားတွေဆီမှာ ရှိတယ်ဆိုတဲ့အမြင်က အာရှသားအများအပြားရဲ့ ရင်ထဲ မှာ ကိန်းဝပ်လို့ လာနေပါပြီ။ သည်အတွေးအခေါ် အပြောင်းအလဲဟာ

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ဖြည်းဖြည်းနဲ့မှန်မှန် ဖြစ်ပေါ်နေတာပါ။

လွန်ခဲ့တဲ့ ဆယ်စုနှစ်အနည်းငယ်လောက်ဆီအထိကတော့ အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင်ဟာ တောင်ထိပ်ပေါ်က အားကျစရာအနေအထားမှာရှိနေခဲ့ပါတယ်။ အအောင်မြင်ဆုံးလူ့ဘောင်ဆိုတာ သူတို့လူ့ဘောင်မှလို့ ထင်မြင်ချင်စရာ ကောင်းနေခဲ့တယ်။ စီးပွားရေးအရ ကြွယ်ဝတယ်၊ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်တယ်၊ လူမှုရေးမျှတပြီး လိုက်လျောညီထွေရှိတယ်၊ ကိုယ်ကျင့်တရားပိုင်း သန့်စင်တယ်၊ ကုန်ကုန်ပြောရရင် နိုင်ငံသားတွေအားလုံးအနေနဲ့ တစ်ဦးချင်းစီ ရပ်တည်ရှင်သန်နိုင်တဲ့ အကောင်းဆုံး ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေမျိုးတွေ ရှိနေတယ်လို့တောင် ပြောနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီလူ့ဘောင်တွေဟာ ခြောက်ပြစ်ကင်း သဲလဲစင်တော့ မဟုတ်ပေဘူး။ ဒါပေမယ့် သူတို့ရဲ့ပြင်ပက တခြားလူ့ဘောင်တွေနဲ့ ယှဉ်မယ်ဆိုရင်တော့ အထက်စီးက နေလို့ ရအောင်ကို သာလွန်ကောင်းမွန်နေခဲ့တာလည်း အမှန်ပဲ။ မကြာသေးခင် ကာလတစ်ခုအထိက ဆင်ခြင်ဉာဏ်ရှိတဲ့ ဘယ် အာရှသားပညာတတ်ရဲ့နှုတ်ကမ္မာ ‘သည်လမ်းကြောင်းကို လိုက်ဖို့ မလိုပါဘူးကွာ’ ဆိုတဲ့ စကားမျိုး ထွက်လာဖို့ အင်မတိအင်မတန် ခဲယဉ်းလှပါတယ်။ အခုနေအခါမှာတော့ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း၊ လူရှေ့သူရှေ့မှာ မဟုတ်ရင်တောင် တစ်ယောက်တည်း တိတ်တိတ် ကြိတ်ပြီးတော့လေးပဲဖြစ်ဖြစ် သည်လမ်းကြောင်းကို လိုက်ဖို့ မလိုဘူးဆိုတာ တွေးလာကြပါပြီ။

တစ်ဖက်ကလည်း အနောက်တိုင်းလူ့ဘောင်တွေဟာ သူတို့နဲ့ ပြိုင်ဖက်တခြား အရှေ့အာရှနိုင်ငံတွေထက် ပိုပြီး အောင်မြင်နေဆဲဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကလည်း အငြင်းပွားစရာမရှိပါဘူး။ အနောက်တိုင်း တက္ကသိုလ်တွေ၊ ကဝိပုရောဟိတ်တွေနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုမျက်နှာစာစတဲ့နယ်ပယ်တွေမှာ သူတို့တွေရဲ့ ထူးချွန်ပြောင်မြောက်မှုတွေကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ဆဲပါပဲ။

ပမာဆောင်ရရင် အနောက်နိုင်ငံ ဂီတလောကမှာ ထူးချွန်လှတဲ့ အာရှသား အပြည့်နဲ့ ဖြစ်နေတာမှန်သော်ငြားလည်း ဘယ်အာရှသံစုံတီးဝိုင်းကမှ အနောက်တိုင်း သံစုံတီးဝိုင်းကြီးတွေကို ယှဉ်နိုင်စွမ်း မရှိသေးပါဘူး။

ဒါပေမယ့်လည်း အနောက်တိုင်းလူ့ဘောင် အများအပြားကို ထိုးနှက်နေတဲ့ လူမှုရေးနဲ့ စီးပွားရေးပြဿနာများရဲ့ အတိုင်းအဆနဲ့ အတိမ်အနက်ကို ကြည့်ပြီး အာရှသားတွေဟာ ထိတ်လန့်လို့နေကြပါတယ်။ မြောက်အမေရိကမှာဆိုရင် မိသားစုအဆောက်အအုံဆိုတဲ့အနေအထားက သိသိသာသာကို ပျက်ယွင်းနေတာ၊ ကပ်ရောဂါကြီးတစ်ခုလို့ ဖြစ်ပွားနေတဲ့ မူးယစ်ဆေးစွဲပြဿနာ၊ ရာဇဝတ်မှုတွေ၊ အခြေအနေမဲ့(ပျံကျ)တွေနေထိုင်ရာ ရပ်ကွက်တွေ ဆက်လက်တည်ရှိနေသေးတာနဲ့ စာရိတ္တပိုင်းမှာ သိသိသာသာယိုယွင်းပျက်စီးနေကြတာများဟာ အာရှသားများအတွက် ထိတ်လန့်စရာကောင်းလှပါတယ်။

သည်အချက်ကို အမေရိကန်အစိုးရက ထုတ်ပြန်တဲ့ကိန်းဂဏန်းတွေက အတိအလင်း ဖော်ပြနေတယ်။ ၁၉၆၀ကနေ ၁၉၉၀ပြည့်နှစ်အထိ နှစ်ပေါင်း၃၀အတွင်း အမေရိကန်နိုင်ငံမှာ ရာဇဝတ်မှုဖြစ်ပွားနှုန်းက လေးဆတက်လာတယ်။ (အဖေ့နဲ့အမေ့ ကွာရှင်းပြတ်စဲလိုက်ကြလို့) မိဘတစ်ပါးတည်းသာရှိတဲ့ မိသားစုအရေအတွက်က သုံးဆတက်လာတယ်။ အမေရိကန်တစ်နိုင်ငံလုံးမှာရှိတဲ့ အကျဉ်းထောင်အရေအတွက်ကလည်း သုံးဆတိုးလာခဲ့ပါတယ်။

လူမှုဖူလုံရေး အာမခံချက်များကြောင့် ဥရောပသားတွေရဲ့ တိုးတက်မှုတွေ တုံ့ဆိုင်းကုန်တယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို ခိုင်ခိုင်မာမာ သက်သေမထူနိုင်ပေမယ့်လည်း အာရှသားတွေအနေနဲ့ကတော့ ဥရောပသားတွေဟာ လူမှုဖူလုံရေးအာမခံချက်တွေအပေါ်မှာ အကိုးစားလွန်နေတယ်လို့လည်း တစ်ဖက်က မြင်လာကြပြီး စိတ်အနှောင့်အယှက်လည်း ဖြစ်တတ်လာကြပါပြီ။ တစ်ချိန်က မြောက်အမေရိကနဲ့ အနောက်ဥရောပကို အာရှသားတွေ သွားရောက် လည်ပတ်တဲ့အခါမျိုးတွေမှာ အဲဒီလူ့ဘောင်တွေရဲ့ လူနေမှုအဆင့်အတန်းနဲ့ ဘဝအခြေမြင့်မှုတွေအပေါ် သွားရေယို အားကျခဲ့ကြဖူးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကနေကာလမှာတော့ အာရှသားတွေဟာ သည်လူ့ဘောင်တွေကို စံနမူနာယူစရာ လူ့ဘောင်များလို့ တယ်မထင်ကြတော့ပါဘူး။ အာရှသားတွေအနေနဲ့

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

သူတို့နဲ့မတူဘဲ သူတို့ထက်သာတဲ့ လူ့ဘောင်တစ်ရပ်ကို ထူထောင်နိုင်မှာပဲ လို့ တွေးတောစ ပြုလာကြ၊ ယုံကြည်စ ပြုလာကြပါပြီ။

အာရှသားတွေရဲ့စိတ်တွေထဲကိုသာ အနောက်တိုင်းသားတွေ ဝင်ကြည့် လို့ ရစတမ်းဆိုရင် သူတို့တွေ ဘာလုပ်ကြမလဲဆိုတဲ့မေးခွန်းလေးနဲ့ စင်းစင်း ကလေး တင်စားလိုက်ရင် ရှင်းသွားမှာပါ။

သိပ်မကြာသေးခင်အထိက အနောက်တိုင်းသားတွေ ကိုယ်တိုင်လည်း လူ့ဘောင်အားလုံးအတွက် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုဆီကို သွားချင်ရင် အနောက် နိုင်ငံတွေ ကနေ့ကာလမှာ ရောက်ရှိနေတဲ့ တောင်ကလပ်ဆီ သွားရာလမ်း ကိုသာ ရွေးရလိမ့်မယ်လို့ ယေဘုယျအားဖြင့် တွေးမြင်ယူဆခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူ့ဘောင်တိုင်းအနေနဲ့ မဆိုစလောက်ကလေးပဲ အပြောင်းအလဲ လုပ်ပြီး လူတစ်ဦးချင်းစီရဲ့လွတ်လပ်ခွင့်ကို အလေးအနက် ထားပေးနိုင်တဲ့ လွတ်လပ်ပွင့်လင်းလူ့ဘောင်များကို တည်ဆောက်နိုင်မှသာလျှင် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးလှေကားအတိုင်း အပေါ်ရောက်အောင်တက်နိုင်ကြမှာလို့ ထင်မှတ် ခဲ့ကြတယ်။

ဒါပေမယ့် ကနေ့ကာလ အာရှသားတွေကတော့ သည့်ထက်ပိုမြင်နေကြ ပြီ။ အနောက်တိုင်းလူ့ဘောင်အများစု ရောက်ရှိနေတဲ့၊ သာမောတင့်တယ် လှတဲ့ တောင်ကလပ်ကိုလည်း ကောင်းကောင်းကြီး မြင်တယ်။ ဒါတင်မက သေးဘဲ၊ အဲဒီတောင်ကလပ်ကိုကျော်ပြီး အာရှသားတို့ရဲ့ လူ့ဘောင် အသိုင်း အဝိုင်းတွေကို ခေါ်ဆောင်သွားနိုင်တဲ့၊ ပိုပြီး သာယာတင့်မောရာ တောင်ထိပ် တွေကိုပါ မြင်လာကြပြီ။

အနောက်တိုင်းသားတွေ ရောက်နေတဲ့ တောင်ကလပ်က တကယ်တော့ ခရီးလမ်းဆုံး မဟုတ်ဘူး၊ ပန်းတိုင် မဟုတ်ဘူးဆိုတာကို သိလာကြပြီ။ (အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင်တွေမှာ စွဲကပ်နေတဲ့ လူမှုရေးနဲ့ ယဉ်ကျေးမှု လှိုက်စားရောဂါဆိုးမျိုး ကိုယ့်ဆီကိုပါ ကူးမလာစေချင်တာမို့) သည် တောင် ကလပ်ကိုဖြင့် မဖြစ်မနေကျော်မှကိုဖြစ်တော့မယ်၊ သည်တောင်ကလပ်ကို ကျော်ပြီး တောင်ထိပ်က တခြားနေရာကောင်းတွေကို မဖြစ်မနေ ရှာမှ

ဖြစ်ချေတော့မယ်လို့ တွေးလာကြပါပြီ။ သည်အတွေးအမြင်ဟာ သိပ်မကြာ သေးခင် ကာလကမှ အာရှသားတွေရဲ့ နှလုံးရင်မှာ ခိုင်ကပ်ငြိလာခဲ့တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ အာရှသားတွေကိုယ်နှိုက်က သူတို့ကိုယ်သူတို့ ယုံကြည် မှု အသစ်တွေ ပေါ်ပေါက်လာတာကို အတိအလင်းပြဆိုနေရာလည်း ရောက် ပါတယ်။

‘အာရှသားတွေစဉ်းစားတတ်ကဲ့လား’ဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို ‘အင်း’လို့ ဖြေဖို့အတွက် တတိယအကြောင်းရင်းကတော့ ကနေ့ကာလသာလျှင် အာရှ သားတို့ရဲ့ စိတ်နှလုံးကို စတင်လှုပ်ခတ်မွှေးနှောက်လိုက်ချိန် ဖြစ်နေလို့ပါပဲ။ မသေရုံတမယ် ကျားကုတ်ကျားခဲ အားထုတ်နေရတဲ့ ဘဝကနေ ထူထူ ထောင်ထောင် ဖြစ်လာတဲ့ အာရှသားတွေ တစ်နေ့တခြား တိုးပွားလာတာနဲ့ အမျှ သူတို့ရဲ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်ကို စဉ်းစားဖို့၊ စားမြုံ့ပြန်ဖို့နဲ့ ပြန်လည် ဖော်ထုတ်ဖို့အတွက် စီးပွားရေးအရလွတ်လပ်မှုများကို ရရှိလာခဲ့ပါပြီ။

[တိုက်ရိုက် ဘာသာပြန်လိုက်တော့ ရှုပ်သွားလားမသိဘူး။ ဆိုလိုတာက အူမ မတောင့်လို့ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုကိုယ် အထီးမှန်း၊ အမမှန်းမသိ ဖြစ်နေခဲ့ ကြရာက စီးပွားရေးလေးလည်း အောင်မြင်လာရော ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုကိုယ် ပြန်ကြည့်ရကောင်းမှန်း၊ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရကောင်းမှန်း သိဖို့ အခွင့်အရေး ရလာတယ်ဆိုတဲ့ သဘောကို ပြောလိုရင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ ဘာသာပြန်သူရဲ့ စကားချပ်ပါ။]

အနောက်တိုင်းမှာလိုပဲ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုရေးရာနဲ့ ဒဿနပိုင်း ဆိုင်ရာအစဉ်အလာတွေ အာရှမှာလည်း ကြွယ်ကြွယ်ဝဝရှိနေပြီး အဲဒါတွေကို ပြန်လည်အသက်သွင်းလို့ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့လူ့ဘောင်တွေကို ကိုယ့် နည်း ကိုယ့်ဟန်နဲ့ တည်ထောင်ယူလို့ရမယ်ဆိုတာကို အာရှသားတွေ သတိ ထားမိလာနေပါပြီ။ နာမည်တပ်ပြီးပြောကြစတမ်းဆိုရင် အိန္ဒိယနဲ့ တရုတ် တို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုများကို အနောက်တိုင်းပညာရှင်တွေကိုယ်တိုင်က အလေး ထားလာခဲ့ကြရတာ ကြာတောင့်ကြာပါပြီ။ တစ်ဖက်ကပြောရမယ်ဆိုရင် တော့ ဥရောပတိုက်ရဲ့အမှောင်ဆုံးနေ့ရက်များအတွင်းက ဂရိနဲ့ ရောမ

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ယဉ်ကျေးမှုများကို အာရပ်တွေက မဆီမဆိုင်ဝင်ရောက် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက် ဖော်ထုတ်ပေးခဲ့ရသလိုပဲ၊ အခုအခါမှာ အာရှယဉ်ကျေးမှုရဲ့ ဘုန်းမီးနေလတောက်ပခဲ့ဖူးတဲ့အတိတ်က အသီးအပွင့်များကို အနောက်တိုင်း ပညာရှင်တွေကပဲ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ဖော်ထုတ်ပေးနေခဲ့တာလည်း အမှန်ပါပဲ။

ဥပမာပြရရင် အာရှယဉ်ကျေးမှုတွေ ယိုယွင်းတိမ်းပါးပျက်စီးနေချိန်မှာ အနောက်တိုင်းက ပြတိုက်တွေနဲ့ တက္ကသိုလ်ကျောင်းတော်ကြီးတွေဟာ အာရှတိုက်က ထုတ်လုပ်ခဲ့တဲ့ အနုပညာနဲ့ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်နေခဲ့ရုံတင်မကဘဲ တလေးတစား တန်ဖိုးထားခဲ့ကြတာ အထင်အရှားပါပဲ။

အာရှသားတွေအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်တွေကို နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် သိမြင်ခွင့်ရလာတဲ့အခါမှာတော့ သူတို့ရဲ့ စိတ်နှလုံးကို အလိုလို အားသစ်လောင်းပြီးသား ဖြစ်နေမှန်း၊ အားတက်စေမှန်း သတိထားမိလာကြပါတော့တယ်။ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာအတွင်းမှာ ပထမဆုံးအကြိမ် အနေနဲ့ ‘အာရှရီနေဆော့န့်’ (အာရှတစ်ဖန်ပြန်လည်နိုးထမှု)ကြီးဟာ မလွဲမသွေ ပေါ်ပေါက်လာပါတော့မယ်။

တဟီရန်မှသည် ကာလကတ္တား၊ ဘုံဘောမှသည် ရှန်ဟဲ၊ စင်ကာပူမှသည် ဟောင်ကောင်အထိ သွားလာနေတဲ့ ခရီးသွားဧည့်သည်များအနေနဲ့ ရိုးရာဘာသာစကားနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များအပေါ် အာရှသားတွေ အရင်က မထားရှိဖူးတဲ့ ယုံကြည်မြတ်နိုးမှုနဲ့ သက်ရောက်ဝင်စားမှုများကို တိတိလင်းလင်းကြီး တွေ့မြင်လိုနေကြရပါပြီ။

အာရှသားတို့ဟာ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာတာနဲ့အညီ ပိုက်ဆံတွေလည်း သုံးနိုင်ဖြန့်နိုင်လာကြတယ်။ ပိုက်ဆံသုံးနိုင်လာတာနဲ့အမျှ ရိုးရာ အကတွေ၊ ဇာတ်ပွဲတွေကို ပြန်လည်အသက်သွင်းဖို့ အာရုံထားတတ်လာကြ ပါတယ်။ ကနေ့ကာလမှာ ကျွန်တော်တို့အားလုံး မျက်ဝါးထင်ထင် မြင်နေကြ ရတာကတော့ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ် များကို ပြန်လည် ရှာဖွေ တွေ့ရှိနေတဲ့ မဟာအခိုက်အတန့်ကြီးပဲဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုအပေါ်မှာ ဂုဏ်ယူရကောင်းမှန်း သိလာကြတဲ့ အာရှသားတို့ရဲ့ ဇာတိပုည ဂုဏ်မာနဟာ ထင်ရှား

ပြတ်သားလှတာနဲ့အမျှ နားလည်ခံစားပေးဖို့လည်း အလွန်ကို လွယ်ကူနေ အောင်
မြင်သာထင်သာ ရှိနေပါတော့တယ်။

တိုတိုပြောကြစတမ်းဆိုရင်၊ ကျွန်တော့်မေးခွန်းကို ‘အင်း’လို့ ဖြေချင်
ကြသူ အာရှသားများအတွက် ခိုင်လုံတဲ့အကြောင်းအချက်တွေက တစ်ပုံ
တစ်မ မကအောင် အများအပြားရှိနေတယ်ဆိုတာပါပဲ။ ဒါပေမယ့် အဲသလို
‘အင်း’လို့ ယတိပြတ်မဖြေကြခင်မှာ အဲသလိုဖြေလိုကြသူ လူကြီးမင်းများ
အနေနဲ့ ‘အတတ်ပြောလို့တော့မရဘူးလေ’ဆိုတဲ့ အဖြေအတွက် အကြောင်းပြ
ချက်များကို ခဏလောက် စဉ်းစားကြည့်ကြစေချင်ပါသေးတယ်။ ပြီးမှ
ပြတ်ပြတ်သားသား ဆုံးဖြတ်ပြီး ခိုင်မာတဲ့အဖြေတစ်ခု ထုတ်ကြတာပေါ့။

အတတ်တော့ ပြောလို့ မရဘူးလေ . . .

၁၉၉၇ခုနှစ်မှာ ရင်ဆိုင်လိုက်ကြရတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အရေးအခင်း
ကြီး ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပေမယ့်လည်း အာရှသားအများစုကတော့ သူတို့ရဲ့ အနာ
ဂတ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ အကောင်းမြင်လို့ မဆုံးနိုင်ကြသေးပါဘူး။ အဲသလို
အကောင်းမြင်မှုဟာ တကယ်တော့လည်း ကျန်းမာရေးနဲ့ ညီညွတ်တယ်လို့
ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

သည်ကြားထဲမှာပဲ လွန်ခဲ့တဲ့ ရာစုနှစ်တစ်ခုတိတိတုန်းက ဥရောပသား
တွေ တွေ့ကြုံခဲ့ရတဲ့အတွေ့အကြုံနဲ့၊ အဲဒီအချိန်က ဥရောပတစ်ခွင်လုံးမှာ
အကောင်းမြင်သူတွေနဲ့ ပြည့်နှက်နေခဲ့ပုံတို့အပေါ်မှာ အာရှသားတွေအနေနဲ့
သင်ခန်းစာယူတတ်ကြမယ်ဆိုရင် အလွန်ကိုအဆင်ပြေ အသုံးတည့်မှာပါ။
‘ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရ’ဆိုတဲ့စာအုပ်ထဲမှာစာရေးသူ ‘ဇာစ်နျူ ဘရဇင်းစခီး’
က အဲတုန်းက ကမ္ဘာကြီးရဲ့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို အောက်ပါအတိုင်း ရေးသား
ဖော်ကျူးခဲ့ပါတယ်။

“နှစ်ဆယ်ရာစုကား မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် မွေးဖွားလာ၏။ နှစ်ဆယ်ရာစု
မွေးဖွားချိန်နောက်ခံကားချပ်မှာလည်း သာယာတင့်မောလှပေသည်။
ကမ္ဘာပေါ်တွင် အဓိကရသြဇာရှိသော နိုင်ငံများကား အတော်အတန်

ငြိမ်းချမ်းလှသောအခြေအနေအပေါ်တွင် ယစ်မူးလျက် ရှိနေခဲ့ကြ၏။
၁၉၀၀ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလ(၁)ရက်နေ့တွင် အဓိကရ မြို့ကြီးများ၌
မှီတင်းနေထိုင်သူ လူအများ၏ယေဘုယျ စိတ်အခံကား အကောင်း
မြင်ခြင်း သက်သက်ဖြင့် ပြီးနေလေသည်။ ကမ္ဘာ့ဩဇာတည်ဆောက်
ဖွဲ့စည်းပုံကလည်း ထိုအချိန်တွင် တည်ငြိမ်လှသည့် ဣန္ဒြေကို ဆောင်
လျက်ရှိပေသည်။ ထိုအချိန်တွင် တည်ရှိနေသော အင်ပါယာကြီးများ
ကလည်း ဆက်လက်ပြီး ဘုန်းမီးနေလတောက်ပကာ လုံလုံခြုံခြုံ ရှိနေ
ကြပေ၏။”

အဲသလို မျှော်လင့်တကြီး ရှိနေတဲ့ အနေအထားကြားကပဲ၊ ၂၀ရာစုဟာ
ဘရဇင်းစခါးရဲ့စကားလုံးများအတိုင်း ပြောရရင် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သွား
ပါတော့တယ်။

. . . လူသားမျိုးနွယ်တစ်ရပ်လုံး၏သွေးထွက်သံယိုမှု အများဆုံး၊
မုန်းတီး စက်ဆုပ်မှုအများဆုံး ရာစုနှစ်၊ နိုင်ငံရေးအရ ကယောင်
ကတမ်း ဖြစ်ရသော ရာစုနှစ်၊ ဘီလူးသဘက်ဆန်ဆန် ကြမ်းကြုတ်စွာ
သတ်ကြ ဖြတ်ကြကုန်သော ရာစုနှစ် ဖြစ်ကုန်၏။ ရက်စက်မှုကို အဖွဲ့
အစည်းတစ်ရပ်သဏ္ဍာန် စုစည်းယူကာ တစ်ခါဖူးမှ မကြုံဖူးသော
အတိုင်းအဆဖြင့် ကျူးလွန်ခဲ့ကြကုန်၏။ သတ်ဖြတ်မှုကိုလည်း အစု
လိုက် အပြုံလိုက် အတိုင်းအတာဖြင့် စုစည်းဖော်ဆောင်ခဲ့ကြကုန်၏။
အကယ်တန္တူ၊ လူသားတို့၏ ကောင်းကျိုးကို ဖော်ဆောင်နိုင်စွမ်း
သော သိပ္ပံပညာနှင့် နိုင်ငံရေးမိစ္ဆာတို့၏ ဝိရောဓိက ထိန်းမနိုင် သိမ်း
မရ ဖြစ်ခဲ့ရသလို ထိတ်လန့်စရာလည်း ကောင်းလှပေ၏။ သမိုင်းတွင်
တစ်ခါဖူးမျှ မကြုံခဲ့ဘူးသောအတိုင်းအဆဖြင့် သတ်ဖြတ်မှုကို ကမ္ဘာ
နှင့်အဝန်း ကျူးလွန်ခဲ့ကြ၏။ သမိုင်းတွင် တစ်ခါဖူးမျှ မကြုံခဲ့ဘူးသော
အတိုင်းအဆဖြင့် လူ့အသက်များစွာကို ဝါးမျိုစားသုံးခဲ့ကြ၏။
သမိုင်းတွင် တစ်ခါဖူးမျှ မကြုံခဲ့ဘူးသော အနေအထားဖြင့် ရန်လိုလှ
ကာ ကြောင်းကျိုးဆီလျော်မှုလည်းအလျဉ်းမရှိသော ရည်မှန်းချက်
ပန်းတိုင်များအတွက် လူသားမျိုးနွယ်စုများကို အမြစ်ပြတ်ချေမှုန်းရန်

တစိုက်မတ်မတ် အားထုတ်ခဲ့ကြ၏။

အာရှသားတစ်ယောက်အနေနဲ့ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ပြန်မေးထိုက်တဲ့ အရေးအကြီးဆုံးမေးခွန်းတွေထဲက မေးခွန်းတစ်ခုကတော့ ရိုးရိုးစင်းစင်း လေးပါ။ မြောက်အမေရိကနဲ့အနောက်ဥရောပမှာရှိတဲ့ ခေတ်ပြိုင်လူ့ဘောင် (နိုင်ငံ)များ နည်းတူ အောင်အောင်မြင်မြင်နဲ့ ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ သွားနိုင်မယ်လို့ တစ်ထစ်ချ ယုံကြည်မှုမျိုး ခိုင်ခိုင်မာမာရှိနေတဲ့ (အနောက်တိုင်းအစုအဖွဲ့ရဲ့ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်နေတဲ့) ဂျပန်နိုင်ငံကလွဲရင် နောက်ထပ်အာရှလူ့ဘောင်(နိုင်ငံ) ဘယ်နှနိုင်ငံ ရှိပါသလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းပါပဲ။

တစ်ခုမှ မရှိဘူးလို့ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ တစ်ခုစ၊ နှစ်ခုစလောက်ပဲ ရှိပါတယ် လို့ပဲဖြစ်ဖြစ် ဖြေကြမယ်ကြံရင်တော့ ‘အတတ်တော့ပြောလို့မရဘူးလေ’ ဆိုတဲ့ အဖြေဟာ တော်တော်ကြီး ခိုင်လုံလာပါတော့မယ်။

အနောက်တိုင်းလူ့ဘောင်တွေ ရရှိခံစားနေတဲ့အောင်မြင်မှုအဆင့်မျိုးအထိ အမီလိုက်နိုင်တဲ့ အနေအထားကို ရောက်အောင် ချီကြတဲ့နေရာမှာ အာရှ လူ့ဘောင်များအနေနဲ့ မလွဲမသွေ ကျော်လွှားကြရမယ့် စိန်ခေါ်မှုကြီးတွေက ရှေ့မှာ ဆီးတားလို့ နေပါတယ်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ပထမဆုံးစိန် ခေါ်မှုကတော့ စီးပွားရေးဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၉၇ခုနှစ်အလယ်ပိုင်းအထိ အရှေ့ အာရှလူ့ဘောင်အတော်များများဟာ ခေတ်မီဘောဂဗေဒပညာရဲ့ အခြေခံ စည်းမျဉ်း ဥပဒေတွေကို တစ်ဖက်ကမ်းခတ် ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်ကြတယ်လို့ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ကောင်းကောင်းကြီး ယုံကြည်ခဲ့ကြတယ်။ စီးပွားရေး လွတ်လပ်ခွင့်တွေ ပေးခဲ့တယ်၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီးဝင်လာအောင် အားပေးခဲ့တယ်၊ အသုံးနဲ့အဖြုန်းကို ကွဲပြားစေတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒတွေကို ချမှတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ပြည်တွင်းစုဆောင်းငွေပမာဏတွေ တအားမြင့်တက် လာတဲ့အခါမှာတော့ စီးပွားရေးအခြေကလည်း အတော်ကြီးကို ခိုင်လာခဲ့ ပါတယ်။ တစ်နှစ်ကို စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှုန်းထားက ခုနစ်ရာခိုင်နှုန်း၊ ဒါမှမဟုတ် အဲဒီထက်ပိုတဲ့ နှုန်းထားနဲ့ တက်လာခဲ့တာကလည်း ဆယ်စု နှစ်နဲ့ ချီနေပြီဆိုတော့ တောင်ကိုရီးယား၊ ထိုင်း၊ အင်ဒိုနီးရှားနဲ့ မလေးရှား

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

နိုင်ငံများအနေနဲ့ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် သူတို့မှာဖြင့် တကယ့်ကို ဖော် နည်းကား ကောင်းကောင်း တွေ့ထားပြီလို့ ယုံကြည်ယူဆလာကြတာလည်း သဘာဝကျလှပါတယ်။

ဒါပေမယ့် ၁၉၉၇ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂ရက်နေ့မှာ ထိုင်းဘတ်ငွေ တန်ဖိုးချ လိုက်ရခြင်းဟာ အဲဒီယုံကြည်ယူဆမှု မမှန်ကန်ကြောင်းပြဆိုလိုက်သလို ဖြစ်သွားပါတယ်။ သည်ဘဏ္ဍာရေးပြဿနာကြီးရဲ့ ထူးခြားချက်တစ်ခုက တော့ သည်ပြဿနာရဲ့ အနက်အရှိုင်းနဲ့ အတိုင်းအဆကို ဘယ် စီးပွားရေး ပညာရှင်ကမှ ကြိုမတွက်နိုင်ခဲ့တာပါပဲ။ စီးပွားရေးပညာရှင်တွေနဲ့ ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာလေ့လာရေးသမားများဟာ သည်ပြဿနာကြီးရဲ့ အခြေခံဇစ်မြစ်ကို ရှာဖွေကြလို့ ကောင်းနေတုန်းပါပဲ။

သည်အက်ဆေးကို ရေးနေတဲ့ကာလမှာလည်း သည်စီးပွားရေးပြဿနာ ကြီးကို ရှင်းလို့မရသေးတာမို့ ပြဿနာဖြစ်ရခြင်းရဲ့အခြေခံ အကြောင်း တရားတွေကို ခုနေခါမှာ ဆုံးဖြတ်ဖော်ထုတ်မယ်ဆိုရင် စောလွန်းလှပါသေး တယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း ဖြစ်နိုင်ချေတွေကို တွက်ချက်ကြည့်တာကတော့ မမှားတန်ကောင်းပါဘူး။

စီးပွားရေးမျက်နှာစာမှာ အမှားတွေ အများကြီး ကျူးလွန်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံမှာ အတိုးနှုန်းချင်းကွာနေတဲ့ ကြားက ဘတ်နဲ့ ဒေါ်လာ ငွေလဲလှယ်နှုန်းကို အသေသတ်မှတ်တဲ့အတိုင်း ထိန်းထားဖို့ ဆုံး ဖြတ်တာမျိုးပါ။ အဲတော့ကာ ထိုင်းစီးပွားရေးသမားတွေအနေနဲ့က အမေ ရိကန် ဒေါ်လာကို ပေါပေါပဲပဲနဲ့ ချေးငှားနိုင်ကြပြီး ထိုင်းဘတ်ငွေနဲ့ကျတော့ မတန်တဆ အတိုးတွေ ရကုန်ကြတယ်။ ဒါဟာ (အိမ်၊ မြေ၊ တိုက်တာလို) မရွေ့မပြောင်းနိုင်တဲ့ ပစ္စည်းတွေရဲ့ ဈေးကွက်မှာရော၊ အစုရှယ်ယာ ဈေးကွက်တွေမှာပါ အဆမတန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကုန်ကြအောင် လုပ်လိုက်ရာရောက် သွားပါတော့တယ်။ သည်လိုဖြစ်နေတာကိုကျတော့ ထိန်းထားလို့ ဘယ်လိုမှ မရတော့ဘူး။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရုံပုံငွေအဖွဲ့ (အိုင်အယ်မ်အက်ဖ်)က သည်

ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်လို့ တိုးတိုးတိတ်တိတ်သတိပေးခဲ့ပါသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် လည်း အဲဒီအချိန်က ထိုင်းနိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်နေတဲ့ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရတွေခမျာ တော်တော်ကြီးကို အားပျော့နေတာမို့ အခြေအနေဆိုးကို ကုစားမယ့် ဆေးခါးကြီးကို အမျိုးရခက်နေပါတယ်။ ဆေးခါးကြီးကို အစိုးရက မျိုးချလိုက်တာနဲ့ အစိုးရကို ငွေကြေးအရပ်ပိုးပေးနေတဲ့ နောက်ကွယ်က ငွေရှင်ကြေးရှင်တွေ ပါ မျိုးရမှာမို့ပါ။ ထိုင်းနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်းအနေနဲ့ပြောရရင် စီးပွားရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးအခြေအနေများက နိုင်ငံရဲ့ဘဏ္ဍာရေးပြဿနာကို ဖြစ်ပွားစေခဲ့သလို မလိုလားအပ်ဘဲ အခွန်ရှည်နေစေခဲ့တာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါတင်မကသေးပါဘူး၊ နောက်ထပ် အချက်အလက်ကြီး တစ်ချက်က လည်း ရှုပ်နေတဲ့ဇာတ်ကို ပတ်နေအောင် မွေလိုက်ပြန်ပါသေးတယ်။ အဲဒါကတော့ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းလို့ခေါ်တဲ့ ‘ကမ္ဘာချိုမှု’ကြီးပါပဲ။ ၁၉၉၇နဲ့ ၁၉၉၈အတွင်းမှာ ရင်ဆိုင်လိုက်ကြရတဲ့စီးပွားရေးအရေးအခင်းက အရှေ့အာရှက စီးပွားရေးစီမံခန့်ခွဲသူများကို သင်ခန်းစာကောင်းကောင်း ပေးလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီသင်ခန်းစာကတော့ တစ်ခုခုဖြစ်ပြီဟေ့ဆိုတာနဲ့ ကိုယ့်တိုင်းပြည် တစ်ပြည်ထဲအတွင်းမှာတင် ရိုက်ခတ်တာမဟုတ်တော့ဘဲ နိုင်ငံတကာမှာရော၊ ကိုယ်နဲ့ တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း ဆက်စပ်ပတ်သက်နေတဲ့ တစ်ကမ္ဘာလုံးက အဓိကဇာတ်ကောင်တွေအားလုံးမှာပါ ထိခိုက်ကုန်တတ်တယ်ဆိုတာကိုပါ။

အရှေ့အာရှသားတို့အနေနဲ့ ဒါကို အံ့ဩတကြီး ဖြစ်မနေသင့်ပါဘူး။ သည်လိုဖြစ်ရတာဟာ စီးပွားရေး လွတ်လပ်ခွင့်တွေ ပေးလိုက်ပြီး ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနယ်ပယ်ထဲကို တိုးဝင်ဖြန့်ကျက်လိုက်ခြင်းရဲ့ အကျိုးဆက်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ တိုးဝင်ဖြန့်ကျက်လိုက်မှုက (လူနေမှုအဆင့်တွေ သိသိသာသာ တိုးတက်လာတာမျိုးလို) အကျိုးအမြတ်တွေကို ရရှိလာသလို (စီးပွားရေးစီမံခန့်ခွဲရာမှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုစနစ်ကို လက်လွှတ်လိုက်ရတာမျိုးလို) တန်ဖိုးကြီးလှတဲ့ အရင်းအနှီးတွေကိုလည်း ပေးဆပ်လိုက်ရပါတယ်။

ဒါပေမယ့် ပြဿနာက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုစနစ်ကို လက်လွှတ်လိုက်ရ

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို လက်ခံဖို့ဝေးစွာ၊ အသိအမှတ်ပြုဖို့တောင် တွန့်ဆုတ်လို့ နေခဲ့ကြတယ်။ သည်အချက်ကို အထက်က ပြောခဲ့တဲ့စီးပွားရေး အရေးအခင်းကြီးကို ရင်ဆိုင်လိုက်ရချိန်မှာ အရှေ့အာရှရဲ့ ကနဦးတုံ့ပြန်ချက်တွေက သရုပ်ဖော်နေပါတယ်။ သည်ငြင်းပယ်မှုက ဘာကို ပြဆိုနေသလဲဆိုတော့ အရှေ့အာရှသားတို့ရဲ့စိတ်နှလုံးမှာ အမှန်တရားသစ်များကို ရင်ဆိုင်ဖို့အတွက် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာမှာ တော်တော်ကြီး ခေတ်နောက်ကျနေသေးတယ်ဆိုတာကိုပါပဲ။

ထူးခြားတာတစ်ခုကတော့ (ကနဦးကာလမှာ အရှိတရားကို မျက်ကွယ်ပြု ငြင်းပယ်ခဲ့ကြပြီးတဲ့နောက်) အရှေ့အာရှ စီးပွားရေး ဒေသနှစ်ခုဟာ အိုင်အယ်မ်အက်ဖ်က တိုက်ကျွေးတဲ့ ဆေးခါးကြီးကို အပြည့်အဝ မျိုချခဲ့ပါတယ်။ အဲသလိုမျိုချလိုက်တဲ့အတွက် ကမ္ဘာ့နံ့ချိုပြီးအချင်းချင်း အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်နေတဲ့ ခေတ်မီဘောဂဗေဒနယ်ပယ်ထဲကို ထိုးထွင်းဖြန့်ကျက်ခဲ့ကြတဲ့ လူလတ်တန်းစားများအနေနဲ့ အမြန်တက့အမြန်ဆုံး နှုန်းထားနဲ့ ပြန်လည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အခုစာရေးနေတဲ့အချိန်အထိ စီးပွားရေးစိန်ခေါ်မှုတွေကို အသည်းအသန် ရင်ဆိုင်နေပင်နေရသေးသော်ငြားလည်း တောင်ကိုးရီးယားနဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံတို့က အခွင့်ထူးခံ လူတန်းစားများဟာ ဘဏ္ဍာရေး ကွန်ယက်အသစ်များထဲမှာ ကောင်းကောင်းကြီး အံဝင်ခွင်ကျ ဝင်ဆန့်နိုင်နေပြီဆိုတာကိုတော့ ကျကျနန ပြသနေနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။

ထိုင်းနိုင်ငံရဲ့ ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးသစ် ‘တာရင် နစ်မန်ဟေမင်ဒါ’ဟာ ဆိုရင် အရေးပါတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မြို့တော်ကြီးတွေမှာ သက်သောင့်သက်သာ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး သွားလာလှုပ်ရှား ပြောဆိုဆောင်ရွက်နေတတ်ခဲ့ပါပြီ။ သူ့ရဲ့ဆောင်ရွက်ချက်ဟာဆိုရင်ဖြင့် ကမ္ဘာ့နံ့ချိုပြီးမျှော်ခေါ် စဉ်းစားတတ်လာတဲ့ အာရှသားတို့ရဲ့ နှလုံးစိတ်ဝမ်းအသစ်ကို ပြဆိုနေတဲ့ ရေချိန်မှတ် တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်လို့ ရပါတယ်။

၁၉၉၇-၉၈ခုနှစ်အတွင်း ရင်ဆိုင်လိုက်ကြရတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးအရေးအခင်း

ကြီးကြောင့် တရုတ်တို့ဟာလည်း အရေးအခင်းဆိုတဲ့ သိုးဆောင်း ဝေါဟာရကို ‘အန္တရာယ်’နဲ့ ‘အခွင့်အလမ်း’ဆိုတဲ့ တရုတ်အက္ခရာနှစ်လုံးနဲ့တွဲပြီး တရုတ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုနိုင်တဲ့ ဉာဏ်ပညာကို ရရှိခဲ့ပါတယ်။

အရှေ့အာရှ လူ့ဘောင်တွေဟာ အန္တရာယ်ကြီးလှတဲ့ အခိုက်အတန့်ပေါင်း ထောင်သောင်းမက ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရတာ ရှင်းနေပါတယ်။ သည် ၁၉၉၇-၉၈ ဘဏ္ဍာရေး အကြပ်အတည်းကိုသာ စီးပွားရေးနဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးကို စီမံခန့်ခွဲတဲ့စနစ်တွေအပေါ်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအသစ်၊ အားအင်သစ်များနဲ့ ဖြည့်ဆည်းကာ အံတုကျော်လွှားပြီး ထိုးတက်လာကြမယ်ဆိုရင် ကမ္ဘာချီမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ လက်ရှိစိန်ခေါ်မှုတွေနဲ့ အနာဂတ်စိန်ခေါ်မှုတွေကို ကိုင်တွယ်နိုင်တဲ့ ကာကွယ်တားဆီးရေးစနစ် အခိုင်စားတွေကို ဖော်ဆောင်သုံးစွဲနိုင်တဲ့ ကမ္ဘာ့ ပထမဆုံးလူ့ဘောင်များထဲမှာ ထိပ်ဆုံးက ပါဝင်လာတော့မှာလည်း မလွဲဧကန်ပါ။

ဒုတိယအချက်ကတော့ နိုင်ငံရေးမျက်နှာစာဖြစ်ပါတယ်။ အရှေ့အာရှ လူ့ဘောင်များအပါအဝင် အာရှလူ့ဘောင်အများစုအနေနဲ့ အနောက်တိုင်းက နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုနဲ့ သဟဇာတရှိမှုမျိုးကို ရရှိတဲ့အထိ ခရီးပေါက်ဖို့က တော်တော်ကြီးကို လုပ်ယူကြရဦးမှာလည်းဖြစ်ပါတယ်။ (ဖြစ်နိုင်ချေရှိနေဆဲ မြောက်အိုင်ယာလန်ကို ခြွင်းချက်ထားပြီး ပြောကြစတမ်းဆိုရင်) ခေတ်ပြိုင်အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင်တွေမှာတော့ အာဏာသိမ်းမယ့် အန္တရာယ်တွေ၊ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပွားမယ့်အန္တရာယ်တွေဟာ ဖြစ်နိုင်ချေ မရှိသလောက်ကို ကျပါးလှပါတယ်။

အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင်တွေမှာ လစ်ဘရယ်လ် ဒီမိုကရက်တစ်လို့ ခေါ်တဲ့၊ လွတ်လပ်ပွင့်လင်းမှုကို စံထားတဲ့ နိုင်ငံရေးအခြေခံကို ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးစုံနဲ့ လက်ခံကျင့်သုံးနေကြပါတယ်။ ဒါတောင်မှ အမေရိကန်နိုင်ငံနဲ့ ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့မှာရှိတဲ့ သမ္မတအုပ်ချုပ်ရေး ပုံစံစနစ်ဟာ ဗြိတိန်၊ ကနေဒါ နဲ့ သြစတြေးလျနိုင်ငံများက ကျင့်သုံးနေတဲ့ ‘ဝက်စ်မင်စတာ’စံနဲ့ဆိုရင် သိသိသာသာကြီးကို ကွဲလွဲနေပါသေးတယ်။ နောက်တစ်ချက်က သည်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

နိုင်ငံရေး ပုံစံတွေဟာ ခြောက်ပစ်ကင်းသဲလဲစင်တဲ့ အနေအထားမှာလည်း မရှိပါဘူး။ သည်နိုင်ငံရေးပုံစံတွေကြောင့် လူမှုရေးတိုးတက်မှု နှောင့်နှေးရ တာတွေ၊ နိုင်ငံရေးစားဖားတွေရဲ့အကျိုးစီးပွားတွေပဲ နင်းကန် ဖြစ်ထွန်းကုန် တာတွေလည်း ရှိနေဆဲပါပဲ။

တကယ့်တကယ် ပြောကြစတမ်းဆိုရင် အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင် အများစုရဲ့နိုင်ငံရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဟာ အတွင်းလှိုက်စားနေတယ်လို့ ပြောလို့ ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲသလိုအတွင်းလှိုက်စားနေတာဟာ တော်တော်ကို သက်သက်သာသာ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး အနေအထားနဲ့ လှိုက်စားတာမျိုးပါ။ အဲဒီလူ့ဘောင်တွေမှာ နေထိုင်ကြတဲ့ နိုင်ငံသားတွေအနေနဲ့ ပြည်တွင်း လုံခြုံမှုရှိတယ်၊ ဖိနှိပ်ချုပ်ခြယ်ခံရမယ်လို့လည်း တစ်စက်မှ စိုးရိမ်စရာမရှိဘူး၊ ပြီးတော့ ရှိနှင့်ပြီးသား နိုင်ငံရေးကွန်ဒြာတွေအပေါ်မှာလည်း ကျေကျေ နပ်နပ် ရှိနေကြတဲ့ အနေအထားပါ။

အဲသလို အနေအထားမျိုးမှာ ရှိနေတဲ့ အာရှလူ့ဘောင် ဘယ်နှခုများ ရှိလို့လဲ။ ရှိတယ်ဆိုရင်တောင်မှ တော်တော်ကိုနည်းပါးလှတဲ့ အရေအတွက် ပါပဲ။ နောက်ထပ်သေချာတဲ့ အချက်တစ်ချက်က အဲသလို အခြေအနေမျိုး ကို မဝေးလှတဲ့အနာဂတ်ကာလအတွင်းမှာ အာရှလူ့ဘောင်တွေ ရရှိခံစား ကြရဖို့ မလွယ်လှသေးဘူးဆိုတာပါ။ သည်အချက်ကြောင့် ‘အတတ်တော့ ပြောလို့မရဘူးလေ’ ဆိုတဲ့အဖြေလေးနဲ့ ကျွန်တော့်မေးခွန်းကို ဝါးတားတား လေး ပြန်ဖြေချင်စရာ ကောင်းလာပြန်တယ်။

တတိယအချက်ကတော့ လုံခြုံရေးနယ်ပယ်မှာဆိုရင်လည်း အနောက် တိုင်း လူ့ဘောင်တွေအနေနဲ့ ကျန်တဲ့ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေအပေါ်မှာ အသာစီးရနေ ပြန်တာတစ်ခုနဲ့တင် သူတို့ချင်းသူတို့ချင်း တိုက်ခိုက်ခဲ့ရတဲ့ စစ်ပွဲဆိုတာ အတိတ်က အရိပ်သာဖြစ်သွားတော့တာပါပဲ။ သည်အတွက် အကြောင်းရင်း ခံကတော့ တော်တော်လေး ရှုပ်ထွေး နက်နဲလှပါတယ်။

အနောက်တိုင်းလူနည်းစု အမျိုးအနွယ်တွေအနေနဲ့ ကမ္ဘာ့လူဦးရေနဲ့ ယှဉ်လိုက်တဲ့အခါ သူတို့ရဲ့အရေအတွက်က ဘယ်လိုမှ မကျော်နိုင်ဘူးဆိုတာ

ကို သိလာတဲ့အပြင် တူညီတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုကို ခံစား စံစားနေကြသူချင်းပဲ ဆိုတဲ့အချက်ကို သိလာကြတာလည်း ပါပါတယ်။ နောက်တစ်ချက်က အတိတ်မှာ တိုက်ခဲ့ ခိုက်ခဲ့ကြရတာတွေက များလွန်းမက များလာတဲ့အခါ စိတ်ပန်းလှပန်း ဖြစ်ကုန်ကြတာလည်း ပါပါတယ်။

သည်နေရာမှာ တော်တော်ကို မှတ်သားစရာကောင်းလှတဲ့အချက်ကို ပြောလိုပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်နဲ့ ဂျာမန်တို့ တစ်နိုင်ငံနဲ့တစ်နိုင်ငံ အကြီးအကျယ် ရေကုန်ရေခမ်း တိုက်ခဲ့ကြတဲ့စစ်ပွဲတွေကို ကျွန်တော်တို့တွေ ပြန်ရေတွက်ကြည့်ကြမယ်ဆိုရင်တော်တော်ကို များပြားလှတာကို တွေ့ရ ပါလိမ့်မယ်။ (၂၀ရာစုအတွင်းမှာတောင် နှစ်ပွဲပါသေးတယ်။) အဲ... ကနေ့ ကာလမှာတော့ ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်နဲ့ ဂျာမနီတို့ အချင်းချင်းစစ်ဖြစ်ဖို့ အလား အလာဟာ သုညပါ။ ဒါဟာ ယဉ်ကျေးမှုမြင့်မားလာတဲ့သဘောကို အထင် အရှား ပြဆိုနေပါတယ်။ လူ့ယဉ်ကျေးမှုသမိုင်းမှာ တော်တော်ကို ထူးခြား ထင်ရှားလှတဲ့ ခြေလှမ်းတစ်လှမ်းလို့လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်။

အိန္ဒိယနဲ့ ပါကစ္စတန်၊ ဒါမှမဟုတ် မြောက်နဲ့တောင်ကိုရီးယားတို့ကြား မှာလည်း စစ်ဖြစ်ဖို့အလားအလာ သုညဖြစ်သွားတဲ့အခြေအနေဟာ ဘယ် နေ့ကျရင်ရောက်လာမှာတဲ့လဲ။ သည်မေးခွန်းအတွက်အဖြေကလည်း အင်း... သိပ်တော့ မနီးစပ်လှသေးပါဘူးဗျာဆိုတာများ ဖြစ်နေခဲ့မယ်ဆိုရင် အာရှ စိတ်နှလုံးတွေ (ဒါမှမဟုတ်လည်း အာရှလူ့ဘောင်ထဲက လူတွေရဲ့ စိတ် ဓာတ်တွေ)ဟာလည်း အနောက်တိုင်းအဆင့်ကို မမီသေးဘူးလို့ပြောကြရင် လွန်အံ့မထင်ပေါ့။

စတုတ္ထအချက်အနေနဲ့ကတော့ အာရှသားတွေအနေနဲ့ လူမှုရေးနယ်ပယ် မှာလည်း အသည်းအသန် စိန်ခေါ်မှုတွေ ရှိနေသေးတာပါပဲ။ ဥရောပ ယဉ်ကျေးမှုမှာ ရှိနေခဲ့ဖူးတဲ့ မြေရှင်စနစ်ကို စက်မှုတော်လှန်ရေးက အပြတ် ရှင်းလိုက်တဲ့အတွက် (စီးပွားရေးလွတ်လပ်မှုနောက်မှာ ကပ်ပါလာတဲ့ လူမှု ရေး လွတ်လပ်မှု အနေအထားကြောင့်) အနောက်တိုင်းမှာလည်း လူမှုရေး ပြဿနာတွေရှိခဲ့ဖူးတာမှန်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အာရှမှာလည်း အလားတူ

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

စီးပွားရေးအပြောင်းအလဲ (ဝါ) တော်လှန်ရေးကြောင့် အာရှလူ့ဘောင်တွေ အပေါ်မှာ လွတ်လပ်မှုများပြွမ်းတီးနေတဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေ ရလာမယ်။ မရလာဘူးဆိုတာ ကံသေကမ္မ အပြောရခက်နေဆဲပါပဲ။

တချို့တွေမှာဆိုရင် မြေရှင်ခန့်ရှင်တွေရဲ့ အစွဲအလန်းကြီးလွန်းမှုကြောင့် အာရှလူ့ဘောင်တွေဟာ လူလူချင်း တကယ့်ကို ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ တန်းတူထားတဲ့ အနေအထားမျိုး ပေါ်ပေါက်မလာအောင် ကာကွယ်တားဆီးသလို တောင်ဖြစ်နေတာ တွေ့နေရပါတယ်။ လူလူချင်းတကယ့်ကို ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ တန်းတူထားတဲ့ အနေအထားမျိုးဆိုတာကတော့ လူတစ်ဦးချင်းစီအနေနဲ့ သူ့ရဲ့မွေးဖွားကြီးပြင်းပုံ၊ အဆက်အသွယ်နဲ့ လူမျိုးရေးအခြေခံတွေကို ဂရုစိုက်နေစရာမလိုဘဲ သူ့ရဲ့ပင်ကိုအရည်အချင်း အစွမ်းအစတွေအပေါ်မှာ အခြေခံပြီး ရှင်သန်အောင်မြင်နိုင်တဲ့ အခွင့်အလမ်းတွေ အပြည့်ရှိနေတဲ့ အနေအထားကို ခေါ်တာပါ။

ပစ္စမနဲ့နောက်ဆုံးအချက်ကတော့ အခြေခံအကျဆုံးအချက်လို့တောင် ပြောနိုင်ပါတယ်။ သည်နေရာမှာလည်း အဓိကမေးခွန်းတစ်ခွန်းပဲ ကျန်ပါတယ်။ (မိသားစုကိုအလေးထားတာ၊ အားနာတတ်တာ၊ စစ်စီတာ၊ လူမှုရေး ဓလေ့ထုံးစံတွေကို ထိန်းသိမ်းတာ၊ အုပ်ချုပ်သူတွေအပေါ်မှာ လေးလေးစားစား ရှိတာစတဲ့) အာရှသားတို့ရဲ့ တန်ဖိုးရှိလှတဲ့ အစဉ်အလာ အမူအကျင့်များနဲ့အတူ (တစ်ဦးချင်းစီရဲ့အောင်မြင်မှုအပေါ်အလေးထားတာ၊ နိုင်ငံရေးနဲ့ စီးပွားရေး လွတ်လပ်တာ၊ တရားဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာတာနဲ့ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အဓိကရ အဖွဲ့အစည်းတွေကို လေးစားတာများလို့) အနောက်တိုင်းရဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့ အမူအကျင့်များကို အချိုးညီညီရောစပ်နိုင်တဲ့ စိတ်နှလုံးမျိုး အာရှသားတွေမှာ ရှိရဲ့လားဆိုတဲ့မေးခွန်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာလည်း အင်မတန် အင်မတန် ရှုပ်ထွေးနက်နဲလှတဲ့ စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ပါပဲ။

၁၉၉၇-၉၈ခုနှစ် ဘဏ္ဍာရေး အရေးအခင်းအပေါ် အနောက်တိုင်းက ဝေဖန်သုံးသပ်ကြသူတချို့ရဲ့ အစောဆုံးတုံ့ပြန်ချက်ကတော့ အထက်မှာ ဖော်ပြခဲ့တဲ့အာရှ အမူအကျင့်တွေရဲ့ကျဆုံးခန်းကို အဓိကအားဖြင့် ရောင်

ပြန်ဟပ်နေတယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ မဟုတ်မှလွဲရော၊ ၁၉၉၀ပြည့်လွန် အစောပိုင်းနှစ်တွေမှာဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ ‘အာရှတန်ဖိုးများ စကားရေလှပွဲ’ကြီးက အနောက်တိုင်းသားတို့ရဲ့ စိတ်နှလုံးနဲ့အာရုံကို ကောင်းကောင်းခိုက်သွားခဲ့ တာလည်း ပါပါလိမ့်မယ်။ သည်စကားရေလှပွဲကြီးအတွင်းမှာ အာရှသား တို့ရဲ့တန်ဖိုးထားမှုနဲ့ အမူအကျင့်များကို ဖုတ်ကြည်းသင်္ဂြိုဟ်လိုတဲ့ အနောက် တိုင်းသားတို့ရဲ့ သဘောထားဟာ ဘွားဘွားကြီးပေါ်ခဲ့တာလည်း အမှန်ပါ။

သည်တန်ဖိုးထားမှုများနဲ့ အမူအကျင့်တွေရဲ့ ခိုင်မာမှုနဲ့ အသုံးဝင်မှုကို အမှန်တကယ် စမ်းသပ်တဲ့အခါ သဘောတရားရေးအရမဟုတ်ဘဲ လက်တွေ့ သဘောအရပြောမှ မျှတပါလိမ့်မယ်။ အာရှအမူအကျင့်တွေကို တစိုက် မတ်မတ် ကျင့်သုံးမှုနဲ့ စီးပွားရေးကျဆုံးခန်းတို့ကို တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်ယူ ဖို့အားထုတ်ကြသူများအနေအနဲ့ မျက်စိစုံမှိတ်ပြီးမှ ဆက်စပ်ယူရတာမျိုး ဖြစ်နေပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သည်ဘဏ္ဍာရေး အရေးအခင်းကြီးကို အာရှလူ့ဘောင်တွေက တုံ့ပြန်ရင်ဆိုင်ကြပုံတွေက တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံ ကြားမှာ လုံးလုံးကြီးကို မတူ ကွဲပြားနေလို့ပါပဲ။

သည်အရေးအခင်းကြောင့် အလွန်အမင်းအထိခိုက်ခံရတဲ့ နိုင်ငံ သုံး နိုင်ငံအနက်က (ဆိုလိုတာက အိုင်အယ်မ်အက်ဖ်ရဲ့အကူအညီကို ရယူရတဲ့ အထိ ဖြစ်သွားတဲ့ သုံးနိုင်ငံအနက်က) နှစ်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ တောင်ကိုရီးယားနဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံတို့ကို လွတ်လပ်ပွင့်လင်းတဲ့ လောကဆီချီတက်ရာမှာ ထူးချွန်တဲ့ နိုင်ငံတွေအဖြစ် အနောက်တိုင်း နှလုံးသားတွေက အမှတ်တွေ နင်းကန် ပေးခဲ့ကြပါတယ်။ သည်အရေးအခင်းမှာ မထိခိုက်ဆုံး နိုင်ငံသုံးနိုင်ငံကတော့ ထိုင်ဝမ်၊ ဟောင်ကောင်နဲ့ စင်ကာပူတို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။ သည် သုံးနိုင်ငံမှာက ကျပြန်တော့လည်း တစ်နိုင်ငံနဲ့တစ်နိုင်ငံကြားမှာ လုံးလုံးကြီးကို မတူကွဲပြား နေတဲ့ နိုင်ငံရေးစနစ်တွေနဲ့ ရပ်တည်နေကြတဲ့ နိုင်ငံတွေ ဖြစ်နေပြန်ပါတယ်။ လိုရင်းကိုပြောရရင် နိုင်ငံရေးစနစ်နဲ့ စီးပွားရေး အခြေမခိုင်မှုတို့ကြားမှာ ပြတ်သားတဲ့ အဆက်အစပ် တစ်စုံတစ်ရာ ရှိကောင်းပါတယ်လို့ ဘယ်သူမှ တတ်အပ်မပြောနိုင်တဲ့အဖြစ်ပါ။

အခုအချိန်အထိ ပြတ်သားတဲ့အဆက်အစပ်ကို ပြကြစတမ်းဆိုရင်တော့ ကောင်းမွန်တဲ့အုပ်ချုပ်ရေးနဲ့ ဘဏ္ဍာရေး အရေးအခင်းကို တောင့်ခံနိုင်မှုတို့ ဟာ အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေတယ်ဆိုတဲ့အချက်ပါပဲ။ ကောင်းမွန်တဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးလို့ ဆိုတဲ့အခါ နိုင်ငံရေးစနစ်တစ်ခု၊ အယူဝါဒတစ်ခုနဲ့ လုံးလုံး မသက်ဆိုင်ပါဘူး။ ကောင်းမွန်တဲ့အုပ်ချုပ်ရေးဆိုတာ ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ တရွေ့ရွေ့တိုးဝင်နေတဲ့ စီးပွားရေးခေတ်သစ်မှာ ရင်ဆိုင်ရတဲ့ စိန်ခေါ်မှုတွေကို နိုင်နိုင်နင်းနင်း ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်တဲ့ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနဲ့ စီမံခန့်ခွဲရေး စနစ်များကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လုပ်ပေးချင်စိတ်ရှိပြီး လုပ်လည်းလုပ်ပေး နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ အစိုးရမျိုးသာ ဖြစ်နေဖို့ လိုပါတယ်။

တရုတ်ပြည်ဟာ သည်အချက်နဲ့ပတ်သက်လို့ အကောင်းဆုံး နမူနာပါပဲ။ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေဟာ သီဝရီအရ ဒေါင်ဒေါင်မြည်ပြီး ခြောက်ပြစ်ကင်း သဲလဲစင်တဲ့ နိုင်ငံရေးစနစ်ကို ရှာဖွေမနေကြပါဘူး။ သူတို့ရဲ့ လူ့ဘောင်(နိုင်ငံ)အနေနဲ့ အစဉ်တစိုက် ရှေ့ကိုတိုးနေဖို့အတွက် နေ့စဉ် ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ ပြဿနာတွေကို လက်တွေ့ကျကျဖြေရှင်းနိုင်မယ့် နည်းလမ်းများကိုသာ တရုတ်ခေါင်းဆောင်များက အစဉ်တစိုက် ရှာဖွေနေခဲ့ကြပါတယ်။ တရုတ်လူထုကလည်း တရုတ်ပြည်အနေနဲ့ ခေတ်ကို ရင်ပေါင်တန်း အမီ လိုက်ရမယ့် အချိန်ကို ရောက်နေပြီလို့ ခံစားနေကြရတဲ့အတွက် အစိုးရရဲ့ သည်လို လက်တွေ့ကျမှုကိုပဲ အလေးအနက် ထောက်ခံနေကြတယ်။ တရုတ်ပြည်ဟာ ရိုးရာအစဉ်အလာအရကိုပဲ အစိုးရကောင်းကိုသာ ရှာဖွေခဲ့ကြတယ်။ ကချော်ကချွတ်အစိုးရကို မလိုချင်ခဲ့ကြဘူး။ အစိုးရကောင်းဆိုတာကို သူတို့ကိုယ်တိုင်ကြုံတွေ့ရင်ဆိုင်ရတဲ့အခါ ဒါအစိုးရကောင်းပဲဆိုတာ အလွယ်တကူ အသိအမှတ်ပြုနိုင်ကြတယ်။

အနောက်တိုင်းမျက်စိနဲ့ကြည့်ရင် အလွတ်လပ် အပွင့်လင်းဆုံး အရှေ့အာရှ လူ့ဘောင်အဖြစ် မြင်တတ်ကြတဲ့ ဂျပန်ပြည်မှာတော့ စီးပွားရေး ပတ်ဝန်းကျင်သစ်ဆီ တိုးဝင်ရာမှာ အကြီးအကျယ် အခက်တွေ့နေရပါတယ်။ ဒါဟာ ဘာကိုပြနေသလဲဆိုတော့ နိုင်ငံရေးပွင့်လင်းမှုဟာ အဓိကမဟုတ်ဘူး

ဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။

အနောက်တိုင်း စိတ်နှလုံးတွေအနေနဲ့ နားလည်သင့်တာတစ်ခုကတော့ အာရှအမူအကျင့်တွေ၊ အာရှတန်ဖိုးတွေကို ပြန်လည် ရှာဖွေဖော်ထုတ် ထိန်းသိမ်းနိုင်ရေးအတွက် အာရှသားများရဲ့ကြိုးပမ်းချက်များဟာ နိုင်ငံရေးစံတွေ၊ တန်ဖိုးတွေအတွက် သက်သက်ရှာဖွေကြိုးစားနေတာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာကို ပါပဲ။

တကယ်တော့ အာရှတန်ဖိုးတွေနဲ့ အမူအကျင့်တွေဟာ အာရှစိတ်နှလုံးများရဲ့ အကျိုးအကြောင်းနဲ့ သဘောဆန္ဒများကို နက်ရှိုင်းရှုပ်ထွေးစွာ ကိုယ်စား ပြုနေပါတယ်။ အာရှသားတို့ရဲ့သမိုင်းဟာ ကိုလိုနီနယ်ချဲ့တို့ရဲ့ လက်ချက်၊ နောက်ပိုင်းမှာ အနောက်တိုင်းရဲ့စီးပွားရေးအရ လွှမ်းမိုးမှုဒဏ်တွေကို လှိမ့်နေအောင်ခံလိုက်ရတာကြောင့် ခါးပြတ်နေခဲ့ပါတယ်။ အဲသလို ခါးပြတ်နေတာကို ပြန်လည်ဆက်စပ်ယူချင်ကြတာ အာရှသားတို့ရဲ့ ဆန္ဒပါ။

နည်းပညာအရ အချင်းချင်း အပြန်အလှန်ဆက်နွယ်နေတဲ့ ကမ္ဘာကြီးမှာ လူလားမြောက်လာကြမယ့် လူငယ်တွေအနေနဲ့ ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုပေါ်မှာ ခိုင်မာမြဲမြံစွာရပ်တည်ရင်း ပွင့်ထွက်လာနိုင်ကြစေဖို့အတွက် မှန်ကန်မျှတတဲ့အနေအထားတစ်ရပ်ကို အာရှသားတွေ ပေးချင်နေကြတယ်။ ဒါမှလည်း သည်လူငယ်တွေအနေနဲ့ သူတို့မိဘဘိုးဘွားတွေရဲ့ရင်မှာ ကိန်းနေခဲ့တဲ့ တို့အာရှသားတွေဟာ အနောက်တိုင်းကလူတွေနဲ့ ယှဉ်ရင် အနိမ့်စားတွေပါကွာဆိုတဲ့ အတွေးအခေါ်ဆိုးကြီးကို ပယ်ခွာနိုင်ကြပြီး မိမိကိုယ်ကို ရိုသေလေးစားတတ်တဲ့၊ သိက္ခာရှိတဲ့ အမျိုးသားရေး အသိစိတ်တွေရှိလာကြမှာပါ။ အဲသလိုသာ ဖြစ်စေချင်ကြပါတယ်။

လိုရင်းကို ပြောရရင် ၁၉၉၀ပြည့်လွန်နှစ်တွေမှာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ အာရှ အမူအကျင့်များ ပြန်လည် ဖော်ထုတ်ခြင်းဟာ ပျက်သုဉ်းသွားတဲ့ လူ့ဘောင်တွေကို အသစ်တဖန် ပြန်လည်မွေးဖွားယူမယ်ဆိုတဲ့ သန္နိဋ္ဌာန်နဲ့ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံ အမူအကျင့်တွေကို ပြန်လည်ရှာဖွေဖော်ထုတ်တဲ့၊ နက်နဲကျယ်ပြောလှတဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

သည်နေရာမှာလည်း အာရှလူ့ဘောင်တွေအနေနဲ့ ခေတ်မီလောကထဲ တိုးဝင်တာကိုရော၊ အတိတ်နဲ့ပြန်လည်ဆက်စပ်ယူတာကိုပါ တစ်ပြိုင်တည်း လုပ်တဲ့နေရာမှာ အောင်အောင်မြင်မြင်ဆောင်ရွက်နိုင်မယ်၊ မဆောင်ရွက်နိုင် ဘူးလို့ ယတိပြတ် ပြောဖို့က တအားကို စောလွန်းနေပါသေးတယ်။ သည် အချက် နှစ်ချက်စလုံးဟာ ဧရာနန္ဒ စိန်ခေါ်မှုကြီးတွေပါ။

အနောက်တိုင်း စိတ်နှလုံးတွေအနေနဲ့ကျတော့ အာရှစိတ်နှလုံးတွေ အပေါ်မှာ အသာစီးက သိသိသာသာထားပါတယ်။ သူတို့အနေနဲ့ကျတော့ သူတို့လူ့ဘောင်တွေရဲ့ တန်ဖိုးထားမှုတွေနဲ့ အမူအကျင့်တွေက ခေတ်မီ ကမ္ဘာကြီးနဲ့ အပ်ကျမတ်ကျဝင်ဆန့်နိုင်တဲ့အနေအထားမျိုးမှာ နဂိုကတည်းက ရှိနေခဲ့လို့သာ သူတို့တွေဟာ သူများထက်သာအောင် ခုန်ပျံကျော်လွှားနိုင်ခဲ့ တာပဲလို့ လုံးဝဥသယုံကြည်ထားဆဲပါပဲ။ (သိစိတ်နဲ့ဖြစ်စေ၊ မသိစိတ်နဲ့ ဖြစ်စေ) အနောက်တိုင်းစိတ်နှလုံးအများအပြားကတော့ အနောက်တိုင်းရဲ့ တန်ဖိုးထားမှုစနစ်များနဲ့ အမူအကျင့်တွေမပါဘဲနဲ့ ဘယ် လူ့ဘောင် အဖွဲ့ အစည်းမှ ခေတ်မီကမ္ဘာကြီးထဲကို ဝင်လို့မရဘူးလို့ ခိုင်ခိုင်မာမာ ယူဆလို့ ကောင်းနေကြတုန်းပါပဲ။

အာရှလူ့ဘောင်တွေအနေနဲ့ အနောက်တိုင်းကို ပုံတူကူးမချဘဲ အာရှ ပုံစံတွေအတိုင်းပဲ ခေတ်မီကမ္ဘာကြီးထဲမှာ ဝင်ဆန့်သွားမယ်၊ မဝင်ဆန့်နိုင် ဘူးဆိုတဲ့ ကောက်ချက်ကိုတော့ အချိန်ကသာ အဆုံးအဖြတ်ပေးသွား ပါလိမ့် မယ်။ သည်လိုအားထုတ်ကြရမှာ အောင်မြင်မှုရမယ်၊ မရဘူးလို့ ပြောဖို့ စောလွန်းနေသေးတဲ့အတွက်ကြောင့် ‘အာရှသားတွေစဉ်းစားတတ်ကဲ့လား’ ဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို ဖြေရာမှာ ‘အတတ်ပြောလို့တော့ မရဘူးလေ’ဆိုတဲ့ အဖြေက သင့်တင့်လျောက်ပတ်လို့ နေပြန်တယ်။

နိဂုံး

ရှင်းနေတာတစ်ခုကတော့ ၂၁ရာစုနှစ်နဲ့ ထောင်စုနှစ်အသစ်ဟာ အာရှ လူ့ဘောင်တွေကို အကြီးအကျယ် စိန်ခေါ်လို့နေပါပြီ။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း

၅၀

အတ္တကျော် (မြန်မာပြန်)

၅၀၀အတွင်း အချိန်ကာလအတော်များများမှာတော့ အာရှလူ့ဘောင်တွေဟာ အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင်များရဲ့နောက်တော်ပါးမှာ ပုံစံအမျိုးမျိုးနဲ့ ပျပ်ဝပ် ခဲ့ကြရပါတယ်။

အနောက်တိုင်းကို အမီလိုက်ချင်တဲ့ ဆန္ဒက အားလုံးမှာ ပြင်းပြင်းပြပြ ကြီးကို ရှိနေတာလည်း အမှန်ပါ။ အဲသလို အမီလိုက်နိုင်တဲ့အခါကျမှသာ ‘အာရှသားတွေ စဉ်းစားတတ်ကဲ့လား’ဆိုတဲ့မေးခွန်းအတွက် အဖြေမှန်က ထွက်လာမှာလည်းဖြစ်ပါတယ်။ အမီ မလိုက်နိုင်မချင်းကတော့ အာရှသား တွေ အနေနဲ့ မိမိတို့ကိုယ်ကို သည်မေးခွန်းကိုသာ အဖန်တလဲလဲ ပြန်မေးရင်း သတိတွေ အထပ်ထပ်ပေးနေရပါလိမ့်မယ်။

‘အာရှသားတွေ စဉ်းစားတတ်ကဲ့လား’ဆိုတဲ့ အဖြေကို အာရှသားတွေ ကိုယ်တိုင်ပဲ ဖြေမှရမှာပါ။

တခြားဘယ်သူကမှ ဝင်ဖြေပေးလို့ မရနိုင်ကြောင်းပါခင်ဗျား။

အာရှ အရေးနိမ့်ခဲ့ရတဲ့ ထောင်စုနှစ်

အာရှအပတ်စဉ်၊ ၂၀၀၀ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလ

ပြီးခဲ့တဲ့ ထောင်စုနှစ်ဟာ ဥရောပသားတို့ရဲ့ ပွဲပါ။ အဲဒီထောင်စုနှစ်ဟာ ဥရောပသားတို့ရဲ့ ပြက္ခဒိန်တွေထဲမှာ အထင်ကရ အလှည့်အပြောင်း တစ်ရပ်ကို မှတ်သားလိုက်တဲ့ ကာလပဲဖြစ်ပါတယ်။ အာရှသားတို့ရဲ့ ပွဲ မဟုတ်ပါဘူး။

ပထမထောင်စုနှစ်ရဲ့အဆုံးဖြစ်တဲ့ ၉၉၉ခုနှစ်တုန်းကဆိုရင်တော့ ဥရောပလူ့ဘောင်တွေဟာ အမှောင်ခေတ်ထဲမှာ ကမ်းမမြင်လမ်းမမြင်နဲ့ နုံးခွေနေခဲ့ပါတယ်။ အနာဂတ်အတွက်လည်း ဘာဆိုဘာမှ မရေမရာ အနေအထားပါ။ ဒါပေမယ့် ဒုတိယထောင်စုနှစ်မှာတော့ အဲဒီ လူ့ဘောင်တွေဟာ တစ်ဟုန်ထိုး တိုးတက်လာလိုက်တာများ၊ သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာပိုင်းမှာတင်မက စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးမှာပါ အမြင့်ဆုံး အထိရောက်သွားအောင် လူ့ယဉ်ကျေးမှုကြီးတစ်ရပ်လုံးကို ပို့ဆောင်နိုင်ခဲ့ပါတော့တယ်။ တကယ်လို့များ ဥရောပသာ အဲသလို မတိုးတက်မထွန်းကားခဲ့ဘူးဆိုရင် အာရှတိုက်အပါအဝင် လူသားမျိုးနွယ်စု တစ်ရပ်လုံး လိုလိုဟာ ကံကျွေးချ မြေရှင်ပဒေသရာဇ်စနစ်ခေတ်ရဲ့ နွံထဲမှာပဲ အိုးဒယ်နစ် နစ်နေလောက်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် မကြာသေးခင်က ပြီးဆုံးသွားခဲ့တဲ့ ထောင်စုနှစ်ကို ဥရောပ ရဲ့ထောင်စုနှစ်လို့ပဲ ခေါ်ထိုက်ပါတယ်။ သည်သမိုင်းဝင်အချိန်၊ ထောင်စု နှစ်ကာလကို တပျော်တပါးကြီး ဝှဲချီးဆင်ဖို့အတွက်ဟာလည်း ဥရောပ သားတွေနဲ့မှ အလွန်အင်မတန် ထိုက်တန်လှပါပေတယ်။

အာရှသားတွေအတွက်ကတော့ သည်အချိန်ဟာ ပြန်ပြောင်း စဉ်းစား ရမယ့် အချိန်ပါ။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကျော်တုန်းကဆိုရင် အာရှ လူ့ဘောင်အတွက် အရာရာဟာ အကောင်းဘက်ကိုပဲ ဦးတည်နေခဲ့တယ်။ အနာဂတ်ဘဝအတွက်ကလည်း အပိုင်တွက်နိုင်နေသလိုပဲ။ တရုတ်ပြည် ကြီးဟာဆိုရင်လည်း ‘ဆွန်’မင်းဆက်ရဲ့ အသရေနဲ့ တင့်တယ်လို့။ ကမ္ဘာ့ အကြီးဆုံးနဲ့ အလုပ်အများဆုံး (အစည်ပင်ဆုံး) မြို့တစ်မြို့ဟာလည်း အင်ကာဝပ်ဆိုတဲ့ အရှေ့တောင်အာရှမှာ ပေါ် ထွန်းနေခဲ့တယ်။ အဲသလို ရေခဲမြေခဲကောင်းတွေကြားမှာ ရောက်နေပါလျက်ကနဲ့ အာရှ လူ့ဘောင် တွေဟာ ခြေချော်လက်ချော်ဖြစ်ကုန်တယ်။ သည်လိုနဲ့ ဒုတိယထောင်စုနှစ် တစ်ခုလုံးမှာ အာရှလူ့ဘောင်တွေဟာ အရေးနိမ့်ခဲ့ကြရပါတော့တယ်။

ခုချိန်ထိ တွက်ရင်တောင်မှ အာရှ လူ့ဘောင်အများအပြားအနက်က ဂျပန်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံတည်းကသာ ဥရောပကို ထက်ချပ်မကွာ လိုက်နိုင်နေ တာပါ။

ကျွန်တော့်စာတွေရဲ့ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်တစ်ရပ်က အာရှသားတွေ ကို နှိုးဆော်ဖို့ပါပဲ။ သည်အချိန်ဟာ ကျွန်တော်တို့တွေရဲ့ အရည်အသွေး အစစ်အမှန်များကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာအောင်လုပ်ရင်းနဲ့ တစ်ချိန်တည်း မှာပဲ ကျွန်တော်တို့တွေရဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေ၊ သဘောဆန္ဒတွေကိုလည်း ခါတိုင်းထက်ပိုပြီး လေးလေးနက်နက်နဲ့ ထင်ထင်ရှားရှား ပြသကြရမယ့် အချိန်ကို ရောက်လို့နေပြီဆိုတာကို နှိုးဆော်ချင်တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့သာ ညီတူညာတူနဲ့ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြမယ်ဆိုရင် အာရှ လူ့ဘောင်တွေဟာ တခြားလူ့ဘောင်တွေထက် ကောင်းကောင်းကြီးကို သာသွားနိုင်ဦးမှာလည်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

သို့သော်လည်း နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကြာ မိန်းမောနေခဲ့ရာက လမ်းထလျှောက်ဖို့ဆိုတာ အလွယ်လေးနဲ့တော့ ဖြစ်မလာနိုင်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ အာရှသားတွေအနေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ကိုယ်ကျွန်တော်တို့ မထောက်မညာ မေးခွန်းထုတ်ကြရမှာလည်းပဲဖြစ်ပါတယ်။ အခုကျွန်တော် ရေးသားလိုက်တဲ့ အက်ဆေးရဲ့ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်တစ်ရပ်က အခုလို ထောင်စုသစ်ကို ပြောင်းနေတဲ့ ကာလမှာ အာရှသားတွေအနေနဲ့ မိမိတို့ကိုယ်မိမိ ပြန်မေးသင့်တဲ့ မေးခွန်းများကို စူးစမ်းဖော်ထုတ် ကြည့်ဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့အာရှသားတွေဟာ ပြီးခဲ့တဲ့ ထောင်စုနှစ်မှာ ဘယ်လိုကနေ ဘယ်လိုဖြစ်ပြီး အရေးနိမ့်ခဲ့ကြတာတုံး?

အခုလာမယ့် ထောင်စုနှစ်မှာရော ကျွန်တော်တို့တွေ အလားတူ ဆက်လက် အရေးနိမ့်နေကြရဦးမှာပဲလား?

အခုလာမယ့် ထောင်စုနှစ်သစ်မှာ ကျွန်တော်တို့တွေ အောင်မြင်မှုရဖို့အတွက် ဘယ်လို စိန်ခေါ်မှုမျိုးတွေကို ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားကြရမှာတုံး?

ထောင်စုနှစ်သစ်အတွက် အထူးထုတ် အာရှအပတ်စဉ်စာစောင်အတွက် ရေးလိုက်တဲ့သည်အက်ဆေးဟာ အာရှလူ့ဘောင်တွေ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ အဓိက စိန်ခေါ်မှုတွေအနက်က အဖျဉ်းဆုံး သုံးခုကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်နိုင်ဖို့ အားထုတ်ထားခြင်းပဲဖြစ်ပါတယ်။

‘အခုလို သမိုင်းတွင်ရစ်မယ့် ကာလ၊ တစ်ဖန် ပြန်လည်နိုးထလာတဲ့ ဘဝအသစ်နဲ့ အာရှဟာ ကြီးမားထွားကြိုင်းလာနေခိုက်မှာ ဥရောပရဲ့ အသာစီးရမှုဟာ မြန်မြန်ဆန်ဆန်ကြီးကို အဆုံးသတ်နေတဲ့ကာလ၊ ပြီးတော့လည်း နှစ်ဆယ်ရာစုရဲ့ ဇာတ်လမ်းကျောရိုးကြီးဟာ အရှေ့နဲ့ အနောက်ကြားမှာ ဘက်ပေါင်းစုံက ပဋိပက္ခကြီးတစ်ရပ်အသွင်သာ ဆောင်နေခဲ့တာမို့ အနာဂတ်ဟာ ပစ်ဖိတ်ဆီကိုပဲ ဦးတည်လို့ နေပါတယ်။ နားလည်မှုတစ်ရပ်ဟာ အဲဒီဒေသအရောက် ကောက်ကောက်ပါအောင် မလိုက်လို့ မရတော့ပါဘူး’

၁၉၉၅ခုနှစ်လောက်ဆီက အာရှအောင်မြင်ရေးဝါဒ ကြွေးကြော်သံလား။

မဟုတ်ပါဘူးခင်ဗျား။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက သမိုင်းဆရာ ဝစ်(လ်) ဒျူရန်(ထ်) ၁၉၃၅ခုနှစ်က ရေးခဲ့တဲ့ စာပါ။ သည်စာအရ အာရှတိုက်ဟာ အလားအလာကောင်းတဲ့မြေဖြစ်နေခဲ့တာ ကြာတောင့် ကြာပါပြီ။ သည်ကြား ထဲကပဲ၊ အာရှဟာ နှစ်ဆယ်ရာစုရဲ့အစိတ်အပိုင်း အများဆုံးမှာ အရေးနိမ့်ခဲ့ရ သလို ဒုတိယထောင်စုနှစ်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းအများအပြားမှာလည်း အရေးမလှ ဖြစ်ခဲ့ရပါတယ်။ ပထမပိုင်းက ဥရောပ၊ နောက်ပိုင်းမှာ အမေရိကတို့က အောင်မြင်ထွန်းပေါက်မှုအရာမှာ ရှေ့တန်းကို တစ်ဟုန်ထိုး ရောက်ရှိသွားပြီး ကမ္ဘာကြီးကို နယ်ချဲ့သိမ်းသွင်းစိုးမိုးလို့၊ ကမ္ဘာစီးပွားရေးကို ခြယ်လှယ် ထိန်းချုပ်လို့ နေလိုက်ချိန်မှာ အာရှဟာ အရေးနိမ့်သွားခဲ့ပါတယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ထောင်စုနှစ်ကို ကူးပြောင်းလိုက်ချိန်တုန်းကတော့ အခြေအနေက တခြားစီပါ။ တရုတ်ပြည်ဟာ 'ဆွန်' မင်းဆက်လက်အောက်မှာ အထွဋ်အထိပ် သစ်များဆီ ဦးတည်ရောက်ရှိနေခဲ့တယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အစည်ပင်ဆုံး၊ အလုပ်အများဆုံး မြို့တစ်မြို့ဟာလည်း အရှေ့တောင်အာရှ 'အင်ကာဝပ်' မှာ ပေါ်ပေါက်နေခဲ့တယ်။ အိန္ဒိယနဲ့ အာရပ်လူ့ဘောင်တွေဟာဆိုရင်လည်း ပညာ အရာမှာ ဥရောပရဲ့ ရှေ့ကနေ ပြေးနေခဲ့ပါတယ်။ သည့်နောက်မှာလည်း ရာစုနှစ်ပေါင်း သုံး၊ လေးခုလောက်အထိ ဆက်ပြီးတော့ အာရှဟာ ရှေ့ကနေ ပြေးနေခဲ့သေးတယ်။ အဲဒီနောက် ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ငါးရာကာလပတ် တစ်ခုလုံးလောက်နီးနီးမှာတော့ အာရှသားတွေဟာ သင်ယူမှတ်သားတာကို ရပ်ချလိုက်ကြတယ်။

လာမယ့် ရာစုနှစ်မှာ အရေးမနိမ့်ချင်ကြဘူးဆိုရင်တော့ အာရှသားတွေ အနေနဲ့ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ စွန့်ပယ်ထားရစ်ခဲ့ကြတဲ့ သင်ယူမှတ်သားမှု လုပ်ငန်းစဉ်ကို မဖြစ်မနေပြန်စကြမှ ဖြစ်ပေတော့မယ်။ ကျွန်တော်တို့ အာရှ သားတွေအနေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့အတိတ်ကို ရက်ရက်စက်စက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာသုံးသပ်ကြရပေမယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ အာရှသား အမြောက်အများဟာ ဥရောပသား လက်တစ်ဆုပ်စာလောက်ရဲ့ နယ်ချဲ့ လွှမ်းမိုးမှုကို ဘာလို့ ခံလိုက်ကြတာလဲ၊ ဘာတွေ မှားသွားခဲ့လို့လဲဆိုတာကို

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

နားလည်မှဖြစ်မှာပါ။ သည့်နောက် အနောက်နိုင်ငံတွေမှာကျတော့ ဘာတွေ က မှန်သွားသလဲဆိုတာကိုလည်း သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ကြည့်ကြရဦးမှာပါပဲ။

လူအတော်များများကတော့ ဥရောပရဲ့အောင်မြင်မှုအတွက် ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်း ကိုသာ အမှတ်ပေးချင်ကြပါလိမ့်မယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ ဆယ်စုနှစ် ငါးခုအတွင်း သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာပိုင်းမှာ ဥရောပက လွှမ်းမိုးနိုင်ခဲ့တာကို ထောက်ပြချင်ကြ ပေလိမ့်မယ်။ လက်နက်အင်အားအရာမှာ သိပ်ကို သာနေလို့သာ အာရှလူအုပ် ကြီးတွေကို ကောင်းကောင်း နှိမ်နင်းနိုင်ခဲ့တာလို့လည်း ဆိုချင်ကြပေမယ်။

ဒါပေမယ့် ‘အပျော့ထည်’ကို လစ်လျူရှုပြီး ‘အမာထည်’တစ်ခုတည်း ကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် အမှားကြီးမှားနိုင်ပါတယ်။ အာရှတိုက်အနေနဲ့ သင် ခန်းစာ အမှားတွေကို ယူလိုက်ခြင်းဟာ ဘာသင်ခန်းစာမှ မယူဘဲနေတာ ထက်တောင် အများကြီး ပိုဆိုးသွားနိုင်ပါတယ်။ ပြီးတော့လည်း သမိုင်းက ထောင်စုသစ်ဆီကို အရှိန်အဟုန်နဲ့ တိုးဝင်သွားနေခိုက်မှာ သင်ခန်းစာ အမှန် တွေကို သင်ယူမှတ်သားမိလိုက်ဖို့ဆိုတာဟာ အသက်တမျှ အရေးကြီးလှ ပါတယ်။

အပြောင်းအလဲရဲ့ အရှိန်အဟုန်ဟာ တရိပ်ရိပ်တိုးလို့နေတယ်။ မှန်မှန် ကန်ကန်နဲ့ အရည်အချင်း ပြည့်မီတဲ့ လူ့ဘောင်တွေဟာ ရှေ့ကို မြန်မြန် သွက်သွက် ခုန်ထွက်သွားကြတော့မယ်။ အဲလိုမှမဟုတ်ရင်တော့ နောက်မှာ လဲကျ ကျန်ရစ်ခဲ့တော့မှာပါ။

လမ်းမှန်ကမ်းမှန် အပျော့ထည်ကို ရှာဖွေဆိုတာ လွယ်ကူလှပါတယ်။ အောင်မြင်တဲ့လူ့ဘောင်တွေရှိတာကိုး။ အကောင်းဆုံး လုပ်နည်းလုပ်ဟန်တွေ ကိုလည်း အတိုင်းသား မြင်နေရတာကိုး။ ဘာကြောင့် ပုံတူကူးမချနိုင်ရမှာ လဲ? တကယ်တော့လည်း အာရှဟာ အမာထည်တွေကို ပုံတူကူးချခဲ့ကြရုံ တောင်မကဘူး ပိုကောင်းအောင်တောင် လုပ်နိုင်ခဲ့ကြတာကလား။

သို့သော်လည်း အောင်မြင်နေတဲ့လူ့ဘောင်တွေ ကိုယ်နှိုက်တောင်မှ သူတို့ရဲ့အောင်မြင်မှုကို မီးထိုးပေးနေလေတဲ့ အပျော့ထည်အစစ်ရဲ့ သဘော သဘာဝကို နားလည်ကောင်းမှ နားလည်ကြပါလိမ့်မယ်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ လူ့ဘောင်

များကို ယောနီသောမနဿိကာယနဲ့ သူတို့ပေးနေကျ အကြံဉာဏ်က ရိုးရိုး စင်းစင်းလေးပါ။ အောင်မြင်မှုအတွက် အဓိက လိုအပ်ချက်တွေကတော့ အများသဘောဆန္ဒနဲ့အညီ အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်နဲ့ လွတ်လပ်တဲ့ ဈေးကွက်တွေ ပါပဲတဲ့။

သည်ကြားထဲကပဲ၊ အဓိက နိုင်ငံတော်ကြီးများအပါအဝင် တချို့ လူ့ဘောင်တွေဟာ အများသဘောဆန္ဒနဲ့အညီ အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်ဆီကို ရုတ်ခြည်းပြောင်းလဲချလိုက်တဲ့အခါမှာ အချည်းအနှီးဖြစ်ကုန်ကြရပါတယ်။ အလားတူပဲ၊ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ကွန်ယက်ကွန်ခြာတွေ နည်းလမ်းတကျ မရှိဘဲနဲ့ လွတ်လပ်ဈေးကွက်တွေကို ကြိုးစားအားထုတ်ကြည့်ကြတဲ့ လူ့ဘောင်များခများမှာလည်း အရှုံးနဲ့ ရင်ဆိုင်ကြရပြန်တယ်။ အများသဘောဆန္ဒနဲ့အညီ အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်နဲ့ လွတ်လပ်တဲ့ ဈေးကွက်တွေဆိုတာများထက် အများကြီး နက်ရှိုင်းလေးနက်လှတဲ့ သဘောတရားအထွေထွေကသာ ဖွံ့ဖြိုးတဲ့ လူ့ဘောင်တွေရဲ့အောင်မြင်ထွန်းပေါက်မှုကို ရှင်းလင်းပြနိုင်မှာပါ။ အခုဆောင်းပါးလို ခပ်တိုတိုစာလေးတစ်ပုဒ်မျှနဲ့တော့ အဖြေတွေအားလုံးကို ထုတ်ပြလို မရနိုင်စကောင်းပါဘူး။ သို့သော်လည်း အောင်မြင်မှုရဲ့ အပျော့ထည်ပိုင်းမှာ တွေ့ရနိုင်တဲ့ အဓိက သဘောတရားသုံးရပ်ကို သည်ဆောင်းပါးနဲ့ အကြံပြုလိုက်ပါရစေလားခင်ဗျာ။

ပထမဆုံးတစ်ခုကတော့ ‘မယ်ရစ်တိုခရေစီ’ (meritocracy) ဆိုတာပါပဲ။ [မြန်မာလိုပြန်ရင်တော့ ‘အရည်အသွေး ထက်မြက်သူများဖြင့် အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်’ လို့ ဆိုရပါမယ်။ ဒါ မြန်မာပြန်သူရဲ့ စကားချပ်ပါ။]

၁၉ရာစုအတွင်း ဥရောပတိုက်မှာ အရင်းရှင်စနစ်က ကံကျွေးချ မြေရှင်ပဒေသရာဇ်စနစ်ကို ဖျက်ဆီးလိုက်ချိန်မှာ ဘုရင်စနစ်ကနေ ‘မယ်ရစ်တိုခရေစီ’ စနစ်ဆီကို ဦးတည်ရွှေ့ပြောင်းလာခဲ့ကြပါတယ်။ အရင်းရှင်စနစ်ဟာ သူ့မှာရှိရင်းစွဲ ‘ဖန်တီးအားကောင်းလှတဲ့ ဖျက်လို ဖျက်ဆီးသဘော’နဲ့အတူ အခွင့်ထူးခံလူတန်းစားသစ်များကိုလည်း ဖန်တီး မွေးထုတ်လိုက်ပါတယ်။ သည်နေရာမှာ ဒီမိုကရေစီဆိုတဲ့နည်းစနစ်နဲ့ အခွင့်ထူးခံ လူတန်းစားဟောင်း

မြေရှင်ပဒေသရာဇ်တွေ၊ မင်းစိုးရာဇာတွေကို သန့်ထုတ်လိုက်ပြီးသကာလ အခွင့်ထူးခံလူတန်းစားသစ်တွေ လက်လက်ထလာအောင်လည်း လုပ်ပေးလိုက်တော့တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အရင်းရှင်စနစ်ရော၊ ဒီမိုကရေစီဆိုတာပါ (အနောက်တိုင်း စိတ်နှလုံးအများအပြားထဲမှာတော့ သဘောတရားရေးအရ အလေးအမြတ်ထား ကိုးကွယ်စရာလို့ အောက်မေ့ပင် အောက်မေ့နေသေးကြလင့်ကစား) ပြီးပြည့်စုံနေတဲ့သဘော မဆောင်ပါဘူး။ သို့ပေမယ့် ပါရမီရှင် အသစ်များပေါ်ထွန်းလာအောင် ဖန်တီးပေးရင်းနဲ့ အခွင့်ထူးခံ လူတန်းစားဟောင်းတွေ အညှိမတွယ်၊ ချိုးမတက်အောင် ကာကွယ် တားဆီးရာမှာတော့ အရင်းရှင်စနစ်နဲ့ ဒီမိုကရေစီက အချိန်ပြည့်လောက်နီးနီး ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်တဲ့ ယန္တရားတွေဖြစ်နေပါတယ်။ (အာရှ အရေးနိမ့်ရတဲ့အထဲမှာ ပါရမီရှင် သစ်တွေ ပေါ်မလာအောင် ချိုးနှိမ်ခဲ့တာနဲ့ အခွင့်ထူးခံဟောင်းတွေ အညှိတွယ်၊ ချိုးတက်လာအောင် ထားခဲ့တာတွေဟာ အဓိက အရင်းခံတစ်ရပ် ဖြစ်ပါတယ်။) အာရှလူ့ဘောင် တစ်ခုချင်းစီအနေနဲ့က သူတို့ဆီမှာ ရှိတဲ့ အထက်ဆုံး ဉာဏ်ကြီးရှင်တွေ ပေါ်ပေါက်လာဖို့၊ လန်းစွင့်ဖို့နဲ့ ဦးဆောင်မှုပေးဖို့သာ ကြည်ဖြူနိုင်မယ်ဆိုရင် အာရှတိုက်ကြီးတစ်တိုက်လုံးဟာ အပျံ့စား ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း အစဉ်အလာအရိုးစွဲ လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးအင်အားစုတွေက အဲဒီအပြောင်းအလဲကို ခုခံတားဆီးနေကြပါတယ်။ သည်လိုနဲ့ အာရှသား ပါရမီရှင်အများအပြား ပြုန်းတီးကုန်တယ်။

ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းလို့ခေါ်တဲ့ ကမ္ဘာအနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုသဘောဟာ ဒေသတွင်း မအောင်မြင်ဖြစ်ခဲ့ရသမျှကို အောင်အောင်မြင်မြင် ကျော်လွှားသွားနိုင်ပါတယ်။ အာရှတစ်ခွင်မှာ စီးပွားရေးအင်အားစုသစ်တွေ အလျှိုလျှို ပေါ်ထွန်းလာပြီး ပါရမီရှင်တွေ ဟောတစ်ယောက်၊ ဟောတစ်ယောက် ပေါ်ထွက်လာနေပါပြီ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ရှိတဲ့ နိုင်ငံခြားသား ကျောင်းသားပေါင်း ငါးသိန်းမှာ တစ်ဝက်က အာရှတိုက်သားတွေပါ။

အမေရိကန်တက္ကသိုလ်တွေဟာဆိုရင် အရည်အသွေး ထက်မြက်သူများကိုသာ ဦးစားပေးတဲ့အရာ [‘မယ်ရစ်တိုခရက်တစ်(ခ်)’ ဖြစ်ရာ]မှာ ဘယ်

ပညာရေးစနစ်ကမှ မယှဉ်သာအောင်ကို ထိပ်ဆုံးက ရှိနေပါတယ်။ အဲဒီ တက္ကသိုလ်တွေဆီက အာရှသားများရဲ့ အောင်မြင်မှုတွေကြောင့် အာရှဟာ လည်း ကမ္ဘာကြီးနဲ့အညီ ရင်ပေါင်တန်းနိုင်တဲ့ ပါရမီရှင်များ ပိုင်ဆိုင်ထား ကြောင်း ပြဆိုနေပါတယ်။ အဲဒီကျောင်းသားတွေထဲက အများစုကတော့ ကိုယ့်နိုင်ငံကိုယ် ချက်ချင်းလက်ငင်း ပြန်လာကြမှာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ဖြည်းဖြည်းချင်း ပြန်လာကြမယ့်သူတွေလည်း တစ်ပုံတစ်ပင် ပါပဲ။

ထိုင်ဝမ်ရဲ့ အံ့ဖွယ်သရဲ စီးပွားရေး အောင်မြင်မှုကို အဲသလို ကိုယ့်တိုင်း ပြည်ကိုယ်ပြန်လာကြတဲ့ ကျောင်းသားတွေက တစ်ဖက်တစ်လမ်းက ပံ့ပိုး ပေးခဲ့တာပါ။ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ ကွန်ပျူတာအပျော့ထည် ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်း ကြီးတစ်ခုလုံး အကြီးအကျယ်ထွန်းကား လာခဲ့တာဟာလည်း ‘ဦးနှောက်ယို ဖိတ်မှု’တွေ ကိုယ့်ပြည်ကိုယ်ပြန်လာခဲ့ကြလို့ပါပဲ။ ဘဏ်တိုက်များနဲ့ အတိုင် ပင်ခံ လုပ်ငန်းများမှသည် တစ်ဟုန်ထိုး တိုးတက်လျက်ရှိနေတဲ့ သတင်း အချက်အလက် နည်းပညာ ကုမ္ပဏီများအထိပါဝင်တဲ့ နိုင်ငံပေါင်း များစွာမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ၊ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိတဲ့ လုပ်ငန်းကြီးများဟာလည်း အာရှသား ပါရမီရှင်တွေကို ဖော်ထုတ်လေ့ကျင့်နေကြပါတယ်။ အဲဒီ အာရှ သား ပါရမီရှင်များဟာ နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ရှည်ကြာစွာ ဖုတ်လှိုက်ဖုတ်လှိုက် ဖြစ်လို့နေတဲ့ အာရှလူ့ဘောင်များကို ပြန်လည်ရှင်သန်လာအောင် စွမ်းဆောင် ပေးနိုင်ကြလေတဲ့ အမြဲတေကောင်းတွေ ဖြစ်နေနိုင်ပါတယ်။

ဒုတိယသဘောတရားကတော့ ‘ငြိမ်းချမ်းရေး’ပါ။ ငြိမ်းချမ်းရေးဟာ တကယ်တော့ ဥရောပရဲ့ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုအစိတ်အပိုင်း အတော်များများမှာ ပြတ်တစ်လှည့်၊ ငတ်တစ်လှည့်ဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။ ကမ္ဘာစစ်ကြီး နှစ်ပွဲဖြစ်ခဲ့ရ ပြီး အားတွေလျော့ခဲ့ရတယ်။ ဥရောပက အတော်ဆုံး ဉာဏ်ကြီးရှင်များဟာ ဉာဏ်မရှိတဲ့စစ်ပွဲတွေထဲမှာ ကျဆုံးခဲ့ကြရတယ်။ အဲဒီကမ္ဘာခြမ်းဟာ မုန်းတီး မှုတွေ၊ ပဋိပက္ခတွေကို အပြီးတိုင် စွန့်လွှတ်ဖို့ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ အချိန်ယူ ခဲ့ကြရတယ်။

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

စိတ်ပိုင်းဘဝနဲ့ ရုပ်ပိုင်းဘဝပတ်ဝန်းကျင် အပြောင်းအလဲများဟာ သည် စစ်ပွဲကြီးနှစ်ပွဲအတွက် ရိုးစင်းရှင်းလင်းတဲ့ အဖြေပါပဲ။ နှစ်ဆယ်ရာစုရဲ့ ပထမ ရာစုဝက်မှာ စစ်ရေးနဲ့သာ သြဇာအာဏာကို ချဲ့ထွင်နိုင်မယ်လို့ မြင်နေကြတဲ့ မြေရှင်ပဒေသရာဇ် စိတ်ဓာတ်အကြွင်းအကျန်များက ဥရောပ တစ်ခွင်မှာ တည်မြဲနေခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း စစ်ပွဲအတွက် အသုံးပြုတဲ့ ကိရိယာတန်ဆာပလာများက သူတို့ရဲ့ဖျက်ဆီးနိုင်အားကို အကြီးအကျယ် တိုးမြှင့်ပေးခဲ့ပြီး နောက်ဆုံးမှာ နျူကလီယာ လက်နက်များပေါ်ပေါက်လာ ကာ အဲဒီလက်နက်တွေကပဲ သူတို့အထင်ကြီးလှတဲ့ စစ်ပွဲများကို အဆုံး သတ်သွားစေပါတော့တယ်။

အဓိကရ မူဝါဒချမှတ်သူများအပါအဝင် တချို့သော အာရှသား ဉာဏ် ကြီးရှင်များကတော့ အခုထက်ထိ မြေရှင်ပဒေသရာဇ်ခေတ်မှာ တဝဲလည် လည် ဖြစ်နေဆဲပါ။ သူတို့တွေက နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးဟာ ဘာအကျိုး အမြတ်မှ ထွက်လာမှာ မဟုတ်တဲ့ သုညဆက်ဆံရေးလို့ မြင်နေကြတယ်။ သည်လိုလူတွေအနေနဲ့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးမှာ ဂျာမဏီနဲ့ ဂျပန်တို့ ပျော်ဝင် စီးဆင်းသွားခဲ့တဲ့ သင်ခန်းစာကို နားလည်မှတ်သားကြဖို့ လိုအပ်လို့ နေပါ တယ်။ ဂျာမဏီနဲ့ ဂျပန်တို့ သိလိုက်တာက သြဇာအာဏာနဲ့ ကြွယ်ဝ ချမ်းသာမှုကို ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း ရယူနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ပဲ။

အရှေ့အာရှ၊ တောင်အာရှ၊ အရှေ့တောင်အာရှနဲ့ အရှေ့မြောက်အာရှမှာ ရှိတဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေအနေနဲ့ ခေတ်မီကမ္ဘာကြီးမှာ တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးပြီး ကြွယ်ဝချမ်းသာရေးအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးဟာ မရှိမဖြစ် လိုအပ်လှမှန်း သဘောပေါက်လာကြမယ်ဆိုရင် အာရှတိုက်ရဲ့ နိုင်ငံရေး ရာသီဥတုဟာ ပိုပြီး တင့်မောသာယာပြီး နေလို့ထိုင်လို့ ကောင်းနေမှာပါ။

စစ်ပွဲတွေဟာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရမယ့် ပိုက်ဆံတွေကို အခြောက်တိုက် အလဟဿဖြစ်ကုန်စေသလို ပါရမီရှင်တွေကိုလည်း သေကြေပျက်စီးစေပါ တယ်။ ငြိမ်းချမ်းရေးကတော့ အဲဒါနဲ့ ပြောင်းပြန်ပါ။ အဓိကရ အာရှနိုင်ငံ ကြီး နှစ်နိုင်ငံအတွင်းစစ်ဖြစ်ပြီး အာရှတိုက်မှာ စစ်ပွဲတစ်ပွဲလောက်လေး

ဖြစ်လိုက်ရုံနဲ့တင် အာရှတိုက်ဟာ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုနှစ်ဆီကို နောက်ပြန် ပြန်လိမ့်သွားနိုင်ပါတယ်။ ကနေ့ နယ်မြေပြဿနာတွေ အားလုံးနဲ့ ပတ်သက် လာရင် နောက်မျိုးဆက်သစ်တွေကိုသာ မေးသင့်တယ်လို့ ဆိုခဲ့တဲ့ 'တိန် ရှောင်ဖိန်' ရဲ့ ဉာဏ်ပညာအမြော်အမြင်ကို အာရှသားတွေအနေနဲ့ နာယူ မှတ်သားသင့်လှပါတယ်။

တတိယသဘောတရားကတော့ 'တည်ကြည်ဖြောင့်မတ်မှု' ပါ။ သည်လို ပြောလိုက်တော့ ဖန်တရာတေနေတဲ့ စကားဟုန်လို့ အောက်မေ့ချင်စရာပါ။ သို့ပေမယ့်လည်း သည်စကားလုံးဟာ အာရှတိုက်ရဲ့ ရှက်စရာအကောင်းဆုံး သွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ရပ်ဖြစ်နေလေတဲ့ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုဆီကို အာရုံစိုက် လာကြလေအောင် ယဉ်ကျေးစွာ ဖော်ဆောင်ပေးနေတဲ့ စကားလုံးပါပဲ။

အောင်မြင်တဲ့ လူ့ဘောင်တွေမှာ အလုပ်လုပ်တဲ့ အခွင့်ထူးခံတွေ ရှိပါ တယ်။ အဲဒီအခွင့်ထူးခံတွေဟာ သူတို့ရဲ့လူ့ဘောင်တွေဆီက ရယူဖို့ထက် အဲဒီလူ့ဘောင်တွေကို ပေးဆပ်ဖို့ ပိုထက်သန်ကြသူတွေပါ။ မအောင်မြင် တဲ့ လူ့ဘောင်တွေမှာတော့ အကျင့်ပျက်ခြစားနေတဲ့ အခွင့်ထူးခံတွေသာ ရှိပါတယ်။ မြေရှင်ပဒေသရာဇ်ခေတ် သဘောထားများရဲ့ ရလဒ်တစ်ရပ် အနေနဲ့ အဲသလို အခွင့်ထူးခံတွေဟာ လူ့ဘောင်ရဲ့ ကပ်ပါးရပ်ပါးတွေအဖြစ် ရပ်တည်နေပင် နေကြလင့်ကစား ခိုင်ခိုင်မာမာ အမြစ်တွယ်နေကြတာလည်း အမှန်ပါပဲ။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုဟာ အများသဘောဆန္ဒနဲ့အညီ အုပ်ချုပ်နေတဲ့ အာရှ လူ့ဘောင်တွေမှာရော အဲသလို မအုပ်ချုပ်တဲ့ အာရှလူ့ဘောင်တွေမှာပါ ရှိနေပါတယ်။ (ကမ္ဘာ့ တခြားအစိတ်အပိုင်းများမှာလည်း ရှိနေတာအမှန် ပါ။)

အဲဒါကို အမြစ်ကနေ တွန်းလှန်နိုင်ဖို့အတွက် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး ဟာ အာရှလူ့ဘောင်များထဲမှာ အခုထက် အဆများစွာ မြဲမြံခိုင်မာနေဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုဟာ အထောက်အထားနဲ့ ခိုင်ခိုင်မာမာ သက်သေထူဖို့ အင်မတန်ခက်လှတာမို့ မသိမသာလေးနဲ့ အင်မတန် ပျက်စီး သွားစေတဲ့ သဘောမျိုးကို ဆောင်ပါတယ်။ ပြီးတော့လည်း လူထု လူတန်း

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

စားတိုင်းကို အဆင့်တိုင်းမှာ ပျက်စီးသွားစေတာမျိုးပါ။ နောက်ပြီးတော့ လည်း အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကြောင့် စီးပွားရေး သက်သက်ကိုသာ ထိခိုက်စေ တာမဟုတ်ပါဘူး။ လူမှုရေးရော၊ အသိစိတ်ဓာတ်ပိုင်းကိုပါ ထိခိုက် ပျက်စီး စေတာပါ။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကနေ အဆိုးမြင်ဝါဒနဲ့ အထင်မကြီးတဲ့စိတ် ကို ပွားများလာစေပါတယ်။ အကျင့်ပျက်လို့ အဆိုးမြင်၊ အဆိုးမြင်တော့ အထင်မကြီး၊ အထင်မကြီးတော့ အကျင့်ပျက်နဲ့ သံသရာလည်နေတဲ့အတွက် အာရှလူ့ဘောင်တွေဟာ မြောင်းထဲက ပြန်ကို တက်မလာနိုင်အောင် ဖြစ်နေရ ပါတော့တယ်။ ဘယ်သူပဲ ရောက်လာလာ၊ ဘာမှ မပြောင်းတော့မယ့် အတူတူ၊ ပြောင်းအောင် ဘာလုပ်ဖို့ အပင်ပန်းခံကြိုးစားနေရမှာတုံးဆိုတဲ့ စိတ်မျိုး ဝင်ဖို့ လွယ်နေလေမင့်ကိုး။

သည်အချက်ဟာ အာရှသားတွေအဖို့ သဘောမတူချင်ပေမယ့်လည်း တူကိုတူရမယ့် အဆိုးတကာအဆိုးဆုံး အမှန်တရားကို ညွှန်ပြလို့နေပါတယ်။ အဲဒီအမှန်တရားကတော့ အာရှလူ့ဘောင်တွေ ခေတ်နောက်မှာ ကျန်ရစ် ခဲ့တာဟာ နယ်ချဲ့စနစ်ကြောင့်မဟုတ်ပါဘူး။ မယှဉ်သာတဲ့ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး အင်အားစုတွေကြောင့် နောက်ကျ ကျန်နေခဲ့ရတာလည်း မဟုတ် ဘူး။ ပြင်ပအကြောင်းတရားတွေဟာ အပယ်ကတွေ၊ အဖျားအနားတွေပါ။ (ပြီးတော့ အင်မတန်လည်း ဒုက္ခပေးခဲ့လှပါတယ်။)

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ငါးရာကာလမှာ အာရှလူ့ဘောင်တွေဟာ ဥရောပ လူ့ဘောင်တွေရဲ့နောက်မှာ ပြတ်ပြီး ကျန်ရစ်ခဲ့ခြင်းရဲ့ အဓိက အကြောင်း ရင်းခံ အစစ်အမှန်ကတော့ ရိုးလှစင်းလှပါတယ်။ အဲဒီအကြောင်းရင်းခံက တော့ အာရှသားတွေကသာ အာရှတိုက်ကို နောက်ပြန် ဆွဲနေခဲ့ကြလို့ပါပဲ။

ဒါပေမယ့်လည်း ကျွန်တော့်ဆောင်းပါးကို အဆိုးမြင်တဲ့မှတ်ချက်နဲ့ အဆုံးမသတ်ချင်ပါဘူး။ အပြောင်းအလဲအတွက် မျှော်လင့်ချက်က ရှိကို ရှိပါတယ်။ ကမ္ဘာအနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုဟာ အာရှတိုက်မှာ အခွင့်ထူးခံသစ်တွေပေါ် ထွက်လာအောင် ထုတ်လုပ်ပေးလို့နေပါတယ်။ တရိပ်ရိပ်တိုးတက်နေတဲ့ အပြောင်းအလဲအရှိန်အဟုန်ကလည်း အလားတူပါပဲ။ အာရှသား အမြောက်

အများဟာ ကိုယ့်နိုင်ငံမှာကိုယ်တင်မက နိုင်ငံရပ်ခြားမှာပါ ပညာသင်ကြား
နေကြပါတယ်။ ကမ္ဘာအနှံ့ဖြန့်ကျက် စီးဝင်နေတဲ့ သတင်းအချက်အလက်
များကလည်း အာရှသားတွေရဲ့ မျက်စိတွေကို ဖွင့်ပေးနေပါတယ်။ ‘မသိ
သားဆိုးရွားမှု ခေါင်းမြီးခြံ’ ကိုလည်း လှုပ်တင်နေကြပါပြီ။ သင်ယူမှတ်သား
မှု လုပ်ငန်းစဉ်သစ်ကလည်း စတင်လို့နေပါတယ်။ သည်အင်အားစုသစ်များ
ဟာ အာရှလူ့ဘောင်များအတွက် အခွင့်အလမ်းသစ်များကို ဖန်တီးပေးကြပါ
လိမ့်မယ်။

ဒါပေမယ့်လည်း အာရှလူ့ဘောင်တွေအနေနဲ့ ပထမဆုံး သင်ယူ မှတ်
သားရမယ့် သင်ခန်းစာကတော့ ‘မယ်ရစ်တိုခရေစီ၊’ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ တည်
ကြည်ဖြောင့်မတ်မှုဆိုတဲ့ လမ်းမှန်ကမ်းမှန် အပျော့ထည်ကို ဘယ်လို တိုး
တက်အောင် လုပ်ပြီး၊ ဘယ်ပုံအကောင်အထည်ဖော်ကြကာ ဘယ်နည်းနဲ့
အရှည်တည်တံ့အောင် ထိန်းသိမ်းကြမယ်ဆိုတာကိုပါ။ (အတိုကောက် ကတော့
MPH ပေါ့လေ။ MPH ဆိုတော့လည်း တစ်ဟုန်ထိုးပြောင်းနေတဲ့ ကာလနဲ့
လိုက်ဖက်ညီစွာ အင်မတန်မှတ်လို့ ကောင်းတဲ့ စကားလုံးလေး ပေပဲပေါ့။)

[သိုးဆောင်းဘာသာစကားနဲ့ ဆိုရင်တော့ meritocracy ရယ်၊ peace
ရယ်၊ honesty ရယ်ပေါ့။ အဲဒီ သုံးလုံးရဲ့ ထိပ်ဆုံးစာလုံးလေးတွေနဲ့ချည်း
အတိုကောက် ယူလိုက်တဲ့အခါ MPH လို့ ရလာပါတယ်။ MPH ဟာ တစ်
နာရီအတွင်းပေါက်တဲ့ ခရီးမိုင်နှုန်း (mile per hour)ရဲ့အတိုကောက်အဖြစ်
လူသိများ ထင်ရှားလှပါတယ်။ ဒါကြောင့် မူရင်းစာရေးသူက သူ့အတိုကောက်
ဟာလည်း တစ်ဟုန်ထိုးပြောင်းလဲနေတဲ့ ခေတ်ကာလနဲ့ လျော်ညီတယ်လို့ မှတ်
ချက်ပေးလိုက်တာပါ။ ဒါ ဘာသာပြန်သူ့ စကားချပ်။]

အနောက်ကမ္ဘာနဲ့ ကျန်တာတွေ

ဟားဗတ်(ဒ်) (တက္ကသိုလ်)မှာ ကျွန်တော်နေခဲ့တဲ့ ၁၉၉၁ခုနှစ် စက်တင်ဘာမှ ၁၉၉၂ခုနှစ် ဇွန်လအတွင်း တစ်နှစ်နီးပါး ကာလဟာ ကျွန်တော့် မျက်စိကို ဘက်ပေါင်းစုံက ဖွင့်ပေးခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီထဲကမှ အဓိက အသိကတော့ အနောက်ကမ္ဘာမှာ နေထိုင်ကြပြီး အနောက်ကမ္ဘာကနေ စဉ်းစားတွေးခေါ်နေကြ သူတွေဟာ သူတို့ကြောင့် ကျန်တဲ့ကမ္ဘာခြမ်းမှာ ဘယ်လို ရိုက်ခတ်ကုန်တယ်၊ ကျန်တာတွေက အနောက်ကမ္ဘာကို ဘယ်လို မြင်ကြတယ်ဆိုတာများကို နည်း နည်းလေးမှ သတိမထားမိကြဘူးလို့ပါပဲ။ အနောက်တိုင်းစိတ်နှလုံးက သူတို့ အကုန်လုံးသိတယ်၊ လောက အားလုံးကို နားလည်တယ်လို့ ထင်ကြတယ်။ အဲသလို သူတို့ကိုယ်သူတို့ ထင်တာလည်း အပြစ်တော့ မဆိုသာဘူး။ သူတို့က အယူအဆဟူသမျှကို လမ်းဖွင့်ပေးထားပြီး ဘယ်အယူအဆကိုမှ ပိတ်ထား၊ ဆို ထားတဲ့သူမျိုးတွေမှ မဟုတ်တာကိုး။ ဒါပေသည့် အဲသလို အကုန်သိတယ်လို့ အရိုးစွဲနေတဲ့ သဘောထားကြောင့်ပဲ အနောက်တိုင်းသားတွေဟာ သူတို့ရဲ့ နား လည်နိုင်စွမ်းနဲ့ ခြုံငုံနိုင်စွမ်းရဲ့ အကန့်အသတ်ကို ကောင်းကောင်း သတိမထားမိ

လက်ထွဲဖော်

ကြတော့ဘူး။ ၁၉၉၂ခုနှစ်က တစ်မျိုးသားလုံး စိတ်ဝင်စားမှု (စာစောင်)မှာ ဖော်ပြခဲ့တဲ့ သည်အက်ဆေးဟာ အနောက်တိုင်းစိတ်နှလုံးအတွက် ပြတင်း တံခါး သစ်များ ဖွင့်လှစ်ပေးဖို့ အားထုတ်လိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော် ရေးသားခဲ့သမျှ အက်ဆေးများအနက်မှာ နှစ်ပုဒ်က နာမည်ဆိုး နဲ့ အကျော်ကြားဆုံးဖြစ်ပါတယ်။ ပထမတစ်ပုဒ်က အခုဖော်ပြလိုက်တဲ့ အက် ဆေးပါပဲ။ နောက်တစ်ပုဒ်ကတော့ ဆယ်(မ်) ဟန်တင်တန်(န်)ရဲ့ “ယဉ်ကျေးမှု ချင်း ပဋိပက္ခ”ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးကို ကျွန်တော် တုံ့ပြန်လိုက်တဲ့ အက်ဆေးပါ။

ဆက်လက်ဖော်ပြထားတဲ့ “အနောက်ကမ္ဘာနဲ့ ကျန်တာတွေ”အက်ဆေးကို ရှစ်နှစ်အကြာမှာ ပြန်ဖတ်တဲ့အခါ အရှည်မျှော်ပြီး ထုတ်ခဲ့တဲ့ ကျွန်တော့် ဟော ကိန်းတွေ သိပ်ကို မြန်မြန်ဆန်ဆန်ကြီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့တာအတွက် အလွန် တရာ အံ့ဩမိရပါတယ်။ သည်အက်ဆေးထဲမှာ ကျွန်တော် အခုလို ပြောခဲ့မိ တယ်။ “မြောက်အာဖရိကတိုက်က လူထုရဲ့အမြင်မှာလည်း တစ်ချိန်က ယဉ် ကျေးမှုချင်း ပိုင်းခြားပေးထားနိုင်စွမ်းခဲ့ဖူးလေတဲ့ မြေထဲပင်လယ်ဟာ အခုတော့ အချိန်မရွေး ဖြတ်ကူးနိုင်တဲ့ ရေအိုင်လေးတစ်အိုင်သာသာပဲ ရှိနေတော့တယ်။ ကိုယ့်ဘဝကိုယ် တိုးတက်အောင်လုပ်နိုင်မယ်ဆိုတော့ သည်လိုရေအိုင်မထွက်ကို အဘယ်ပုထုဇဉ်က ဖြတ်မကူးဘဲ တောင့်ခံနေပါလိမ့်မလဲ?” လို့ပါ။

ကျွန်တော် သည်အက်ဆေးကို ရေးစဉ်အခါတုန်းက မြေထဲပင်လယ်ကို ဖြတ်ကျော်ပြီး တရားမဝင် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်နေကြခြင်းဟာ မဖြစ်စလောက် ရေစီးကြောင်းငယ်လေးမျှသာရှိပါသေးတယ်။ အခု ၂၀၀၀ပြည့်နှစ်မှာတော့ ရေ စီးကြောင်းငယ်လေး မဟုတ်တော့ဘဲ မြစ်မကြီးဖြစ်လို့နေပါပြီ။ ဥရောပ သတင်း စာတွေက သည်အဖြစ်ကို စိုးရိမ်တကြီးနဲ့ ရေးသား ဖော်ပြလျက်ရှိနေပါတယ်။ သို့ပေမယ့် သူတို့တွေ သည်လိုဖြစ်လာမယ်ဆိုတာကို ဘာကြောင့် ကြိုမမြင်နိုင် ခဲ့ကြတာပါလိမ့်။

၂၀၀၀ပြည့်နှစ်အလယ်က ကွန်တိန်နာကြီးတစ်ခုထဲ ပုန်းလိုက်သွားကာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံကို ခိုးဝင်ဖို့ ကြိုးစားကြသူ တရုတ်လူမျိုး တစ်ဆယ့်ကိုးယောက်ရဲ့ သေဆုံးမှုဟာလည်း သည်အက်ဆေးမှာပါတဲ့ ကျွန်တော့်ရဲ့ အဆိုတွေကို ကျွန် တော့် စကားလုံးတွေထက်တောင် ပိုပြီး ခိုင်ခိုင်လုံလုံ သက်သေထူခဲ့ပါတယ်။

ရှစ်နှစ်အကြာမှာလည်း ကျွန်တော်ချခဲ့တဲ့ ကောက်ချက်တွေဟာ ခြေမြစ်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ခိုင်လုံနေဆဲပါပဲ။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက အမြောက်ကြီးတွေကို တလွဲ ချိန်လို့ စင်္ကာပူကို ကာကွယ်ကြခဲ့ကြသူများအကြောင်းကို နိမိတ်ပုံအဖြစ် သုံးခဲ့တာဟာ လည်း ယနေ့ထက်တိုင် ဆီလျော်နေဆဲပါ။ အနောက်ကမ္ဘာမှာက အခုထက်ထိ ရဲတိုက်ပတ်လည်မှာ ခံတပ်မြို့ရိုးကြီးတွေ ရေးဆွဲ တည်ဆောက်ချင်စိတ်တွေ တဖွားဖွားပေါက်နေကြတုန်းပါပဲ။ ဒါပေမယ့် အနောက်တိုင်း နိုင်ငံရေးဩဇာရဲ့ တစ်ဖက်သတ် ထင်ရာစိုင်းချင်စိတ်နဲ့ အနောက်တိုင်း နည်းပညာက ယက်လုပ် ဖော်ဆောင်ထားတဲ့ အချင်းချင်းအပြန်အလှန်အမီသဟဲပြုလျက် အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေတဲ့ ကမ္ဘာကြီးတို့ကြားမှာ အဟပ်က ကွာလွန်းမက ကွာကွာလာပါပြီ။ အဲဒီအဟပ်ကွာမှုဟာ ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရဖြစ်ပြီး ပေါက်ကွဲသွားချိန်မှာတော့ တချို့တလေဟာ သည်အက်ဆေးထဲက အချက်အလက်တွေကို ပြန်ပြောင်း သတိရတန်ကောင်းရဲ့လို့ ကျွန်တော် မျှော်လင့်မိပါတယ်။

အနောက်ကမ္ဘာက စစ်အေးတိုက်ပွဲကို နိုင်လိုက်တာဟာ စစ်ရေးအရ အား သာလို့ မဟုတ်ဘူး။ ခိုင်မာတောင့်တင်းတဲ့ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး အဆောက်အအုံတွေဘက်က ပိုပြီးအားသာလို့သာအနိုင်ရသွားတာဆိုတဲ့ အစဉ်အလာအမြင်က စစ်အေးတိုက်ပွဲအပြီးမှာ ဆက်လက်ရှင်သန်နေဆဲပါပဲ။ သည်တော့လည်း စစ်အေးတိုက်ပွဲအပြီးကာလမှာ အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ ဖြည်းဖြည်းမှန်မှန်ပဲ ဆက်ချိနေဖို့လိုတယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆသစ်တစ်ရပ်က အလိုလို ပေါ်လာပါတော့တယ်။ ကျန်တဲ့ကမ္ဘာခြမ်းအနေနဲ့ကတော့ သမိုင်း ‘နွံ’ထဲက လွတ်အောင် ရုန်းချင်သပဆိုရင် အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ နည်းလမ်း အသွယ်သွယ်နဲ့ လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် နေမှရမယ်။ အဲဒီနည်းတွေ အတိုင်း ကျင့် သုံးမှ ဖြစ်မယ် ဆို တဲ့ အယူ အဆကလည်း အများကြားမှာ အတော်ကြီးခေတ်စားလာတယ်။ အခြေခံအားဖြင့် ညီမျှ မှန်ကန်တာတွေ အားလုံးကိုလည်း ရနေကြပြီး မပြတ်မလတ် ခြိမ်းခြောက်နေတဲ့ အန္တရာယ် ရန်စွယ်ရယ်လို့လည်း တစ်မယ်မှ မကျန်တော့တဲ့ အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ ကတော့ အများနဲ့ လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်လေအောင် ဘာမှ တခုတ်တရ ဝါယမစိုက်စရာ မလိုတော့ဘူးလို့လည်း တွေးမြင်ယူဆကုန်ကြတယ်။

သည်စာတမ်းဟာ အဲသလို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တွေးမြင်ယူဆထား တာတွေကို ဆန့်ကျင်ဆွေးနွေးမယ့်စာတမ်းပဲဖြစ်ပါတယ်။ အနောက်ကမ္ဘာ အနေနဲ့ ‘ဖြည်းဖြည်းမှန်မှန် ဆက်ရှင်သန်ရေး’ဆိုတဲ့ လမ်းကြောင်းအတိုင်း ဆက်သွားဖို့ရွေးချယ်တာဟာ အလားအလာ သိပ်မကောင်းနိုင်တာ၊ တစ်မူ ဟုတ်ချင်း ကျရောက်လာနိုင်တဲ့ စစ်ရေးခြိမ်းခြောက်မှုမျိုးကို အနောက်ကမ္ဘာ အနေနဲ့ ရင်ဆိုင်စရာ သိပ်များများစားစား မရှိတော့တာမှန်ပေမယ့် တခြား အန္တရာယ် ရန်စွယ်အမျိုးမျိုး ပေါ်ပေါက်နေတာ၊ စစ်အေးတိုက်ပွဲ ပြီးသွားလို့ ဆိုပြီး အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေကို ကျောခိုင်းလိုက်လို့ ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်ဘူးဆိုတာ၊ ကျုံ့ကြုံသွားပြီး လူဦးရေ အဆမတန်များ လာတဲ့ ကမ္ဘာမြေပေါ်မှာ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ လူဦးရေအချိုးအဆက သိပ်ကို နည်းလွန်းနေတာမို့ အားလုံးကို ခြုံငုံနိုင်တဲ့ မဟာဗျူဟာသစ်တစ်ရပ် လိုအပ် နေတာ၊ အနောက်မဟုတ်တဲ့ကမ္ဘာဆီ အနောက်ရဲ့တန်ဖိုးထားမှုတွေ ပေးပို့ တင်သွင်းဖို့ အင်တိုက်အားတိုက်လုပ်နေတာဟာ မဟာဗျူဟာကောင်း တစ်ခု မဟုတ်တဲ့အပြင် သူ့ဟာသူ နကိုကတည်းက ကြီးပြီးသား၊ ရှုပ်ပြီးသား ပြဿနာတွေကိုသာ ပိုမိုဆိုးရွားလာစေနိုင်တာစတဲ့ အချက်အလက်များကို သည်စာတမ်းက ထောက်ပြ ဆွေးနွေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

သို့တိုင်အောင် စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလ နှစ်ပေါင်းများစွာအတွင်းမှာ ရလာခဲ့တဲ့ အကျင့်တွေက အရိုးစွဲနေတာမို့ ဒေါင်ဒေါင်မြည် မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ်ကို ရပြီဆိုရင်လည်း အဲဒီဗျူဟာအတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်၊ ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့က တော်တော်ကို ခဲခဲကပ်ကပ် လုပ်ယူရဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြဿနာတွေကို ဖော်ထုတ်တဲ့အခါ၊ ဖွင့်ဆိုတဲ့အခါ အမှားမှား အယွင်းယွင်း ဖြစ်နေနိုင်တဲ့အန္တရာယ်နဲ့အတူ အဲသလို ဖော်ထုတ်ဖွင့်ဆိုပုံ မှားလို့ဖြစ်လာ ရတဲ့အကျိုးဆက်အဖြစ် အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ မဟာဗျူဟာ ချိန်ခွက်တွေဟာ အလွဲဘက်ကို ဦးတည်နေနိုင်တဲ့အန္တရာယ်ကလည်း ရှိနေတယ်။

ကျွန်တော့်လို စင်္ကာပူနိုင်ငံသားတစ်ဦးအနေနဲ့ သည်အန္တရာယ်ကို စဉ်းစားတဲ့အခါ ၁၉၄၁ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလက စင်္ကာပူနိုင်ငံမှာရှိခဲ့တဲ့ နာမည်

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ကျော် ဗြိတိသျှအမြောက်ကြီးတွေကို ပြေးသတိရမိတယ်။ အဲတုန်းက ဘယ်လိုမှ ထိုးဖောက်လို့ မရနိုင်ဘူးလို့ မှတ်ထင်ယုံကြည်ခဲ့ကြတဲ့ ခံတပ်ကြီးထဲက အဲဒီအမြောက်ကြီးတွေဟာ ပင်လယ်ပြင်ဘက်ကိုအကျအန ချိန်ထားခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လက်တွေ့မှာတော့ ဂျပန်တပ်ဖွဲ့တွေဟာ ကုန်းလမ်းကနေ ခြေလျင်တစ်မျိုး၊ စက်ဘီးနဲ့တစ်သွယ် ချီတက်လာခဲ့ကြပြီး စင်္ကာပူကျွန်းကလေးကို အသာတကြည်သိမ်းနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ပင်လယ်ဘက်ဆီ အမြောက်ကြီးတွေ တပြင်ပြင် ရှိခဲ့တဲ့ ဗြိတိသျှတို့အတွက် ရှက်ဖွယ်လိလိ ဖြစ်ရပ်ပါပဲ။

သည်ဥပမာဟာ လက်ရှိအခြေအနေနဲ့ အင်မတန် လိုက်လျောညီထွေ ရှိနေလေတဲ့ ဥပမာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အခုခေတ်မှာ အနောက်ကမ္ဘာကို အသည်းအသန် စိန်ခေါ်နေတာတွေကလည်း ခြေလျင်တစ်မျိုး၊ စက်ဘီးနဲ့တစ်သွယ်၊ ဒါမှမဟုတ်လည်း အလားတူ တစ်နည်းနည်းနဲ့ ကုန်းလမ်းက ရောက်လာတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီစိန်ခေါ်မှုကတော့ တတိယကမ္ဘာကနေ အနောက်ကမ္ဘာထဲကို အုံ့နဲ့ကျင်းနဲ့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချနေကြတာပါပဲ။ အနောက်ကမ္ဘာထဲကို ကျူးကျော်ဝင်ရောက်နေကြတဲ့ အဲဒီတပ်မကြီးတွေကို တွန်းလှန်ခုခံဖို့ လက်ရှိ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ အဆမတန် အားသာလှတဲ့ စစ်ရေးနည်းပညာက အသုံးတည့်မှာလည်း မဟုတ်တော့ဘူး။ ထိုးထွင်းဝင်ရောက်နေတဲ့ တပ်မကြီးတွေဟာ တကယ်တော့ တပ်ဖွဲ့တွေအနေနဲ့ ဝင်နေတာ မဟုတ်ဘဲ ဆင်းရဲနွမ်းပါးပြီး အကာအကွယ်မဲ့နေတဲ့ လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းစီ အနေနဲ့ဖြစ်ဖြစ်၊ မိသားစုလိုက်ဖြစ်ဖြစ် ဝင်နေကြတာမျိုးကလား။ တပ်မှူးလည်း မပါ၊ အမိန့်ညွှန်ကြားချက်တွေလည်း မရှိဘဲ သူ့ဟာနဲ့သူ လိုမ့်ဝင်နေကြတာမျိုးကလား။ ဆန်ခါပေါက်လို ပွစိကျဲနေတဲ့ နယ်စပ်နယ်ခြား အကြိုအကြားကနေ တစ်မုံစိမုံဝင်နေတာမျိုးကလား။

ဒါဟာ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ အရေးအခင်းပေါင်းစုံထဲက မျက်နှာစာတစ်ခုမျှသာဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ သည်အရေးအခင်းဟာ တတိယကမ္ဘာအပေါ်ထားရှိတဲ့ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ အခြေခံသဘောထားရယ်၊ သိပင်သိငြားလည်း တိတိပပ နားလည်နိုင်စွမ်းမရှိကြသေးတဲ့ လောကီ လူ့ဘောင်ရဲ့ အပြောင်း

အလဲတွေရယ် ပေါင်းစပ်ရာက ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ အရေးအခင်းပဲဖြစ်ပါတယ်။

အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ ဆုတ်ခွာမှု

စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလ ဆယ်စုနှစ် လေးစုလုံးလုံးမှာ တတိယ ကမ္ဘာကို နှစ်ဘက်စလုံးက အကြီးအကျယ် ဂရုမေ့ ပြုခဲ့ကြပါတယ်။ နှစ်ဘက်စလုံးက သည်ပွဲမှာဖြင့် ကမ္ဘာနဲ့ချီတဲ့ ဆုလာဘ်တွေ ရအောင် ကြိုးစားနေတာပဲဆိုတဲ့ အမြင်နဲ့ နိုင်ငံမှန်သမျှ ကြီးကြီး သေးသေး၊ ဝေးဝေး လှမ်းလှမ်း၊ နွမ်းနွမ်း ချို့ချို့၊ အရေးမပါတဲ့ နိုင်ငံရယ်လို့ မလေးမစား မဆက်ဆံရဲခဲ့ကြဘူး။ အရာရာကို ထည့်စဉ်းစားတယ်၊ မဆိုင်တာ၊ အသုံးမတည့်တာ ဘာမှမရှိဘူး။ အနောက်ကမ္ဘာက သူ့ရဲ့ကိုလိုနီအင်ပါယာ အရေခွံကို လဲလိုက်တဲ့အခါမှာ တောင် တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေဟာ မဟာဗျူဟာအရ (အထူးသဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအတွက်) ပိုလို့တောင် အရေးပါလာတယ်။ နိုင်ငံတိုင်းက သူ့ဟာနဲ့သူ အခြေကျနေပြီဆိုတော့ ကျန်တာဆိုလို့ ကိုလိုနီလက်အောက်ခံ ဘဝက လွတ်မြောက်စ တတိယကမ္ဘာပဲ ရှိတော့တယ်။ သည်အခါမှာ တတိယကမ္ဘာဟာ စစ်အေးတိုက်ပွဲရဲ့ အဓိက ပြိုင်ကွင်းကြီး ဖြစ်နေခဲ့ရပါတယ်။

တတိယကမ္ဘာရဲ့ နိုင်ငံအများစုဟာ ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှုမှာ အဖျဉ်းဆုံး နာမည်လေးလောက်ပဲဖြစ်ဖြစ် ပါဝင်နေခဲ့ကြပေမယ့် သည်ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့အစည်းဟာ သည်နိုင်ငံတွေကို ထိထိရောက်ရောက် လုံခြုံမှု မပေးနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ သည်အခါမှာ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေအတွက် အနောက် အုပ်စုဘက်ကိုပဲ သိသိသာသာ ယိမ်းလိုက်မလား၊ ဆိုဗီယက်ဘက်ကိုပဲ သိသိသာသာယိမ်းလိုက်မလားဆိုတဲ့ ရွေးစရာ နှစ်လမ်းပဲ တိတိပပ ကျန်နေခဲ့တယ်။ သည်မှာတင် ဆရာတပည့်မွေးတဲ့ ကွန်မြာစနစ်တစ်ခုက ပေါ်လာတော့တယ်။ အဲဒီစနစ်မှာက နှစ်ဖက် နားလည်ထားတဲ့ ဥပဒေသတွေ အသေးစိတ် ပါရှိပြီး တစ်ကမ္ဘာလုံးအနှံ့ ဖြန့်ကျက်နေတယ်။

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

အဲသလိုစနစ်နဲ့ဆိုပေမယ့် လက်တွေ့မှာ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေဟာ မဟာအင်မားကြီးနိုင်ငံတွေက ပြုသမျှနုနေတဲ့ဘဝမှာတော့ တစ်ချိန်လုံးတော့ ငြိမ်မနေကြဘူး။ နိုင်ငံအများအပြားဟာ စစ်အေးတိုက်ပွဲအပေါ်မှာ မိမိတို့ နိုင်ငံရဲ့အကျိုးအတွက် ကြိဖန်အမြတ်ထုတ်တဲ့အတတ်ကို တော်တော်ကို ကျွမ်းကျင်တတ်ပွန်လာကြတယ်။ အဲသလို အမြတ်ထုတ်ဖို့ဆိုတာက တကယ် တော့ အင်မတန် အန္တရာယ်များတဲ့အလုပ်ပဲ။ တိတိကျကျ၊ ပီပီပြင်ပြင်၊ သပ်သပ်ခတ်ခတ် တွက်တတ် ချက်တတ်မှ တန်ကာကျတာ။

အဲသလို ထောင့်စေ့အောင် တွက်ချက်ရမယ့်နေရာမှာ အတွက်မှားသွား လို့ အီနေအောင်ခံလိုက်ရတာရဲ့ အထင်ရှားဆုံး ပြယုဂ်နှစ်ခုကတော့ ကမ္ဘော ဒီးယားနဲ့ အီသီယိုးပီးယားနိုင်ငံတို့ပါပဲ။ နှစ်ဆယ်ရာစုမှာ အဖြစ် အဆိုးဆုံး နိုင်ငံတွေလို့လည်း သည်နှစ်နိုင်ငံကိုကြည့်ပြီး ကျန်တဲ့ တတိယကမ္ဘာ နိုင်ငံ တွေက သံဝေဂယူကြပါတယ်။ အတွက်လွဲပြီး ခြေလှမ်းမှားသွားရင် ဘာတွေ ဖြစ်ကုန်နိုင်တယ်ဆိုတာကိုလည်း ကျန်တဲ့ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေက သည် နှစ်နိုင်ငံကို ကြည့်ပြီး ကျကျနန စူးစမ်းကြတယ်။ ဒါတင်မကဘူး၊ တကယ် လို့များ ဆိုဗီယက်တို့က အီသီယိုးပီးယားမှာ ‘မယ်န်ဂျစ္စထု’ကို အာဏာ ပေးပြီး အနောက်အုပ်စုကလည်း ဇိုင်ယာမှာ ‘မိုဘုထု’ကို တင်လိုက်မယ် ဆိုရင် ဘာတွေဖြစ်ကုန်နိုင်တယ်ဆိုတာကိုပါ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေက သဘောပေါက်ကြတယ်။ တကယ်တော့ သည်အချိန်မှာ စာရိတ္တတွေ၊ ကိုယ် ကျင့်တရားတွေအတွက် နေရာမရှိတဲ့ အချိန်၊ မဟာဗျူဟာအရ လုပ်စရာရှိ တာတွေကိုပဲ တွန်းလှုပ်ရမယ့်အချိန် ဖြစ်နေပါတယ်။

စစ်အေးတိုက်ပွဲပြီးဆုံးသွားတဲ့အခါမှာတော့ သည်လိုအခြေအနေက ဆက်လက်တည်မြဲမနေတော့ဘူး။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုဆိုတာကြီး ကွယ်ပျောက်သွားချိန်မှာ (မယ်န်ဂျစ္စထုတို့လို) ဆိုဗီယက်အလိုတော်ရိတွေ လည်း ဗုံးဗုံးလဲကုန်တယ်။ မလဲဘူးဆိုရင်လည်း ဘာအကာအကွယ်၊ ဘာ အထောက်အပံ့မှ မရှိတော့ဘဲ သည်အတိုင်း ငေါငေါကြီး ကျန်ရစ်တယ်။

အနောက်အုပ်စုကလည်း သည်အချိန်မှာ သူတို့ ဦးစားပေးရမယ့် ကိစ္စ

တွေကို ပြန်ပြီးအစီအစဉ်ချရတော့တယ်။ စစ်အေးတိုက်ပွဲတုန်းကလို နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးအကြောင်းပြချက်နဲ့ မချစ်သော်လည်း အောင့်အည်း နမ်း နေခဲ့ရတဲ့ တတိယကမ္ဘာကမဟာမိတ်တွေဟာ သူတို့အတွက် မလိုအပ်လှ တော့ဘူး။ သည်အခါမှာ တင်းကျပ်လှတဲ့ ဒီမိုကရေစီနဲ့ လူ့အခွင့်အရေး အစမ်းစာမေးပွဲတွေကို ချသုံးလာကြတယ်။ အချိန်တိုအတွင်းမှာ သည်အစမ်း စာမေးပွဲတွေကို အောင်အောင်မြင်မြင် မဖြေနိုင်တဲ့ တတိယကမ္ဘာ နိုင်ငံတွေ ကို စာမေးပွဲကျတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းပြချက်နဲ့ အနောက်အုပ်စုက ပေယျာ လက်ပြုလိုက်နိုင်တယ်။ အဲဒီနည်းနဲ့ ပေယျာလက်ပြုတာဟာ သူတို့နည်းနဲ့ သူတို့တော့ အင်မတန်မှ တရားမျှတတယ်။ တော်တည့် မှန်ကန်တယ်။ အပြစ်ကင်းတယ်လို့ ယုံချင်စရာကောင်းနေတော့တယ်။

ဘယ်နည်းကို သုံးပြီး၊ ဘယ်လိုနည်းနဲ့ စွန့်ပစ်တာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဆိုဗီယက်နဲ့ အနောက်အုပ်စုတို့အနေနဲ့ တတိယကမ္ဘာရဲ့ တစ်ချိန်က သူတို့မိတ်ဆွေ တွေကို စွန့်ခွာသွားခြင်းဟာ တတိယကမ္ဘာအတွက် အင်မတန် အင်အားကြီး တဲ့ သတင်းစကားကို ပါးလိုက်ရာရောက်သွားပါတော့တယ်။ ကစားပွဲရဲ့ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေ ပြောင်းကုန်ရုံတင်မကဘူး၊ ကစားပွဲကိုယ်နှိုက်ကပင် အရင်လို မဟုတ်တော့ဘူး၊ ပြောင်းသွားပြီလို့ တတိယကမ္ဘာလူ့ဘောင်တွေက သဘောပေါက်လာကြတယ်။

တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေရဲ့ တစ်ချိန်က ‘အသုံးတည့်အရာဝင်မှု’ဟာ ဇာတ်သိမ်းသွားပြီမို့ အနောက်အုပ်စုအနေနဲ့ သည်နိုင်ငံတွေရဲ့ ကံကြမ္မာနဲ့ အကျိုးစီးပွားအတွက် တကယ်တမ်းမှာ သိပ် စိတ်မဝင်စားကြတော့ဘူး ဆိုတာကို တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံ အစိုးရတွေ ကောင်းကောင်းကြီး သဘော ပေါက်လာကြတယ်။ သည်ကနေ ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ အကျိုးဆက်တွေက လည်း အဆိုးချည်းတော့မဟုတ်ဘူး။ မဟာအင်အားကြီးနိုင်ငံဖြစ်ရေး ပြိုင်ပွဲ ကြီး ပြီးဆုံးသွားတဲ့အခါမှာတော့ အယ်(လ်)ဆာဗေဒီမှသည် နမီးဘီးယား အထိ၊ အာဖဂန်နစ္စတန်မှသည် ကမ္ဘောဒီးယားဆီအထိဖြန့်ကျက်နေခဲ့ပြီး စစ်အေးတိုက်ပွဲက ကောင်းကောင်းမီးထိုးပေးခဲ့တဲ့ ဒေသတွင်း ပဋိပက္ခတွေ

ကို အဆုံးသတ်နိုင်တဲ့ အခြေအနေတွေပေါ်ပေါက်လာခဲ့တယ်။ အာဏာရှင် ဆန်တဲ့ အစိုးရ အများအပြားလည်း ပျောက်ကွယ်ကုန်တယ်။ ဒါတွေဟာ ကြိုဆိုအပ်တဲ့ အကျိုးဆက်တွေပါပဲ။ ဒါပေမယ့် စစ်အေးတိုက်ပွဲ ဖိအားတွေ မရှိတော့တဲ့အခါ အဲဒီနိုင်ငံတွေထဲမှာပဲ ပိတ်လှောင် ခံထားခဲ့ရတဲ့ အင်အားစု တွေဟာ အခုအချိန်မှာတော့ အံ့ကြွလာနိုင်နေကြပြီလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

တတိယကမ္ဘာကနေ ဆုတ်ခွာတော့မယ်၊ သည်နိုင်ငံတွေကို ဘာဆို ဘာမှ မပတ်သက်တော့ဘဲ လက်လွတ်ထားခဲ့တော့မယ်ဆိုတဲ့ အနောက် အုပ်စုရဲ့ သဘောထားဟာ တော်တော်လေးတော့ သြချစရာကောင်းပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သည်တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေကို သူတို့ဘာသာ ဇွတ် အတင်း ချင်းနင်းဝင်ရောက်လာပြီး သည်နိုင်ငံတွေရဲ့ အရေးကိစ္စတွေမှာ ခြယ်လှယ်စွက်ဖက်လာခဲ့တဲ့ ကာလဟာ သိပ်ကို ကြာလှပါပြီ။ ကြာဆို ကိုလိုနီခေတ် စတင်ခဲ့တဲ့ ၁၆ရာစုနှစ်ကတည်းကပါပဲ။ ဒါကြောင့် အနောက် အုပ်စုအနေနဲ့ တတိယကမ္ဘာနဲ့ ကင်းကင်းရှင်းရှင်း နေချင်လာတဲ့သဘော ထားကို ရှုမြင်တဲ့အခါ ဆယ်စုနှစ်လေးစုစာ စွက်ဖက်ခြယ်လှယ်ခဲ့မှုရဲ့ နိဂုံး အဖြစ် မမြင်ဘဲ ရာစုလေးစုစာကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်တဲ့ စွက်ဖက်မှုရဲ့ နိဂုံးအဖြစ် ရှုမြင်ကြရပါလိမ့်မယ်။

အဲတော့ကာ မြို့ပြဖိအားတွေကြောင့်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ကမ္ဘာနဲ့ချီနေတဲ့ အင်အား စုများက ဖိစီးထားလို့ဖြစ်ဖြစ် ရာစုပေါင်းများစွာ ၎င်းပဲ၊ ကွယ်ခဲ့၊ အချိုးနှိမ်ခံ ခဲ့ရတဲ့ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတို့ရဲ့ ရိုးရာအစဉ်အလာတွေ ပြန်ပေါ်လာစရာ အကြောင်းက ရှိလာပါတော့တယ်။ သမိုင်းတစ်လျှောက် မျိုသိပ် ရေငုံနေခဲ့ ရတဲ့ သည်အခြေအနေကို အန်ထွက်မလာအောင် ထိန်းထားနိုင်ဖို့အတွက် အနောက်ကမ္ဘာဟာ တတိယကမ္ဘာဆီမှာ အချုပ်အခြာအာဏာ၊ နိုင်ငံတော်၊ တချို့နေရာတွေမှာ အနောက်တိုင်းဆန်တဲ့ ပါလီမန်အဖွဲ့တွေနဲ့ အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ ဥပဒေရဲ့ အခြေခံမှု အနည်းအပါးစတဲ့ အနောက်တိုင်းသဘောတရား ဥစ္စာပါးလေးကိုသာ ချန်ထားရစ်ခဲ့ပါတယ်။

တစ်ဖက်ကလည်း စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလမှာ သည်အင်အားစုတွေဟာ

အန်ထွက်လာလောက်အောင် ကြပ်သိပ်မနေခဲ့ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် စစ်အေး တိုက်ပွဲပြီးသွားတဲ့အခါ အနှစ်ပါတဲ့ အပြောင်းအလဲဆီကို အားလုံးက ဦး လှည့်လိုက်ကြပါတော့တယ်။ သည်အခါမှာ စောစောက အင်အားစုတွေရဲ့ အနေအထားက အရှိန်တက်လာသလို အင်အားလည်း ပိုကြီးလာပါတယ်။ အာဖရိကတိုက်က လူမျိုးစု စစ်ပွဲ၊ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံက လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံက ဟိန္ဒူ-မူစလင် ပဋိပက္ခ၊ အယ်လ်ဂျီးရီးယားက အစ္စလာမ် အခြေခံဝါဒီစတာတွေ အားလုံးဟာ အခုအချိန်မှာ အင်နဲ့အားနဲ့ကို ပေါ်ပေါက် လာနိုင်နေပါပြီ။ (အာဖရိကတိုက်မှာ လူမျိုးစု အမျိုးမျိုးအမယ်မယ် အကွဲ ပြားဆုံး စုရုံးနေထိုင်ကြရာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့) ဆိုမာလီယာနိုင်ငံ ပြို ကွဲသွားတာကို လွန်ခဲ့တဲ့ ဆယ်နှစ်တုန်းကသာဆို သည်အတိုင်း လက်ပိုက် ကြည့်နေကြမှာ မဟုတ်သလို အဲသလို ပြိုကွဲတာမျိုးကိုလည်း အဖြစ်ကို ခံခဲ့ကြမှာ မဟုတ်ပါဘူး။

စစ်အေးတိုက်ပွဲတစ်လျှောက်မှာတုန်းက တောင်အာရှရဲ့ အဓိက နိုင်ငံ ရေး အက်ကြောင်းဆိုတာ အိန္ဒိယနဲ့ ပါကစ္စတန်တို့ အကြားမှာသာ ရှိခဲ့ ပါတယ်။ သည်အက်ကြောင်းကလည်း အဲဒီနှစ်နိုင်ငံရဲ့ ဆရာကြီးတွေ ဖြစ်တဲ့ မဟာအင်အားကြီးနိုင်ငံများကနေ မပေါ်လွင် ပေါ်လွင်အောင် ဖန်တီးထား တဲ့ အက်ကြောင်းလည်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကနေ့ကာလမှာတော့ အဓိကရ အက်ကြောင်းကြီးတွေဟာ အိန္ဒိယနဲ့ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံများထဲမှာတင်ကို ထင်း ထင်းကြီး ရှိနေပါပြီ။

ကျုံ့နေတဲ့ဂြိုဟ်ကြီး

တိုတိုပြောရရင်တော့ တတိယကမ္ဘာကို နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခဲ့တဲ့ အနောက်တိုင်းရဲ့ ရာစုနှစ်နဲ့ ချီနေခဲ့တဲ့ အကျင့်ကို ပြောင်းပြန်လှန်လိုက်ခြင်းဟာ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံအများစုဆီမှာ မတည် ငြိမ်မှုတွေ ပေါ်ပေါက်လာစေနိုင်ပါတယ်။ အရင်ရာစုနှစ်တွေတုန်းကတော့ ပထဝီအနေအထားအရ ကွာလှမ်းနေခြင်းဟာ သည်ပြဿနာနဲ့ အနောက်

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ကမ္ဘာတို့ကြားမှာ အကူးအစက် အရောအယှက်မရှိအောင် ဒိုင်းခံ ကာကွယ် ထားပါတယ်။ ဒါပေမယ့် နည်းပညာတိုးတက်မှုက ကမ္ဘာကြီးကို ရွာ တစ်ရွာဖြစ်အောင် ခြို့ချလိုက်တာလည်း သည်စစ်အေးတိုက်ပွဲပါပဲ။ အဲသလို ကမ္ဘာကြီးကျုံ့သွားတဲ့အခါမှာတော့ အချိန်နဲ့ အကွာအဝေးတို့ကြောင့် ရှိနေခဲ့တဲ့ ဒိုင်းကြီးကိုလည်း ဖျက်ဆီးပြီးသား ဖြစ်သွားပါတော့တယ်။

တီနာမင်ရင်ပြင်မှ ဖြစ်ပျက်သမျှကိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲကိုပဲ ဖြစ်ဖြစ် အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ ကြိုးဝိုင်းနဲ့ကပ်လျက် အထူးတန်း ပွဲကြည့် စင်ပေါ်ကနေ အားလုံးကို အတိုင်းသား မြင်နေရအောင် တစ်ကမ္ဘာလုံး ဖြန့်ကျက်ထားတဲ့ ဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက်တွေက ဖန်တီးပေးခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီကွန်ယက်တွေက အနောက်ကမ္ဘာတစ်ခုတည်းကို အထူး တန်း ပွဲကြည့်စင်ပေါ် တင်ပေးလိုက်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ တရုတ်ပြည်၊ အာရှတိုက်အလယ်ပိုင်းနဲ့ အာဖရိကတိုက်များဆီက ဝေးလံသီခေါင်လှပြီး လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးခဲခက်လှတဲ့ ရွာသိမ်ရွာငယ်လေးတွေဟာလည်း အခုအခါမှာတော့ အနောက်တိုင်းက သာမန် အရပ်သားတွေရဲ့ သက်သောင့် သက်သာဘဝ၊ အလှူပယ် ပေါကြွယ်တဲ့အနေတွေကို မျက်စိနဲ့ တပ်အပ်၊ အရှင်လတ်လတ်မြင်နေကြရပါပြီ။ ဖြတ်ကျော် ထွင်းဖောက်လို့ ရမှန်း မသိသားဆိုးရွားမိခဲ့ကြလို့ ရှိနေခဲ့ရဖူးတဲ့ တစ်ချိန်က အဆီးအတားတွေဟာ အခုအခါမှာတော့ ပြုလဲကွဲစုတ်သွားပါပြီ။ အဲဒီအဆီးအတားတွေကို နောက် တစ်ခါ ပြန်ပြီး ဆင်ယူဖို့လည်း မလွယ်တော့ပါဘူး။ သည်အချက်ကိုလည်း သေသေချာချာကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြရပါလိမ့်မယ်။

သည်လိုဖြစ်နေတာတွေအားလုံးရဲ့ လက်တွေ့လည်းကျ ရိုးလည်း ရိုး စင်းလှတဲ့ သက်ရောက်မှုကတော့ ရှင်းပါတယ်။ တစ်သားတည်း တွေး မြင်ပြီး တစ်ခုတည်းသာရှိတဲ့ ကမ္ဘာ့လူ့ဘောင်တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာဖို့ တာရှည်နေပြီဆိုတဲ့ သက်ရောက်မှုပါပဲ။ စက်မှုခေတ်ရဲ့ အစောပိုင်းနှစ်များ အတွင်း တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလွန်းမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာရတဲ့ နိုင်ငံတွင်း မညီမျှမှု အများအပြားကို ကျော်လွှားနိုင်ဖို့ အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင်တွေ

ဟာ နှစ်ဆယ်ရာစုရဲ့ အစောပိုင်းနဲ့ အလယ်ပိုင်း ဆယ်စုနှစ်များမှာ ကျား ကုတ်ကျားခဲ ကြိုးပမ်းခဲ့ကြရပါတယ်။ အခုအခါမှာတော့ အဲတုန်းက မညီမျှ မှုကိုခံစားခဲ့ရတဲ့ သူတို့နိုင်ငံတွင်းက ပစ္စည်းမဲ့ လူတန်းစားအင်အားစုထက် အဆပေါင်းများစွာ အင်အားပိုကြီးတဲ့ အင်အားစုက သူတို့နိုင်ငံတွေရဲ့ တံခါး ဝကို ရောက်နေပါပြီ။ အနောက်တိုင်းရဲ့ ကြွယ်ဝမှုနဲ့ အခွင့်အလမ်းသာမှုကို ကောင်းကောင်းကြီး မြင်လာကြတဲ့ အခါဘယ်လိုမှ အောင့်အည်း မနေနိုင်ကြ တော့လို့ အဲဒီအင်အားစုဟာ သူတို့နိုင်ငံတွေရဲ့ တံခါးဝကို ရောက်ကုန် ကြတာပါ။

အနောက်ဥရောပတိုက်သားတွေကတော့ ဒါကို သဘောပေါက်စပြုလာ ကြပါပြီ။ အယ်လ်ဂျီးရီးယားမှာဖြစ်ဖြစ်၊ တျူနစ်ရားမှာဖြစ်ဖြစ် တစ်ခုခု အလွဲလွဲအချော်ချော်ဖြစ်ပြီဆိုတာနဲ့ ပြင်သစ်ကို ထိခိုက်နိုင်တယ်။ မြောက် အာဖရိကတိုက်က လူထုရဲ့အမြင်မှာလည်း တစ်ချိန်က ယဉ်ကျေးမှုချင်း ပိုင်းခြားပေးထားနိုင်စွမ်းခဲ့ဖူးလေတဲ့ မြေထဲပင်လယ်ဟာ အခုတော့ အချိန် မရွေး ဖြတ်ကူးနိုင်တဲ့ ရေအိုင်လေးတစ်အိုင်သာသာပဲ ရှိနေတော့တယ်။ ကိုယ့်ဘဝကိုယ် တိုးတက်အောင်လုပ်နိုင်မယ်ဆိုတော့ သည်လိုရေအိုင်မထွ ကို အဘယ်ပုထုဇဉ်က ဖြတ်မကူးဘဲ တောင့်ခံနေပါလိမ့်မလဲ။ ဟိုးအတီတေ အတိတ်ကာလ၊ ရှေးရှေး ပဝေသဏီ၊ ရာစုနှစ်ပေါင်းမြောက်များစွာကတည်း က လူယောက်ျား၊ လူမိန်းမတို့ဟာ ပင်လယ်ကိုဖြတ်၊ တောင်အထပ်ထပ် ကျော်ပြီး ရေကြည်ရာ မြက်နုရာကို ရှာခဲ့ကြပါတယ်။ အဲသလို ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ ရှာတယ်ဆိုတာလည်း တကယ်တော့ လွယ်လှတာမဟုတ်ပါဘူး။ ဆင်းရဲခြင်းမျိုးစုံ၊ အခက်အခဲအသွယ်သွယ်၊ အန္တရာယ် အလီလီကို အချီချီ အဖန်ဖန် ခံခဲ့ရတာချည်းပါပဲ။ သည်ကြားထဲကလည်း သည်လူယောက်ျား၊ လူမိန်းမတို့ဟာ မိမိတို့ရဲ့ နေမှုဘဝ သာယာတိုးတက်ရေးအတွက် အသက်နဲ့ ရင်းပြီးကို ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ ရှာခဲ့တာ သမိုင်းဦးအစကတည်းကပါ။

သည်စိတ် သည်ဆန္ဒကြောင့်ပဲ ‘အနောက်တိုင်း’လူ့ဘောင်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ ဇာတိဖြစ်တဲ့ ဥရောပတိုက်ကနေ ထွက်လာခဲ့ကြပြီး မြောက်အမေ

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ရိုကမှသည် တောင်အမေရိက၊ အာဖရိကမှသည် ဩစတြေးလျနဲ့ နယူးဇီလန်ဆီအထိ ခြေဆန့်ခဲ့ကြတာပါပဲ။ အခုအခါမှာတော့ ဥရောပသားတွေ တင်မဟုတ်တော့ပါဘူး၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာရှိတဲ့ လူအများအပြားအနေနဲ့ သူတို့သည်လည်း အလားတူ ခရီးဆန့်နိုင်နေပြီလို့ နားလည်ခံစားနေကြပါပြီ။ အခုအချိန်အထိကတော့ အနောက်ဥရောပသားတွေကသာ အဲလို အံ့နဲ့ကျင်းနဲ့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချလာတာရဲ့ အစကို ပြုပြင်နေကြပြီး ဒါကိုပဲ တော်တော်ကို စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်နေကြပါတယ်။

၁၉၉၀ပြည့်နှစ်မှာ ဥရောပနဲ့ အာဖရိကတိုက်ရဲ့ လူဦးရေအချိုးဟာ ၄၈၉သန်းနဲ့ ၆၄၂သန်းပါ။ ကုလသမဂ္ဂရဲ့ ခန့်မှန်းချက်များအရဆိုရင် ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်ကို ရောက်တဲ့အခါမှာတော့ အဲဒီအချိုးအဆဟာ ၄၈၆သန်း (လျော့သွားတာကို သတိထားဖို့လိုပါတယ်)နဲ့ ၂၂၆၅သန်းဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်။ သည်အချိုးအဆဟာ လက်ရှိ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ လူဖြူလူမည်း ဦးရေ အချိုးအဆနဲ့ မနီးရိုးစွဲပါပဲ။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းမှာ တခြားနိုင်ငံက ရွှေ့ပြောင်းအခြေချလာတဲ့ လူဦးရေတွေကို ထည့်တွက်မယ်ဆိုရင်တောင် အီတလီနိုင်ငံရဲ့ လူဦးရေဟာ လျော့ကျလျက် ရှိနေပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အီဂျစ်နိုင်ငံရဲ့ လူဦးရေကကျတော့ ရှစ်လကို တစ်သန်းနှုန်းလောက် တိုးနေတယ်။ လောလောဆယ်မှာ အယ်(လ်)ဘေးနီးယားနိုင်ငံကနေ လှေနဲ့ကူးလာကြတဲ့ အယ်(လ်)ဘေးနီးယားနိုင်ငံသားတွေကို အီတလီနိုင်ငံက ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း တုံ့ပြန်ပြီး နှင်လွှတ်နေပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အယ်(လ်)ဘေးနီးယားဆိုတာက အီတာလျံတွေလိုပဲ၊ ဥရောပတိုက်သားတွေသာ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့များ လှေနဲ့ကူးလာကြသူတွေဟာ သူတို့နဲ့ မျိုးတူ ဥရောပတိုက်သားတွေမဟုတ်တော့ဘဲ တခြားနိုင်ငံသားတွေဖြစ်နေမယ်ဆိုရင် အီတလီအနေနဲ့ ဆက်ပြီး ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း တုံ့ပြန်လို့ ဖြစ်နိုင်ပါဦးမတဲ့လား။

ဒါမှမဟုတ် နောက်တစ်မျိုးတွေးကြည့်မယ်ဆိုလည်း ၁၉၆၀ပြည့်နှစ်တုန်းက မော်ရိုကိုနဲ့ အယ်(လ်)ဂျီးရီးယား၊ နှစ်နိုင်ငံပေါင်း လူဦးရေဟာ

ပြင်သစ်နိုင်ငံ လူဦးရေရဲ့ ထက်ဝက်ပဲ ရှိခဲ့ပါတယ်။ ကနေ့အခါမှာတော့ လူဦးရေ ပမာဏချင်းက ညီမျှနေပါပြီ။ နောက် အနှစ်၃၀ကြာရင်တော့ မော်ရိုကို၊ အယ်(လ်)ဂျီးရီးယားနှစ်နိုင်ငံပေါင်း လူဦးရေဟာ ပြင်သစ်လူဦးရေ ရဲ့ နှစ်ဆကို အသာလေး ရောက်သွားတော့မှာပါ။

ရှင်းရှင်းပြောရရင်တော့ လာမယ့် ဆယ်စုနှစ်အနည်းငယ်အတွင်းမှာ အနောက်ဥရောပရဲ့ နယ်စပ်တွေမှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးတဲ့ တိုင်းတပါးသားတွေနဲ့ ဖွေးဖွေးလှုပ်နေတော့မယ်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ၊ အဲဒီနိုင်ငံတွေကို ရောက် နှင့်နေတဲ့ တိုင်းတပါးသား သန်းပေါင်းများစွာနဲ့ ပူးပေါင်းကြမယ့် နောက်တိုး တိုင်းတပါးသားအရေအတွက်တွေကလည်း ဆတက်ထမ်းပိုး တိုးပွားလာ မယ့် အခြေအနေကိုလည်း ရင်ဆိုင်ကြရပါတော့မယ်။ အခု လက်ရှိကာလ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံမှာ ရှိနေတဲ့ လူဖြူလက်တစ်ဆုပ်စာ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ အနေအထားမျိုးနဲ့ တစ်ထပ်တည်း ကြုံရပါတော့မယ်။ လက်ရှိ တောင် အာဖရိကမှာ လူဖြူတွေဟာ ကြွယ်ပိုးကြွယ်ဝနေနိုင်ကြတာတော့ မှန်တယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့ရဲ့ အရေအတွက်က အဆမတန်နည်းပါးပြီး လူမည်းတွေက တအားများတဲ့အခါ မဟာဗျူဟာအရ သူတို့မှာက အလိုလို အရေးနိမ့်နေတဲ့ အခြေအနေလေ။

လူဦးရေအားဖြင့် တစ်ဟုန်ထိုး တိုးပွားနေတဲ့ အာရှ၊ အာဖရိကတိုက် များနဲ့ ပင်လယ်နှစ်တန် ခြားနေတဲ့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုလည်း သည် အရေးမှာ မလွတ်ဘူး။ မြောက်အမေရိကတိုက်ဟာ နိုင်ငံသားပေါင်းစုံရဲ့ လူဦးရေတွေ အလျင်အမြန်တိုးပွားနေတဲ့ အရပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၅၀ပြည့် နှစ်မှာ မက္ကဆီကို နိုင်ငံရဲ့ လူဦးရေဟာ သန်း၅၀သာ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ၁၉၉၀ပြည့်လွန်နှစ်ကာလတွေလည်း ကုန်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် မက္ကဆီကို ရဲ့ လူဦးရေဟာ သန်း၁၀၀ဖြစ်သွားပါတော့မယ်။ (တစ်ချိန်က ပြင်သစ်တွေ တောင် သူတို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုပျက်သုဉ်းသွားမှာကို လန့်ရွံ့ စိုးထိတ်ယူခဲ့ရတဲ့) အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ လူကြိုက်များလှတဲ့ ယဉ်ကျေးမှု ဆွဲငင်အား ကြားကပဲ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ အနောက်တောင်ပိုင်း ပြည်နယ်

ဘာသာများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တချို့မှာဆိုရင် အခုအခါမှာ ဘာသာစကားနှစ်မျိုး သုံးစွဲနေတဲ့ လူ့ဘောင်တွေ ပေါ်ပေါက်လာနေပါပြီ။ ဒါဟာ ဘာကို ပြနေသလဲဆိုတော့ တောင်ပိုင်းမှာ တိုင်းတပါးသားတွေ ပြုဆင်းလာတာကို သက်သေခံနေတဲ့ လက္ခဏာပါပဲ။ ဘယ်အချိန်ကျရင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ လူ့ဘောင်နဲ့ ယဉ်ကျေးမှုဟာ နောက်ကြောင်းပြန်လို့မရတဲ့အနေအထားထိ ပြောင်းသွားမယ်ဆိုတာ ဘယ်သူမှ အတိအကျ မပြောနိုင်တော့ဘူး။

‘လူဦးရေ ပေါက်ကွဲမှု’ ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရဟာ ဖန်တရာတေ၊ အပ်ကြောင်း ထပ်နေတဲ့ စကားအိုကြီးပါ။ ဒါပေသည့် တခြားစကားအိုတွေလိုပဲ၊ သည် စကားရပ်ထဲမှာ မလွဲကန် ဖျစ်ဖျစ်မြည်အောင်မှန်နေတဲ့ အမှန်တရားက လည်း ကပ်ပါနေပါတယ်။ ၁၇၅၀ပြည့်နှစ်ကနေ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ်အတွင်းမှာ အဓိက တိုက်ကြီးငါးတိုက်မှာရှိတဲ့ လူဦးရေတွေဟာ တပြေးညီ နှုန်းထားနဲ့ တိုးပွားခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ်မှာတော့ အနောက်တိုင်း တစ်ကိုယ် ရေ သန့်ရှင်းရေးနဲ့ အခြေခံကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု နည်းနာနိဿယျ များပျံ့နှံ့လာခြင်းရဲ့အကျိုးဆက်အဖြစ် တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေရဲ့ လူဦးရေ တိုးပွားနှုန်းဟာ တလိပ်လိပ်တက်လာပါတော့တယ်။ သည်တော့ကာ ဥရောပ တိုက်နဲ့ မြောက်အမေရိကတိုက်ရယ်၊ ကျန်တဲ့ကမ္ဘာခြမ်းရယ်မှာရှိတဲ့ လူဦးရေ ချိန်ခွင်လျှာ ညီမျှနေမှုဟာ ဘယ်လိုမှ ပြန်ညှိလို့မရတော့အောင်ကို အကြီး အကျယ် ပြောင်းလဲသွားပါတော့တယ်။ (ရှစ်နှစ်အတွင်းမှာ ရောက်လာတော့ မယ့်) ၂၀၀၀ပြည့်နှစ်ကျရင် ကမ္ဘာ့လူဦးရေဟာ ၆၂၅သန်းရှိပါလိမ့်မယ်။ (မူရင်းဆောင်းပါးကို ရေးသားချိန်က ၁၉၉၂ခုနှစ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ ဘာသာ ပြန်သူရဲ့ စကားချပ်ပါ။) အဲဒီ ၆၂၅သန်းအနက်က သန်း၅၀၀ဟာ တတိယ ကမ္ဘာနိုင်ငံတွေမှာ နေထိုင်ကြသူတွေဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ ဆိုလိုတာက ကမ္ဘာ့ လူဦးရေတိုးပွားမှုရဲ့ ကိုးဆယ့်ခုနစ်ရာခိုင်နှုန်းဟာ တတိယကမ္ဘာမှာ ဖြစ်ပွား ပေါ်ပေါက်လာမှာပါ။

လူဦးရေ ကိန်းဂဏန်းတွေဟာ တော်တော်လေး စကားပြောပါတယ်။ လူဦးရေအချိုးအဆ သိပ်ကွာလာတဲ့အခါမှာ လုံခြုံရေးအရ တစ်နည်းမဟုတ်

တစ်နည်းနဲ့ ဘေးကျပ်နံ့ကျပ်ဖြစ်လာရတတ်စမြဲပါပဲ။ အစ္စရေး၊ မွန်ဂိုးလီး ယား၊ နိုပေါနဲ့ တောင်အာဖရိကတိုက်က လူဖြူတွေ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ ပြဿနာ အထွေထွေဟာ အဲဒီလူဦးရေကိန်းဂဏန်းတွေကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာတာ ပါပဲ။ အဲသလို လူဦးရေအချိုးမညီမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာတတ်မြဲ လုံခြုံရေး ခြိမ်းခြောက်မှုတွေ မရှိဘူးပဲ ထား၊ အလွန်အလွန်ကို အဟပ်ကွာနေတဲ့ လူနေမှုအဆင့်အတန်းများ ခြားနားချက်က တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ ပိုပို ကြီးမား လာတာနဲ့အမျှ အနောက်ကမ္ဘာအတွက် အန္တရာယ်သစ်တွေကလည်း နည်းမျိုး စုံနဲ့ ပေါ်ပေါက်လာတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးပြီး ဘာဆို ဘာ ပစ္စည်းမှမရှိသူတွေ သူတို့နိုင်ငံတွေထဲ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်လာကြတဲ့ အန္တရာယ် မျိုးမှသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှု၊ မူးယစ်ဆေးဝါး၊ ရောဂါဘယနဲ့ အကြမ်းဖက်ဝါဒ အစရှိတဲ့ အန္တရာယ်အထွေထွေကို အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ မလွဲမသွေ ရင်ဆိုင်ရတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အရှေ့အာရှရဲ့ထိုးနှက်မှု

ကြွယ်ဝတဲ့ အနောက်ကမ္ဘာနဲ့ နွမ်းပါးတဲ့ တတိယကမ္ဘာတို့ရဲ့ မစိုပြည် လှတဲ့ ရုပ်ပုံလွှာကို ရှုပ်ထွေးမွန်းကြပ်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးနေတာကတော့ အရှေ့အာရှရဲ့ ဆတက်ထမ်းပိုး တိုးလာတဲ့ အရေးပါအရာရောက်မှုပဲ ဖြစ်ပါ တယ်။ အရှေ့အာရှဆိုတာက တစ်ချိန်က အနောက်တိုင်းသားများသာ ကြီးစိုး ရာ ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများဆိုတဲ့ စည်းဝိုင်းထဲကို ရောက်နှင့်နေတာရင်လည်းဖြစ်၊ ဒါမှမဟုတ် ရောက်လုခမန်းရင်လည်းဖြစ်နေတဲ့ တစ်မျိုးတည်းသော အနောက်တိုင်းသားမဟုတ်သူများပါပဲ။ အဲဒီနိုင်ငံတွေရဲ့ စီးပွားရေး အောင် မြင်မှုတွေ၊ အထူးသဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေး အောင်မြင်မှုတွေကို အနောက်ကမ္ဘာက တချို့တလေက မရှုနိုင်မကယ်နိုင် ဖြစ်လာနိုင်ဖွယ်ရှိတဲ့ ပြဿနာတစ်ရပ်လို့ မြင်ပင် မြင်ကြလင့်ကစား အနောက်ကမ္ဘာနဲ့ ကျန်တာ တွေအကြား ဆက်ဆံရေးဆိုတဲ့ ပိုပြီး ကျယ်ပြန့်တဲ့ အခန်းကဏ္ဍမှာတော့ သည်စီးပွားရေးအောင်မြင်ထွန်းပေါက်မှုတွေကို ပြေလည်မှုကို ဆောင်ယူ

ပေးနိုင်တဲ့အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ်ရှုမြင်သင့်ပါတယ်။ ဂျပန်နဲ့ အခြား အခြားသော အရှေ့အာရှရဲ့အောင်မြင်မှု ဇာတ်လမ်းတွေနဲ့ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု ဂယက်တွေက တတိယကမ္ဘာကို ရိုက်ခတ်နေပါပြီ။ ဘယ်အနောက်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးအောင်မြင်မှုကမှ တတိယကမ္ဘာကို တစ်ခါဖူးမှ ဂယက် မရိုက်ခဲ့ဖူး ပါဘူး။

တော်တော်တော့ စဉ်းစားစရာကောင်းတဲ့အချက်ပါပဲ။

မြောက်အမေရိကတိုက်၊ အနောက်ဥရောပတိုက်တို့နဲ့ ဆယ်စုပေါင်း များစွာ ထိစပ် နီးကပ်၍သော်လည်းကောင်း၊ အဆက်အဆံ အကူးအလူး ရှိလျက်သော်လည်းကောင်း တည်ရှိနေတဲ့ လက်တင်အမေရိက၊ အရှေ့ အလယ်ပိုင်းဒေသနဲ့ အာဖရိကတိုက်များက အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများဟာ သူတို့နဲ့ ကပ်နေတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်တွေ ထင်ထင်ရှားရှား ရှိနေလျက်ကနဲ့ သူတို့သည်လည်း အလားတူ အကျိုးအမြတ်တွေ ရနိုင်တဲ့ လွတ်လပ်ဈေးကွက်စနစ်ထဲကို ဘာဖြစ်လို့ တိုးဝင်မလာနိုင်ခဲ့ကြသလဲ။ အဲဒီနိုင်ငံတွေအနေနဲ့ဆိုရင် အားကျစရာ၊ အတုယူစရာ ဖွံ့ဖြိုးပြီး အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံတွေက အများကြီးမဟုတ်လား။ အာရှအဖို့မှာတော့ အဲသလို အတုယူ စရာ၊ အားကျစရာ ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံရယ်လို့ ဂျပန်တစ်နိုင်ငံတည်းသာ ရှိခဲ့တာ လေ။ ဘာလို့ ဂျပန်ကမှ ဦးဆောင် လမ်းပြဖြစ်ခဲ့တာလဲ။ ဥရောပနဲ့ မြောက်အမေရိက နိုင်ငံတွေက ဘာကြောင့် ဂျပန်လို ဦးဆောင်နိုင်၊ လမ်းမပြနိုင်ခဲ့တာလဲ။

တော်တော် စဉ်းစားစရာကောင်းပါတယ်။

သည်မေးခွန်းတွေအတွက် အဖြေဟာ နက်နဲရှုပ်ထွေးနေဖို့ကလည်း သေချာသလောက်ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် အင်မတန်အရေးကြီးတဲ့အချက်တစ်ချက် ကိုတော့ အတော်များများက မျက်စေ့လျှမ်းသွားကြတယ်။

၁၉၀၅ခုနှစ်မှာ အာရှနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ ဂျပန်ဟာ လူဖြူအင်အား ကြီးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ ရုရှကို နိုင်လိုက်ပါတယ်။ သည်အခါမှာ ကိုလို နီ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး စိတ္တကြီးဟာ မမျှော်လင့်ဘဲနဲ့ အရှိန်အဟုန်ပြင်း

ပြင်း ပေါ်ပေါက်လာတော့တယ်။ အများစုအနေနဲ့ မဟုတ်ဘူးဆိုရင်တောင် သည်အချိန်မှာ စတင်ပေါ်ပေါက်လာပြီဖြစ်တဲ့ ဥရောပသားမဟုတ်သူ ပညာတတ်အလွှာမှာတော့ ကိုလိုနီနယ်ချဲ့လက်အောက်ခံဘဝဆိုတာ တစ်သက်လုံးတည်မြဲနေမယ့် အနေအထားမျိုးမဟုတ်ဘူး။ တစ်ချိန်မဟုတ် တစ်ချိန်မှာ သည်အနေအထားကို တွန်းလှန်နိုင်မယ်ဆိုတဲ့ အသိအမြင်တွေ ရလာပါတယ်။ အဲဒီ ရုရှ-ဂျပန်စစ်ပွဲတုန်းက အသက် ၁၄နှစ် အရွယ်သာ ရှိသေးတဲ့ ‘ဂျာဇီဟာလာနေရှူး’တို့ အရွယ်တန်းမျိုးဆက်ဟာ ဂျပန်က ရုရှကို နိုင်လိုက်တဲ့အတွက် အတော့်ကို လှုပ်လှုပ်ရှားရှားဖြစ်ကုန်ကြတယ်။

ကနေ့အခါမှာလည်း ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးအောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းမှုဟာ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှာရှိနေတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေအပေါ်မှာ ရုရှကို နိုင်လိုက်တုန်း ကလိုပဲ။ စိတ်ဓာတ်ရေးရာအရ တက်ကြွလာစေတဲ့ သက်ရောက်မှုတွေရှိ လာခဲ့ပါတယ်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေအနေနဲ့က သူတို့သည်လည်း ဂျပန်နိုင်ငံ လိုပဲ ဖွံ့ဖြိုးတဲ့ကမ္ဘာကြီးထဲကို တိုးဝင်လာနိုင်ကြလိမ့်မယ်ဆိုတာကို ယုံ ကြည်စွဲမှတ်လာကြတယ်။

အဲဒီစိတ်ဓာတ်ရေးရာ တက်ကြွမှုဟာ အင်မတန်ကို ပဓာနကျတဲ့ အခြေခံအကြောင်းတရားပါပဲ။ မကြာသေးခင်အထိက တတိယကမ္ဘာ နိုင်ငံ အများစုအတွက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့အနေအထားဆိုတာဟာ သူတို့နဲ့ ဘယ်လိုမှ မထိုက်တန်၊ မသက်ဆိုင်ဘူးလို့ မသိစိတ်နဲ့ ယုံမှတ်ခဲ့ကြတယ်။ ကနေ့အခါ မှာတော့ ဂျပန်နဲ့ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေကို ကြည့်ပြီး တတိယကမ္ဘာ နိုင်ငံ အများအပြားဟာ သူတို့လည်း တစ်နေ့မှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမယ်ဆိုတာကို စွဲစွဲမြဲမြဲ ယုံကြည်လာကြပြီ။ သဘောပေါက်လာကြပါပြီ။

ဂျပန်နိုင်ငံအနေနဲ့က အဲသလို မရည်ရွယ်ခဲ့တာလည်း အမှန်ပါ။ တစ် ကမ္ဘာလုံးအပေါ် အဲလောက်အထိ စေတနာမပေါက်သေးတာလည်း အမှန် ပါ။ ဒါပေမယ့် ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ အောင်မြင်ထွန်းပေါက်မှုဟာ ထိုင်ဝမ်မှသည် စင်ကာပူအထိရှိနေတဲ့ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများအနေနဲ့ သူတို့လည်းပဲ ဂျပန်လိုပဲ အောင်မြင်မှုတွေ ရနိုင်တယ်လို့ စွဲမြဲယုံကြည်လာစေခဲ့ပါတယ်။

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တစ်ခါ၊ အဲဒီနိုင်ငံတွေရဲ့ အောင်မြင်ပေါက်မြောက်မှုဟာ တရုတ်ပြည် ကြီးကိုလည်း တစ်လှည့်တစ်ပြန် ထိထိမိမိ အကျိုးသက်ရောက်ခဲ့ပြန်တယ်။ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ကမ်းခြေပြည်နယ်များဆီက စီးပွားရေး တိုးတက်လာမှုဟာ စီးပွားရေးအရ လွတ်လပ်မှုလမ်းကြောင်းကို နောက်ကြောင်း ပြန်လှည့်လို့ မရတော့အောင် လုပ်ဆောင်လိုက်သလို ကမ္ဘာ့ ပဉ္စမ လူဦးရေအထူထပ်ဆုံး နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံအနေနဲ့ စီးပွားရေး ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုတွေ လျော့ချရာမှာ တရုတ်ပြည်ထက်တောင် ပိုပြီး မြန်မြန်သွက်သွက် လုပ်ဖြစ် အောင် အားပေးရာရောက်ခဲ့ပါတယ်။

သည်လိုနဲ့ စီးပွားရေးအရ စုစုဝေးဝေးညှိညှိနှိုင်းနှိုင်း ပိုင်းဆောင်ရွက် ကြခြင်းအားဖြင့် အောင်မြင်မှုကောင်း၊ ရလဒ်ကောင်းတွေဟာ အရှေ့အာရှ တစ်ခွင်မှာ အောင်အောင်မြင်မြင် ပေါ်ထွန်းလာပါတော့တယ်။

ဒါပေမယ့် သည်အကျိုး၊ သည်ရလဒ်တွေဟာ အာရှဒေသတစ်ခုတည်း မှာတင် အကန့်အသတ်နဲ့ ရပ်မနေပါဘူး။ ဘယ်သူမှ သတိမထားမိလိုက် ဘဲနဲ့ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က ဘုရားဖူးတွေ၊ ခရီးသွားတွေဟာ အရှေ့အာရှကို အရောက်လာကြပြီး အခြေအနေကို အကဲခတ်ကြ၊ စူးစမ်းကြ၊ လေ့လာ မှတ်သားကြပါတယ်။ တူရကီလူမျိုးတွေနဲ့ မက္ကဆီကန်တွေ၊ အီရန်တွေနဲ့ ချီလီနိုင်ငံသားတွေဟာ အာရှရဲ့ အောင်မြင်မှုကိုကြည့်ပြီး ရင်သပ်ရှုမော ကြပါတယ်၊ စွဲမက်ကုန်ကြပါတယ်။ အရှေ့အာရှသားတွေတောင် ဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်ရင် သူတို့ရော ဘာလို့ မလုပ်နိုင်ရမှာတဲ့တုံး။ အခုအချိန်အထိ ဘယ် မူစလင်နိုင်ငံမှ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးကို အောင်အောင်မြင်မြင် အကောင်အထည် မဖော်နိုင်ခဲ့သေးဘူး။ ဒါပေမယ့် အစ္စလာမ်ဘာသာ စတင်ရာဒေသက ကွာလှမ်းလှတဲ့ မူစလင်နိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ မလေးရှားနဲ့ အင်ဒိုနီးရှားတို့ဟာ အာရှ-ပစိဖိတ် စီးပွားရေးဒီရေ မြင့်တက်လာတာနဲ့အမျှ ပိုမိုမြင့်တက်လာတာကို မြင်ရတဲ့အခါမှာတော့ အစ္စလာမ်ကမ္ဘာဟာ အနောက်ကို မမျှော်တော့ဘဲ အရှေ့အာရှကိုသာ စံနမူနာယူတော့မယ့် အရိပ် လက္ခဏာတွေကို ပြသလာပါပြီ။ သည်အချက်ဟာလည်း သမိုင်းတွင်မယ့်

အပြောင်းအလဲပဲဖြစ်ပါတယ်။ များမကြာခင် ကာလအတွင်းမှာ အယ်လ်ဂျီးရီး ယားနဲ့ တျူနစ်ရှားလို နိုင်ငံတွေဟာလည်း အာရှ-ပစိဖိတ် စီးပွားရေး ဒီလှိုင်းနောက်ကို လိုက်ပါလာမယ့် အလားအလာတွေ ရှိနေပါပြီ။

သည်လို ရှုမြင်သုံးသပ်လိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေး အရှိန်အဟုန်ကြောင့် မလုံမခြုံဖြစ်နေကြရတဲ့ ဥရောပနဲ့ မြောက်အမေရိက တို့အတွက် ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်နိုင်မယ့် လမ်းစက ရှိနေပါတယ်။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်တယ်လို့ လူ သန်းပေါင်း များစွာရဲ့ ရင်ထဲ နှလုံးထဲက ယုံကြည်လာ၊ မျှော်လင့်လာပြီဆိုရင် ရှေ့မှာ ဖော်ပြခဲ့တဲ့ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ရွှေ့ပြောင်း အခြေချလာကြတာကို တားဆီး ရှောင်လွှဲလို့ ရသွားနိုင်ပါတယ်။ တောင်အာဖရိကတိုက်က လူတွေ အုံနဲ့ ကျင်းနဲ့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချလာမှာကို စိုးရွံ့နေတဲ့ အနောက်ဥရောပသား တွေအနေနဲ့ အခြေခံမဟာဗျူဟာပိုင်းမှာ ပြန်လှန်စဉ်းစား သုံးသပ်ပြီး အရှေ့ အာရှရဲ့ စိန်ခေါ်နေမှုကို အမြတ်ထုတ်နိုင်တဲ့ အနေအထား တစ်ရပ်အဖြစ် ရှုမြင်ကြည့်သင့်လာပါတယ်။ အဲသလိုသာ သုံးသပ်ရှုမြင် နိုင်ကြမယ် ဆိုရင်တော့ အခုလောလောဆယ် အနေအထား၊ ရေတိုအနေအထားမှာ အရှေ့အာရှဟာ စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်နေလင့်ကစား တစ်ချိန်မှာ အနောက် ကမ္ဘာအတွက် မဟာဗျူဟာမြောက် အဖတ်ဆည်စရာ ရေရှည် အကွက် ကောင်း ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။

စီးပွားရေးမြင်းနဲ့ ဒီမိုကရေစီလှည်း

ကိန်းဂဏန်းတွေ ပွားလာ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုအခြေအနေတွေကလည်း နုလံမထူ၊ အုံနဲ့ကျင်းနဲ့ ပြောင်းရွှေ့အခြေချလာတာတွေလည်း များလာချိန် မှာ တတိယကမ္ဘာကို တစ်ချက်ကလေးမှ ဂရုစိုက်ဖော်မရတဲ့ အနောက် တိုင်းသား အများစုဟာ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ ဒီမိုကရေစီကို မြှင့်တင်တဲ့အလုပ် ကိုပဲ ပထမဦးစားပေးအလုပ်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ဖို့ ပိုင်းဖြတ်ထားကြပုံပါပဲ။ နိုင်ငံအများအပြားဟာ ဒီမိုကရေစီလမ်းကြောင်းပေါ် ရှေ့ရှုခါမှ ဖွံ့ဖြိုးမှု

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

အကူအညီတွေရမယ်လို့ ကိုလိုနီဘဝက လွတ်မြောက်ပြီးတဲ့နောက် ပထမ ဦးဆုံးအကြိမ် အပြောခံလိုက်ရပါတယ်။ အဲသလို ဖွံ့ဖြိုးမှုအကူအညီဆိုတဲ့ နေရာမှာ ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်လို နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းရဲ့ အကူအညီတောင် ပါနေသေးတယ်။ တတိယကမ္ဘာမှာ ဒီမိုကရေစီရေးနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးအတွက် သည်လိုစည်းရုံးလှုံ့ဆော်တာဟာ အနောက်ကမ္ဘာ အတွက် အင်မတန်ဆိုးရွားတဲ့ ပြောင်းပြန်ရလဒ်တွေ ထွက်လာစေနိုင်သလို စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလနောက်ပိုင်း အနောက်တိုင်းရဲ့ လုံခြုံရေးကိုပါ ထိပါး စေနိုင်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီတွေနဲ့ ရင်ဆိုင်လိုက်ရတဲ့အခါမှာ ကွန်မြူနစ်ဝါဒကြီးတစ်ခု လုံး ဗုံးဗုံးလဲသွားရတဲ့အတွက် ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးတွေအပေါ်မှာ သက်ဝင် ယုံကြည်မှုတွေ၊ စိတ်ချကိုးစားမှုတွေ ပွားများပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါတော့ တယ်။ သည်ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးတွေဟာ အနောက်နိုင်ငံများရဲ့ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး ဝတ်ရုံကို ပိုခိုင်စေ၊ ပိုလုံစေခဲ့တယ်။ တစ်မျိုးသားလုံးနဲ့ဆိုင်တဲ့ အရေးကိစ္စတွေမှာ နိုင်ငံသားအားလုံးပါဝင်ပြီး မိမိတို့နိုင်ငံ၊ မိမိတို့လူမျိုး အတွက် လူတိုင်းက စွမ်းစွမ်းတမံ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လိုစိတ်တွေကိုလည်း နှိုးဆွနိုင်ခဲ့တယ်။ ဒါတင်မကသေးဘူး၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ အုပ်ချုပ်သူ လူတန်းစားကလည်း သူ့ဟာနဲ့သူ လည်ပတ်နေ၊ ပြောင်းလဲနေတာမို့ အရေး ကြီးတဲ့ မဏ္ဍိုင်တွေမှာ လူသစ်တွေ၊ အယူအဆသစ်တွေနဲ့ တစ်ချိန်လုံး ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်တယ်။ သည်လမ်းကြောင်းအတိုင်းလိုက်ဖို့ ပျက်ကွက်ပြီ ဆိုတာနဲ့ ရေရှည်ပြိုင်ပွဲမှာ သက်လုံမကောင်းနိုင်တော့ဘူး။ ဥပမာပြောရရင် တရုတ်ပြည်အနေနဲ့ ဂျပန်နိုင်ငံနည်းတူ သူ့နိုင်ငံသားတွေရဲ့ အရည်အချင်းနဲ့ ပါရမီကို ထိထိရောက်ရောက် ညှစ်ထုတ်တတ်၊ အသုံးချတတ်တဲ့ စနစ် တစ်ရပ်ကို မဖန်တီးနိုင်ဘူးဆိုရင် နောက် ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကြာတဲ့အထိ ဂျပန်နိုင်ငံဟာ တရုတ်ပြည်ကြီးရဲ့ ရှေ့ကပဲ အမြဲတန်း ကျောနေနိုင်လိမ့်မယ်။

ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မေးခွန်းတစ်ခွန်းကတော့ ကျန်နေတယ်။ သမိုင်း ကြောင်းအရကို ဘာနဲ့မှ မတူ၊ တအားကို ခြားနားလှတဲ့ လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံ

ရေးစနစ်တွေရှိနေခဲ့တဲ့ လူ့ဘောင်တွေထဲကို ဒီမိုကရေစီကို ဘယ်လိုနည်းနဲ့ အောင်အောင်မြင်မြင် သွပ်သွင်းယူမလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းပါပဲ။

ကနေ့ကာလ အမေရိကန် နိုင်ငံရေးနဲ့ ပညာတတ်အသိုင်းအဝိုင်းမှာ အင်မတန် ခေတ်စားတဲ့ အယူအဆကတော့ တရုတ်နိုင်ငံအပါအဝင် ဘယ် လူ့ဘောင်မျိုးမှာမဆို အဲသလို သွပ်သွင်းယူတဲ့အလုပ်ကို နေ့ချင်း ညချင်း လုပ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆပါပဲ။ အဲ... ဒါပေသည့် (မကြာသေးခင်ကမှ ဒီမိုကရေစီဘက် ပြောင်းဖို့ အားထုတ်ခဲ့တဲ့ စပိန်နဲ့ ပေါ်တူဂီတို့အပါအဝင်) ဥရောပလူ့ဘောင်အများစုမှာတောင်မှ ရိုးရာ၊ ဒါမှမဟုတ် မြေရှင်ပဒေသရာဇ် ဆန်ဆန်စနစ်ကနေ ဒီမိုကရေစီစနစ်ဆီကို ဟုတ်ခနဲ ခုန်တက်ပြီး ချက်ချင်း မပြောင်းနိုင်ခဲ့ကြပါဘူး။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုက အားလုံးရဲ့ ရှေ့ကနေ ကြိုရောက်လာခဲ့ပါတယ်။ တည်ငြိမ်မှုရှိပါမှ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားလည်း ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်နိုင်မှန်းသိတဲ့ အလုပ်သမား လူတန်းစား (ဝါ) လူလတ်တန်းစား တွေဟာ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် လာတဲ့အခါမှာမှသာ ပေါ်ပေါက်လာ နိုင်တာပါ။ အဲသလို အသိတွေရှိတဲ့ လူလတ်တန်းစားမှလည်း လူမျိုးရေးနဲ့ တခြားတခြားသော လူတန်းစားကွဲပြားမှုများအပေါ်မှာ အမြတ်ထုတ်ဖို့ ကြိုး စားနေကြတဲ့ အပြောကောင်း၊ အဟောကောင်း ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံရေးသမား တွေရဲ့ စကားကိုလည်း နားမယောင်ကြမှာပါ။

အရှေ့အာရှမှာလည်း ဒီမိုကရေစီကို အောင်အောင်မြင်မြင် ကူးပြောင်း နိုင်ခဲ့ကြတဲ့ လမ်းကြောင်းတစ်ရပ်လည်း ရှိနေပါသေးတယ်။

ကနေ့အခါမှာတော့ အနောက်အုပ်စုဟာ တတိယကမ္ဘာမှာ အထက် မှာ ဖော်ပြခဲ့တဲ့ လမ်းကြောင်းနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်နည်းလမ်းအတိုင်း ဆောင် ရွက်ကြဖို့ အားပေးအားမြှောက်ပြုနေတယ်။ တစ်ခါတလေကျတော့ အား ပေးရုံတောင် မဟုတ်ဘူး၊ အဲလို လုပ်ဖို့ကိုပဲ အတင်းလောဆော်နေတယ်။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု မရရှိသေးခင် ဒီမိုကရေစီကို မြှင့်တင်ဖော်ဆောင်ဖို့ အနောက်ကမ္ဘာက အားထုတ်နေတယ်။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုသိပ်ကိုနိမ့်ကျပြီး လူမျိုးစုရေး၊ လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေးတို့အပါအဝင် လူမှုရေးအရ ဘက်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ပေါင်းစုံမှာ နက်နက်နဲနဲ ကွဲပြားနေလေတဲ့ လူ့ဘောင်တွေထဲကို ဒီမိုကရေစီကို အောင်အောင်မြင်မြင် သွပ်သွင်းယူနိုင်လိမ့်မယ်လို့ ယူဆနေကြတယ်။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး စက်မှုထွန်းကားတဲ့ လူ့ဘောင်တွေမှာ ဒီမိုကရေစီ စနစ်ဟာ တည်ငြိမ်မှုရှိမှ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားလည်း ဖွံ့ဖြိုးနိုင်တယ်ဆိုတာကို နှစ်နှစ်ကာကာ သဘောပေါက်ကြတဲ့ လူလတ်တန်းစားအပေါ် အမိသဟဲ ပြုပြီးမှ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့တာပါ။ အာရှနဲ့ အာဖရိက လူ့ဘောင်တွေမှာတော့ အဲသလို လူလတ်တန်းစားမျိုးက မရှိသေးလေတော့ကာ အမျိုးသားရေး အစိုးရပုံစံက လူမျိုးရေးနဲ့ လူမျိုးစုရေးအရ သစ္စာခံသူတွေဆီကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပေးလိုက်သလို ဖြစ်ကုန်တတ်ပါတယ်။ အဲသလိုဖြစ်ရာက နှစ်ဖက်စလုံးကို ပျက်စီးစေနိုင်တဲ့ ပဋိပက္ခတွေ၊ စစ်ပွဲတွေပါ ဆက်ဖြစ်လာရမယ်ဆိုရင် ဒီမိုကရေစီဟာ အမြတ်ထွက်တဲ့ အကျိုးဆက်တွေဖြစ်လာနိုင်တာ ချည်းပဲလို့ ဘယ်သူက ခိုင်ခိုင်လုံလုံ ခုခံဖြေရှင်းနိုင်ပါဦးတဲ့မလဲ။

၁၈၆၁ခုဆိုတာ အခု ကာလနဲ့ စာရင် အင်မတန်စောသေးတဲ့အချိန်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ အဲသလောက်စောတဲ့အချိန်ကတည်းက ဒီမိုကရေစီဆိုတာဟာ ‘လူမျိုးပေါင်းစုံနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှာ ဖြစ်နိုင်စရာ မရှိတဲ့အရာ’လို့ ‘ဂျော်နံ၊ စတူးအာ့ထံ၊ မစ်လာ’က ဆိုခဲ့ပါတယ်။ သည့် ထက်တောင်မှ ပိုစောပြီးတော့ ‘ပြည်ထောင်စုဝါဒီ (Federalist)ဆိုတဲ့ စာစောင်မှာ ‘ဂျော့နံ ဂျေ’က အမေရိကန်လူမျိုးတွေဟာ ‘မျိုးရိုးတစ်ခုတည်းက ဆင်းသက်လာတယ်၊ ဘာသာစကားတစ်မျိုးတည်းကိုသာ ပြောကြတယ်၊ ဘာသာတရားတစ်မျိုးတည်းကိုသာ ကိုးကွယ်ကြတယ်၊ အစိုးရမူဝါဒ တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ခံယူကြတယ်၊ ပြီးတော့လည်း အမူအကျင့်တွေ ရော၊ ဓလေ့ထုံးစံတွေရော အလွန်အလွန်ကို တူညီကြတယ်’လို့ ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ‘မဖော်ရွေ၊ ဝန်တိုပြီး စိမ်းကားတဲ့ သီးခြားခွဲထွက်မှုများအဖြစ် အကွဲကွဲအပြားပြား ဘယ်တော့မှ မဖြစ်နိုင်’တဲ့ ‘ဘဝတူ ညီအစ်ကိုတော်များ’လို့ သူကပဲ ဆက်လက်ရေးသားခဲ့ပြန်သေးတယ်။ ဆိုလိုတာက လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေး၊ ဝါဒရေးမှာ အကွဲအပြား မရှိဘဲ သမိုင်းအစ

ကတည်းက နိုင်ငံသားအားလုံးတစ်သားတည်းဖြစ်နေတဲ့ အမေရိကန် နိုင်ငံမှာ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားခြင်းဟာ သဘာဝကျတယ်ပေါ့။

အဲဒီ ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာ စောစောပိုင်း သဘောတရားရေးဆရာများ အနေနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးမှုအဆင့်ဘယ်လောက်ပဲ ရှိရှိ၊ ပြည်တွင်း လူမှုရေး အနေအထားတွေ ဘယ်လောက်ပဲ ကွဲကွဲ၊ ဒီမိုကရေစီကို ဘယ်လူ့ဘောင်မှာမဆို ကျင့်သုံးနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ ၂၀ရာစုရဲ့ စိတ်ကြီးဝင် အတွေးအမြင်ကိုသာ သိကြားခွင့်ရကြမယ်ဆိုရင် တော်တော်ကို အံ့သြကုန်ကြမှာ အသေအချာပါပဲ။

သည်နေရာမှာ နားလည်မှုတွေလွဲကုန်မှာ စိုးတဲ့အတွက် တစ်ချက်ကိုတော့ အလေးအနက် ပြောချင်ပါတယ်။ ခေတ်ပြိုင် တတိယကမ္ဘာ လူ့ဘောင်များရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ဒီမိုကရေစီစနစ်က ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ဆန့်ကျင်နေတယ်လို့ ကျွန်တော်ငြင်းချက်ထုတ်နေတာမဟုတ်ပါဘူး။ တစ်နည်းပြောရရင် ခေတ်ပြိုင် တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေနဲ့ ဒီမိုကရေစီစနစ်နဲ့ ဘာမှမဆိုင်ဘူး၊ မရှိထိုက်ဘူးလို့ ပြောချင်တာလည်းမဟုတ်ဘူး။ သဘောတရားရေးအရ ပြောကြစတမ်းဆိုရင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရော၊ ဒီမိုကရေစီပါ နှစ်မျိုးစလုံး ရှိနေဖို့ဆိုတာ အင်မတန်ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ တချို့ နေရာတွေမှာဆိုရင် အဲသလို နှစ်မျိုးရှိနေမှကို အလုပ်ဖြစ်နိုင်တာမျိုးတောင် ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တတိယကမ္ဘာရဲ့အခြေအနေတွေကို တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်၊ အေးအေးဆေးဆေးနဲ့ ဘယ်ဘက်မှ စိတ်မယိမ်းဘဲ သမာသမတ်ကျကျ ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ တကယ့်အပြောင်းအလဲစစ်စစ်တွေ ဖြစ်မလာအောင် ဟန့် တားနှောင့်ယှက်မှာက ကိုယ်ကျိုးရှာမှုများ ပြွမ်းတီးရာ လူမှုရေး အဆောက်အအုံတွေပဲဖြစ်တယ်ဆိုတာ မြင်ပါလိမ့်မယ်။ အဲသလို လူမှုရေး အဆောက်အအုံတွေကြောင့် အဲဒီလူ့ဘောင်တွေဟာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု သံသရာထဲမှာ တဝဲလည်လည်ဖြစ်နေတာကိုလည်း သတိထားမိလာတော့မယ်။ အဲဒီဆင်းရဲမှုသံသရာကို ချိုးဖျက်နိုင်ဖို့အတွက်က တကယ့် အခြေခံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို မဖြစ်မနေလုပ်ဆောင်ရမှာ။ အပေါ်ယံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

လောက်နဲ့က ဘာမှ ဖြစ်လာမှာမဟုတ်ဘူး။ သည်တော့ကာ တကယ့် အခြေခံပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို စိတ်ရော ကိုယ်ပါ ထက်ထက်သန်သန် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မယ့် ခိုင်မာ ပြတ်သားတဲ့ အစိုးရတစ်ရပ်ဟာ ကြားကာလ တစ်ချိန်မှာ ရှိကို ရှိနေမှ ဖြစ်မယ်ဆိုတာကို ကျကျနန၊ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်၊ ပယောဂကင်းကင်း စဉ်းစားရင် မြင်လာနိုင်ပါတယ်။

ဂျပန်နိုင်ငံဟာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးတဲ့နောက်ပိုင်းမှာ အကြီးအကျယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖြစ်စေတဲ့ အရာတွေထဲမှာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းက ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မက်(ခ်)အာသာချမှတ် ပေးခဲ့တဲ့ လူမှုစီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြလို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရတဲ့ ဘယ်ဂျပန်အစိုးရမျိုးမဆို ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မက်(ခ်)အာသာ လုပ်သလို လုပ်နိုင်ခဲ့ကြမှာ မဟုတ်ပါဘူး။

အဲ... တစ်ဖက်ကလည်း ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံမှာ အလားတူ လူမှုစီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက လက်တွေ့အကောင်အထည်မဖော်နိုင်ခဲ့ပြန်ဘူး။ အဲဒါကျပြန်တော့ စစ်ပြီးစ နှစ်များအတွင်းမှာ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးဟာ ကောင်းကောင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမရှိတာ လည်း အကြောင်းတစ်ကြောင်းပါပဲ။

ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရဲ့ အဖြစ်အပျက်ကို ကြည့်ရင်တော့ အာဏာရှင်အစိုးရတွေဟာ နိုင်ငံရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ဓမ္မန္တရာယ်ဖြစ်နေတာကို ငြင်းလို့မရဘူး။ ဒါပေမယ့် တချို့တချို့သော အာဏာရှင်အစိုးရတွေကကျပြန်တော့လည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အလွန်ကောင်းနေခဲ့တာကိုကျပြန်တော့လည်း ငြင်းလို့မရပြန်ဘူး။ အဲသလို တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အတွက် ကောင်းမြတ်ခဲ့တဲ့ အာဏာရှင်အစိုးရတွေကို တောင်ကိုးရီးယားနဲ့ ထိုင်ဝမ်တွေရဲ့ အံ့ဩစရာကောင်းလှတဲ့ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရာ စောစောပိုင်းနှစ်များမှာ အထင်အရှား တွေ့ရပါတယ်။

သည်နေရာမှာပေါ်လာတဲ့ အချက်တစ်ချက်ကတော့ ရိုးရိုးစင်းစင်း

ကလေးပါပဲ။ တတိယကမ္ဘာ လူ့ဘောင်တစ်ရပ် တိုးတက်မယ်၊ မတိုးတက်ဘူးဆိုတာကို ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်တဲ့ အဓိက အကြောင်းအချက်ဟာ အဲဒီလူ့ဘောင်ရဲ့ အစိုးရဟာ ဒီမိုကရေစီနည်းကျခြင်း၊ မကျခြင်းနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး၊ အဲဒီလူ့ဘောင်မှာ ‘အစိုးရကောင်း’ ရှိခြင်း၊ မရှိခြင်းနဲ့သာ ဆိုင်ပါတယ်ဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။

‘အစိုးရကောင်း’ဆိုတာ ဘယ်ကဲ့သို့၊ ဘယ်ချမ်းသာဆိုပြီး အတိအကျ အနက်ကောက်ဖို့ ခက်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် သည်ဝေါဟာရကို ခပ်လွယ်လွယ် သုံးတတ်ကြတဲ့ အမေရိကန်တို့ရဲ့ စကားစပ်မှာ အနက်ဖွင့်ရ ပိုခက်ပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာတော့ အစိုးရကောင်းဆိုတာ အုပ်စိုးမှု အနည်းဆုံး အစိုးရကို ဆိုလိုပါတယ်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အဆောတလျင် လိုအပ်နေတဲ့ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေအတွက်တော့ အောင်မြင်ထွန်းပေါက်နေတဲ့ အရှေ့အာရှလူ့ဘောင်တွေမှာ တွေ့ရမြဲ သရုပ်လက္ခဏာတွေနဲ့ ‘အစိုးရကောင်း’ဆိုတာရဲ့ အနက်ကို ဖွင့်မယ်ဆိုရင် တော်တော်လေး အသုံးတည့်ပြီး လက်တွေ့ကျတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ရနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

အဲဒီသရုပ်လက္ခဏာတွေထဲမှာ (၁) နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မှု၊ (၂) အရည်အသွေး အလျောက် မြောက်စားတဲ့ စနစ်အပေါ်မှာ အခြေခံထားလေမယ့် ခိုင်မာသော ဗျူရိုကရေစီများ၊ (၃) သာတူညီမျှမှုရှိတဲ့ စီးပွားရေး တိုးတက်မှု၊ (၄) ဘဏ္ဍာရေးအမြော်အမြင်ရှိမှုနဲ့ (၅) အကျင့်ပျက်ခြစားမှု သိသိသာသာ နည်းပါးခြင်းတို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။ သည်အချက်တွေကို နှလုံးသွင်းပြီးမှသာ ကမ္ဘာ့ဘဏ်လို နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းတွေအနေနဲ့ နိုင်ငံခြား အထောက်အပံ့ပေးသင့်တယ်၊ မပေးသင့်ဘူးဆိုတာကို ဆုံးဖြတ်ပေးမယ့် လုပ်ငန်းသုံး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ယူမယ်ဆိုရင် အများကြီး ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ဇောင်းပေးပုံကို အဲသလိုသာ ပြောင်းလိုက်မယ်ဆိုရင် တတိယကမ္ဘာအတွက် အနောက်ကမ္ဘာက မူဝါဒတွေ ချမှတ်တဲ့အခါ အဲဒီ တတိယကမ္ဘာ အစိုးရတွေ ဘယ်ပုံဘယ်နည်းနဲ့ နေရာရလာသလဲဆိုတာထက် အဲဒီ အစိုးရ

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တွေ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း အလုပ်လုပ်နေကြတယ်၊ သူတို့ရဲ့ လုပ်ရည်ကိုင်ရည် တွေက ဘယ်လိုရှိတယ်ဆိုတဲ့အပေါ်မှာ ပိုပြီး အာရုံစိုက်ဖြစ်လာကြပါလိမ့် မယ်။ အစိုးရတစ်ရပ်ရဲ့ လုပ်ရည်ကိုင်ရည်ဟာ အဲဒီနိုင်ငံသားတွေရဲ့ ဘဝ အခြေအနေကို တကယ့်ကို တစိုက်မတ်မတ် မြင့်မားတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်စွမ်းရှိနေတယ်ဆိုရင် အနောက်တိုင်း မူဝါဒတွေကို အခြေခံ ထားတဲ့ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီရော၊ လက်တွေ့ကျတဲ့ အကူအညီတွေကိုပါ ကျေကျေလည်လည် ပေးနိုင်ကြပါလိမ့်မယ်။ ငတ်မွတ် ခေါင်းပါးမှုနဲ့ ဒုက္ခသုက္ခတွေ နည်းပါးသွားလေအောင် လူသားချင်း စာနာ ထောက်ထားတဲ့ အကူအညီကို ပေးရမှာဖြစ်ပြီး လက်တွေ့ကျတဲ့ အကူအညီ ကကျတော့ အဲဒီလူ့ဘောင်ဘဝကို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင် ဖန်တီး ပေးခြင်းအားဖြင့် အဲဒီလူ့ဘောင်မှာ နေထိုင်သူများဟာ ကိုယ့်နေရာမှာကိုယ် ကျေကျေနပ်နပ်နေနိုင်လာကြမှာမို့ အနောက်ကမ္ဘာဆီကို ရွှေ့ပြောင်း အခြေချ တာတွေ လျော့ပါးသွားစေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လူ့အခွင့်အရေး စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုတွေဟာဖြင့် ဘာအရည်အချင်း၊ ဘာ အကန့်အသတ်မှ မပါဘဲ ဖော်ဆောင်နိုင်တဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားအရ အင်မတန် ကို တော်တည့်မှန်ကန်လှတဲ့အရာတစ်ခုအဖြစ် သရုပ်ဖော်ထားကြလင့်ကစား လက်တွေ့မှာတော့ အနောက်တိုင်း အစိုးရတွေဟာ တော်တော်လေးတော့ တိုင်းတိုင်းဆဆနဲ့ စဉ်းစားပြီးမှ အဲဒီ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုတွေကို လုပ်ကြ တာပါ။ ဥပမာ - ဆော်ဒီအာရေဗျနိုင်ငံကနေ ရေနံကို လုံလုံခြုံခြုံနဲ့ တည် တည်မြဲမြဲရဖို့ဆိုတဲ့ သူတို့ရဲ့ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကို ထည့်တွက်လိုက်တဲ့အခါ အနောက်တိုင်းအစိုးရတွေဟာ သူတို့ရဲ့ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ ဒီမိုကရေစီစံ စနစ်တွေ အဲဒီနိုင်ငံဆီ ပို့တဲ့အလုပ်ကို လုံးလုံးကို မလုပ်ကြတော့ပါဘူး။ အကြောင်းရင်းက လက်ရှိ ဆော်ဒီအစိုးရရဲ့ တည်ငြိမ်တဲ့ အုပ်ချုပ်မှုနေရာမှာ အစားထိုး ဝင်ရောက်လာမယ့် ဘယ်အစိုးရမျိုးကဖြစ်ဖြစ် အနောက်ကမ္ဘာ အတွက်တော့ ကောင်းကျိုးပေးမယ့် အလားအလာ သိပ်နည်းလှတာကို ကောင်းကောင်းကြီး သိနေလို့ပါပဲ။

အယ်လ်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံရဲ့ မကြာသေးခင်က အတွေ့အကြုံကလည်း ဒီမိုကရေစီလမ်းကြောင်းပေါ် ချက်ချင်းပြောင်းရေးအတွက် ထောက်ခံ ပြောဆိုနေကြတဲ့ အနောက်တိုင်းက အကျိုးဆောင်ကြီးများအတွက် ခေါင်းခြောက်စရာ အချက်အလက်တစ်ရပ်ကို အစထုတ်လာပါတယ်။ လူ့ဘောင်တစ်ရပ်ရဲ့ လူမှုရေးနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုအခြေအနေတွေကို ဖော်ထုတ်ပေးရာမှာ ဒီမိုကရေစီက တောင့်တောင့်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်စွမ်းကြီးမားလှပါတယ်။ အယ်လ်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံမှာဆိုရင် ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက ရှိနေခဲ့တဲ့ အစ္စလာမ်အမွေအနှစ်ကို ကိုလိုနီခေတ်နောက်ပိုင်း အထက်လွှာက ဘာသာရေးကင်းတဲ့ လောကီသက်သက် စံများ၊ ခေတ်မီစံများနဲ့ ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အခုကျတော့ အဲဒီ အစ္စလာမ်အမွေအနှစ်က ပြန်လည် နိုးထလာပါပြီ။ တခြားအစ္စလာမ်လူ့ဘောင်တွေမှာလည်း ဒီမိုကရေစီနည်းကျတဲ့ ရွေးကောက်ပွဲတွေ ကျင်းပမယ်ဆိုရင် အဲသလိုပဲ ပြန်လည်နိုးထလာစရာ အကြောင်းက အတော် များပါတယ်။

တကယ်လို့သာ ဒီမိုကရေစီနည်းအရ အများသဘောတူ ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်တဲ့ အဲဒီနိုင်ငံတွေရဲ့ အစိုးရတွေကသာ (အီရန်နိုင်ငံမှာ လုပ်သလို) တချို့သော လူ့အခွင့်အရေးတွေကို ချုပ်ချယ်ရာရောက်စေမယ့် တင်းကြပ်လှတဲ့ အစ္စလာမ်ဥပဒေတွေကိုသာ ပြဋ္ဌာန်းကြမယ်ဆိုရင် သူတို့ရဲ့ ကိုယ့်ကြံ့ခိုင်မှုကိုယ်ဖန်တီးပိုင်ခွင့်အပေါ်မှာ လေးစားအားပေးထိုက်သလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းက ပေါ်လာပါတယ်။ သည်မေးခွန်းကို ဘယ်သူကမှ လွယ်လွယ်ကူကူ သွက်သွက်လက်လက် ဖြေနိုင်မှာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။

အယ်လ်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံမှာ နိုင်ငံတော်အာဏာကို တပ်မတော်က သိမ်းယူလိုက်ချိန်မှာ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့တုံ့ပြန်ပုံဟာ ကိုယ်ကျင့်တရားပိုင်းအရရော နိုင်ငံရေးအရပါ အတော့်ကို မရေမရာနိုင်လှပါတယ်။ အနောက်တိုင်း အစိုးရအများစုက အဲဒီအာဏာသိမ်းမှုကို အပေါ်ယံအားဖြင့်တော့ ရှုံ့ချကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း အယ်လ်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံမှာ ဒီမိုကရေစီစနစ်ရှိနေခြင်းဟာ ပြင်သစ်၊ အီတလီနဲ့စပိန်နိုင်ငံများအတွက် ကောင်း/မကောင်းဆိုတဲ့ မေးခွန်း

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ကို အဲဒီနိုင်ငံသုံးနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ နိုင်ငံသားများက တုံ့ပြန်ရာမှာတော့ အနောက်တိုင်း အစိုးရများဟာ အာဏာသိမ်းယူမှုကို တိုးတိုးတိတ်တိတ် ကြိုဆိုခဲ့ကြပါတယ်။ အဲသလို ကြိုဆိုခြင်းဟာ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ အကျိုး စီးပွားအပေါ်မှာ အခြေခံထားတဲ့ လက်တွေ့လည်းကျ၊ ကြောင်းကျိုးလည်း ဆီလျော်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

တတိယကမ္ဘာက အကဲခတ်သူ အများအပြားအတွက်ကတော့ ကိုယ်ကျင့်တရားတန်ဖိုးတွေကို အဲသလို လက်တွေ့ကျကျ ချသုံးလိုက်ခြင်းကြောင့် သံသယအမြင်တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာပါတယ်။ အဲဒီ သံသယအမြင်ကတော့ အနောက်ကမ္ဘာဟာ သူတို့အကျိုးရှိနိုင်မှသာ ဒီမိုကရေစီကို ရှေ့တန်းတင်တတ်တယ်ဆိုတဲ့ အမြင်ပါပဲ။ အဲဒါနဲ့ တစ်ထပ်တည်းတူတဲ့ သံသယအမြင်မျိုးဟာ လူ့အခွင့်အရေးစည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုများမှာလည်း ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သလို ပေါ်ပေါက်လာဖို့လည်း မြေကြီး လက်ခတ်မလွဲပါပဲ။ တကယ်လို့များ တရုတ်နိုင်ငံဟာ ကနေ့ခေတ်တူရကီ၊ ဒါမှမဟုတ် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွေ တည်ရှိရာအရပ်မှာသာ တည်ရှိနေမယ်ဆိုရင် အနောက်ကမ္ဘာဟာ ဘေဂျင်းက တရုတ်အစိုးရအပေါ်မှာ အခုလောက် တင်းမာပါ့မလား။ အဲလိုသာဖြစ်နေခဲ့မယ်ဆိုရင် တရုတ်အစိုးရ ပြုတ်ကျသွားပြီး တိုင်းပြည် မငြိမ်မသက်ဖြစ်သွားတဲ့အခါမှာ အနောက်ကမ္ဘာဆီ လှေနဲ့ကူးလာမယ့် ဒုက္ခသည်သန်းပေါင်းများစွာကို အနောက်ကမ္ဘာက ငုံ့လင့်ပေးပါ့မလား။

တော်တော် စဉ်းစားစရာကောင်းလှတဲ့ မေးခွန်းတွေပဲဖြစ်ပါတယ်။ ပီရူးနိုင်ငံအရေးကိုပဲ ကြည့်ကြရအောင်ပါ။ ပီရူးနိုင်ငံမှာလည်း အယ်လ်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံမှာလိုပဲ၊ ဒီမိုကရေစီနဲ့ ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီးဆန့်ကျင်တဲ့ လမ်းကြောင်းကို အကြီးအကျယ်သွားနေပါတယ်။ အယ်လ်ဂျီးရီးယား (နိုင်ငံက အာဏာသိမ်းမှု)ကို တိတ်တိတ်ကျိတ် ကြိုဆိုခဲ့ကြပေမယ့် ပီရူးကို ကျတော့ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုတွေနဲ့ အပြစ်ပေးဒဏ်ခတ်လိုက်ပါတယ်။

ဘာလို့လဲ။

အယ်လ်ဂျီးရီးယားကိုသာ ပိတ်ဆို့အရေးယူမယ်ဆိုရင် အဲဒီနိုင်ငံရဲ့ ယိုင်

နဲ့နဲ့ လူမှုစီးပွားရေး အခြေအနေက မတည်မငြိမ်ဖြစ်လာပြီး ဒုက္ခသည်တွေ အနောက်နိုင်ငံဆီ အပြိုလိုက် ပြိုဆင်းလာနိုင်ချေရှိကြောင်း ဥရောပသားတွေ က အမြော်အမြင်ကြီးကြီးနဲ့ တွက်ချက်ခဲ့ကြပါတယ်။ အဲတော့ကာ အယ်လ် ဂျီးရီးယားနိုင်ငံအပေါ် ဘာပိတ်ဆို့၊ ဘာအရေးယူမှုမှ မလုပ်ကြတော့ဘူး။

ပီရူးဆိုတာကတော့ ပထဝီအနေအထားအရ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံတွေနဲ့ အတော်လေး အလှမ်းဝေးတဲ့နေရာမှာ တည်ရှိပါတယ်။ သည်တော့လည်း ပီရူးနိုင်ငံရဲ့ ယိုင်နဲ့နဲ့ လူမှုစီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်မှာ မတည်မငြိမ် ဖြစ်နိုင်မှန်း သိသိကြီးနဲ့ကို အဲသလိုဖြစ်စေနိုင်တဲ့ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုတွေကို ချမှတ်လိုက် ကြပါတယ်။

အနောက်တိုင်းသားတွေအနေနဲ့ မေးသင့်မေးထိုက်လှတဲ့ မေးခွန်းတွေ ရှိပါတယ်။ ဖူဂျီမိုရီချမှတ်ခဲ့တဲ့ အစိုးရဟာ ဘယ်လို အာဏာရှင်အစိုးရ မျိုးလဲ။ ဖူဂျီမိုရီဟာ မားကိုစ်လိုပဲ သူ့ကိုယ်ပိုင် ဘဏ္ဍာတိုက်ကြီးကို ကြွယ်ဝ သည်ထက် ကြွယ်ဝလာအောင် ဆောင်ရွက်မယ့်သူမျိုးလား၊ ဒါမှမဟုတ် ချောက်ထဲကျတော့မယ့်ဆဲဆဲတိုင်းပြည်ကို ကယ်တင်ရေးအတွက် အခြေ အနေအားလုံးကို ပြောင်းပြန်လှန်နိုင်အောင် တခုတ်တရ အားထုတ်နေသူ မျိုးလား။ သည်မေးခွန်းတွေကရော အရာရောက်ကဲ့လား။

စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတဲ့အချက်တစ်ချက်ကတော့ အကယ်၍များ ကနေ့ကာလ အနောက်ကမ္ဘာက ကျင့်သုံးနေတဲ့ မူဝါဒတွေသာ ၁၉၅၀နဲ့ ၆၀ပြည့်လွန်နှစ်များမှာ ထွန်းကားခဲ့မယ်ဆိုရင် ထိုင်ဝမ်နဲ့ တောင်ကိုးရီးယား နိုင်ငံတို့ရဲ့ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအနေအထားဟာ လက်ရှိအခြေအနေကို ရောက်လာစရာ ဘာအကြောင်းမှ ရှိမှာမဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီအချိန်တုန်းက အဲဒီနှစ်နိုင်ငံမှာ ရှိနေခဲ့တဲ့ အစိုးရတွေမှာ စီးပွားရေး တိုးတက်အောင်မှ လုပ်မယ်မှ မကြံရသေးဘူး၊ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ လက်ရှိ မူဝါဒတွေနဲ့သာဆို အဲဒီအစိုးရတွေကို တစ်စစီပြိုကွဲသွားအောင် အပြုတ်နှံ့ပြီးသား ဖြစ်နေတော့ မှာပါပဲ။

ပီရူးနိုင်ငံအတွက် နောက်ထပ်စိုးရိမ်စရာ ကောင်းတဲ့အချက်တစ်ချက်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

လည်းရှိပါသေးတယ်။ အဲဒါကတော့ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုတွေဟာ ရည်ရွယ်ရင်းအတိုင်း ဖူဂျီမိုရီအစိုးရကို အောင်အောင်မြင်မြင် ဖြုတ်ချနိုင်မယ်ဆိုရင် ဖြစ်လာနိုင်ဘွယ်ရှိတဲ့ မငြိမ်သက်မှုတွေဟာ ပီရူးပြည်သူများအတွက် တော်တော်ကို ဆိုးရွားနေနိုင်တဲ့အချက်ပါပဲ။ ပီရူးနိုင်ငံအပေါ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုတွေ လုပ်ရေးကို ခိုင်ခိုင်မာမာပြောဆိုခဲ့ကြသူများအနေနဲ့ အဲဒီအရေးယူမှုတွေကြောင့်ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ အကျိုးဆက်တွေ ကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ ဆိုးသည်ဖြစ်စေ၊ ဖြစ်လာလေသမျှအကျိုးဆက်များအတွက် ကိုယ်ကျင့်တရားပိုင်းအရ တာဝန်ယူမှုကို ယူသင့်ကြပါတယ်။ အဲသလိုသာ တာဝန်ယူကြမယ်ဆိုရင်တော့ ကမ္ဘာကြီးအနေနဲ့ ကမ္ဘောဒီးယားအတွေ့အကြုံမျိုး နောက်တစ်ဖန် ထပ်ကြုံရမယ့်အရေးအခင်းက ရှောင်ကွင်းနိုင်သွားမှာပါ။

ကမ္ဘောဒီးယားမှာတုန်းက လုံ့နောအစိုးရကို ဖယ်ရှားရေးအတွက် ပြောဆိုခဲ့ကြသူတွေဟာ အဲသလို ဖယ်ရှားရေးကြိုးပမ်းမှုကြောင့် နောက်ဆက်တွဲပေါ်ပေါက်လာတဲ့ မျိုးတုန်းအောင်သတ်ဖြတ်မှုကြီးအတွက် ကိုယ်ကျင့်တရားအရ ဘာတာဝန်ကိုမှ မယူခဲ့ကြပါဘူး။

အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားပါဝင်နေတဲ့အခါတွေမှာ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေကို ပစ်မှတ်ထားဖို့ နှိုင်းနှိုင်းဆဆ ရှိကြတယ်ဆိုရင် အဲသလို လူ့အခွင့်အရေးစည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုတွေကြောင့် တခြားသူတွေမှာ ထိခိုက်လာနိုင်စရာရှိတဲ့အခါမျိုးမှာလည်း အလားတူ နှိုင်းဆရမယ့်တာဝန် မရှိပေဘူးလား။

သည်လို ကိုယ်ကျင့်တရားပိုင်းနဲ့နိုင်ငံရေးအရ နက်နဲလှတဲ့ အနေအထားမှာ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ ဒီမိုကရေစီရေးကို အားပေးအားမြှောက် လုပ်တဲ့အခါ နှိုင်းနှိုင်းဆဆလုပ်ခြင်းဟာ အင်မတန် အရေးကြီးကြောင်း နိုင်ငံသားတွေကို ရှင်းပြခြင်းဟာဖြင့် အနောက်တိုင်းအစိုးရတွေအနေနဲ့ သူတို့အတွက် အကျိုးရှိနိုင်ကြောင်း သဘောပေါက်လာနိုင်ပါတယ်။

ပြောရရင်တော့ သိပ်မကောင်းဘူး။ အနောက်တိုင်းအစိုးရတွေဟာ လက်တွေ့မှာ အတော်လေး ချိန်ချိန်ဆဆ လုပ်ကြကိုင်ကြတာ မှန်ပေမယ့်

သူတို့ရဲ့ နိုင်ငံသားတွေကို သည်အကြောင်းအရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အမှန်အတိုင်း ရိုးရိုးသားသားပြောဖို့တော့ အင်မတန်ခဲယဉ်းနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ အသွင်ပြောင်းရေးကိစ္စမှာ ချိန်ချိန်ဆဆ လုပ်နေရပါတယ်လို့ အပြောရခက်နေတာဟာ သဘာဝတော့လည်း ကျပါတယ်။ သဘာဝကျဆို၊ အဲသလိုနေရာမှာ ချိန်ဆနေရတယ်ဆိုကတည်းက သူတို့ နိုင်ငံက နိုင်ငံသားလူအများအတွက် အားတက်စရာ၊ ပီတိဖြစ်စရာ၊ စိတ်ကြီးဝင်စရာ စကားမျိုးမှ မဟုတ်ဘဲကိုး။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှုနဲ့ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားဆိုတဲ့ ရပ်တည်ချက်နှစ်ရပ်အရ အနောက်တိုင်း အစိုးရတွေအနေနဲ့ ကိုယ့်နိုင်ငံသားတွေကို အမှန်အတိုင်း ပြောပြသင့်တာလည်း အမှန်ပါပဲ။

တခြားနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် လူ့အခွင့်ရေးနဲ့ ဒီမိုကရေစီရေး မူဝါဒများကို ချမှတ်တဲ့အခါ ကိုယ့်နိုင်ငံရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ တခြားအကျိုးစီးပွားတွေထိခိုက်ရပါကြောင်း လူသိရှင်ကြား ဖွင့်ဟဝန်ခံတဲ့ အနောက်တိုင်း အစိုးရရယ်လို့ တစ်ရပ်မှ မပေါ်ပေါက်သေးပါဘူး။ သည်ကြားထဲကပဲ အစိုးရတိုင်းကတော့ ထင်သလို လုပ်လို့ကောင်းနေကြတုန်းပါပဲ။

ခါးဒစ်(ရှ်)ဆိုတဲ့ ခါ(ဒ်) လူမျိုးတွေရဲ့ အခွင့်အရေးအတွက် ဂျာမဏီက ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တယ်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကတော့ မရပ်ဘူး။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနဲ့ ဗြိတိန်နိုင်ငံက လစ်ဗျားခေါင်းဆောင် ကဒါဖီအပေါ်မှာ တင်းမာတယ်၊ အီတလီကကျတော့ မတင်းမာဘူး။ သည်လို ရှေ့နောက် မညီညွတ်မှုတွေကြောင့် အနောက်တိုင်းကို အပြင်ပန်းအရ အထင်ကြီးတဲ့ တတိယကမ္ဘာလူ့ဘောင်ရဲ့ အမြင်မှာ လူ့အခွင့်အရေး မူဝါဒများရဲ့ တန်ဖိုးကို ကျဆင်းစေပါတယ်။ ကိုယ်ကျင့်တရား စံများအရ လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်တာ မို့လို့ ရဲရဲဝံ့ဝံ့လုပ်ကြတာမျိုး ဖြစ်နေရမယ့်အစား တွက်ချက်ပြီးတော့မှ လိုရင်လိုသလို၊ မလိုရင်မလိုသလို အတိုးအလျှော့ အတင်းအဆုတ်နဲ့ လုပ်နေကြတာကို တတိယကမ္ဘာလူ့ဘောင်တွေက သတိထားမိနေကြပါတယ်။

အနောက်တိုင်းအစိုးရတွေနဲ့ အစိုးရမဟုတ်တဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေက တင်

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ဆက်ခဲ့ကြတဲ့ လူ့အခွင့်အရေးစည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုတွေက ကောင်းအောင် လုပ်နိုင်ခဲ့ကြတာတွေလည်း အများကြီးပါပဲ။ ဥပမာပြရရင် သည်စည်းရုံး လှုံ့ဆော်မှုတွေကြောင့်ပဲ ‘ပိုလ်ပေါ့တ်’လို၊ ‘အီဒီအာမင်’လို၊ ‘ဘူခါစာ’လို လူ့အခွင့်အရေးကို ကမ်းကုန်အောင် အစုလိုက်အပြုံလိုက် ချိုးဖောက်သူမျိုးတွေ လူ့သမိုင်းမှာ ထပ်မံပေါ်ပေါက်မလာတော့အောင် တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်း အတာနဲ့ တားဆီးချင်စိတ်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါတယ်။ အဲလို လူတွေရဲ့ အုပ်ချုပ်မှုအောက်မှာ နေခဲ့ရတဲ့ သားကောင်တွေဟာလည်း အခုအခါမှာ အသက်ကို ဝဝရှူနိုင်လာကြပါပြီ။ အလားတူပဲ၊ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှာ တည်မြဲနေခဲ့တဲ့ ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်မှုနည်းအမျိုးမျိုး၊ ပုံစံအသွယ်သွယ်ကိုလည်း တစ်ကမ္ဘာလုံး အတိုင်းအတာနဲ့ ဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်လာကြပါပြီ။

ဒါပေမယ့် တတိယကမ္ဘာသား အများအပြားရဲ့ အမြင်မှာတော့ လူ့အခွင့်အရေးစည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုတွေဟာ ယုတ္တိလည်း သိပ်မတန်၊ သဘာဝလည်း သိပ်မကျလှပါဘူး။ အများစုက သည်စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုတွေကို အောက်ပါအတိုင်းပဲ မြင်ကြပါတယ်။

တတိယကမ္ဘာသားတွေဟာ ဘာနဲ့ တူသလဲဆိုတော့ လှေတစ်စီးပေါ်ကို ရောက်နေကြတဲ့ ခရီးသည်တွေနဲ့ အလားသဏ္ဍာန်တူပါတယ်။ လှေဝမ်းက ပေါက်နေတယ်။ ခရီးသည်တွေကလည်း အပြည့်အသိပ်။ ဒါတင်မက သေးဘူး၊ ခရီးသည်တွေမှာက ဆာလောင်မွတ်သိပ်နေပြီး ရောဂါဘယအဖုံဖုံကလည်း ဖိစီးနေတယ်။ လှေကလည်း ဝမ်းတင်ပေါက်နေတာ မဟုတ်ဘူး၊ စိတ်မချရတဲ့ ရေပြင်ထဲကို မျောတော့မယ့်ဆဲဆဲ လှေ။ ခရီးသည်အများစုမှာက သေကြေပျက်စီးရတော့မှာ။ အဲဒီလှေရဲ့ လှေသူကြီးက တော်တော်ကို ကြမ်းတဲ့လှေသူကြီး။ တစ်ခါတလေတော့လည်း ကြမ်းပေမယ့် မျှမျှတတ၊ တစ်ခါတလေတော့လည်း ဘာမျှတမှုမှမရှိဘဲ အသားလွတ်ကြမ်းချင်ကြမ်းတတ်တဲ့သူ။

မြစ်ကမ်းပါးမှာတော့ ကြွယ်ကြွယ်ဝဝ တောက်တောက်ပြောင်ပြောင်နဲ့ အစာရေစာဝဝလင်လင်စားထားရပြီး စိတ်နှလုံးကောင်းရှိတဲ့ ပရိသတ်ရှိ

တယ်။

လှပေါ်က ခရီးသည်တစ်ဦးဦး ကြာပွတ်နဲ့ အရိုက်ခံရတာကိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခံရတာကိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သူ့ရဲ့ပြောရေးဆိုခွင့် အပိတ်ပင် ခံရတာကိုပဲဖြစ်ဖြစ် ကမ်းပေါ်က ပရိသတ်က မြင်တဲ့အခါ အဲဒီလှပေါ် တက်လာပြီး ခရီးသည်တွေကို လှေသူကြီးရဲ့ရန်က ကာကွယ်ပေးကြတယ်။

ဒါပေမယ့် ခရီးသည်တွေကတော့ ဆာလောင်မြဲဆာလောင်လျက်၊ ရောဂါဘယတွေ ဖိစီးမြဲ ဖိစီးလျက်ပဲ။ ဒါနဲ့ ခများများက လှပေါ်က ခုန်ချတဲ့ပြီး ကမ်းပေါ်က ကယ်တင်ရှင်များဆီကို လက်ပစ်ကူးသွားကြတယ်။ အဲသလိုကူးသွားတဲ့အခါကျတော့ ကမ်းပေါ်က ပရိသတ်က သူတို့ဆီ ကူး လာတဲ့ ခရီးသည်တွေကို လုံးလုံးလက်မခံဘူး။ လှေဆီကိုပဲ အတင်းပြန် လွှတ်တယ်၊ ပြန်ပို့တယ်။ အဲတော့ ခရီးသည်တွေ အကြိတ်အနယ် ခံစားနေရ တဲ့ ဒုက္ခသုက္ခတွေက စဲမသွား၊ လျော့မသွားဘူး။

ရုတ်တရက်ကြည့်ရင်တော့ ဒါကို ဥပမာ အလင်္ကာအနေနဲ့ မြင်စရာ ရှိပါတယ်။ အမှန်က ဒါ ဥပမာတင်စားထားတဲ့ အလင်္ကာမဟုတ်ပါဘူး။ ဟေတီကျွန်းသားတွေ လက်တွေ့ခံစားနေရတဲ့အတိုင်း အတိအကျပါပဲ။

ရေရှည်အတွက်ဆိုရင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ လူ့ဘောင်တွေအတွက် ပိုပြီး အလုပ် ဖြစ်နိုင်တဲ့ အသွင်ကူးပြောင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်မျိုးကို ဖော်ဆောင်ကြဖို့ အနောက်ကမ္ဘာက အားပေးသင့်ပါတယ်။ ပိုပြီးအလုပ်ဖြစ်နိုင်တဲ့ အသွင် ကူးပြောင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဆိုတာက လှည်းရဲ့ရှေ့မှာ မြင်းတပ်ပေးဖို့ပါပဲ။ ဆိုလိုတာက ဒီမိုကရေစီဆိုတဲ့ လှည်းကြီးရွှေ့အောင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်မှုဆိုတဲ့ မြင်းနဲ့ အဆွဲခိုင်းမှ ရမှာပါ။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ရဖို့အတွက်ကလည်း ဒီမိုကရေစီအစိုးရဟုတ်/မဟုတ်ဆိုတာထက် အစိုးရ ကောင်း/မကောင်းဆိုတာအပေါ်မှာ မူတည်တယ်ဆိုတာကို အနောက် ကမ္ဘာက မြင်သင့်ပါတယ်။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင် နိုင်တဲ့ အစိုးရကောင်းဖြစ်နေရင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုတဲ့ မြင်းကြီး က ဒီမိုကရေစီဆိုတဲ့လှည်းကြီးကို သူ့ဘာသာ ခရီးရောက်အောင် ဆွဲသွား

မှာပါပဲ။

သည်လိုဆိုလိုက်တဲ့အတွက် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းအနေနဲ့ ပိုလ် ပေါ့တံလို၊ အိဒီအာမင်လို ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်လှတဲ့သူတွေဖြစ်နေလင့် ကစား စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နေနိုင်သမျှ လက်ပိုက် ကြည့်နေသင့်တယ်လို့ ခုခံကာကွယ်ပြောဆိုလိုက်တာမျိုးမဟုတ်ပါဘူး။ ပြောချင်တာက အယ်လ်ဂျီးရီးယား၊ မော်ရိုကိုနဲ့ တျူနစ်ရှားနိုင်ငံများအပေါ် အနောက်တိုင်းအစိုးရများက သုံးစွဲနေတဲ့ လက်တွေ့လည်းကျ၊ သရုပ်သကန် လည်းမှန်တဲ့ ဆက်ဆံနည်းများအတိုင်း တတိယကမ္ဘာအပေါ်မှာလည်း တစ် ပြေးညီ ဆက်ဆံသင့်ကြောင်း ပြောချင်တာပါပဲ။

အခု ကျွန်တော် တင်ပြခဲ့သလို အင်မတန်ရိုးစင်းရှင်းလင်းမှန်း ထင် ရှားသိသာလွန်းနေတဲ့ ပြောင်းပြန်လုပ်ငန်းစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ က အနောက်တိုင်းအစိုးရတွေအတွက် တော်တော်လေးလည်း ခက်နေနိုင်ပါ တယ်။ ဒီမိုကရေစီကို ပံ့ပိုးရတာက သူတို့အတွက် ဘာမှလည်း စရိတ်မကုန်၊ ဘာမှလည်း အနစ်နာခံစရာ သိပ်မလိုပါဘူး။ အဲ... ဒါပေမယ့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ပံ့ပိုးမယ်ဆိုရင်တော့ သူတို့တွေအတွက် တိုက်ရိုက်ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ သွယ်ဝိုက်ပြီးပဲဖြစ်ဖြစ်၊ တော်တော် စိုက်ထုတ် အနစ်နာခံရပါ တော့မယ်။

(စီးပွားရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးအောင် ပံ့ပိုးလိုက်တဲ့အတွက်) တတိယကမ္ဘာ အတွက် အမြတ်ထွက်လာမယ့် ရေရှည်အကျိုးစီးပွားဟာ အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင်များအတွက်တော့ ရေတိုမှာ တော်တော်ကို ထိခိုက်သွားနိုင်နေပါ တယ်။ ဥပမာပြောရရင် ဥရောပသမဂ္ဂအနေနဲ့ လုပ်ရည်ကိုင်ရည် သိပ်မရှိလှ တဲ့ ဥရောပလယ်သမားတွေကို အမတော်ကြေးတွေ လှိမ့်ပေးရတော့မှာပါ။ တတိယကမ္ဘာမှာ စီးပွားရေးသာ အမှန်တကယ်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာပြီဆိုတာ နဲ့ တစ်ပြိုင်နက် တတိယကမ္ဘာက လယ်သမားတွေဟာ ဥရောပလယ်သမား တွေထက် ပိုလုပ်နိုင်၊ ပိုစိုက်နိုင်၊ ပိုထုတ်နိုင်သွားပြီး ဥရောပ လယ်သမား တွေမှာ ဒုက္ခပင်လယ်ဝေကုန်ဖို့က သေချာနေတော့မှကိုး။

လွယ်ကူသက်သာပြီး ရေတိုမှာ ဘာမှစိုက်ထုတ်စရာ၊ အနစ်နာခံစရာ မလိုလှတဲ့ ဒီမိုကရေစီမြှင့်တင်ရေးလမ်းကြောင်းပေါ်မှာပဲ အနောက်ကမ္ဘာက ဆက်ပြီး လျှောက်နေမယ်ဆိုရင်တော့ တတိယကမ္ဘာရဲ့ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနဲ့ မတည်ငြိမ်မှုဟာ ရေရှည်မှာ တတိယကမ္ဘာရဲ့ တံခါးဝ၊ လှေကားခုံပေါ်ကို ဒုတ်ဒုတ်ထိ ရောက်လာပါလိမ့်မယ်။

ပြောရတာ သိပ်တော့မကောင်းဘူး။ ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံရေးမှာကလည်း ရေရှည်နဲ့ ရေတို အကျိုးစီးပွားချင်း ပဋိပက္ခပေါ်ပေါက်လာပြီး ဘယ်သင်းကို ဦးစားပေးရွေးရမလဲဆိုရင် ရေတိုအကျိုး ဝီးပွားကိုရွေးတတ်မှလည်း နိုင်ငံရေးသမားတွေအတွက် အန္တရာယ်ကင်း ဘေးရှင်းနိုင်တာမို့ တကယ်တမ်း နင်လားငါလားရွေးကြတဲ့အခါ ရေတိုအကျိုးစီးပွားကိုသာ အစဉ်တစိုက် ရွေးဖြစ်နေတတ်ကြပြန်တယ်။

အနောက်တိုင်း ဒီမိုကရေစီနဲ့ အနောက်တိုင်း အကျိုးစီးပွား

အနောက်တိုင်းဒီမိုကရေစီတွေအနေနဲ့ ကြိုဆုံးရှုံးရင်ဆိုရင်ရသမျှ အန္တရာယ်အသွယ်သွယ်ကို တွန်းဖယ်ကျော်လွှားခဲ့ပုံက တော်တော်ကို အားရစရာကောင်းလှပါတယ်။ အေသင်နိုင်ငံလိုမျိုး မဟုတ်ဘဲ အနောက်ကမ္ဘာဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးကာလမှာရော၊ စစ်ပွဲကာလမှာပါ အောင်လံထူနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ ဒူပေနာပေခိုင်နိုင်စွမ်း၊ ခုခံတွန်းလှန်နိုင်စွမ်းကို နည်းနည်းလေးမှ လျှော့တွက်လို့မရပါဘူး။ သို့သော်လည်းပဲ၊ သူတို့မှာ အပြစ် အနာအဆာကင်းတယ်၊ ချို့ယွင်းချက်မရှိဘူးလို့ ယူဆမယ်ဆိုရင်တော့ အမှားကြီးမှားသွားမှာ ဖြစ်သလို အင်မတန်လည်း အန္တရာယ်ကြီးလှပါတယ်။

စဉ်ဆက်မပြတ် တရစပ်ရှိနေတဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှုတွေ၊ အန္တရာယ်တွေ ထင်ထင်ရှားရှား တစ်ခုမှ မရှိတဲ့ကြားကပဲ အနောက်တိုင်းအစိုးရတွေဟာ စစ်အေးတိုက်ပွဲအပြီးမှာရှိနေတဲ့ စိန်ခေါ်မှုတွေရဲ့ လေးနက်မှုကို ဖော်ပြပြီး နာကျင်ထိခိုက်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ အပြောင်းအလဲတချို့နဲ့ အနစ်နာခံမှုတချို့အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားဖို့လိုအပ်နေကြောင်း သူတို့ရဲ့ နိုင်ငံသားတွေ

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

နားလည်လက်ခံလာအောင် သိမ်းသွင်းစည်းရုံးရခက်နေကြပါတယ်။ ပြဿနာက အဲဒီလူ့ဘောင်တွေမှာ ခေါင်းဆောင်မှုပိုင်း မရှိလို့မဟုတ်ဘဲ ဦးဆောင်အဖွဲ့အစည်းတွေကို စီစဉ်နေရာချထားပုံတွေကြောင့်သာ ဖြစ်နေတာပါ။

အဲသလို ဦးဆောင်အဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့အပြစ်အနာအဆာများကြောင့် တစ်ကမ္ဘာလုံး ထိခိုက်ခဲ့တာကို ဥပမာနှစ်ရပ်နဲ့ ပြလိုရပါတယ်။ သည်ဥပမာနှစ်ရပ်စလုံးဟာ အနောက်တိုင်းမဟုတ်တဲ့ ကမ္ဘာ့ခြမ်းကို အကြီးအကျယ် ထိခိုက်စေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြမှုနဲ့ ဥရောပသမဂ္ဂရဲ့ CAP လို့ ခေါ်တဲ့လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဘုံမူဝါဒ (Common Agricultural Policy) တို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးလိုငွေပြမှုတွေ ရပ်တန်းက ရပ်သင့်ပြီလို့ အားလုံးက တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံ သဘောပေါက်နေကြတဲ့ ကြားကပဲ အမေရိကန်ဘတ်ဂျက်ပြဿနာဟာ ဘယ်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းကမှ ထိန်းချုပ်ကိုင်တွယ်လို့မရနိုင်တဲ့ ဘီလူးသဘက်လိုကို ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ သည်ပြဿနာဟာ ဒီမိုကရေစီစနစ်အတွင်းမှာ ရှိနေတဲ့ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းရဲ့ အနာအဆာတွေကြောင့် ပေါ်လာရတဲ့ ပြဿနာပါပဲ။ မဲဆွယ်သူအမျိုးမျိုးကြားမှာ တစ်ဖွဲ့နဲ့တစ်ဖွဲ့ မလှုပ်နိုင်အောင် ချုပ်ထားတာတွေ ရှိနေတဲ့အတွက် ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်ကို ဇီကုပ် ဆွဲတင်ရခက်သွားပြီး ကြောက်ခမန်းလိလိဖြစ်လာတဲ့ လိုငွေပြမှုကို အခွန်ရှည်နေစေပါတော့တယ်။

ပုဂ္ဂလိက မဲဆွယ်သူတွေကလည်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့စီးပွားရေးစွမ်းရည်ကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းကနေ ပုံဖျက်ပေးကြတယ်။ အဲသလို ဆောင်ရွက်မှုရဲ့ ဂယက်တွေဟာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ နယ်စပ်တွေကိုတောင် ဖြတ်ကျော်ရိုက်ခတ်ပါတယ်။ ဥပမာ - ၁၉၈၀ပြည့်လွန်နှစ်လောက်ကို စောလှတဲ့အချိန်မှာ အမေရိကန် မော်တော်ကားလုပ်ငန်းကလည်း တောင်းဆို၊ အမေရိကန်အစိုးရရဲ့ စွက်ဖက်မှုလည်း ပါဝင်ပြီး ဂျပန်ကား တင်သွင်းမှုအပေါ် ကန့်သတ်မှုတွေလုပ်ခဲ့ကြတယ်။ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ အဲဒီအချိန်

မှာ သူတို့နဲ့ အပြိုင်ဖြစ်လာပြီဖြစ်တဲ့ ဂျပန်ကားလုပ်ငန်းကို ထိုးနှက်ဖို့ပါပဲ။ အဲဒီနောက် ဆယ်စုနှစ်များမှာကျတော့လည်း အမေရိကန် ကားလုပ်ငန်းတွေဟာ ဂျပန်တွေဆီက ပညာယူဖို့၊ ဂျပန်တွေနဲ့အပြိုင်ကျဖို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရမယ့်အစား အစုရှယ်ယာရှင်တွေနဲ့ စီမံခန့်ခွဲရေးဝန်ထမ်းတွေကိုသာ အမြတ်တွေ တစ်ပုံတစ်မ ခွဲဝေပေးခဲ့ကြတယ်။

ဂျပန်အစိုးရကကျတော့ ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှာ ဝင်စွက်တဲ့ အခါမျိုးမှာ အင်မတန် နားလည်မှုရှိရှိနဲ့ ဝင်စွက်တတ်စမြဲပါ။ ကိုယ့် နိုင်ငံတကာပြိုင်ဖက်တွေ လျော့သွားအောင်လုပ်မယ့်အစား တစ်နေ့ထက် တစ်နေ့ ပြိုင်ဖက်တွေ များလာအောင် လုပ်ပေးခြင်းကသာ ဂျပန်တို့ရဲ့ လုပ်ရည်ကိုင်ရည်နဲ့ အစွမ်းအစကို ပိုတက်စေနိုင်ပြီး ရေရှည်မှာ အကျိုးရှိနိုင်မှန်း ဂျပန်အစိုးရက ကောင်းကောင်း သဘောပေါက်တယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာကျတော့ အဲသလို မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ်ကျိုးကိုသာ ရှေ့တန်းတင်တတ်မြဲ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်တွေရဲ့ ဖိအားပေးတဲ့အပေါ်မှာ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတွေက ကြိုးဆွဲရာ ကနေခဲ့ကြတော့ ရေရှည်မှာ အထိနာကုန်ကြတယ်။

[သည်နေရာမှာ အမေရိကန်အပါအဝင် အနောက်တိုင်း ဒီမိုကရေစီစနစ်နဲ့ မယဉ်ပါးသူတွေအတွက် ဘာသာပြန်သူက အနည်းငယ်ဖြည့်စွက် ရှင်းလင်းလိုပါတယ်။ အမေရိကန်ဒီမိုကရေစီမှာ အများပြည်သူရဲ့ မဲဆန္ဒနဲ့ ရွေးချယ်တင်မြှောက်တယ်လို့ ယေဘုယျမြင်ရပေမယ့် ပြည်သူအများစုက နိုင်ငံရေးကို သိပ်စိတ်မဝင်စားလှပါဘူး။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ မဲထည့်ဖို့ လုံးလုံးကို စိတ်မဝင်စားတဲ့သူတွေကို တောင် ဘာသာပြန်သူ ကိုယ်တိုင် မြင်ဖူးပါတယ်။ သည်တော့ အမေရိကန်ရွေးကောက်ပွဲတွေအတွက် လက်တွေ့မှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် သူကြွယ်ကြီးတွေက အခရာပါ။ သူတို့က မဲကို ဝယ်နိုင်တယ်၊ မဲဆွယ်ပွဲတွေအတွက်လည်း ငွေကို ပုံအောပေးနိုင်တယ်။ သမ္မတအပါအဝင် နိုင်ငံရေးသမားမှန်သမျှဟာ အဲဒီသူကြွယ်တွေနဲ့ မကင်းကြသူချည်းပါပဲ။ ဆိုလိုတာက သူတို့လိုလားတဲ့ သူကို အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတွေထဲ ရောက်လာအောင် ကုလားဖန်ထိုးယူတတ်ကြပါတယ်။ သည်အခါမှာ မစ္စတာ မာဘူဘာနီထောက်ပြတဲ့အတိုင်း အမေရိကန်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ဘတ်ဂျက်ပြဿနာဟာ ရှင်းမရအောင် လှည့်ပတ် ရှုပ်နေတော့တာပါပဲ။ ဒါ ဘာသာပြန်သူရဲ့ စကားချပ်ပါ။]

ခက်(ပ်)ကလည်း အနောက်တိုင်း ဒီမိုကရေစီရဲ့ အနာအဆာတွေကို မီးမောင်းထိုးပြလိုက်တဲ့ နောက်ထပ် ဥပမာဖြစ်ရပ်တစ်ခုပါပဲ။ အတွင်းပိုင်းမှာ ဘယ်ဥရောပသမဂ္ဂခေါင်းဆောင်ကမှ ခက်(ပ်)ကို မခုခံ မကာကွယ်နိုင်ဘူး။ လူသိရှင်ကြားကျပြန်တော့လည်း ဘယ်ပြင်သစ်၊ ဘယ်စပိန်၊ ဘယ်အီတလီ ခေါင်းဆောင်ကမှ ခက်(ပ်)ကို မဝေဖန်ရဲ့၊ မပုတ်ခတ်ရဲ့ဘူး။ ဝေဖန်ပုတ်ခတ် လိုက်မိရင် နောက်ရွေးကောက်ပွဲမှာ အရွေးမခံရတော့မှာ စိုးနေကြတာကိုး။

ခက်(ပ်)က ဥရောပသမဂ္ဂရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးအသုံးစရိတ်ရဲ့ သုံးပုံနှစ်ပုံကို ဝါးမျိုလိုက်တယ်။ အဲဒီပမာဏဟာ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းတွေအနေနဲ့ သူတို့ပြိုင်ဖက်တွေကို ယှဉ်နိုင်အောင် ကြိုးပမ်းရာမှာ အများကြီး အထောက် အကူပေးနိုင်တဲ့ ပမာဏပါ။ ခက်(ပ်)ဟာ ဂျပန် (GATT) ဆွေးနွေးပွဲတွေ ကိုလည်း အကြီးအကျယ်ထိခိုက်ကုန်တယ်။ ဂျပန်အဖွဲ့ထဲမှာပါတဲ့ ဥရောပ သမဂ္ဂဝင်မဟုတ်တဲ့ နိုင်ငံတွေအနေနဲ့က ကြွယ်ဝတဲ့ ဥရောပနိုင်ငံတွေတောင် မလုပ်တဲ့ အပြောင်းအလဲတွေကို ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ အနာခံပြီး မလုပ်ချင်ကြ ဘူး။ ဥပမာအားဖြင့် ကြွယ်ဝတဲ့ ဥရောပသမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတွေက ဘာအနစ်နာမှ မခံကြဘဲနဲ့တော့ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဘရာဇီးလ်နဲ့ ဇိုင်ယာဆိုတဲ့ ‘အောက်စီဂျင် ကာထုယ်(လ်)’ (ကာထုယ်လ် = အချင်းချင်း အပြိုင်မလုပ်ကြဘဲ တခြားသူ တွေအပေါ်က အမြတ်ထုတ်ဖို့ ကြိုညှိထားတဲ့အုပ်စု)တောင် ဖွဲ့နိုင်တဲ့ သုံး နိုင်ငံက သူတို့ရဲ့ သစ်တောရှင်းလင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွေကို ဘာကြောင့် ရပ်ပေးရမှာတဲ့လဲ။ သည်အချက်ကို မသိသားဆိုးရွားခဲ့တာမို့ ၁၉၉၀၊ ဒီဇင် ဘာလက ဥရုရွေးနိုင်ငံမှာ ကျင်းပတဲ့ ဂျပန်အစည်းအဝေးပွဲတွေ ထိခိုက် သွားတဲ့အထိဖြစ်အောင် အနောက်ကမ္ဘာက အသာလွတ်ပေးခဲ့တာပါပဲ။ အဲလို ထိခိုက်သွားခြင်းဟာ စစ်အေးတိုက်ပွဲနောက်ပိုင်း အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ ရင်ဆိုင်ရတဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှုသစ်၊ အန္တရာယ်သစ်တွေကို ပိုပြီး ကျကျနန မီးထိုးပေးရာ ရောက်ခဲ့ပါတယ်။

ဆင်းရဲတဲ့လူ့ဘောင်တွေကနေ ကြွယ်ဝတဲ့ လူ့ဘောင်များဆီ အစုလိုက် အပြုံလိုက် ရွှေ့ပြောင်းအခြေချနေကြတာကို ကာကွယ်ဖို့အတွက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးမှာ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုက အရှိန်အဟုန်ပြင်းပြင်းနဲ့ ပွင့်အန်လာဖို့လိုပါတယ်။ ဂျပန်(ထ်)အဖွဲ့ဟာ အဲလို အရှိန်ပြင်းတဲ့ စီးပွားရေးပွင့်အန်မှုကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်တဲ့ ခလုတ်ပါပဲ။ ဂျပန်(ထ်)ရဲ့ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေအတိုင်း ကမ္ဘာ့လူ့ဘောင်တစ်ရပ်လုံးက လိုက်နာကြမယ်ဆိုရင် ချမ်းသာသူရော၊ ဆင်းရဲသူများပါ မကျန်၊ အကုန်လုံး ဝင်ဆန့်နိုင်တဲ့ တစ်ခုတည်းသော ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ကြီး ပေါ်ပေါက်လာမှာပါ။ လူ့သမိုင်း တစ်လျှောက်မှာ တော်တော်များတဲ့ လူဦးရေအချိုးအဆလို့ ပြောနိုင်တဲ့ အနောက်ကမ္ဘာမှာ နေထိုင်သူများကို သက်သောင့်သက်သာအရှိဆုံးဘဝနဲ့ အကြွယ်ဝဆုံး အနေတို့ကို ရရှိခံစားနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးလိုက်ခြင်းအားဖြင့် ဂျပန်(ထ်)အဖွဲ့ဟာ သူ့အစွမ်းကို ပီပီပြင်ပြင်ပြနိုင်ခဲ့ပါပြီ။ အဲလိုဆောင်ရွက်ရာမှာ ‘တပြေးညီ ကစားကွင်း’ ကို ဖန်တီးပေးလိုက်တာပါပဲ။ အဲဒီကစားကွင်းထဲမှာ နိုင်ငံတိုင်း၊ လူ့ဘောင်တိုင်းအနေနဲ့ သူတို့အစွမ်းရှိသလောက် ဝင်ကစားရင်းက မိမိတို့ရဲ့ စီးပွားရေး စွမ်းရည်ကို ဖော်ထုတ်ရယူကြတာပါ။ အဲသလိုနဲ့ တစ်ကမ္ဘာလုံးရဲ့ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားဟာ တအားကို ထိုးတက်လာခဲ့ပါတယ်။

၁၉၉၀ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလက ဥရုဂွေးဆွေးနွေးပွဲတွေ ပျက်စီးသွားတဲ့ အခါ ကန့်ကွက်သူတွေ အနည်းအပါး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါတယ်။ တချို့က တော့ ဒါဟာ ‘ကုန်သွယ်ရေး’ ပြဿနာသက်သက်လို့ပဲ မြင်ကြတယ်။ ဥရောပသမဂ္ဂက စက်မှုလုပ်ငန်းတချို့ ကမ္ဘာ့အဆင့်ပြိုင်ပွဲကြီးထဲ ဝင်မလာအောင် ကာကွယ်တားဆီးချင်တဲ့သဘောထားကို ပြလာတာကြောင့် ဘရပ်ဆယ်(လ်)အစည်းအဝေးဟာလည်း ပျက်သွားခဲ့ပြန်တယ်။ စီးပွားရေး ပြိုင်ပွဲထဲမှာ ဟိုလူ မပါရ၊ သည်လူ မဝင်ရ လုပ်ခြင်းဟာ အချိုးအနှီးပဲဆိုတာ မကြာခင် သိလာကြရတော့မှာပါ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အရင်းရှင်စနစ်ဆိုတာဟာ အခြေခံအားဖြင့် သိပ်ကို အားပါ မြန်ဆန်လှလို့ပါပဲ။ သူတို့ရဲ့ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေကိုယှဉ်ပြိုင်မယ့် တခြားပြိုင်ဖက်တွေကို ကာကွယ်တားဆီး

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ခြင်းဟာ အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ မိုးကြိုးပစ်တာကို ထန်းလက်နဲ့ ကာရာ ရောက်နေပါတယ်။

ကြုံတွေ့ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြီးတဲ့ သမိုင်းဝင်ထိုးနှက်မှုကိုသော်လည်းကောင်း၊ မဝေးတဲ့အနာဂတ်ကာလမှာ ရင်ဆိုင်ရမယ့် ပြဿနာများရဲ့ အလယ်ဗဟိုဆီ သွားရာလမ်းကြောင်းမှာ အခရာဖြစ်နေတာကိုသော်လည်းကောင်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားလိုက်တဲ့အခါမှာ ဂျီ(ထ်)အဖွဲ့ကို အာရုံမစိုက်တဲ့ မဟာဗျူဟာ ဉာဏ် ကြီးရှင်များ ပွားများလာတာဟာ အံ့ဩစရာပါပဲ။ ဂျီ(ထ်)ကို အာရုံမစိုက်ရင် အမှားကြီး မှားသွားပါလိမ့်မယ်။ လူအများစုကို သူတို့ရဲ့ နေမှုထိုင်မှု အစုစုကို တိုးတက်စေနိုင်တဲ့အခွင့်အလမ်းတွေ မပေးဘဲ ဂျီ(ထ်)ကနေ အသာ နောက် ဆုတ်ကာ ပြိုင်ဖက်တွေကို ကာကွယ်လိုက်ခြင်းဟာ လူမှုဒုက္ခများ ခံစားနေရ တဲ့ လူအများစုကို အနောက်ကမ္ဘာဆီ အလိုလိုရောက်လာစေပြီး အနောက် ကမ္ဘာရဲ့ တံခါးတွေကို တဝန်းဝန်း မထု ထုကုန်ကြအောင် လုပ်ပေးနေသလို ပါပဲ။

စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလအပြီး သည်ဘက်ခေတ်မှာ အနောက်တိုင်းရဲ့ မဟာဗျူဟာကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရေးဟာ မဖြစ်မနေဆောင်ရွက်ရမယ့် လုပ်ငန်းပါပဲ။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးမှာ လှလှပပဦးဆောင်ပြခဲ့တဲ့အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုရဲ့ ဦးဆောင်ခဲ့မှုမျိုးကို အနောက်ကမ္ဘာသားတို့ လိုအပ်နေပါပြီ။

ကံဆိုးချင်တော့ အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ အဲသလို ခေါင်းဆောင်မှုကောင်း ကို လိုအပ်နေတဲ့ စစ်အေးတိုက်ပွဲပြီးဆုံးချိန်မှာပဲ ခေါင်းဆောင်တွေဖြစ်တဲ့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဥရောပနဲ့ ဂျပန်တို့ကြားမှာ အက်ရာ ဗရပွနဲ့ ဖြစ်လာပါတယ်။ ထပ်ကံဆိုးချင်တော့ အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင်တွေဟာ အပြင်ဘက်ကို ကြည့်ဖို့ အရေးတကြီးလိုအပ်နေချိန်မှာပဲ ကိုယ့်အတွင်းထဲ ကိုယ်ပြန်လှည့်နေရတဲ့ အခြေအနေကို ရောက်နေပါတယ်။

ကမ္ဘာကြီးနဲ့တကွ သူ့ရဲ့ ရံရွှေတော်တွေဖြစ်တဲ့ ပြဿနာပေါင်း သောင်း ခြောက်ထောင်နဲ့ ကတိစကားတွေကို သူတို့ရဲ့ တံခါးဝဆီကို အရောက်သယ် လာနိုင်တဲ့ ခေတ်မီနည်းပညာကို ဖန်တီးပြီးတဲ့နောက်မှာတော့ အနောက်ကမ္ဘာ

ဟာ သူတံခါးတွေအားလုံးကို ပိတ်ချလိုက်ချင်စိတ်က တဖွားဖွား ပေါက်နေ ပါပြီ။ ဒါပေမယ့် အဲသလို လုပ်နိုင်လည်း အချိုးအနှီးပါပဲ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အနောက်ကမ္ဘာကပဲ ‘အချင်းချင်းအပြန်အလှန် နှီးနှွယ် ဆက်စပ်မှု’ဆိုတဲ့ အစာကို နေ့စဉ်စားသုံးကြပါမှ အသက်ရှည်ကျန်းမာမယ့် ကမ္ဘာကြီးကို ဖန်တီးလိုက်ခဲ့ပြီကိုး။

စင်္ကာပူနိုင်ငံမှာ တစ်ချိန်က ခုခံကာကွယ်ခဲ့ကြသူများလိုပဲ အနောက် ကမ္ဘာအနေနဲ့ အသိနောက်ကျသွားမယ်ဆိုရင် တကယ့်ကို အန္တရာယ်ဖြစ်ကုန် ပါလိမ့်မယ်။ အနောက်ကမ္ဘာဟာ ခြိမ်းခြောက်မှု အန္တရာယ်အဟောင်းတွေနဲ့ပဲ နပန်းလုံးနေချိန်မှာ ခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်သစ်တွေက ထုနဲ့ ထည်နဲ့၊ အုံနဲ့ ကျင်းနဲ့ ဖွဲ့နေ၊ စုနေ၊ တာစုနေပါပြီ။

လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်တို့အပေါ် အာရှသားတစ်ယောက်ရဲ့ အမြင်

၁၉၉၃ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှာ “နယူးယောက်မှ အာရှ လူ့ဘောင်အဖွဲ့” ရယ်၊ “အရှေ့တောင်အာရှရေးရာ သိပ္ပံ” “စင်္ကာပူ နိုင်ငံတကာ ပရဟိတအဖွဲ့” နဲ့ “မူဝါဒသိပ္ပံ” ဆိုတဲ့ စင်္ကာပူနိုင်ငံရဲ့ အဖွဲ့သုံးဖွဲ့ရယ်တို့က ပူးပေါင်းပြီး “အရင်းရှင်စနစ်နှင့် ဒီမိုကရေစီအပေါ် အာရှနှင့် အမေရိကန်အမြင်များ” ဆိုတဲ့ နှီးနှောဖလှယ်ပွဲ တစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီပွဲမှာ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ စာနယ်ဇင်း လွတ်လပ်ခွင့်တို့အပေါ် အာရှသားတို့ရဲ့ အမြင်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပြောကြားပေးဖို့ ကျွန်တော့်ကို ဖိတ်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်လိုပဲ သဘာပတိအဖွဲ့ထဲမှာပါတဲ့ ဂျိမ်း(စ်) ဖော့လိုး(စ်)တစ်ယောက်မှာတော့ ကျွန်တော့် စာတမ်းကြောင့် အထိတ်တလန့် ဖြစ်သွားရတဲ့အပြင် စိတ်အနှောင့်အယှက်လည်း ဖြစ်သွားပါတယ်။

ကျွန်တော်က ဝိရောဓိအမြင် ဆယ်ခုကို တင်ပြခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ ဝိရောဓိအမြင်တွေကို အနောက်တိုင်းက မသိကျိုးကျွံပြုထားတယ်၊ ဒါမှမဟုတ် သို့ဝှက်ထားတယ်လို့ ကျွန်တော် ယူဆပါတယ်။ အဲဒီ ဝိရောဓိအမြင် ဆယ်ရပ်ကို တင်ပြပြီးတဲ့ နောက်မှာ အာရှနဲ့ အမေရိကတို့ကြားမှာ တန်းတူရည်တူများအဖြစ် ပြောဆို ဆွေးနွေးနိုင်တဲ့အဆင့်ကို ရောက်လာစေမယ့် အခြေခံမူ ငါးရပ်ကို ကျွန်တော် ဖြည့်စွက်တင်ပြခဲ့ပါတယ်။ အထွတ်အမြတ်ထားတဲ့ နွားလားဥဿဖ

လက်ထွဲဖော်

တွေ (= sacred cow ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို တိုက်ရိုက်ပြန်ဆိုလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်တော့ သမန်သက်ရှည်စွာ အရိုးစွဲနေတာမို့ စုံမှိတ် လက်ခံ လေးစား မြတ်နိုး တန်ဖိုးထားနေတာတွေကို တင်စားတဲ့ ဝေါဟာရဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ ဘာသာပြန်သူ စကားချပ်ပါ။) နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပြောလိုက်တာမို့လို့ ပွဲဆူတာကို သဘောကျတဲ့ အနောက်တိုင်းစာနယ်ဇင်းတွေကတော့ ကျွန်တော့် စာတမ်းကို ပုံနှိပ်ဖော်ပြကြမှာပဲလို့ ယူဆမိခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် ဝါရှင်တန် သုံးလတစ်ကြိမ် စာစောင်က ကျွန်တော့်စာတန်းကို အတိုချို့ပြီး “အရှေ့ကို သွားလော့ သူငယ်” ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ဖော်ပြချိန်မတိုင်ခင်အထိ ဘယ် အနောက်တိုင်း စာနယ်ဇင်းကမှ ကျွန်တော့်စာတန်းကို စိတ်မဝင်စားခဲ့ကြပါဘူး။ အဲဒီနောက်မှာ ပီတာ ဖာန်နက်(စ်) တည်းဖြတ်တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးကို ငြင်းခုံ ဆွေးနွေးခြင်းဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်ပါ အက်ဆေးပေါင်းချုပ်စာအုပ်ထဲမှာ ကျွန်တော့် စာတန်းကို အဲဒီထက် စုံစုံလင်လင် ပုံနှိပ်ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။

သိသာနေတာတစ်ခုကတော့ သည်အက်ဆေးဟာ ကျွန်တော်ရေးခဲ့ဖူးသမျှ အက်ဆေးတကာအနက်မှာ ဒေါမာန်အပါဆုံး အက်ဆေးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကိုသာ အခုနေအခါမှာ ပြန်ရေးရမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော် သည်လို လေမိုးနဲ့ ရေးဖြစ်မှာ မဟုတ်တော့ပါဘူး။ တခြားအများတွေကိုလည်း ကျွန်တော် ကျူးလွန်ခဲ့ပါတယ်။ အများတစ်ရပ်ကတော့ အမေရိကန်အစိုးရရဲ့ ကြွေးမြီပြဿနာဟာ ဘယ်လိုမှ အဖတ်ဆယ်လို့မရနိုင်ဘူးဆိုတဲ့ ဆွစ်(စ်)လူမျိုး စီးပွားရေးပညာရှင်တစ်ယောက်ရဲ့ အဆိုကို ကျွန်တော်အက်ဆေးထဲမှာ ထည့်သွင်းကိုးကားခဲ့မိတာပါပဲ။ သည်ကြားထဲကပဲ အမေရိကန် စီးပွားရေးဟာ ပြန်နလံထူလာခဲ့ပါတယ်။ အားလုံး မျှော်လင့်ထားသလိုဖြစ်မလာဘဲ ၁၉၉၀ပြည့်လွန်နှစ်တွေမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးဟာ ဦးမော့လာခဲ့ပြီး အာရှစီးပွားရေး အားလုံးဟာ ဒယ်ယိုင်းဒယ်ယိုင်းဖြစ်သွားခဲ့ပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးကလည်း ဘက်ပေါင်းစုံကနေ ပြောင်းလဲလို့ သွားခဲ့တယ်။

ဒါပေမယ့် တချို့ ခိုင်မာတဲ့ အမှန်တရားတွေကတော့ မပြောင်းလဲသေးပါဘူး။ အရေးအကြီးဆုံးကတော့ ၁၉၉၃ခုနှစ်မှာ ကျွန်တော် ဖော်ထုတ်တင်ပြခဲ့တဲ့ ဝိရောဓိအမြင်တွေဟာ ယနေ့ထက်တိုင် ဝိရောဓိအမြင်များအဖြစ် ဆက်လက်တင်ကျန်နေဆဲလည်းပဲဖြစ်ပါတယ်။ တတိယကမ္ဘာက အနောက်တိုင်း စာနယ်ဇင်း သမားတွေရဲ့ အကြွင်းမဲ့အာဏာကို ဘယ်သူကမှ ယနေ့ထက်တိုင် စစ်ဆေး

ဝေဖန်ခြင်းမရှိသေးဘူး။ အမှန်တော့လည်း နှစ်ဆယ်ရာစုအကုန်မှာ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုဟာ အလွန်အလွန်သြဇာကြီးမားလာတာနဲ့အမျှ အမေရိကန် မီဒီယာရဲ့ ခွန်အား စွမ်းပကားဟာလည်း မှေးမှိန်မသွားဘဲ ပိုလို့သာ လင်းလက်တောက်ပလာခဲ့ပါပြီ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအတွင်းမှာတော့ တရားဝင်မဟုတ်တဲ့ နည်းလမ်းများနဲ့ သည်မီဒီယာရဲ့ သြဇာအာဏာကို စစ်ဆေးပြီး ချိန်ခွင်လျှာ ညှိတာလေးတွေ ရှိနေပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ ပြင်ပမှာတော့ အမေရိကန် စာနယ်ဇင်းဆရာတွေကို ဘာကမှ ဆီးတားကန့်သတ်ထားခြင်း မရှိပါဘူး။

သည့်ထက် လွန်လွန်ကဲကဲ ပြောရဦးမယ်ဆိုရင် အဲဒီ အမေရိကန် စာနယ်ဇင်းသမားတွေရဲ့ ကျေးဇူးကြောင့် အာရှနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်တွေ ပုံပျက်သွားစေပါတယ်။ အနောက်တိုင်း စာနယ်ဇင်းဆရာတွေရဲ့ အသံကိုသာ အနောက်အုပ်စု မီဒီယာက နားဆင်ချင်တာပါ။ အာရှတိုက်နဲ့ အာရှသားများအကြောင်းကို မတူသလို၊ မတန်သလို နှိမ်ထားတဲ့ စာတွေ၊ အာရှတိုက်က ရုပ်ပြောင်တချို့ကို မပျက်မယွင်းအောင် ထိန်းသိမ်းပေးဖို့ အနောက်တိုင်းအနေနဲ့ လိုအပ်နေပါကြောင်းရေးသားထားတာတွေသာ တစ်ပုံတစ်မ ရှိနေပါတယ်။ စာနယ်ဇင်း လောကမှာ အနောက်တိုင်းနဲ့ အရှေ့တိုင်း တန်းတူရည်တူ ကစားနိုင်တဲ့ ကွင်းဆိုတာ မပေါ်သေးပါဘူး။ သည်အတွက် ကြောင့် ငယ်ရွယ်သူ အနောက်တိုင်း စာသင်သားများအနေနဲ့ သည်အက်ဆေးကို ဖတ်သင့်တယ်လို့ ကျွန်တော် ယူဆပါတယ်။

ဥပစာလေးတစ်ခုနဲ့ အစချီလိုက်ချင်ပါတယ်။ သည်ဥပစာကို အရင်က ကျွန်တော် တစ်ခါ ပြောခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒါကိုပဲ တစ်ဖန်ပြန်ကိုးကားလိုက်တဲ့ အတွက် ကျွန်တော့်ကို ခွင့်လွှတ်တော်မူကြပါ။

တတိယကမ္ဘာသား အများအပြားရဲ့ အမြင်မှာတော့ လူ့အခွင့်အရေး စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုတွေဟာ ယုတ္တိလည်း သိပ်မတန်၊ သဘာဝလည်း သိပ်မကျလှပါဘူး။ အများစုက သည်စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုတွေကို အောက်ပါအတိုင်းပဲ မြင်ကြပါတယ်။ တတိယကမ္ဘာသားတွေဟာ ဘာနဲ့ တူသလဲဆိုတော့ လှေတစ်စီးပေါ်ကို ရောက်နေကြတဲ့ ခရီး

သည်တွေနဲ့ အလားသဏ္ဍာန်တူပါတယ်။ လှေဝမ်းက ပေါက်နေတယ်။ ခရီးသည်တွေကလည်း အပြည့်အသိပ်။ ဒါတင်မကသေးဘူး၊ ခရီးသည်တွေမှာက ဆာလောင်မွတ်သိပ်နေပြီး ရောဂါဘယ အဖုံဖုံကလည်း ဖိစီးနေတယ်။ လှေကလည်း ဝမ်းတင်ပေါက်နေတာမဟုတ်ဘူး၊ စိတ်မချရတဲ့ ရေပြင်ထဲကို မျောတော့မယ့်ဆဲဆဲ လှေ။ ခရီးသည်အများစုမှာက သေကြေပျက်စီးရတော့မှာ။ အဲဒီလှေရဲ့ လှေသူကြီးကလည်း တော်တော်ကို ကြမ်းတဲ့လှေသူကြီး။ တစ်ခါတလေတော့လည်း ကြမ်းပေမယ့် မျှမျှတတ၊ တစ်ခါတလေတော့လည်း ဘာမျှတမှုမှ မရှိဘဲ အသားလွတ်ကြမ်းချင် ကြမ်းတတ်တဲ့သူ။ မြစ်ကမ်းပါးမှာတော့ ကြွယ်ကြွယ်ဝဝ၊ တောက်တောက်ပြောင်ပြောင်နဲ့ အစာရေစာ ဝဝလင်လင် စားထားရပြီး စိတ်နှလုံးကောင်းနဲ့ ပရိသတ် ရှိတယ်။ လှေပေါ်က ခရီးသည်တစ်ဦးဦး ကြာပွတ်နဲ့ အရိုက်ခံရတာကိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခံရတာကိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သူ့ရဲ့ ပြောရေးဆိုခွင့် အပိတ်ပင်ခံရတာကိုပဲဖြစ်ဖြစ် ကမ်းပေါ်က ပရိသတ် မြင်တဲ့အခါ အဲဒီလှေပေါ် တက်လာပြီး ခရီးသည်တွေကို လှေသူကြီးရဲ့ရန်က ကာကွယ်ပေးကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ခရီးသည်တွေကတော့ ဆာလောင်မြီ ဆာလောင်လျက်၊ ရောဂါဘယတွေ ဖိစီးမြီဖိစီးလျက်ပဲ။ ဒါနဲ့ ချောများက လှေပေါ်က ခုန်ချတဲ့ပြီး ကမ်းပေါ်က ကယ်တင်ရှင်များဆီ လက်ပစ်ကူးသွားကြတယ်။ အဲသလို ကူးသွားတဲ့အခါကျတော့ ကမ်းပေါ်က ပရိသတ်က သူတို့ဆီ ကူးလာတဲ့ ခရီးသည်တွေကို လုံးလုံးလက်မခံဘူး။ လှေဆီကိုပဲ အတင်းပြန်လွှတ်တယ်။ ပြန်ပို့တယ်။ အဲတော့ ခရီးသည်တွေ အကြိတ်အနယ် ခံစားနေရတဲ့ ဒုက္ခသုက္ခတွေက စဲမသွား၊ လျော့မသွားဘူး။ ရုတ်တရက် ကြည့်ရင်တော့ ဒါကို ဥပမာ အလင်္ကာအနေနဲ့ မြင်စရာ ရှိပါတယ်။ အမှန်က ဒါ ဥပမာတင်စားထားတဲ့ အလင်္ကာမဟုတ်ပါဘူး။ ဟေတီကျွန်းသားတွေ လက်တွေ့ခံစားနေရတဲ့အတိုင်း အတိအကျပါပဲ။

ဒါဟာ စစ်အေးတိုက်ပွဲအပြီးမှာ အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးကို တက်တက်ကြွကြွကြီး တိုးမြှင့်ဖော်ဆောင်လာမှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ မြင်ရတဲ့

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

အူကြောင်ကြောင်ရှုထောင့်တွေထဲက မြင်ကွင်းတစ်ကွက်ပါပဲ။ တခြား အူကြောင်ကြောင် ရှုထောင့်တွေ အများအပြားကျန်နေပါသေးတယ်။ သည်လိုနဲ့ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ဆိုတာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဟားဗာ(ဒ်)တက္ကသိုလ်က နီးနှောဖလှယ်ပွဲတွေမှာ စောဒကတက်ဖို့ ကျွန်တော် ကြိုးစားကြည့်ခဲ့ဖူးတယ်။ သည်အခါမှာ သည်ကိစ္စတွေဟာ တကယ့်အလေးအမြတ်ထားရာ နွားလားဥဿဖ'များ ဖြစ်နေတာကို တွေ့လာရပါတော့တယ်။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ စာနယ်ဇင်း လွတ်လပ်ခွင့်ဆိုတာတွေရဲ့ ပင်ကိုမူလတန်ဖိုးကို ဘယ်သူကမှ စောဒကတက်နိုင်စရာ အကြောင်းမရှိပါဘူး။ ပိုဆိုးသွားတာက အဲဒါတွေကိုမှ ကျွန်တော်က မဆုတ်မနစ်ဘဲ ဇွတ်အတင်းတိုးပြီး စောဒကတက်လိုက်မိတဲ့အခါမှာတော့ ကျွန်တော့်ကို လှောင်သလိုလို၊ ငေါ့သလိုလိုရယ် သွမ်းသွေးသံတွေ၊ မင့်ကိုယ်မင်းတော့ အဟုတ်ကြီးမှတ်နေတာပေါ့ကွာဆိုတဲ့ အကြည့်မျိုးတွေနဲ့တကွ လှောင်ပြောင်ကဲ့ရဲ့၊ ရယ်ပွဲဖွဲ့တာတွေနဲ့သာ ဆက်တိုက် ရင်ဆိုင်ရပါတော့တယ်။ အများစုရဲ့ ထင်မြင်ယူဆချက်က ရှင်းပါတယ်။ အာရှသားတစ်ယောက်၊ အထူးသဖြင့် စင်္ကာပူနိုင်ငံသားတစ်ယောက်က သည်သဘောတရားတွေကို စောဒကတက်နေခြင်းသည် သူ့အစိုးရရဲ့ အကုသိုလ်အမှုတွေကို ဖုံးဖို့၊ ဖိဖို့ အားထုတ်နေတာသာလျှင် ဖြစ်တယ်လို့ သူတို့က ယူဆကြတယ်။

စစ်အေးတိုက်ပွဲပြီးဆုံးသွားတဲ့နောက် တတိယကမ္ဘာမှာ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်များကို အနောက်တိုင်းက အားကြီးမာန်တက်ဖော်ဆောင်လာခြင်းဟာဖြင့်ရင် မဟာအမှားကြီးတစ်ခုပဲလို့ အဲတုန်းကတည်းက ကျွန်တော် ခိုင်ခိုင်မာမာ ယုံကြည်နေခဲ့သလို ယနေ့ထက်တိုင်လည်း အဲဒီအတိုင်းပဲ ခိုင်ခိုင်မာမာ ယုံကြည်နေဆဲဖြစ်ပါတယ်။ သည်စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုဟာ ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံရဲ့ ပြင်ပမှာ နေထိုင်ကြတဲ့ လူဦးရေ သန်းပေါင်း ၄၃၀၀အတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းလာနိုင်မယ့် အလားအလာတယ်မရှိပါဘူး။ အဲဒီ သန်း ၄၃၀၀ကို အသာထားဦး၊ ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများထဲမှာ နေထိုင်နေကြသူ လူပေါင်း သန်း၇၀၀ အတွက်တောင်မှ အကျိုး

များစရာ အကြောင်းမရှိဘူး။ သည်စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုဟာ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ အများစု နေထိုင် နေကြရတဲ့ အခြေအနေဆိုးတွေကို ပိုကောင်းလာစေမှာ မဟုတ်ဘဲ တစ်စထက်တစ်စ ပိုမိုဆိုးရွားလာအောင်သာ ဖန်တီးပေးမယ့်ကိန်း ရှိနေပါတယ်။

ဒါပေသည့် သည်အချက်ကို အနောက်တိုင်းစိတ်နှလုံးများထဲ ရောက် သွားအောင် ပို့နိုင်ဖို့အတွက် ပထမဆုံး လုပ်ရမယ့် အလုပ်က အနောက်တိုင်း က အကျယ်တဝင့်ရေးသားဖော်ပြချက်တွေထဲမှာ သည်ခေါင်းစဉ်တွေကို ဘယ်သူမှ တို့လို့ ထိလို့ မရစကောင်းတဲ့ အထွတ်အမြတ်ထားရာ နွားလား ဥဿဖများ ဖြစ်နေအောင် လုပ်ဆောင်ထားတဲ့ အခွံအကာတွေကို ဖယ်ရှား လိုက်ဖို့ပါပဲ။ အနောက်တိုင်းသားတစ်ယောက်အနေနဲ့ ပထမဆုံး နားလည် လက်ခံဖို့လိုအပ်လှတဲ့အချက်က သည်ခေါင်းစဉ်တွေကို အနောက်တိုင်းသား မဟုတ်သူတစ်ယောက်နဲ့ ပြောဆိုဆွေးနွေးပြီဆိုတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နဲ့ အနောက် တိုင်းသားလုပ်သူဟာ တရားဟောစင်မြင့်ရဲ့ နောက်မှာ သိစိတ်နဲ့ ဖြစ်စေ၊ မသိစိတ်နဲ့ဖြစ်စေ ရပ်နေပြီဆိုတဲ့အချက်ကိုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆိုလိုတာက သည်ခေါင်းစဉ်တွေကို အနောက်တိုင်းသား မဟုတ်သူတွေနဲ့ ဆွေးနွေးတော့ မယ်ဟေ့ဆိုတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် အနောက်တိုင်းသားဟာ တစ်ဖက်သားကို ဆရာလုပ်ရတော့မယ်၊ နားဝင်အောင် ဟောပြောပို့ချရတော့မယ်လို့ အလိုလို မြင်နေတတ်စမြဲဆိုတဲ့အချက်ကို နားလည်သဘောပေါက်ထားဖို့ လိုပါတယ်။ သည်လို ပြောလိုက်လို့ မခံချိမခံသာများဖြစ်သွားကြမယ်ဆိုရင် သည်သဘော ထားဟာဖြင့် အသစ်အဆန်းမဟုတ်ပါဘူးလို့ စကားပလ္လင် ဝင်ခံချင်ပါတယ်။ “အယူအဆများ၏ သမိုင်း အဘိဓာန်” ထဲမှာဖော်ပြထားတဲ့ အောက်ဖော်ပြပါ စာပိုဒ်အရ သည်သဘောထားဟာ ဟိုးလွန်ခဲ့တဲ့ ရာစုနှစ်ပေါင်း များစွာ ကတည်းက ရှိနေခဲ့တဲ့ သဘောထားဆိုတာကို ပေါ်လွင်စေနိုင်ပါတယ်။

သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်သဘောတရားကား အာရှအစိုးရများနှင့် အုပ်ချုပ် ပုံများအပေါ် ဥရောပသားတို့က ထူးထူးကဲကဲရှုမြင်ထားသော အမြင်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။ ဥရောပသားများမှာ ခယ ဗျပ်ဝပ် ရိုက်ချိုးလွန်းသော သဘာဝရှိသည့် အရှေ့တိုင်းသားများနှင့်ပြောင်းပြန်၊ လွတ်လပ်သော သဘာဝရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကျွန်ပြုခြင်း၊ သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ မိမိတို့၏လက်အောက်ခံအဖြစ် သိမ်းယူအုပ်ချုပ်ခြင်း၊ နယ်ချဲ့စိုးမိုးခြင်း စသည်များအတွက် အကျိုးအကြောင်းပြရာတွင်ဖြစ်စေ၊ ထုချေ ရှင်းလင်းရာတွင်ဖြစ်စေ၊ ထုချေရာတွင်ဖြစ်စေ အဆိုပါသက်ဦးဆံပိုင်စနစ် သဘောတရားများက တစ်နည်းနည်း ဆက်နွယ်လျက် ရှိပေသည်။ ရန်သူအား သက်ဦးဆံပိုင်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆလိုက်ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံရေး အုပ်စုဝင်များကိုဖြစ်စေ၊ ဒေသတစ်ခုအတွင်းမှ လူတို့ကိုဖြစ်စေ ဆော်ဩစည်းရုံးနိုင်ကြပေသည်။ ဤနည်းဖြင့် ခရစ်ယာန် စာရေးဆရာများက တာ့(ခါ)များအား ကဲ့ရဲ့အပြစ်ဆိုကြသည့်နည်းတူ ပါရှန်းလူမျိုးတို့အား သက်ဦးဆံပိုင်များအဖြစ် ဂရိတို့က သမုတ်ခဲ့ကြလေသည်။ သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်မှ လွတ်မြောက်အောင် ဆောင်ကျဉ်းပေးရာတွင် တစ်ဖက်ကမ်းခတ် ကျွမ်းကျင်သူများဟု ဆိုကြသူများက လည်းကောင်း၊ သူတို့၏ သမိုင်းဆရာများကလည်းကောင်း သတိမမူမိသော လှည့်ကွက်ကား ယင်းအဆိုများမှာ အကြောင်းပြသက်သက်သာ ဖြစ်နေခြင်းပင်။ အရစ္စတိုတယ်(လ်) ပြောခဲ့ဘိသကဲ့သို့ပင်၊ လွတ်လပ်မှု အရသာကို တစ်ခါဖူးမျှ မခံစားဖူးသူများအပေါ် လွတ်လပ်မှု အစဉ်အလာကြီးမားသူများကစိုးမိုးခြယ်လှယ်ခြင်းသာဖြစ်တော့သည်။

နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုကို ရောက်တော့မယ့်ကာလမှာတော့ သည် ဥရောပသဘောထားဟာ အဆုံးသတ်ကို သတ်ရပါတော့တယ်။ စာရိတ္တပိုင်းအရ ဥရောပသားတွေကမှ ပိုသာတယ်ဆိုတဲ့ အတွေးအမြင် အယူအဆတွေကို စွန့်လွှတ်ကြရပါတော့မယ်။ အာရှသားတွေနဲ့ အမေရိကန်တွေကြားမှာ အဓိပ္ပာယ်ရှိတဲ့ ဆွေးနွေးပွဲတွေ အထမြောက်အောင်မြင်ရေးအတွက် ဘက်တူလက်တူ ကစားနိုင်တဲ့ ကစားကွင်းတစ်ကွင်းကို ဖန်တီးယူဖို့ လိုပါတယ်။

ဒါဟာ ကျွန်တော့် စာတန်းရဲ့ ပထမဆုံး ဦးတည်ချက်ပါပဲ။ ဒုတိယပိုင်း မှာတော့ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ စာနယ်ဇင်း လွတ်လပ်ခွင့်တို့အပေါ် အာရှသား တစ်ယောက်ရဲ့ အမြင်ကို ကျွန်တော် တင်ပြသွားပါမယ်။

ဘက်တူ လက်တူ ကစားကွင်းတစ်ကွင်း

ဖျာလိုလိပ် ထိပ်ပေါ်အတင်ခံထားရတဲ့အနေအထားကနေ ပြန်ဆင်း လိုက်ရ တယ်ဆိုတဲ့ အတွေ့အကြုံဟာ ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ ကျေနပ်စရာ မကောင်းလှပါဘူး။ သည်အတွက် ကျွန်တော့်မှတ်ချက်များကြောင့် စိတ် မသက်မသာ ဖြစ်ကြရမယ်ဆိုရင် ခွင့်လွှတ်တော်မူကြပါလို့ ကြိုတင် တောင်းပန်ထားချင်ပါတယ်။ သို့ပေတည့် ကျွန်တော့်ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကို စာတမ်း တစ်စောင်တည်းနဲ့ မရောက်ရောက်အောင် သယ်ရမယ့်အခါမှာ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ တော်တော်ကို ပက်ပက်စက်စက် ပြောမှ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ အဲသလိုမှ မဟုတ်ရင် လိုရင်းကို တော်တော်နဲ့ ရောက်မှာ မဟုတ်လို့ပါ။

လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ဆိုတဲ့ ဘာသာရပ်များကို ဝန်းရံထားတဲ့ ‘အလေးအမြတ်ထားရာ နွားလားဥဿဖများ’ ရှုထောင့်အမြင် ကို ဖယ်ရှားဖို့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဝိရောဓိအမြင် ဆယ်မျိုးကို တင်သွင်းချင်ပါ တယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအပါအဝင် အနောက်တိုင်းက သည်ဘာသာ ရပ်တွေကို ဆွေးနွေးကြတဲ့အခါတွေမှာ အဲဒီအမြင်တွေကို လစ်လျူရင်လည်း ရှုထားကြတယ်၊ မြို့ရင်လည်း ထားကြတယ်၊ ဒါမှမဟုတ်လည်း ဘာမှ မဆိုင်သလိုလို၊ အရေးပဲ မပါသလိုလိုရင်လည်း လုပ်ထားတတ်ကြပါတယ်။ သည် ဝိရောဓိအမြင်တွေ ခိုင်လုံခြေမြစ်နေမယ်ဆိုပါရင် အနောက်တိုင်း စာရေးဆရာများအနေနဲ့ သည်ဘာသာရပ်တွေနဲ့ပတ်သက်လို့ သူတို့ချည်း သိတယ်၊ တတ်တယ်၊ မြတ်တယ်ဆိုပြီး လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားလို့ မရဘူး ဆိုတဲ့အချက်ကို လက်ခံနိုင်လာကြပါလိမ့်မယ်။ ဒါ့အပြင် အနောက်တိုင်းသား မဟုတ်တဲ့ ပရိသတ်ကို သည်ဘာသာရပ်တွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ပြောကြဆိုကြ ရာမှာလည်း ဆရာကြီးလေသံတွေနဲ့ မဟုတ်တော့ဘဲ နှိမ့်နှိမ့်ချချ၊ ရိုရိုကျိုးကျိုး

ပိုရှိလာကြကောင်းရဲ့လို့ ကျွန်တော် မျှော်လင့်မိပါတယ်။

ဝိရောဓိအမြင် (၁) - အမေရိကန် စာနယ်ဇင်းဆရာများသည် “မိမိအပေါ် အခြားသူများက ပြုမှု ဆက်ဆံစေချင်သည့်နည်းအတိုင်း မိမိကလည်း အခြားသူများအပေါ်တွင် ပြုမှုဆက်ဆံပါ” ဟူသော ခရစ်ယာန် ဥပဒေသကို မယုံကြည်ကြပါ။

ဂယ်ရီ ဟာ့(ထ်)မှသည် ဘစ်(လ်) ကလင်တန်အထိပါပဲ။ နိုင်ငံရေးသမား တစ်ယောက်ရဲ့ အိမ်ထောင်ရေး ဖောက်ပြန်မှုဆိုတာ အများနဲ့ သက်ဆိုင်ပြီး အသေးစိတ် ဖော်ထုတ်သင့်တယ်ဆိုတဲ့ စာနယ်ဇင်းအစဉ်အလာတစ်ရပ်ဟာ ဂုဏ်သရေမြင့်မားစွာ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သည်အစဉ်အလာ မှာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသူများဟာ ‘အကုသိုလ်အမှု မပြုဖူးသူအား ပထမဆုံး ကျောက်တုံးကို ပစ်ပါစေ’ဆိုတဲ့ ယေရှုခရစ်ရဲ့ အဆုံးအမနဲ့ သူတို့နဲ့ လားလားမျှ မသက်ဆိုင်ဘူးလို့ ယူဆထားကြပါတယ်။

ဝါရှင်တန်ဒီစီမှာ ခဏတဖြုတ်ကလေးနေရသခိုက်ကာလကို အခြေခံပြီး ကျွန်တော် သိသလောက်ကလေးနဲ့ ပြောရမယ်ဆိုရင် အိမ်ထောင်ရေး ဖောက်ပြန်မှု နှုန်းထားဟာ အသိုင်းအဝိုင်းတိုင်းမှာ အတူတူလောက်ပါပဲ။ လွတ်တော်တွင်းမှာလည်း ထိုနည်းလည်းကောင်း၊ စာနယ်ဇင်းသမားတွေကြားမှာလည်း ထိုနည်းလည်းကောင်းပါပဲ။ အာဏာဆိုတာဟာ တကယ့်မဟာကာမအားတိုးဆေးကြီး တစ်ဖုံဖြစ်တာ သေချာပါတယ်။ ဘဝမှာ ကြိုဆုံရတဲ့ ဖျားယောင်းမှု အထွေထွေကို တောင့်ခံဖို့ဆိုတာ နိုင်ငံရေးသမားတွေအတွက်ရော၊ စာနယ်ဇင်းဆရာတွေအတွက်ပါ ခက်လှတာချည်းပါပဲ။ ဒါပေမယ့် အုပ်စုတစ်စုရဲ့ ပြုမှုဆောင်ရွက်ချက်တွေကိုကျတော့ စာရိတ္တပျက်ယွင်းတယ်၊ အများပြည်သူ သိသင့်သိထိုက်တယ်လို့ သတ်မှတ်ထားကြပြီး နောက်အုပ်စုတစ်စုက လူတွေ ဖောက်ပြန်နေတာကျတော့ ကိုယ်ရေး ကိုယ်တာလို့ သတ်မှတ်ထားကြတယ်။

ဝါရှင်တန်မှာ (လူမျိုးစုတွေလိုပဲ) တရားမဝင်သတ်မှတ်ထားတဲ့ ဝါစဉ်အရ ပြောရရင် အကြီးတန်း စာနယ်ဇင်းဆရာတွေဟာ အထက်လွတ်တော်

အမတ်ထက်တောင် ပိုပြီးသြဇာကြီးလှပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့အကြောင်း ကိုကျတော့ အဆင့်ဆင့် စိစစ်ပြီးတော့မှ ရေးသားဖော်ပြကြတယ်။

အဲသလို အဟပ်ကွာမှုဟာ အိမ်ထောင်ရေးဖောက်ပြန်မှုတင်မကဘူး။ ငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှုအပါအဝင် ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေတွေမှာလည်း အတူတူပါပဲ။ ရည်မှန်းချက် ကြီးမားလှတဲ့ နိုင်ငံရေးသမားတွေရော၊ နိုင်ငံကို အလုပ်အကျွေးပြုလိုစိတ်နဲ့ နိုင်ငံရေးလောကထဲ ခြေစုံပစ်ဝင်လာကြတဲ့ ကံဆိုးသူ နိုင်ငံရေးသမားများပါမကျန် အားလုံးသော နိုင်ငံရေးသမားများအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ ပုဂ္ဂလိက ပိုင်ဆိုင်မှုမှန်သမျှကို တစ်ပြားတစ်ချပ်မကျန် မြွက်ဟာ ကြေညာကြရပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း ဝါရှင်တန်က ဘယ်စာနယ်ဇင်း ဆရာကမှ သူတို့ရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းဖို့အတွက် သူတို့ပိုင်ဆိုင်တဲ့ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေကို ကြေညာစရာ လိုတယ်လို့ မယူဆကြပါဘူး။ အဲဒီ စာနယ်ဇင်းဆရာ အများစုရဲ့ ဝင်ငွေက နိုင်ငံရေးသမားတွေထက် အပုံကြီးတောင် သာနေပါသေးတယ်။ ဒါမှမဟုတ်လည်း နိုင်ငံရေးသမား တစ်ယောက်ရဲ့ဘဏ္ဍာရေးအနေအထားကို ဖော်ချဖွင့်ထုတ်လိုက်နိုင်တဲ့အတွက် သူတို့ရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေတွေ ဘယ်လောက်အထိ တိုးပွားလာတယ် ဆိုတာကို ကြေညာဖို့လိုတယ်လို့လည်း မထင်ကြဘူး။

အများပြည်သူဆိုင်ရာ မူဝါဒ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို ချမှတ်နေသူများရော၊ အဲဒီမူဝါဒတွေအပေါ် တစ်နည်းတစ်ဖုံ သြဇာရှိနေသူများ (ဆွယ်တရား ဟောသူများနဲ့ စာနယ်ဇင်းဆရာများ) အနေနဲ့ပါ သူတို့ရဲ့ဝင်ငွေနဲ့ကြွယ်ဝမှုကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ တိတိလင်းလင်း ဖော်ထုတ်နိုင်မယ်ဆိုရင် တကယ်မူဝါဒချမှတ် နေသူများနဲ့ အဲဒီမူဝါဒချမှတ်သူများအပေါ် သြဇာညောင်းသူများအကြား မှာ ဘဏ္ဍာရေးအနေအထားချင်း မနှိုင်းသာအောင် ကွာဟနေတာကို ဖော် ကျူးနိုင်မယ့် အလားအလာရှိပါတယ်။ ဒါတင်မကသေးပါဘူး၊ ကြောင်းကျိုး ဆီလျော်တဲ့ ဆွေးနွေးချက်တွေကြားထဲကပဲ အများပြည်သူနဲ့ ပတ်သက် လာရင် ဘယ်လိုမှ သဘာဝမကျတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေချည်း ဘာကြောင့် လှိမ့်ထွက်လာရသလဲဆိုတာကိုလည်း ပေါ်လွင်လာစေနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

[သည်နေရာမှာ အမေရိကန် စာနယ်ဇင်းနဲ့ မရင်းနှီးလှသူများအတွက် ဘာသာပြန်သူက ဖြည့်စွက်ပေးပါရစေ။ အမေရိကန်စာနယ်ဇင်းတွေဟာ လူထု အပေါ်မှာရော၊ အစိုးရအပေါ်မှာပါ အတော်ကြီး ဩဇာညောင်းပါတယ်။ ဒါကို သိတဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်တွေက သူတို့လိုချင်တဲ့၊ သူတို့အတွက် အမြတ်အစွန်း ထွက်မယ့် ဆုံးဖြတ်ချက်တွေ ပေါ်ပေါက်လာအောင် နိုင်ငံရေးသမားတွေကို လာဘ်ထိုးသလို စာနယ်ဇင်းဆရာတွေကိုလည်း လာဘ်ထိုးပါတယ်။ ခက်တာက နိုင်ငံရေးသမားတွေ လာဘ်စားရင် စာနယ်ဇင်းတွေက ဖော်ချဖွင့်ထုတ်တတ်ကြ ပေမယ့် စာနယ်ဇင်းသမားတွေ လာဘ်စားတဲ့အခါကျတော့ ဘယ်သူကမှ မဖော်ဘဲ ရေငုံနေကြပါတယ်။ သည်အခါ နိုင်ငံရေးသမားတွေမှတော့ မလှုပ်သာ မလွန်သာ၊ စာနယ်ဇင်းဆရာတွေတော့ ချမ်းသာပြီးရင်း ချမ်းသာနေတာကို မစွတာ မာဘူဘာနီက ထောက်ပြလိုက်တာပါပဲ။ ဒါ ဘာသာပြန်သူ စကား ချပ်ပါ။]

ဝိရောဓိအမြင် (၂) - အာဏာဟာ အကျင့်စာရိတ္တကို ပျက်စီးစေတယ်။ တတိယကမ္ဘာက အနောက်တိုင်းစာနယ်ဇင်းသမားတွေရဲ့ အကြွင်းမဲ့ အာဏာဟာ သူတို့ရဲ့ အကျင့်စာရိတ္တကို အကြွင်းမဲ့ ပျက်စီးစေပါတယ်။

စာနယ်ဇင်းသမားတစ်ယောက် ရင်ဝယ်ပိုက်ထားတဲ့ မဟာမဟာ ယုံတမ်း စကားဒဏ္ဍာရီက သည်လိုရှိတယ်။ စာနယ်ဇင်းသမားဆိုတာဟာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် အန္တရာယ်အဖြစ်ခံ စွန့်စားပြီးတော့မှ တကယ့်အမှန်တရားကို ဖော်ထုတ်နိုင်ဖို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်လိလိ ဗျူရိုကရေစီများကို တစ်ကိုယ်တော် ဆန့်ကျင်လှုပ်ရှားနေရသူ အဖိနှိပ်ခံလူတန်းစားပဲလို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်ယုံမှားတဲ့ ဒဏ္ဍာရီပါပဲ။ ဝါရှင်တန်ဒီစီမှာ ရှိနေတုန်းက သည်ဒဏ္ဍာရီကို ကျွန်တော် ဘယ်လိုမှ သဘောမပေါက်တတ်နိုင်ခဲ့ဘူး။ ဝန်ကြီးတွေ၊ အထက်လွှတ်တော် အမတ်တွေ၊ အောက်လွှတ်တော်အမတ်တွေ၊ သံအမတ်ကြီးတွေ၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတွေဟာဆိုရင် ဝါရှင်တန်က ဝါရင့် စာနယ်ဇင်းဆရာတွေက ဖုန်းဆက်လိုက်တယ်ဆိုရင်ပဲ ချက်ချင်းကို အကြောင်းပြန်တတ်ကြတယ်။ အဲဒီ ရာထူး

ရှင်ကြီးများအားလုံးဟာ ကစ်ဆင်ဂျာလို၊ ဂျင်(မ်) ဘေခါလို အမေရိကန် စာနယ်ဇင်းသမားတွေကို ဖျားယောင်းတဲ့နေရာမှာ တစ်ဖက်ကမ်းခတ်သူများ မဟုတ်ရှာကြပါဘူး။ သို့တိုင်အောင် အထင်ကရ သတင်းစာကြီး တစ်စောင် စောင်က အမေရိကန် စာနယ်ဇင်းသမားတစ်ယောက်ကို ဇယား လာမရှုပ် စမ်းနဲ့၊ သေလိုက်ပါလားလို့ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကမှ မပြောရဲကြပါဘူး။ သည်ကြား ထဲကပဲ၊ စာနယ်ဇင်းသမားဆိုတာ အောက်စည်းက အားနည်းသူမောင်ရှင်များ ပါ ဆိုတဲ့ ဒဏ္ဍာရီက တည်တံ့နေပါတယ်။

အဲဒီဒဏ္ဍာရီရဲ့ အရက်စက်အကြမ်းကြုတ်ဆုံး ရလဒ်တွေကိုတော့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာမှာ တွေ့ကြုံရပါတယ်။ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကို ရောက် လာတဲ့ အမေရိကန်စာနယ်ဇင်းသမားတစ်ယောက်ဟာ အရိုးစွဲနေတဲ့ တင်ကူး မှန်းဆချက်ကြီးကိုပါ မသိစိတ်နဲ့ တစ်ပါတည်းသယ်လာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ တင်ကူးမှန်းဆချက်ကတော့ သူဟာဖြင့်ရင် ဆိုးရွားပြီး အကျင့်ပျက် ခြစားနေ တဲ့ တတိယကမ္ဘာအစိုးရတွေကို တစ်ကိုယ်တော် တိုက်ပွဲဝင်ရတော့မယ့် ပဉ္စမံတပ်သားပေပဲဆိုတဲ့ ယုံကြည်ချက်ပါ။ တကယ်တော့ သူဟာ တတိယ ကမ္ဘာ မြို့တော်ကြီးတစ်ခုကို တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုနှစ်များဆီက ကိုလိုနီ နယ်ချဲ့ တို့ရဲ့ ရှေ့ပြေးကောင်စစ်ဝန်တစ်ယောက်လို သြဇာအာဏာအပြည့်နဲ့ ရောက် လာခဲ့တာပဲဆိုတဲ့ အချက်ကို အဘယ်အမေရိကန်စာနယ်ဇင်းသမား သူကောင့် သားကမှ ဝန်ခံလေမှာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။

အိမ်ရှင်အစိုးရကတော့ သည်လို တမန်တွေရောက်လာတဲ့အခါ လစ်လျူ ရှုထားဖြစ်တတ်ကြပါတယ်။ သည်မှာတင် ကပ်သင့်တော့တာပဲ။ သြဇာ တိက္ကိမကြီးမားလှတဲ့ အနောက်တိုင်းသတင်းစာတစ်စောင်ရဲ့ အလယ်အလတ် အဆင့်လောက်သာရှိသူ စာနယ်ဇင်းသမားတစ်ယောက်ဟာ တတိယကမ္ဘာ မြို့တော် တစ်ခုကို ရောက်လာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် အဲဒီနိုင်ငံရဲ့ သမ္မတ၊ ဝန်ကြီးချုပ်နဲ့ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးတို့ကို တွေ့ခွင့်တောင်းပါတော့တယ်။ တကယ်လို့သာ သူတွေ့ခွင့်တောင်းတဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေထဲက တစ်ယောက် ယောက်ကများ ငြင်းဆန်လိုက်ပြီဆိုရင် တုံ့ပြန်ကြတတ်မြဲ အမူအကျင့်

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တစ်ရပ်ကတော့ သည်လိုပါ။ ‘ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ ဘုရင်ကြီးများနှင့် သမ္မတကြီးများက ဂါးဒီးယန်း သတင်းစာအား တွေ့ဆုံ မေးမြန်းခွင့်များ မှန်မှန်ကြီးပေးခဲ့ကြကာ (ဂျော်ဒန်ဘုရင်နှင့် မကြာသေးခင်က ပြုလုပ်ခဲ့သော တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်းအကျယ်ကို ကျေးဇူးပြု၍ သတိထားပေးစေလိုပါသည်။) တစ်ခါတရံများ၌ (သမ္မတဟောင်း ဂေါ်ဘာချော့ကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကပင်) ဂါးဒီးယန်း သတင်းစာတွင် ဝင်ရောက်ရေးသား နေပါလျက် ဂါးဒီးယန်း သတင်းစာ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခွင့် တောင်းခံချက်အား တန်ဖိုးထား စဉ်းစားခြင်းမပြုသည်မှာ အဘယ်အကြောင်းရင်းကြောင့်ဖြစ်သည်ကို တွေးမရအောင် ဖြစ်ရပါသည်။ အမှန်စင်စစ် ကျွန်ုပ်တို့၏သတင်းစာသည် ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် ဒုတိယ အရောင်းရဆုံးလည်းဖြစ်ကာ အရည်အသွေးလည်း ပြည့်မီသော အမျိုးသား နေ့စဉ်တစ်စောင်ဖြစ်ပါသည်’ တဲ့။ (ဒါ တကယ့် ပေးစာထဲက ကောက်နုတ်တင်ပြထားတာပါ။)

ဝါရှင်တန်ဒီစီမှာ အိန္ဒိယ တိုင်း(မ်)(စ်) သတင်းစာရဲ့ သတင်းစာဆရာတစ်ယောက်က ခေါင်းဆောင်ပိုင်းကို အလားတူ တွေ့ခွင့်တောင်းပြီဆိုတဲ့ အခါကျရင်တော့ အနောက်တိုင်း စာနယ်ဇင်းသမားတွေအတွက် သို့လော သို့လော ဖြစ်ကုန်တော့မှာပါ။ ဘယ်နှယ့် ရာရာစစ... သည်လို ပမ္ဘား သတင်းစာက စာနယ်ဇင်းသမားလေးကများ အမေရိကန်ခေါင်းဆောင်တွေကို တွေ့ခွင့်တောင်းရတယ်လို့၊ ဘာလို့၊ ညာလို့လို့ တွေးကြမှာလည်း အသေအချာပဲ။ အဲသလို မမျှတမှုကို ထောက်ပြမယ်ဆိုရင်လည်း နယူးယောက်တိုင်း(မ်)(စ်) သတင်းစာနဲ့ အိန္ဒိယတိုင်း(မ်)(စ်) သတင်းစာဆိုတာ ဘယ်လိုမှ မယှဉ်သာအောင် ကွာခြားလွန်းတာမို့လို့ပဲလို့ အလွယ်တကူ ပြန်ဖြေရှင်းကြဖို့လည်း မလွဲပါဘူး။

ဒါပေမယ့်လည်း နယူးယောက်တိုင်း(မ်)(စ်)သတင်းစာဟာ ဝါရှင်တန် ဒီစီက အဓိက ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ စိတ်နှလုံးကို ထိန်းချုပ်နေတာမို့လို့ အဲဒီသတင်းစာက တွေ့ဆုံမေးမြန်းခွင့်တောင်းလာတာကို အိန္ဒိယ ဝန်ကြီးချုပ်အနေနဲ့လည်း ငြင်းချင်တဲ့စိတ် ပေါက်ချင်ပေါက်နိုင်တာကိုကျတော့

အမေရိကန် စာနယ်ဇင်းသမားတွေက ဘယ်တော့မှ ဝန်ခံကြမှာ မဟုတ်ပါဘူး။

သည်နေရာမှာ အနောက်တိုင်းနဲ့ အမေရိကန် စာနယ်ဇင်းဆရာတွေ အတွက် အကွက်ပိုင်လိုက်ပုံကတော့ သူတို့တွေ တတိယကမ္ဘာကို ရောက်လာတဲ့အခါမှာ သာမန်စာနယ်ဇင်းသမားလေးလိုလို၊ ဘာလိုလိုနဲ့ ဘာအဆောင်အယောင်မှ မပါခဲ့တာမို့ သူတို့ဟာဖြင့် သြဇာအာဏာရဲ့ အရသာကို မြိန်မြိန်ကြီး ခူးဆွတ်ခံစားနေကြပါတယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို ဝန်ခံစရာ လုံးလုံး မလိုတာပါပဲ။

ဝိရောဓိအမြင် (၃) - သတင်းစာလွတ်လပ်ခွင့်သည် လူ့ဘောင်အတွက် ဘိန်းပင် ဖြစ်သည်။

သည်အဆိုဟာ ဘာသာရေးဟာ လူထုအတွက် ဘိန်းပဲလို့ ဆိုခဲ့တဲ့ မာ့(ခ်)(စ်)ရဲ့ အဆိုအမိန့်လောက်တော့လည်း မပက်စက်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့်လည်း မာ့(ခ်)(စ်)က သူ့အဆိုကို နှုတ်က ပထမဆုံး မြွက်ဟလိုက်ချိန်တုန်းကလိုပဲ ကျွန်တော့်အဆိုကို ကြားကြားချင်းမှာလည်း လူတိုင်းက လက်ခံဖို့ ခဲယဉ်းနေပါလိမ့်မယ်။

အစိုးရတွေ၊ လုပ်ငန်းကြီးတွေနဲ့ တခြားအဓိကရအဖွဲ့အစည်းတွေ လျှို့ဝှားကြတဲ့ ဇာတ်လမ်းများရဲ့ နောက်ကွယ်က တကယ့်အမှန်တရားများကို ဖော်ထုတ်နိုင်တဲ့ သူတို့ရဲ့ စုံစမ်းထောက်လမ်းရေး စာနယ်ဇင်းအတတ်ပညာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အမေရိကန် မီဒီယာဟာ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဂုဏ်တယူယူနဲ့ ဝင့်ကြွားနေကြပါတယ်။ သည်အခါမှာ သူတို့ဟာဖြင့်ရင် အမေရိကန် လူ့ဘောင်ကို ဘိန်းမိုင်းတိုက်နေပါတယ်ဆိုတဲ့ အဆိုကို ဘယ်လိုမှ ဝါးနိုင်မျှနိုင်ကြမှာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် အဲဒါ အမှန်ပါ။

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်အတွင်းမှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှစ်ခုက အပြိုင် ဖြစ်ထွန်းခဲ့ပါတယ်။ ပထမတစ်ခုက အမေရိကန် စာနယ်ဇင်းတွေဟာ အရင်က ထက်ပိုပြီး မာန်ပါလာကြ၊ စွာလောင်လာကြတာပါပဲ။ သမ္မတ

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ကနေဒါဟာဆိုရင်ဖြင့် အမေရိကန်သမ္မတတွေထဲမှာ စာနယ်ဇင်းဆရာတို့ရဲ့ ထိုးနှက်မှုကို ညင်ညင်သာသာလေးပဲ ခံခဲ့ရတဲ့ နောက်ဆုံးသမ္မတလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ လိင်မှုကိစ္စ လွန်ကျူးမှုများကို လူတကာ သိပေမယ့်လည်း စာနယ်ဇင်းတွေထဲမှာ လူသိရှင်ကြား ဖော်ချဖွင့်ထုတ်တာမျိုး မလုပ်ခဲ့ကြပါဘူး။

သူ့နောက်မှာတော့ ဘယ် အမေရိကန် သမ္မတကိုမှ ချမ်းသာမပေးတော့ဘူး။ သမ္မတများရဲ့ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စပင်ဖြစ်လင့်ကစား အပြည့်အဝ ဖော်ချဖွင့်ထုတ်ရမယ်၊ အမေရိကန်အစိုးရကိုဖြင့် အနီးကပ် စောင့်ကြည့်ရမယ်ဆိုတဲ့ စာနယ်ဇင်းမူတစ်ခု ပေါ်လာပါတယ်။

သူနဲ့ အပြိုင်ဖြစ်လာတဲ့ လမ်းကြောင်းကတော့ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်အတွင်းမှာ အမေရိကန်အစိုးရရဲ့ အနေအထားကလည်း ပိုပို ဆိုးလာပါတယ်။ သမ္မတ လင်ဒ်ဒန် ဂျွန်ဆင်က စစ်ပွဲကို တိုက်နိုင်တယ်၊ အခွန်အတုပ်တွေ မတိုးမြှင့်ဘဲနဲ့ နိုင်ငံကို တိုးတက်အောင် လုပ်နိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်ခဲ့တယ်။ သည်မှာတင် ဘဏ္ဍာရေးမှာ စည်းမရှိ ကမ်းမရှိတွေ ဖြစ်ကုန်ပါရောလား။ ရစ်ချတ် နစ်ဆင်ရဲ့ အပြစ်အနာအဆာတွေကတော့ ဂျင်မီ ကာတာ့ အပြစ်အနာအဆာတွေလိုပဲ၊ ရပ်သီ၊ ရွာသီ၊ ကမ္ဘာသီ။ လွန်ခဲ့တဲ့ တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်အတွင်းမှာတော့ ရပတ်ဘလစ်ခယ်(န်)အစိုးရနှစ်ဆက်ရဲ့လက်အောက်မှာ အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး မြီရှင်နိုင်ငံအဖြစ်ကနေ ကမ္ဘာ့ကြွေးအထူဆုံးနိုင်ငံအဖြစ်ကို ကျဆင်းသွားခဲ့ပါတယ်။ ဆွစ်(စ်)လူမျိုး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အတိုင်ပင်ခံ ‘ယော(န်) ဩဝါန်တွားန် ခရားမဲ’က ဆိုရင် မကြာသေးခင်က အခုလို မှတ်ချက်ပေးခဲ့ပါတယ်။

‘အမေရိကန်အစိုးရအတွက် ကြွေးမြီ ဘီလီယံဒေါ်လာပေါင်း ၁၀၀၀ (= ၁,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀ = ကုဋေပေါင်း တစ်သိန်း) တင်ဖို့ နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ လောက်ကြာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီကြွေးရဲ့ လေးဆ တက်ဖို့ကျတော့ ဆယ်နှစ်ပဲ ကြာခဲ့တယ်။ တစ်မျိုးသားလုံးအသားတင်ထုတ်လုပ်မှု ပမာဏက တစ်နှစ်မှာ ဘီလီယံဒေါ်လာပေါင်း ၅၆၀၀ (= ၅,၆၀၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀

= ကုဋေပေါင်း ငါးသိန်းခြောက်သောင်း)သာ ရှိနေတဲ့အနေအထားမှာ အမေရိကန်အစိုးရရဲ့ ကြွေးမြီအနေအထားဟာ ဘယ်လိုမှ အဖတ်ဆယ်လို့ မရနိုင်တော့ပါဘူး။ အမေရိကန် စားသုံးသူများအနေနဲ့က ဒေါ်လာကုဋေ ပေါင်း ခုနစ်သိန်း၊ စီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်းတွေက ကုဋေပေါင်း ငါးသိန်းနဲ့ အစိုးရက ကုဋေပေါင်း ငါးသိန်းပေးစရာ ကြွေးတင်နေတယ်' တဲ့။

စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့် ရှိလှတဲ့ သူတို့ မြေပေါ်မှာ ဘယ်အမေရိကန် နိုင်ငံရေးသမားကမှ သည်တရိရိနဲ့ ပျက်စီးနေတာကြီး ရပ်ဆိုင်းသွားအောင် အနာခံလုပ်ဆောင်နိုင်တဲ့နည်းလမ်းတွေကို ဖော်ဆောင်ပေးလေမယ့် အမှန်တွေ ကို လေသံတောင် မသလပ်ရဲရှာဘူး။ အကျိုးဆက်ကတော့ ရင်သပ် ရှုမော အံ့ဩဖို့ကောင်းရုံသာမက သမိုင်းမှာ မကြုံစဖူး ထူးကဲအောင်ကို တာဝန်မဲ့လှ တဲ့ အစိုးရတစ်ရပ် ဖြစ်လာတော့တာပါပဲ။ အဲဒီအစိုးရနဲ့ ထပ်တူ အံ့ဩ စရာ ကောင်းနေပြန်တာက 'ဆစ်တီးခေါ' တို့၊ ဂျီအမ်တို့၊ အိုင်ဘီအမ်တို့လို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ အကြီးဆုံးစီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းတွေကလည်း ဒုက္ခပေးနေတာပါပဲ။ အဲဒီ စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းတွေကိုရော၊ အစိုးရ ကိုပါ စာနယ်ဇင်းတွေက အနီးကပ် စောင့်ကြည့်နေကြတယ်။

ကျွန်တော့်အတွက် တစ်နေကုန် အချိန်ရမယ်ဆိုဦးတောင်မှ မာန်တက် စွာလောင်နေတဲ့ စာနယ်ဇင်းနဲ့ တစ်စထက်တစ်စ ညံ့ဖျင်းလာတဲ့အစိုးရတို့ဟာ ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်နေပါကြောင်း သက်သေထူဖို့ သိပ်မလွယ်လှပါဘူး။ တိုက်ဆိုင်မှုတစ်ခုလို့သာ ယူသော် ရနိုင်တဲ့ အနေအထားမှာ ရှိပါတယ်။ တကယ်တော့လည်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ စာနယ်ဇင်းတွေဟာ အမေ ရိကန်အစိုးရရဲ့ မဆင်မခြင် မိုက်မဲမှုတွေကို ထုတ်ဖော်တဲ့နေရာမှာ ထိပ်ဆုံးက ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် အဲသလို ဖော်ထုတ်ခြင်းများဟာ ဘိန်းမိုင်းတိုက်တာနဲ့ အတူတူဖြစ်နေပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အစိုးရ အဟုတ်မဟုတ်တာ ကို ဖော်ချဖွင့်ထုတ်လိုက်တာနဲ့ပဲ နိုင်ငံအတွက် လိုအပ်တာကို ဆောင်ရွက် လိုက်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အာရုံလွဲမှားမှုကို ပေါ်ပေါက်စေတာကိုး။ အဲလို ဖော်ချ ဖွင့်ထုတ်တာကလွဲလို့ တိုင်းပြည်အတွက် ကောင်းရာကောင်းကြောင်း၊ အကျိုး

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ရှိရာ ရှိကြောင်းကို ဘာဆို ဘာတစ်ခုမှ မလုပ်ဖြစ်ကြတော့တာကလား။

စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်က ဘိန်းပါပဲဆိုတာကိုဖော်ပြရာမှာ သည့်ထက် ပိုပြီး ပက်စက်တဲ့ ဥပမာတစ်ခု ရှိပါသေးတယ်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးဆုံးသွား တဲ့နောက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအနေနဲ့ အလွန်အင်မတန် ဂုဏ်ယူ မော် ကြွားနေဖြစ်စေတာက အာဖရိကတိုက်သား အမေရိကန်များ (လူမည်းများ)ရဲ့ နိုင်ငံရေး လွတ်မြောက်မှုပါပဲ။ သည်ကိစ္စမှာလည်း စာနယ်ဇင်းက အဓိက အခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေသည့် မေးစရာရှိလာပြန်တာက သည်လို သိသာထင်ရှားလှတဲ့ နိုင်ငံရေး လွတ်လပ်ခွင့်များ ရရှိလာခြင်းကို သတင်းစာတွေထဲမှာ အကျယ်တဝင့် ရေးသား ဖော်ပြလိုက်ရုံမျှနဲ့ အာဖရိက တိုက်သား အမေရိကန်လူမည်းများရဲ့ တကယ့်အခြေခံကျလှတဲ့ ပြဿနာတွေ ပြေလည်သွားဖို့ ဘယ်လိုနည်းနဲ့များ အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေသလဲလို့ပါ။ စာနယ်ဇင်းတွေက ဖော်ပေးလိုက်တဲ့ သရုပ်အရတော့ အာဖရိကသား အမေ ရိကန်လူမည်းတွေဟာ တန်းတူညီမျှမှုကို ခံစားနေကြရပါပြီ၊ သူတို့ကို ဆီးတားထားတဲ့ တံခါးတွေလည်း ပွင့်ကုန်ပြီ၊ သူတို့အနေနဲ့ အဲဒီ ပွင့် သွားတဲ့ တံခါးတွေအတိုင်း ဆက်လျှောက်သွားရုံပဲ လိုတော့တယ်လို့ပါပဲ။

(လူမည်းတို့ရဲ့) မြို့ပြအခွင့်အရေး ချိတက်ပွဲတွေ ဆင်နွှဲခဲ့ပြီးတဲ့နောက် နှစ်ပေါင်း သုံးဆယ်အကြာမှာ ပျမ်းမျှ အာဖရိကသား အမေရိကန် လူမည်း မိသားစု တစ်စုကိုသာ တစ်ယောက်ယောက်က ‘လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း သုံးဆယ်ကနဲ့ စာရင် ခင်ဗျားတို့ ဘဝတွေ တိုးတက်ကောင်းစားလာခဲ့ပြီလား’ လို့ မေးမယ်ဆိုရင် ‘ဟုတ်ကဲ့’ လို့ ဖြေမယ့်သူက ဘယ်လောက်များများရှိပြီး ‘ဟင့်အင်း’ လို့ ဖြေမယ့် လူက ဘယ်လောက်တောင် ရှိနေပါလိမ့်မလဲ။ ‘ရော့ဒနီ ခင်း(ဂ်)’ အဖြစ်အပျက် နောက်မှာ ရုန်းရင်းဆန်ခတ်မှုတွေ အကြီး အကျယ်ဖြစ်ခဲ့ရခြင်းက ဘာကို ဖော်ပြနေတာပါလဲ။ အာဖရိကသား အမေရိ ကန် လူမည်းများရဲ့ ပြဿနာကို နှစ်ပေါင်း သုံးဆယ်ကျော် ဆွေးနွေးလာခဲ့ ကြတာဟာ တကယ်တော့ လုပ်စရာရှိတာကို မလုပ်ဘဲ လေပဲ ပစ်နေကြတာ မဟုတ်ဘူးလား။ ဆွေးနွေးနေပါတယ်ဆိုတာကြီးနဲ့ ဘာဆိုဘာမှ အကြောင်း

မထူးတဲ့ အနေအထားတစ်ရပ်ကို တစ်ခုခု လုပ်နေပါတယ်ဆိုတဲ့ ထင်ယောင် မှားမှုတွေ ပေါ်လာအောင် ဖန်တီးထားတာပါပဲ။ အမေရိကန် မီဒီယာတွေ အနေနဲ့ ‘ကျုပ်တို့လည်း တတ်နိုင်သမျှတော့ အကောင်းဆုံး လုပ်ခဲ့တာပဲ’ လို့ ပြောလိုက်ရုံနဲ့ လုံလောက်သွားမှာတဲ့လား။ ဒါမှမဟုတ် ‘သည်ကျဆုံးမှု အတွက် ကျုပ်တို့မှာလည်း တစ်နည်းနည်း တာဝန်ရှိတယ်’ လို့ မတွေးကြ တော့ဘူးလား။

ကမ္ဘာပေါ်မှာ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်အရှိဆုံးပါဆိုတဲ့ စိတ်နှလုံးတွေ ဟာ အဲသလို မေးခွန်းမျိုးတွေကို ဖော်ထုတ်နိုင်ပါသလား။

ဝိရောဓိအမြင်(၄)-စည်းကမ်းနည်းလမ်းကျနတဲ့ လူ့ဘောင်တစ်ရပ်ဆီကို ဦးဆောင်သွားရေးအတွက် စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ကချည်း ဆောင်ရွက် ပေးနိုင်တာ မဟုတ်ပါ။

အနောက်တိုင်းရဲ့ အဓိကယူဆချက်ကတော့ ကောင်းမွန်တဲ့ လူ့ဘောင် တစ် ရပ်မှာ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့် ရှိမှဖြစ်မယ်။ ဒါမှလည်း အာဏာအလွဲသုံး စားမှုတွေကို မျက်စိဒေါက်ထောက်ကြည့်နိုင်မယ်။ ညံ့ဖျင်းတဲ့ အစိုးရတွေကို လည်း သတင်းအချက်အလက် လွတ်လပ်ခွင့်နဲ့ စောင့်ကြည့်ကြပ်မတ်နိုင်မယ်။ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်မရှိတာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် အလွဲသုံးစားမှုတွေနဲ့ ညံ့ဖျင်း တဲ့ အစိုးရတွေကို ပိုမို အရေးသာလာစေနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆပါပဲ။

သည်အဆိုတွေဟာ ကောင်းကောင်းကြီး မှန်ကောင်း မှန်နိုင်ပါတယ်။ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ဟာ အစိုးရကောင်းတစ်ရပ်ပေါ်ထွန်းလာရေးအတွက် ကြီးစွာသော အထောက်အပံ့ဆိုတာလည်း မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒါရဲ့ ပြောင်းပြန် ဖြစ်သွားနိုင်တာလည်း အမှန်ပါပဲ။ စာနယ်ဇင်း လွတ်လပ်ခွင့်ဟာ ညံ့ဖျင်းဆိုးရွားလှတဲ့ အစိုးရတစ်ရပ် ပေါ်ထွန်းလာရေးအတွက်လည်း ကြီးစွာ သော အထောက်အပံ့ ဖြစ်နေနိုင်ပြန်တယ်။

အရှေ့တောင်အာရှမှာတော့ ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ အင်မတန် ကံမကောင်း အကြောင်းမလှတဲ့ ဥပမာတစ်ရပ် ထင်ထင်ရှားရှားကြီး ရှိခဲ့ပါတယ်။ အရှေ့

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တောင်အာရှမှာ စာနယ်ဇင်း လွတ်လပ်ခွင့်အရှိဆုံးနဲ့ အဲဒီလွတ်လပ်ခွင့်ကို အကြာဆုံးရရှိထားတဲ့ နိုင်ငံဆိုလို့ (မားကို့စ်ရဲ့ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလမှတစ်ပါး အခြားအချိန်များမှာ လွတ်လပ်ခွင့်အပြည့်ရခဲ့တဲ့) ဖိလစ်ပိုင် တစ်နိုင်ငံတည်း သာ ရှိပါတယ်။ သို့ပေမယ့်လည်း အဲဒီ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံသည်ပင်လျှင် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနဲ့ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို အရယူဖို့ အခက်ခဲဆုံး ဖြစ်နေလေတဲ့ တစ်ခုတည်းသော အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ဖြစ်လို့နေပါတယ်။ ဒါကိုကြည့်ရင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ဟာ လိုအပ်ချက်တစ်ခုမဟုတ်သလို လုံလည်း မလုံလောက်လှပေဘူးလို့ ဆိုရတော့မှာပါ။

ဘာဆေးသောက်မှ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ တိုးတက်ပြီး ကြွယ်ဝချမ်းသာလာမယ်ဆိုတာကို ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ပေးနိုင်ရေးအတွက် အိန္ဒိယနဲ့ တရုတ်ပြည်တို့ဟာ အကြီးဆုံး ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်ခန်းကြီးများ ဖြစ်ပါတယ်။ သည်နှစ်နိုင်ငံဟာ ကမ္ဘာ့လူဦးရေရဲ့ ငါးပုံနှစ်ပုံကို လွှမ်းခြုံထားတယ်။ ကမ္ဘာမြေပေါ်က လူငါးယောက်မှာ နှစ်ယောက်နှုန်းဟာ တရုတ်၊ ဒါမှမဟုတ်ရင် အိန္ဒိယ နှယ်ဖွားပဲ။ အဲဒီနှစ်နိုင်ငံရဲ့ နိုင်ငံရေးလမ်းမကြီးတွေကတော့ တခြားစီပါ။ အနောက်ကမ္ဘာကတော့ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ကို ရွှေသဘောတော်ကျပါတယ်။ တရုတ်ပြည်မှာကျတော့ စာနယ်ဇင်း လွတ်လပ်ခွင့် မရှိတဲ့အတွက် မျက်မှောင်ကုပ်ကြပါတယ်။ သည်ကြားထဲကပဲ သည်နှစ်နိုင်ငံမှာ ဘယ်သင်းက စီးပွားရေးအရ ပိုပြီး မြန်မြန်ဆန်ဆန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေတာကို လက်တွေ့ မြင်နေကြရပါသလဲ။ ဘယ်သင်းက ပိုပြီး မြန်မြန်ဆန်ဆန် ခေတ်မီသွားတော့မှာလဲ။

မကြာသေးခင်က အယူဒွယမှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ အဖြစ်အပျက်က ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှာ ရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေအားလုံးအတွက် အင်မတန် အရေးကြီးတဲ့ ရှုထောင့်သစ်တစ်ခုကို ပေးအပ်လာခဲ့ပါတယ်။ အိန္ဒိယမီဒီယာက အဲဒီမြို့က ဗလီကို ဝိုင်းဖျက်ဆီးကြတဲ့ ရုပ်ရှင်၊ ဗီဒီယိုသတင်းဓာတ်ပုံများကို မထုတ်လွှင့်ဖို့ ကန့်သတ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါမှလည်း စိတ်လိုက်မာန်ပါနဲ့ တုန့်ပြန်ကြမှာကို ကာကွယ်နိုင်မှာမို့ပါ။ ဒါပေမယ့် (ဂြိုဟ်တုစလောင်း၊ တိတ်ခွေများနဲ့

ထုတ်လွှင့်တဲ့) နိုင်ငံခြားသတင်းဌာနများကတစ်ဆင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံက အိမ်တွေမှာ သည်အဖြစ်အပျက်ကို မျက်ဝါးထင်ထင်မြင်လိုက်ကြရပါတယ်။ နိုင်ငံခြား သတင်းဌာနတွေအတွက်ကတော့ လူမှုရေးအရပဲဖြစ်ဖြစ်၊ နိုင်ငံရေးအရပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ကျင့်ဝတ်အရပဲဖြစ်ဖြစ် ဒါမျိုးတွေကို မလွှင့်ဘဲ ထိန်းထားသင့်တယ်လို့ တစ်စက်ကလေးမှ နားလည်မပေးနိုင်ပါဘူး။ အဲဒီသတင်း ဗီဒီယိုတွေကို ပျော်ပျော်ကြီးထုတ်လွှင့်လိုက်ကြတဲ့သူများအဖို့ကတော့ အဲသလို ထုတ်လွှင့်လိုက်ခြင်းရဲ့ အကျိုးဆက်တွေကို ကိုယ်တိုင်ခံစားရစရာ ဘာအကြောင်းမှ မရှိဘူး။ သူတို့တွေဟာ အမေရိကန်နိုင်ငံအတ္တလန်တာမှာဖြစ်ဖြစ်၊ ဂျော်ဂျီယာမှာဖြစ်ဖြစ်၊ ဟောင်ကောင်မှာဖြစ်ဖြစ် သူတို့အိမ်ထဲတင်သူတို့ ဇိမ်နဲ့ထိုင်ငြိမ် နေနိုင်ကြချိန်မှာ သူတို့ရဲ့ ရုပ်သံထုတ်လွှင့်မှုများကြောင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ တော့ ရုန်းရင်းဆန်ခတ်မှုတွေ၊ အကြမ်းဖက်မှုတွေ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဖြစ်ချင်လည်း ဖြစ်လေ၊ ဖြစ်သမျှနဲ့ သူတို့နဲ့က အဝေးကြီး၊ အနေသာကြီးပဲ မဟုတ်လား။

စိတ်မကောင်းစရာ ကောင်းလှတာက သည်မီဒီယာဆရာကြီးတွေအနေနဲ့ နည်းနည်းလေး ထိန်းလိုက်ချုပ်လိုက်ရုံနဲ့ တခြားသူများရဲ့ အသက်ကို ကယ်နိုင်ပါလားဆိုတာကို တစ်ချက်ကလေးသော်မျှ စဉ်းစားပေးဖော်မရကြတာပါပဲ။ သူတို့ရဲ့ အသက်အိုးအိမ်၊ စည်းစိမ်မဟုတ်လို့ ထင်ပါရဲ့။

ဝီရောဓိအမြင် (၅) - အနောက်တိုင်းမဟုတ်တဲ့ ကိစ္စရပ်တွေကို သတင်းပေး၊ သတင်းရေးတဲ့အခါ အနောက်တိုင်းစာနယ်ဇင်းသမားတွေဟာ အနောက်တိုင်းရဲ့ အစွဲအလမ်းတွေ၊ အနောက်တိုင်းရဲ့ အကျိုးစီးပွားတွေနဲ့ ကျင့်သားရပြီးဖြစ်နေကြပါတယ်။ “ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ” သတင်းပို့ပါတယ်ဆိုတဲ့အချက်ဟာ တကယ့် မှသားပါ။

အဓိက ဥပမာ သုံးရပ်ကို ပြပါရစေ။ ပထမဆုံးက အစ္စလာမ်ဘာသာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သတင်းပေးပို့ချက်ပါ။ အက်ဒွာ(ဒ်) ဒဗလျူဆေ(ဒ်)က သူရဲ့ အစ္စလာမ်နှင့် ပတ်သက်သော သတင်းပို့ချက် ဆိုတဲ့ စာအုပ်ထဲမှာ အခုလို

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ရေးထားပါတယ်။

အစ္စလာမ်ဘာသာနှင့်ပတ်သက်ပြီး ကျွမ်းကျင်သူပညာရှင် အများစု အနေဖြင့် ပြောဆိုလုပ်ကိုင်ကြသမျှမှာ နိုင်ငံရေးသဘောတရားများ ဖြင့်သာ ပြည့်နှက်နေတတ်ကြသည်ကို ဝန်ခံကြဖို့ အခဲယဉ်းဆုံးဖြစ် နေကြပေသည်။ အစ္စလာမ်ဘာသာနှင့် ပတ်သက်ပြီး ခေတ်ပြိုင် အနောက်ကမ္ဘာမှ လေ့လာစူးစမ်းသင်ယူမှုမှန်သမျှထဲတွင် နိုင်ငံရေး အရ အရေးပါမှုကသာ အလျှံပယ်ဖြစ်နေပါသည်။ ကျွမ်းကျင်သူကပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ သာမန်ကာ လျှံကာအနေနှင့်ပဲဖြစ်ဖြစ် အစ္စလာမ်ဘာသာနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရေးသားကြသူများကမူ သူတို့ပြောဆိုသမျှ၌ နိုင်ငံရေး က ရှေ့တန်းရောက်နေသည်ကို ဝန်ခံခဲ့လှပေသည်။ အနောက်တိုင်း ဖြစ်စေ၊ အစ္စလာမ်ဖြစ်စေ၊ တိုင်းတပါးသား၊ သူစိမ်းဖြစ်စေ၊ ကွဲပြား ခြားနားသည်ဖြစ်စေ နိုင်ငံအားလုံးတွင် ခံစားရရှိကြမြဲဖြစ်သော နိုင်ငံ ရေး၊ ကျင့်ဝတ်နှင့် ဘာသာရေးကိစ္စများသည် သမိုင်းအစဉ် အဆက် ရှိနေခဲ့သည့်ကြား၌ပင်လျှင် ပညာရပ်ပိုင်းအရ ရေးသား ဖော်ပြကြ သည့်အခါ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျမှုကို နဂိုပါရင်းစွဲ တစ်ရပ်အဖြစ် ယူဆကြ သည်။ ဥပမာ - ဥရောပတိုက်မှ အရှေ့တိုင်း ကျွမ်းကျင်သူတို့သည် ကိုလိုနီနိရုံးများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်လျက်ရှိနေပေသည်။ ပညာရပ် လေ့လာလိုက်စားမှုနှင့် စစ်ရေးဖြင့် တိုက်ရိုက် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့ အောင် မြင်မှုတို့အကြား နီးကပ်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေမှု အတိုင်းအဆ ကို သတိထားမိလာသမျှသည် စိတ်အားတက်ကြွစရာလည်း ကောင်း လှသလို စိတ်ပျက်စရာလည်း ကောင်းနေပေတော့သည်။ ထိုကြားထဲ မှပင် အနောက်တိုင်းပညာရှင်များ၏ နိုင်ငံရေးမဆန်မှုကို ထောမနာ ပြု အမွမ်းတင်လျက် ‘ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ’ ဖော်ပြထားသည်ဟု ဆိုသော အရှေ့တိုင်းဘာသာရပ် လေ့လာသင်ကြားမှုဆိုင်ရာ စာအုပ် စာတမ်း များနှင့် ဆောင်းပါးများ တစ်ဟုန်ထိုး ပေါ်ထွန်းလျက်ရှိနေပေသည်။

တစ်ဆက်တည်းမှာပင် အစိုးရအတွက်ဖြစ်စေ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ကော်ပိုရေးရှင်းအမျိုးမျိုးအတွက်ဖြစ်စေ၊ မီဒီယာအတွက် ဖြစ်စေ အတိုင်ပင်ခံအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အမှုထမ်းအဖြစ်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်လျက် မရှိသည့် “အစွလာမ်”ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည်ကား ပါးရှားလှပေသည်။ ကျွန်ုပ် ပြောလိုသည်ကား ကျင့်ဝတ်ပိုင်းအရတင် မဟုတ်မူဘဲ အသိဉာဏ်ပညာအတွက်ပါ ထိုသို့ ပညာရပ်နှင့် ကိုလိုနီရုံးများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည့် အချက်ကို ဝန်ခံပြီး ထည့်သွင်း စဉ်းစားကြမိစေရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယဥပမာကတော့ ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲနဲ့ပတ်သက်လို့ အမေရိကန်မီဒီယာရဲ့ သတင်းပေးပို့ပုံပါပဲ။ ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲဟာ အဓိကရဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့သလို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ စာနယ်ဇင်းသမိုင်းမှာ ဘုန်းမီးနေလတောက်ပခဲ့သော အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်လို့လည်း တချို့က ဆိုကြတယ်။ ၁၉၆၀ပြည့်လွန် အနှောင်းပိုင်းနှစ်များနဲ့ ၁၉၇၀ပြည့်လွန်အစောပိုင်းနှစ်များအတွင်း အမေရိကန်စစ်သား ရုပ်ကလာပ်တွေကို ဗီယက်နမ်က ပြန်သယ်လာတဲ့အခါ အမေရိကန်လူထုဟာ စစ်ကိုဆန့်ကျင်ခဲ့ကြပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအနေနဲ့ သည်စစ်ပွဲထဲက ဆုတ်ခွာဖို့ အကြောင်းဖန်လာတော့တာပါပဲ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ မီဒီယာကတော့ အဲသလို လုပ်တာအတွက် သူတို့ဘက်က တရားပါတယ်ဆိုတဲ့ အကျိုးအကြောင်းတွေ ပြရာမှာ ကူညီပံ့ပိုးခဲ့ပါတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ ‘လူဆိုး’တွေ (ဆိုင်ဂုံနဲ့ ဖန္ဒမ်ပင်က ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲလှတဲ့ စစ်အစိုးရတွေ)ကို ‘လူကောင်းတွေ’ (မဆုတ်မနစ်လည်း ရှိကြပြီး အကျင့်ပျက်ခြစားခြင်းလည်း ကင်းတဲ့ တောတွင်းက မြောက်ဗီယက်နမ်တွေနဲ့ ကမ္ဘောဒီးယား တော်လှန်ရေးသမားတွေ)ရဲ့ ရန်ကကာကွယ်ပေးရာ ရောက်နေတယ်လို့ အမေရိကန် မီဒီယာက ဆိုပါတယ်။ ကန်တွင်းက မီးတောက်ဆိုတဲ့ စာအုပ်လိုမျိုးတွေဟာ အမေရိကန် သတင်းထောက်တွေအတွက် သမ္မာကျမ်းစာလို ဆုပ်ကိုင်အားကိုးစရာတွေ ဖြစ်ခဲ့

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တယ်။ ဗီယက်နမ်က နောက်ဆုံးလက်ကျန်အမေရိကန်စစ်သားလည်း ဌာနေ ပြန်ရောက်ရော၊ အမေရိကန်စာနယ်ဇင်းဆရာအများစုဟာ ကျေနပ်ကုန်ကြ တယ်။ သင်္ကာလည်း ရှင်းသွားကြတယ်။

အဲဒီနောက် ဆက်တိုက်ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ ကမ္ဘောဒီးယားနဲ့ ဗီယက်နမ် နိုင်ငံများဆီက ကွန်မြူနစ်တို့ရဲ့အောင်ပွဲတွေက သည်တော်လှန်ရေးသမား တွေရဲ့သရုပ်သကန်အမှန်ကို ဖော်ကျူးလာခဲ့ပါတယ်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံက အစုလိုက် အပြိုလိုက်သတ်ဖြတ်မှုကြီးဟာ ကမ္ဘာသိ ထင်ရှားလှပါတယ်။ တောင်တရုတ်ပင်လယ်ပြင်က လှေပြေးဒုက္ခသည်တွေရဲ့ သေကြေပျက်စီးမှု ဇာတ်လမ်းဟာလည်း အလားတူပါပဲ။ တော်လှန်ရေးရဲ့ နောက်မှာ လူသား တို့ရဲ့ ဒုက္ခများဟာ လျော့ပါးမသွားတဲ့အပြင် ပိုလို့တောင် ကြီးထွား တိုးပွား လာခဲ့ပါတယ်။ သည်အခြေအနေကို ရောက်ပင် ရောက်ခဲ့လင့်ကစား ဘယ် အမေရိကန်စာနယ်ဇင်းသမားကမှ ကန့်တွင်းက မီးတောက်စာအုပ်ကို ကိုး ကားခဲ့တာ၊ ဆိုင်ဂုံးနဲ့ ဖန္ဒမ်ပင်က စစ်အစိုးရတွေကို လက်မဲ့ထားရစ်ခဲ့အောင် တိုက်တွန်းရေးသားခဲ့တာများ မှားယွင်းခဲ့ပါတယ်လို့ ဝန်ခံလာတာ မတွေ့ရ ပါဘူး။ အမေရိကန်လူမျိုးတွေရဲ့ အသက်တွေကို ကယ်တင်ခြင်းအားဖြင့် အမေရိကန်တို့ရဲ့အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်နိုင်ခဲ့လေသမျှ ကာလပတ်လုံး ဗီယက်နမ်တွေ၊ ကမ္ဘောဒီးယားတွေဆိုတဲ့ အမေရိကန်မဟုတ်သူများခမျာ သူတို့ရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေရဲ့ အကျိုးဆက်များကို ရင်ဆီးခံစားကြရတာ တွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကျင့်ဝတ်ပိုင်းအရ ချိန်ဆတွက်ချင့်ဖို့ မလိုအပ်လှဘူးလို့ ယူဆထားကြပုံပါပဲ။

တတိယဥပမာကတော့ တစ်ကမ္ဘာလုံး အာရုံစိုက်လာခဲ့စေတဲ့ တီနာမင် ရင်ပြင်မှာ ဖြစ်ပျက်ခဲ့တာတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ သတင်းပို့ပုံပါ။ သည်ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်လို့ အနောက်တိုင်း မီဒီယာဇာတ်လမ်းထဲမှာ မဖြစ်မနေ ဖော်ကျူး ထားတာက တရုတ်အာဏာရှင်တွေကို တရုတ်ဒီမိုကရေစီလိုလားသူများရဲ့ တော်လှန်ရေး တစ်ရပ်အဖြစ်ပါပဲ။ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ လွတ်လပ်ရေး အထိမ်း အမှတ် ကျောက်ရုပ်မူပွားဟာ ရုပ်မြင်သံကြားဖန်သားပြင်တွေပေါ်မှာ ပေါ်နေ

ပါတယ်။ တီနာမင်မှာ ဖြစ်ပျက်နေတာများအတွက် နိမိတ်ပုံအဖြစ်နဲ့ပေါ့။

တီနာမင်မှာဖြစ်ပျက်သမျှကို အနောက်တိုင်းက အင်တိုက်အားတိုက် ထုတ်ပင် ထုတ်လွှင့်နေလင့်ကစား သည်အဖြစ်အပျက်ကို တရုတ်ပြည်မှာ တကယ်တမ်း နေထိုင်နေကြတဲ့ တရုတ်လူမျိုးတွေရဲ့ မျက်ဝန်းထဲမှာ ဘယ်လို မြင်တယ် ဆိုတာကို ဖော်ပြဖို့ကျတော့ အနောက်တိုင်း မီဒီယာက ပျက်ကွက် ခဲ့ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်ကြီးဟာ ဒီမိုကရေစီစနစ်အတွက် အဆင်သင့်ဖြစ်နေ ပါပြီလို့ ယုံကြည်တဲ့ တရုတ်လူမျိုး ပညာတတ်ဆိုတာ အလွန်အလွန်ကို နည်းပါးလှပါတယ်။ အများစုက (တရုတ်လူထုကြားမှာ ရောဂါတစ်ခုလို စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့နေတဲ့) ပရမ်းပတာစရိုက်နဲ့ မင်းမဲ့စရိုက်လက္ခဏာများ ပေါ်ပေါက် လာမှာကို မော်စီတုံးရဲ့ ဗဟိုဦးစီးစနစ် ပြန်ထွန်းကားလာမှာကို ကြောက်နည်း ကားမျိုးနဲ့ ကြောက်ရွံ့နေကြပါတယ်။ တီနာမင်ရင်ပြင်က အဖြစ်အပျက်တွေ ဟာ ပျော့ပြောင်းတဲ့ အာဏာရှင်တွေနဲ့ ခက်ထန်တဲ့အာဏာရှင်တို့ကြားက တိုက်ပွဲသာလျှင်ဖြစ်ပါတယ်။ အနောက်တိုင်းမီဒီယာကတော့ ‘တရားသေ သမား’တွေ သိသိသာသာကြီး အောင်ပွဲခံသွားကြတယ်လို့ ကွက်ကွက် ကွင်းကွင်းရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီတီနာမင်ရင်ပြင်က အဖြစ်အပျက်တွေ ဖြစ်ပွားပြီးတဲ့နောက် တရုတ်ပြည်ကြီးမှာ ပျော့ပြောင်းတဲ့ အာဏာရှင်များ ပြန်လည်အာဏာရလာကြတဲ့အကြောင်း ကမ္ဘာကို ပြောပြဖို့ ကျတော့ အနောက်တိုင်း စာနယ်ဇင်းသမားတွေဘက်က ပျက်ကွက်ခဲ့ကြပါ တယ်။

တီနာမင်အဖြစ်အပျက်ကာလမှာ အနောက်တိုင်းစာနယ်ဇင်းဆရာ လေး၊ ငါး၊ ဆယ်ယောက်ဟာ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်းကြီးကို ကလိန်ကျခဲ့ကြပါ သေးတယ်။ သူတို့တွေဟာ ‘အစာငတ်ခံဆန္ဒ’ပြမယ်ဆိုတဲ့ ဆန္ဒပြသူနဲ့အတူ ‘အစာတကယ်အငတ်မခံခင်မှာ’ နေ့လည်စာ အတူစားသုံးခဲ့ကြတယ်။ သူတို့ တွေထဲက တချို့ဟာ ဖြစ်ပျက်သမျှကို ရပ်ကြည့်ပြီး သတင်းပို့သူများအဖြစ် မနေခဲ့ကြဘဲ ဆန္ဒပြသူတွေကို ဘယ်လိုလုပ်၊ ဘယ်လိုကိုင်ဆိုပြီး အကြံတွေ ပေးခဲ့ကြတယ်။ သူတို့ပြောသလို လုပ်မိလို့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အကျိုးဆက်တွေ

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ကို ဆန္ဒပြုသူလေးတွေ ရင်ဆီးခံရချိန်မှာတော့ စောစောက အကြံပေးခဲ့ကြတဲ့ စာနယ်ဇင်းသမား သူကောင့်သားတွေ ကြက်ပျောက် ငှက်ပျောက်။

အမေရိကန်တို့ရဲ့ အကျိုးစီးပွားအပေါ်မူတည်ပြီး အမေရိကန်စာနယ်ဇင်း ဆရာတွေရဲ့ တရုတ်ပြည်နဲ့ ပတ်သက်လို့ သတင်းပို့ပုံတွေ အမျိုးမျိုး အမယ် မယ် ကွဲပြားနေတာကို ပြဆိုနေတာကတော့ ၁၉၇၀ပြည့်လွန်နှစ်များက သတင်းစာများနဲ့ ၁၉၉၀ပြည့်လွန်နှစ်များက သတင်းစာများပါပဲ။ ၁၉၇၂ ခုနှစ်မှာ သမ္မတ နစ်ဆင် တရုတ်ပြည်ကို သွားတဲ့အခါမှာ အမေရိကန် မီဒီယာရဲ့ သတင်းပို့ပုံက ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေးကာလအတွင်း လူတွေ သန်းနဲ့ချီပြီး သတ်ဖြတ်ခဲ့တဲ့ စစ်အစိုးရကို အင်မတန်ကို ချစ်ခင်နှစ်လိုတဲ့ သဘောထားမျိုးနဲ့ ရေးသားပြခဲ့ကြပါတယ်။ ၁၉၉၀ပြည့်နှစ်မှာ တက်လာတဲ့ တရုတ်အစိုးရကကျတော့ စောစောက အစိုးရထက် အဆပေါင်းများစွာ နူးညံ့ပျော့ပြောင်းတဲ့အစိုးရပါ။ အဲဒီအစိုးရဟာ တရုတ်လူထု သန်းပေါင်း များစွာကို ဆင်းရဲတွင်းထဲကရော သိက္ခာမဲ့စွာ နေထိုင်ကြရတဲ့ဘဝကပါ ကယ်တင်ခဲ့တဲ့အပြင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့ လမ်းကြောင်းပေါ်ကို ဆွဲတင်နေတဲ့ အစိုးရပါ။ အဲသလို အစိုးရကိုကျတော့ အမေရိကန်မီဒီယာသမားတွေက ကမ္ဘာ့လူ့ဘောင်အသိုင်းအဝိုင်းက ဝိုင်းကြည့်ထားသင့်တဲ့အစိုးရလိုမျိုး ဖြစ် နေအောင် လက်သံပြောင်ပြကြပါရောလား။

ဝိရောဓိအမြင် (၆) - အနောက်တိုင်းအစိုးရတွေဟာ သူတို့အတွက် အကျိုး ရှိမယ်လို့ မြင်တဲ့အခါမှာ မျိုးတုံးအောင်သတ်ဖြတ်ခဲ့တဲ့ အုပ်ချုပ်သူများနဲ့ အလုပ်တွဲလုပ်ဖို့ ဝန်မလေးကြပေဘူး။

၁၉၄၂ခုနှစ် ဩဂုတ်လ၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ရဲ့ မှောင်မိုက်တဲ့ကာလမှာ ချာချီဟာ မော်စကိုမြို့ကို လေယာဉ်နဲ့ တိတ်တဆိတ်သွားခဲ့ပါတယ်။ မဟာမိတ်တွေ အနေနဲ့ ဥရောပတိုက်မှာ နောက်ထပ်စစ်မျက်နှာတစ်ခု ထပ်ဖွင့်ဖို့ အသင့် မဖြစ်သေးဘူးဆိုတဲ့ သတင်းစကားကို စတာလင်ဆီ လူကိုယ်တိုင် သွားပါး တာပါ။ သည်စကားကို ကြားတော့ စတာလင်က အကြီးအကျယ် ဒေါသ

ဖြစ်သွားပါတယ်။ သူတို့နှစ်ယောက်ရဲ့ တွေ့ဆုံပွဲကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့တဲ့ ‘နန်စီ ခေါ်လ်ဒွဲလ် ဆိုရယ်(လ်)’က အခုလို ရေးခဲ့ပါတယ်။

သဘောထားကွဲလွဲမှုကား ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေဆဲ။ သို့ရာတွင် နောက်ဆုံးညနေ၌ ချာချီက နှုတ်ဆက်ရန်သွားသောအခါတွင်မူ စတာလင်မှာ ပျော့ပြောင်းနေလေပြီ။ မူလက တစ်နာရီမျှဟုသာ ချာချီက စီစဉ်ထားသော်လည်း စုစုပေါင်း ခုနစ်နာရီတာ ကြာမြင့်သွား ခဲ့သည်။ စကားတွေလည်း တသွင်သွင်၊ ဝိုင်အရက်လည်း တသွင်သွင် စီးဆင်းလျက်။ သူတို့နှစ်ဦးကား ကြုံတောင့်ကြုံခဲ ရင်းနှီးမှုကို ရယူ နေကြချိန်ပင် ဖြစ်သည်။ စစ်ပွဲကြောင့် စိတ်ပင်ပန်းခြင်းမှာ လယ် သမားများအတွက် ဘုံယာမြေစနစ်ကို ခဲခဲယဉ်းယဉ်း တိုက်ယူ ထူ ထောင်ခြင်းနှင့် မယှဉ်သာကြောင်း စတာလင်က ပြောလေသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ကူလာ(ခံ)လူမျိုး သန်းပေါင်းများစွာ ကို သူ အပြတ်ရှင်းခဲ့ပြီးလည်း ဖြစ်လေသည်။ သမိုင်းဆရာ ချာချီက ဘာ(ခံ)၏ အဆိုအမိန့်ကို သတိရသွားသည်။ “ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို တရားမျှတတဲ့နည်းနဲ့မှ မလုပ်နိုင်ဘူးဆိုရင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ကျုပ်မလုပ်ဘူးဗျ”ဟူသော စကားပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံရေး သမား ချာချီ စဉ်းစားပုံကမူ တခြားဖြစ်သည်။ စစ်ပွဲအတွက် ညီညွတ် ရေးကို လိုအပ်နေခိုက်မှာ ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းတွေကို အသံထွက်ပြီး မပြောဘဲနေခြင်းကသာ အကောင်းဆုံးဟု နိုင်ငံရေးသမား ချာချီက ကောက်ချက်ချလိုက်မိလေသည်။

သည်ဇာတ်လမ်းလေးဟာ ပြီးချင်စရာပါပဲ။ ချာချီဟာ တော်တော်ကို လူလည်ကျတဲ့ သတ္တဝါကြီးပါ။ ကျင့်ဝတ်တွေ၊ စည်းကမ်းတွေအကြောင်း ပြောရင် စတာလင် စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်သွားမှာကို သတိထားမိနေတာမို့ ခပ်မဆိတ်နေခဲ့ခြင်းဟာ ဘယ့်ကလောက်များ ကလိန်ကကျစ်နိုင်လှပါသလဲ။

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

အဲတုန်းကရော အခုကာလာမှာပါ စတာလင်လို မျိုးတုံးအောင်သတ်ဖြတ်ခဲ့တဲ့ အုပ်ချုပ်သူတစ်ယောက်နဲ့ သွားပေါင်းခဲ့တဲ့အတွက် ချာချီရဲ့ ဂုဏ်အသရေဟာ ညစ်ပေစွန်းထင်းခြင်း မရှိခဲ့ပါဘူး။

ကောင်းပါပြီ။ သည်ဇာတ်လမ်းမှာပါတဲ့ ဇာတ်ကောင်တွေကို တစ်ထပ် တည်းတူတဲ့ အခင်းအကျင်းတစ်ခုမှာ ပြောင်းကြည့်ကြရအောင်ပါ။ မာဂရက် သက်ချာက ပို(လ်)ပေါ့(ထ်)နဲ့ သွားပေါင်းတယ်ဆိုပါစို့။ သမိုင်းအရဆိုရင် တော့ သူတို့ချင်း တွေ့မယ်ဆိုရင် တွေ့လို့ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တကယ် တော့ သူတို့နှစ်ယောက် တစ်ခါဆို တစ်ခါဖူးမှ မဆုံခဲ့ကြပါဘူး။ ဟုတ်ပါပြီ။ သူတို့နှစ်ယောက် ဆုံဖြစ်တဲ့ အစည်းအဝေးတစ်ခုကို တွေးကြည့်ပြီး ပြုံးကြည့် စမ်းပါ။ ဖြစ်နိုင်သလားလို့။ ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ဟုတ်လား။ ဘာ ကြောင့်ပါလဲ။

သေချာ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ သေသေချာချာလေး စဉ်းစားကြည့်စမ်းပါ။ အဲလိုစဉ်းစားကြည့်မယ်ဆိုရင် ဆင်ခြင်တုံတရားလည်းရှိပြီး ကောင်းကောင်း စာတတ်တဲ့ လူတွေဟာ ရှေ့တင်တစ်မျိုး၊ ကွယ်ရာတစ်မျိုးလုပ်တတ်တယ် ဆိုတာကို မြင်လာပါလိမ့်မယ်။ မာဂရက်သက်ချာနဲ့ ပို(လ်)ပေါ့(ထ်)နဲ့ မပေါင်းအပ်ဘူးဆိုရင် ဥပဒေသက ‘အကြင်သူသည် မျိုးတုံးအောင် သတ် ဖြတ်တတ်သည့် အုပ်ချုပ်သူမျိုးနှင့် မပတ်သက်ရာ’ ရယ်လို့ ဖြစ်လာပါလိမ့် မယ်။ အဲသလို ဥပဒေသသာ ရှိမယ်ဆိုရင် ချာချီက စတာလင်နဲ့ သွားတွေ ခဲ့တာကိုလည်း တားမြစ်ရမှာပါ။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဒဿနပညာရှင် အလေး အနက်ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း စာရိတ္တပိုင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေသတွေဟာ ပင်ကို သဘောကိုယ်နှိုက်က တစ်ကမ္ဘာလုံးနဲ့ သက်ဆိုင်ပါတယ်။ တကယ်လို့သာ ကျွန်တော်တို့တွေအနေနဲ့ ချာချီနဲ့ စတာလင်တို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ကြတာကို သဘောတူ ခွင့်ပြုကြမယ်ဆိုရင် (ဘယ်သမိုင်းပညာရှင်ကမှ ယနေ့ထက်တိုင် ချာချီကို ရှုတ်ချခြင်းမရှိပါဘူး။ ဒါဟာ တည်မြဲနေတဲ့ သဘောထား ဖြစ်နေပုံ ပါပဲ။) ဥပဒေသက ‘သက်သာရာရနိုင်သော အခြေအနေများ မပေါ်ပေါက် သမျှကာလပတ်လုံး အကြင်သူသည် မျိုးတုံးအောင် သတ်ဖြတ်တတ်သည့်

အုပ်ချုပ်သူမျိုးနှင့် မပတ်သက်ရာ' လို့ ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။

ဒါဟာ သိမ်မွေ့လှတဲ့ ကွဲပြားချက် သက်သက်တင်မကပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့တွေဟာ အခြေခံကျလှတဲ့ အပြောင်းအလဲကြီးတစ်ရပ်ကို လုပ်လိုက်ကြတာပါ။ အဲဒီအပြောင်းအလဲကို သည်ပုံပြင်လေးနဲ့ ဥဒါဟရုဏ်ဆောင်ပြလိုက်မယ်ဆိုရင် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း သဘောပေါက်သွားကြမှာပါ။

လူတစ်ယောက်က အမျိုးသမီးတစ်ယောက်နဲ့ဆုံတဲ့အခါ အဲဒီအမျိုးသမီးကို မေးတယ်။ ဒေါ်လာတစ်သန်းပေးမယ်ဆိုရင် သူနဲ့ တစ်ညလိုက်အိပ်မလားတဲ့။ အမျိုးသမီးက စကားပြန်တယ်။ 'ဒေါ်လာတစ်သန်းဆိုရင်တော့ အိပ်မှာပေါ့ရှင်' တဲ့။

ဒါနဲ့ အမျိုးသားက ပြန်မေးလိုက်တယ်။

'ငါဒေါ်လာ ပေးမယ်ဆိုရင်ရောဗျာ?' တဲ့။

ဟိုအမျိုးသမီး ဂျူးဂျူးရဲရဲ ဖြစ်သွားတယ်။

'ရှင် ကျွန်မကို ဘယ်လို အစားထဲကများ မှတ်နေလို့လဲ?'

အဲတော့ အမျိုးသားက ပြန်ပြောတယ်။ 'ဒေါ်လာတစ်သန်းဆိုရင် အိပ်မယ်လို့ ပြောပြီးကတည်းက ခင်ဗျား ဘယ်လိုအစားဆိုတာ ကျွန်တော့်ကို ပြောပြီးသားပဲဗျ။ အခုဟာက ကျွန်တော်တို့ချင်း ဈေးညှိတဲ့အဆင့် ရောက်သွားပြီလေ' တဲ့။

ချာချီနဲ့ စတာလင်တို့ တွေ့ဆုံခဲ့ကြတာကို ခွင့်လွှတ်ပေးနိုင်ကြလင့်ကစား မာဂရက်သက်ချာနဲ့ ပို(လ်)ပေါ့(ထ်)တို့သာ တွေ့ခဲ့ကြမယ်ဆိုရင်တော့ ရှုတ်ချကြလေမယ့် လူအားလုံးဟာ အဲဒီဇာတ်လမ်းထဲက မိန်းမလိုပါပဲ။

စတာလင်အမှုတုန်းက အင်္ဂလန်နိုင်ငံရဲ့ ရပ်တည်မှုက သေရေးရှင်ရေး ဖြစ်နေတယ်။ သည်အခါမှာ အရာရာကို ခွင့်လွှတ်လို့ရသွားတယ်။ ပို(လ်)ပေါ့(ထ်)ရဲ့ အမှုမှာကျတော့ သူနဲ့တွေ့ဆုံလိုက်တဲ့အတွက် အနောက်ကမ္ဘာ အတွက် ဘာအကျိုး၊ ဘာစီးပွားမှ ဖြစ်လာနိုင်စရာမရှိဘူး။ ဘာသက်သာရာမှ ရစရာမရှိဘူး။ သည်မှာတင် ပို(လ်)ပေါ့(ထ်)နဲ့ ဖြစ်ဖြစ်၊ ခမာနီတွေထဲက သူ့လက်ပါးစေတွေနဲ့ဖြစ်ဖြစ် ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုမှန်သမျှကို အနောက်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ကမ္ဘာက ပစ်ပစ်နှစ်နှစ် ဝေဖန်ရှုတ်ချကြပါတော့တယ်။

တကယ်လို့သာ အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ ခမာနီတွေနဲ့ ဆက်ဆံရာမှာ စတာလင့်အပေါ် ချာချီက အလိုက်အထိုက်ဆက်ဆံခဲ့သလိုမျိုး ဆက်ဆံခဲ့မယ် ဆိုရင် ကမ္ဘောဒီးယားလူထုအနေနဲ့ ခံစားနေရတဲ့ ဒုက္ခတွေ လျော့ပါး မသွား နိုင်ဘူးလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းက မေးစရာ ဖြစ်လာပါတယ်။ အခုတော့ သူတို့ရဲ့ အကျိုးစီးပွားလည်း ဘာဆိုဘာမှ မရှိဘူးဆိုတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် အနောက် ကမ္ဘာဟာ ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းတွေကို အတိအကျ လိုက်နာ ကျင့်သုံးလိုက်တဲ့ အခါ ကမ္ဘောဒီးယားလူထုအတွက် ကြေကွဲစရာတွေဖြစ်ကုန်ပါတော့တယ်။

၁၉၈၀ပြည့်လွန်နှစ်များ တစ်လျှောက်လုံး ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံမှာ ငြိမ်း ချမ်းရေး ရနိုင်ဖို့အတွက် အာရှနိုင်ငံ လေး၊ ငါးနိုင်ငံက အစိုးရများဟာ မရအကြီး ပမ်းခဲ့ကြတဲ့အခါ ခမာနီတွေလည်း မပါမဖြစ် ပါဝင်နေတာမို့ သည်အာရှနိုင်ငံတွေဟာ ခမာနီတွေနဲ့ တိုက်ရိုက်ဆက်ဆံကြရပါတယ်။ ဒါကို ပဲ အဲဒီနိုင်ငံတွေခမျာများမှာ သွားပုပ်လေလွင့်အပြောခံလိုက်ရသေးတယ်။ အမေရိကန် သံတမန်တွေကိုဆိုရင် ခမာနီကိုယ်စားလှယ်တွေနဲ့ လက်ဆွဲ နှုတ်ဆက်တာမျိုး မလုပ်ဖို့အထိ သူတို့အစိုးရက ညွှန်ကြားထားခဲ့တယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ တစ်ဆယ့်နှစ်လအတွင်းမှာတော့ ရာဒီဗိုန် ခါရာဒ်ဇစ်နဲ့ သူ့ရဲ့ ဆားဘီးယန်းနောက်လိုက်တွေ ကျူးလွန်ခဲ့ကြတဲ့ တရားလွန်ရက်စက် ကြမ်း ကြုတ်မှုများဟာ (အမေရိကန်မီဒီယာရဲ့ မြင်ကွင်းအပြည့်ထဲမှာဆိုရင်) ပို(လ်) ပေါ့(ထ်)လို၊ အီဒီအာမင်လို လူစားမျိုးတွေဖြစ်လောက်တဲ့ အနေအထားကို ရောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ သို့ပေမယ့်လည်း ဘယ်အနောက်တိုင်း သံတမန်ကမှ ဆားဘီးယန်း ကိုယ်စားလှယ်တွေကို လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်ဖို့ ဝန်မလေးခဲ့ကြပါ ဘူး။ ဆိုတော့ကာ အနောက်တိုင်းသားတွေအတွက်ဆိုရင်တော့ မူက တစ်မျိုး၊ အာရှသားတွေအတွက်ကျရင် မူက တစ်မျိုး ဖြစ်မနေပေဘူးလား။

ဝိရောဓိအမြင် (၇) - အနောက်တိုင်းအစိုးရများဟာ သူတို့အတွက် အကျိုး အမြတ်သာ ရှိမယ်ဆိုရင် လူ့အခွင့်အရေးကို ပျော်ပျော်ကြီး စတေးပြကြပါ

လိမ့်မယ်။

မြန်မာနိုင်ငံ တပ်မတော်အစိုးရဟာ ၁၉၉၀ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်များကို အသိအမှတ်မပြုခဲ့တဲ့အတွက် အနောက်နိုင်ငံတွေက စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုတွေနဲ့ ဒဏ်ခတ်ခဲ့ကြတယ်။ သူတို့နောက်ကို မလိုက်ခဲ့ကြတဲ့ တခြား အာရှ အစိုးရတွေကိုလည်း အပြင်းအထန် ပုတ်ခတ်ဝေဖန်ခဲ့ကြပါတယ်။

အယ်(လ်)ဂျီးရီးယားနိုင်ငံက စစ်အစိုးရဟာ ၁၉၉၂ခုနှစ်မှာ ပြုလုပ်တဲ့ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များကို အသိအမှတ်မပြုတဲ့အပြင် အဲဒီနောက်မှာ ဆက်တိုက်ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ ဆန္ဒပြအရေးဆိုမှုတွေကိုလည်း ရက်ရက်စက်စက် နှိမ်နင်းခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အယ်(လ်)ဂျီးရီးယားနိုင်ငံကိုကျတော့ ဘာပိတ်ဆို့အရေးယူမှုနဲ့မှ ဒဏ်ခတ်ကြပြန်ဘူး။ ဖြစ်ရပ်ချင်း တူသယောင် ယောင်ရှိနေတဲ့အနေအထားမှာ တစ်နိုင်ငံကျတော့ တစ်မျိုး၊ နောက်တစ်နိုင်ငံ ကျတော့ တစ်မျိုး လုပ်ကြတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ တခြား အာရှနိုင်ငံတွေကို ဘယ်အနောက်တိုင်း အစိုးရကမှ ရှင်းလင်းပြောဆိုခြင်း မရှိဘူး။

ဒါပေမယ့် သူတို့တွေရဲ့သဘောထားက ရှင်းပါတယ်။ အနောက်နိုင်ငံတွေကသာ ပိတ်ဆို့ အရေးယူမှုတွေ လုပ်လိုက်မယ်ဆိုရင် အယ်(လ်)ဂျီးရီးယားနိုင်ငံမှာ နိုင်ငံရေး မငြိမ်မသက်မှုတွေ ပိုမို ကြီးထွားလာတော့မယ်။ အဲလိုသာဆိုရင် မြေထဲပင်လယ်ပေါက်စနလေးကို ကျော်ဖြတ်ပြီး ဥရောပကို လှေနဲ့ကူးလာကြမယ့် ဒုက္ခသည်တွေ ထောင်နဲ့ သောင်းနဲ့ ချီလာမှာလည်း သေချာနေတယ်။ ဒါကြောင့် ဥရောပသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေဟာ နှိုင်းနှိုင်း ချိန်ချိန်နဲ့ သတိလေးထားပြီး အယ်(လ်)ဂျီးရီးယားအရေးမှာ နှာစေးနေလိုက်ကြတယ်။ သည်ကြားထဲကပဲ အဲသလို အမြော်အမြင်မျိုးနဲ့ နှိုင်းချိန် တွက်ဆခဲ့ကြပြီးသကာလ မြန်မာနိုင်ငံကို ဖြစ်စေ၊ တရုတ်နိုင်ငံကိုဖြစ်စေ ပိတ်ဆို့အရေးယူတာတွေ မလုပ်ခဲ့ကြတဲ့ အာရှအစိုးရတွေကို ပြစ်ပြစ်နှစ်နှစ်ဝေဖန်ဖို့ ကျတော့ အနောက်နိုင်ငံတွေဟာ တစ်စက်ကလေးမှ ဝန်မလေးကြပြန်ဘူး။ ဟိုတစ်မျိုး၊ သည်တစ်မျိုး၊ ရှေ့တစ်မျိုး၊ ကွယ်ရာ တစ်မျိုးလုပ်တယ်ဆိုတာ

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ဟာ ဘယ်ဘက်ကပဲ တွက်တွက် စာရိတ္တ ပျက်ယွင်းတာပါပဲ။ ဒါကို မီး
မောင်းထိုးပြခဲ့တဲ့ အနောက်တိုင်း သတင်းစာဆိုလို့ ဘယ်နှစောင် ရှိပါသလဲ?

**ဝိရောဓိအမြင်(၈)-အနောက်တိုင်းအတွက် အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းနိုင်စရာ
အကြောင်းမရှိတော့တဲ့ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေကို စွန့်ပယ်ရာမှာ
လူ့အခွင့် အရေးကို ယမယ့်ရှာခဲ့ကြပါတယ်။**

(ဆိုမာလီယာက) မိုဟာမက် ဆီယာ(ဒ်) ဘာရေ၊ (ဇိုင်ယာက) မိုဘုထု၊
(ကင်ညာက) ဒယ်နီယယ်(လ်) အာရပ်(ပ်) မွိုင်စသူများရဲ့ ‘အကုသိုလ်မှု’
များဟာ စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလတုန်းကလည်း အခုကာလမှာလိုပဲ လူသိ
ရှင်ကြား ထင်ရှားလှပါတယ်။ စစ်အေးတိုက်ပွဲပြီးဆုံးသွားခါမှ သူတို့ ကျူး
လွန်တဲ့အမှုတွေဟာ သုစရိုက်ကနေ ဒုစရိုက်အဖြစ် ပြောင်းကုန်တာ မဟုတ်
ပါဘူး။ သို့ပေမယ့်လည်း စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလတုန်းက အနောက်နိုင်ငံတွေ
အနေနဲ့ ထောက်ခံအားပေးပျော်တယ်လို့ မှတ်ယူထားခဲ့သမျှဟာ စစ်အေး
တိုက်ပွဲလည်းပြီးရော လက်ခံနိုင်စရာတွေ မဟုတ်တော့ပြန်ဘူး။

‘စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်’ဆိုင်ရာ မူဝါဒများအတိုင်း နောက်ဆုံးမှာ လိုက်နာ
ကျင့်သုံးနိုင်ခဲ့ကြတာအတွက် အနောက်တိုင်း အစိုးရတွေ၊ မီဒီယာတွေ၊
လူထုတွေအနေနဲ့ ဘယ့်လောက်များ ကျေနပ်စရာကောင်းလိုက်မလဲ မသိဘူး။
စစ်အေးတိုက်ပွဲကြီး ပြီးသွားမှကိုး။ ဒါပေမယ့် စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလတုန်းက
တော့ လော်လည်ဖောက်ပြန်တဲ့ မူဝါဒတွေ ကျင့်သုံးခဲ့ကြပါတယ်။ စာရိတ္တ
ပိုင်းမှာ ပျက်ယွင်းခဲ့ကြပါတယ်လို့ အနောက်ကမ္ဘာဆီက ဝန်ခံချက်ဆိုလို့
တစ်ခုမှ ထွက်မလာဘူး။ ဒါမှမဟုတ်လည်း မဟာမိတ်တွေဖွဲ့ကာ အသုံးချ
တုန်းက ချခဲ့ပြီး သူတို့အတွက် အသုံးမကျတော့တဲ့အခါကျတော့ စွန့်ပယ်ခဲ့
တာ တရားရဲ့လားလို့ မေးခွန်းထုတ်သူဆိုလို့လည်း တစ်ယောက်ဆို တစ်
ယောက်မှ ပေါ်မလာပါဘူး။

ဝိရောဓိအမြင်(၉)-“အကျင့်သိက္ခာရှိတဲ့” လူ့အခွင့်အရေးမူဝါဒများနောက်

ကောက်ကောက်ပါအောင် လိုက်နေခြင်းဟာ လော်လည်ဖောက်ပြားတဲ့ အကျိုးဆက်များကို ပေါ်ပေါက်စေနိုင်တယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို အနောက်ကမ္ဘာက အသိအမှတ် မပြုကြဘူး။

၁၉၈၉ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လအတွင်း ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပါရီ ညီလာခံ (အိုင်စီစီ) နိဂုံးပိုင်းရောက်တော့ အဲတုန်းက ဗီယက်နမ် နိုင်ငံခြား ရေး ဝန်ကြီး ငုယင် ကိုသက်က ညီလာခံကြေညာချက်ထဲမှာ ခမာနီတွေရဲ့ မျိုးတုံးအောင် သတ်ဖြတ်တဲ့ မူဝါဒများနဲ့ အလေ့အထများ ပြန်လည်မပေါ် ထွန်းလာအောင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲသင့်တယ်လို့ အရေးဆိုခဲ့ပါတယ်။ ငုယင် ကိုသက်ဟာဖြင့်ရင် ပို(လ်)ပေါ့(ထ်)ရဲ့ လူသတ်နှုန်း စံချိန်ကို တကယ် ပူပန်ကြောင့်ကြနေသူမဟုတ်ဘူးဆိုတာ အဲဒီ ညီလာခံကို တက်ရောက် နေကြသူ အားလုံး သိကြပါတယ်။ (မှန်ပါတယ်။ ငုယင်ကိုသက်ဟာ အမေရိကန် လွှတ်တော်အမတ် စတီဖင်(န်) ဆိုလွတ်ကို တစ်ခါက တိုးတိုး တိတ်တိတ်ကြိတ်ပြီးပြောပြခဲ့ရင်းက အမှားတစ်ရပ်ကိုကျူးလွန်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ သူပြောတာက ဗီယက်နမ်နိုင်ငံက ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံကို ကျူးကျော် တိုက် ခိုက်ခဲ့တာဟာ ပိုလ်ပေါ့ထ်ရဲ့ ရန်က ကမ္ဘောဒီးယားပြည်သူတွေကို အကာ အကွယ်ပေးဖို့ပဲဆိုတဲ့ ဗီယက်နမ်အစိုးရရဲ့ တရားဝင် စည်းရုံးရေး အတိုင်း ဝင်တိုက်ခဲ့တာ မဟုတ်ပါဘူးလို့ ဝန်ခံလိုက်တာပါပဲ။) ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ပါရီညီလာခံကို တက်ရောက်နေတဲ့ ခမာနီတွေအနေနဲ့က သည်စကားကို ဘယ်လိုမှ လက်ခံမှာမဟုတ်ဘူးဆိုတာကို ငုယင်ကိုသက်က သိပါတယ်။ အဲလိုလက်မခံဘူးဆိုတာနဲ့ ပါရီဆွေးနွေးပွဲလည်း ပျက်တော့မယ်။ ပါရီ ဆွေးနွေးပွဲကို ဗီယက်နမ်အစိုးရက ပျက်စေချင်တယ်။ ဒါမှလည်း သူတို့ အနေနဲ့ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံပေါ် ကျူးကျော်ထိန်းသိမ်းထားတာတွေကို မစွန့်ရ မှာလေ။ ဗီယက်နမ်အနေနဲ့က အဲဒီအချိန်မှာ ကမ္ဘောဒီးယားကိုလက်လွှတ် ဖို့ အဆင်သင့်မှ မဖြစ်သေးဘဲကိုး။ ငုယင်ကိုသက်က အဲသလို အဆိုတင် သွင်းလိုက်တဲ့အခါ ဘယ်အနောက်တိုင်း တာဝန်ရှိသူများကမှ သူ့အဆိုကို ကဖျက်ယဖျက်မလုပ်ရဲဘူး။ လုပ်လိုက်ရင် သူတို့ပိုင် မီဒီယာ ရှေ့မှောက်မှာ

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

သူတို့ရဲ့ မဟာအရှက်က ဟက်တက်ကွဲသွားပေလိမ့်မယ်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ ၎င်းကိုသက်ဟာ ကမ္ဘာဒီးယားနိုင်ငံမှာ ငြိမ်းချမ်းရေး ရသွားနိုင်တဲ့ ညီလာခံကို ကဖျက်ယဖျက် လုပ်ခဲ့ပေမယ့် အနောက် တိုင်း မီဒီယာရဲ့ အမြင်မှာတော့ သည်မောင်ဟာ ခမာနီများကို ခိုင်ခိုင်မာမာ ဆန့်ကျင် ပြလိုက်တဲ့ သူရဲကောင်းပဲ။ လက်တွေ့မှာတော့ သာမန်အရပ်သား ကမ္ဘာဒီးယန်းတစ်ယောက်ရဲ့အမြင်မှာ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများရဲ့ ခမာနီများ အပေါ် တစ်ညီတညွတ်တည်း ထားရှိတဲ့ သဘောထားကြောင့် ပြောင်းပြန် အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့တာပါပဲ။ နာတော့ ကမ္ဘာဒီးယန်း တွေသာ နာတာပါ။ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲကို ၎င်းကိုသက်ဟာ မြောင်ကျ ကျကြီးကို ကဖျက်ယဖျက်လုပ်ချလိုက်တာနဲ့ ပတ်သက်လို့လည်း အနောက် နိုင်ငံ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တွေက ရေငုံနေခဲ့ပါတယ်။ (အနောက်အုပ်စုမီဒီယာ ကနေ ပိုလ်ပေါ့ထံကို ဝေဖန်ရှုတ်ချခြင်းဆိုတဲ့) အကောင်းကနေ (ငြိမ်းချမ်း ရေး ဆွေးနွေးပွဲ ပျက်သွားခြင်းဆိုတဲ့) အဆိုးဆီကို ရောက်သွားတဲ့ အဖြစ် ပါပဲ။

တကယ်တော့လည်း သမိုင်းမှာ ဒါ ပထမဆုံးမဟုတ်ပါဘူး။ ‘နိုင်ငံရေး ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း’ဆိုတဲ့ နာမည်ကျော် အက်ဆေးထဲမှာ မက်(ခ်)(စ်) ဝက်ဘာ ပြောခဲ့သလိုပါပဲ။ ‘...အကောင်းထဲက အကောင်းပဲထွက်မယ်၊ အဆိုးထဲက အဆိုးပဲ ထွက်မယ်ဆိုတာ မမှန်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် အဲဒါရဲ့ ပြောင်းပြန်ကမှ မှန်တာပါ။ အဲဒါကိုမှ အမှန်လို့ ပြောရင် ပြောတဲ့သူဟာ နိုင်ငံရေးအရ နို့နို့မစင်သေးတဲ့ ကလေးဘဝမှာပဲ ရှိသေးတယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့် မယ်’တဲ့။

ပါရီဆွေးနွေးပွဲမှာ အနောက်တိုင်း ကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက်ယောက် အနေနဲ့ သိက္ခာရှိရှိ၊ ရဲရဲရင့်ရင့်နဲ့ အနောက်အုပ်စု မီဒီယာတွေရှေ့မှာ ထတဲ့ပြီး ကမ္ဘာဒီးယန်းပြည်သူတွေရဲ့ ဒုက္ခတွေကို အဆုံးသတ်ပေးနိုင်မယ့် ငြိမ်းချမ်း ရေး သဘောတူညီချက်ကို ရချင်တယ်ဆိုရင် ခမာနီတွေကိုလည်း မလွဲမသွေ ထည့်သွင်းဖို့ လိုအပ်ကြောင်းကို ခြေခြေမြစ်မြစ် ရှင်းပြသင့်ပါတယ်။ ဒါပေ

မယ့် ဘယ်အနောက်နိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်ကမှ အဲသလို လုပ်ဖို့ အိပ်မက်တောင် မမက်ရဲခဲ့ကြပါဘူး။ သည်အခါမှာ စာရိတ္တပိုင်းဆိုင်ရာ ဒဿနပညာရှင်များ အတွက် အင်မတန်စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတဲ့ ကွဲလွဲချက်တွေ ပေါ်လာရပါတော့တယ်။ အပြင်ပန်းအမြင်အရ အင်မတန်ကို သိက္ခာရှိရှိနဲ့ တော် တည့် မှန်ကန်နေတဲ့ အနေအထား (ဆိုလိုတာက ခမာနီတွေကို ကြည့်လိုက်ခြင်း) ကနေ အင်မတန် လော်လည်ဖောက်ပြားတဲ့ ရလဒ်တွေကို ပေါ်ထွန်းလာစေ ခဲ့ပါတယ်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံရဲ့ မချိမဆုံးဝေဒနာကို ရှည်ကြာစေခဲ့ပါတယ်။

ဒါဟာလည်း ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပိုင်း၊ စာရိတ္တပိုင်းအရ ဆုပ်လည်းစူး၊ စားလည်း ရူးဖြစ်နေတဲ့အနေအထားမျိုးတွေထဲမှာ ပထမဆုံးတော့ မဟုတ် ပါဘူး။ မက်(ခံ)(စ်)ဝက်ဘာ ပြောခဲ့သလိုပါပဲ။ ‘ရလဒ်ကောင်းတွေ ရရှိဖို့ အတွက် စာရိတ္တပိုင်းအရ သံသယဖြစ်ဖွယ်ရှိတဲ့ နည်းတွေ၊ အဖျဉ်းဆုံးတော့ အန္တရာယ်ရှိတဲ့ နည်းတွေကို အသုံးပြုချင်တဲ့စိတ်ကလေး ရှိဖို့လိုတယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကို ကမ္ဘာပေါ်မှာရှိတဲ့ ဘယ်ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းကမှ ရှောင်လွှဲလို့ မရနိုင်ပါဘူး။’ ဖြစ်ချင်တော့ အဲသလို အဆိုမျိုးကို တင်လာရဲတဲ့သတ္တိမျိုးနဲ့ အနောက် အုပ်စုထဲက နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ရယ်လို့ တစ်ယောက်ဆို တစ် ယောက်မှကို အရှင်လတ်လတ် မတွေ့ရသေးပါဘူး။ မတွေ့ရဆို ကျွန်တော် တို့ နေနေကြတဲ့ ‘နိုင်ငံရေး မှန်ကန်မှု’ ဆိုတဲ့ခေတ်ထဲမှာ အဲသလို လူမျိုး ပေါ်ထွန်းလာတာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် အနောက်တိုင်းမီဒီယာက အပြင်းအထန် ဝေဖန်ပုတ်ခတ်တော့မှာကိုး။ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပိုင်းအရ မှန်ကန်အောင် ကြိုး စားရင်းကနေ ကျွန်တော်တို့တွေဟာ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပိုင်းအရပဲ သူရဲဘော နည်းတာတွေကို မွေးထုတ်ခဲ့ကြပါတယ်။

ဝိရောဓိအမြင် (၁၀) - နိုင်ငံအတော်များများအတွက် အစိုးရ လုံးလုံးမရှိ တာထက်စာရင် လူ့အခွင့်အရေး တချို့တလေကို ချိုးဖောက်နေတဲ့ အနာ အဆာလေးတွေနဲ့ အစိုးရ တစ်ရပ် ရှိနေတာက ပိုကောင်းပါတယ်။
စစ်အေးတိုက်ပွဲအပြီးမှာ အဖျဉ်းဆုံး နိုင်ငံကြီးနှစ်နိုင်ငံဟာ ဖရိဖရဲပြိုကွဲသွားခဲ့

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ပါတယ်။ ဆိုမာလီယာနဲ့ ယူဂိုဆလားဗီးယားနိုင်ငံတို့ပါ။ အဲဒီ နှစ်နိုင်ငံ စလုံးဟာ စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလမှာတုန်းက အနောက်ကမ္ဘာအတွက်အသုံးကျ နေခဲ့ဖူးတယ်။ အဲသလိုအချိန်မျိုးမှာ အဲဒီနိုင်ငံအစိုးရတွေ ကျူးလွန်တဲ့ အကုသိုလ်တွေ အားလုံးကို ခွင့်လွှတ်ခဲ့ကြတယ်။ (တစ်နိုင်ငံစီကို တစ်နည်း စီနဲ့) သည်နိုင်ငံရဲ့ စစ်အစိုးရတွေကို အနောက်အုပ်စုက စွန့်ပယ်လိုက်တဲ့အခါ မှာတော့ လူသားတို့ရဲ့ ဒုက္ခကြမ္မာဆိုးများ ပိုတိုးလာခြင်းကသာ အသားတင် ရလဒ် ဖြစ်သွားပါတယ်။ လက်တွေ့အသုံးကျမှုဝါဒကို လက်ကိုင်ထားသူ စာရိတ္တပိုင်းဆိုင်ရာ ဒဿနပညာရှင်တစ်ယောက်သာဆိုရင်တော့ အရင်က ရှိခဲ့တဲ့ အနာအဆာလေးတွေနဲ့ အစိုးရလက်ထက်မှာ အဲသလို ဒုက္ခကြမ္မာဆိုး တွေ လျော့နည်းခဲ့တဲ့အတွက် အနာအဆာလေးတွေနဲ့ အစိုးရက ပိုကောင်း တယ်လို့ စောဒကတက်ဖို့ ခက်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

သည်အချက်ကို အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ လက်မခံနိုင်ခြင်းဟာ တခြား နိုင်ငံတွေမှာလည်းပဲ အလားတူ ရလဒ်တွေပေါ်ပေါက်လာအောင် ဖော် ဆောင် သွားပါလိမ့်မယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ပီရူးနိုင်ငံကို ကြည့်ရမှာပါ။ ပီရူးနိုင်ငံဟာ ဖရိုဖရဲနဲ့ မင်းမဲ့စရိုက် ရေစီးကြောင်းဆီ မျောပါနေပါတယ်။ သည်အခါမှာ သမ္မတ ဖျူဂျီ မိုရီက အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းဖို့အတွက် အရေးပေါ် အုပ်ချုပ်ရေးကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပါတယ်။ မင်းမဲ့တိုင်းပြည်ဖြစ်သွား မယ့်အနေအထားကိုကာကွယ်ဖို့ ပြတ်ပြတ်သားသားလုပ်ဆောင်ခဲ့တဲ့အတွက် သူ့ကို ချီးကျူးထိုက်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း လွတ်တော်စနစ်နဲ့ အုပ်ချုပ် နေရာက ယာယီရပ်ဆိုင်းလိုက်တဲ့ သူ့ရဲ့လုပ်ပုံကိုင်ပုံ နည်းစနစ်ကို အနောက် ကမ္ဘာအနေနဲ့ လက်မခံသင့်ဘူးလို့ယူဆတဲ့အတွက် ပီရူးလူထုတွေအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေခဲ့တဲ့ သူ့လုပ်ရပ်ကို အနောက်ကမ္ဘာက လစ်လျူရှုလိုက်ကြ ပါတယ်။ သဘောတရားရေး သန့်စင်မှုကို ထိန်းသိမ်းရင်းနဲ့ အနောက်ကမ္ဘာ ဟာ ပီရူးလူထုရဲ့အကျိုးစီးပွားကို မျက်ကွယ်ပြုဖို့ ပြင်ဆင်လိုက်တော့တာ ပါပဲ။

တကယ်လို့သာ အာဏာရှင်အစိုးရတွေကို အပြစ်ပေးဒဏ်ခတ်နေကြတဲ့

လက်ရှိ အနောက်တိုင်း မူဝါဒတွေသာ ၁၉၆၀ပြည့်လွန်နဲ့ ၁၉၇၀ပြည့်လွန် နှစ်များမှာ တွင်ကျယ်ထွန်းကားနေခဲ့မယ်ဆိုရင် ထိုင်ဝမ်နဲ့ တောင်ကိုရီးယား နိုင်ငံများရဲ့ အံ့မခန်း စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဟာ ပေါ်လာစရာတောင် အကြောင်းမရှိဘူး။ အဲဒီအချိန်က ထိုင်ဝမ်နဲ့ တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံအစိုးရ တွေဟာ တကယ့်အာဏာရှင်အစိုးရတွေ ဖြစ်တာမို့ အဲတုန်းကသာ အခုလို အာဏာရှင်အစိုးရတွေကို ဒဏ်ခတ်ကြစတမ်းဆိုရင် အဲဒီနိုင်ငံတွေမှာ စီးပွား ရေးဖွံ့ဖြိုးမယ်မှ မကြံသေးခင် နိုင်ငံရေး ကသောင်းကနင်းတွေ ဖြစ်သွားခဲ့မှာ ပါပဲ။ အဲသလို မလုပ်ခဲ့ကြဘဲ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအတွက် ဦးလည် မသုံဆောင်ရွက်လိုကြတဲ့ အဲဒီအာဏာရှင် အစိုးရတွေကို စိတ်ရှိ လက်ရှိ အားထုတ်ခွင့်ပေးခဲ့ကြတာမို့ ယနေ့ ထိုင်ဝမ်နဲ့ တောင်ကိုရီးယား နိုင်ငံတွေမှာ အရင်ကထက် အများကြီး ပိုမိုပွင့်လင်းပြီး လူတိုင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်တဲ့ လမ်းပေါ်ကို ရောက်ရှိလာစေတဲ့ စီးပွားရေးနဲ့ လူမှုရေး အပြောင်းအလဲတွေ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့တာပါပဲ။

အရှေ့အာရှက ရလာတဲ့ သင်ခန်းစာတွေက ရှင်းပါတယ်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်မှုအတွက် ဖြတ်လမ်းဆိုတာ မရှိပါဘူး။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများက ခံစားစံစားနေကြတဲ့ လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်ခွင့် များကို မရယူခင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ရှေးဦးစွာ အောင်မြင်ဖြစ် ထွန်းအောင် ဆောင်ရွက်ဖို့လိုတယ်ဆိုတဲ့ သင်ခန်းစာကို အရှေ့အာရှက ပေးခဲ့ပါတယ်။

လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်အရာမှာလည်း အာရှသားတွေ ရဲ့ အမြင်ဆိုတာ သပ်သပ် မရှိပါဘူး။ ဒါတွေဟာ အနောက်တိုင်းကလာတဲ့ အယူအဆသဘောတရားတွေပါ။ အဲဒါတွေကိုမှ အာရှသားတွေအနေနဲ့ မဖြစ် မနေ တုံ့ပြန်ကြရတာပါပဲ။ သည်အခါမှာ သည်သဘောတရားတွေကို အပြည့် အဝ လက်ခံသူတွေ ရှိမှာဖြစ်သလို လုံးလုံးလျားလျား ငြင်းပယ်သူတွေအထိ တုန့်ပြန်ပုံ အမျိုးမျိုး ကွဲနေနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အာရှသားအများအပြား မှာက အဲဒီ အနောက်တိုင်းတန်ဖိုးထားမှုများကို အဖျဉ်းဆုံး လျှာဖျားလေး

နဲ့ဖြစ်ဖြစ် လက်ခံရမယ်၊ ဒါမှ ခေတ်မီမယ်ဆိုတဲ့ အတွေးတွေနဲ့ လုံးချာလိုက် နေကြတာမို့ သူတို့တွေရဲ့ တုံ့ပြန်မှုတွေမှာ အရောင်ဆိုးပြီးသားဖြစ်နေပါတယ်။ ဥပမာပြရရင် မေဂျီ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးရဲ့ သားပျိုများဖြစ်ကြတဲ့ ဂျပန်ပညာတတ်အများအပြားဟာ အာရှဆန်ဖို့ထက် အနောက်တိုင်းပိုဆန်ဖို့ လိုတယ်လို့ ယုံမှတ်တဲ့စိတ်နဲ့ အနောက်တိုင်းတန်ဖိုးထားမှုများနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးတွေကို လိုက်နာ ကျင့်သုံးပါတယ်လို့ ကြေညာကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တစ်ဖက်မှာကလည်း အဲဒီအနောက်တိုင်း တန်ဖိုးထားမှုများနဲ့ လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာမှုများကို သုံးစွဲပြီးသကာလ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကာလ အတွင်း ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ ရာဇဝင်ကို ဆွေးနွေးနိုင်စွမ်းကြတော့ မရှိကြပြန်ဘူး။

နာမည်တပ်ပြီး ပြောရမယ်ဆိုရင် နယူးဒေလီမှသည် မနီလာမြို့များ အကြားမှာ နေထိုင်ကြသူ လူတွေထဲမှာ သည်အနောက်တိုင်းတန်ဖိုးထားမှု တွေကို ခိုင်ခိုင်မာမာကြီးကို ယုံကြည်နေသူတွေ အမြောက်အများရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အာရှနိုင်ငံအများစုမှာ သည်သဘောတရားတွေကို ကြေကြေလည်လည် နားလည်သဘောပေါက်ကြဖို့ဝေးစွာ၊ ဒါတွေ ရှိမှန်းသိတဲ့သူတောင် အလွန်အလွန်ကို နည်းပါးလှပါသေးတယ်။

တကယ်တော့ အာရှတိုက်ကြီးရဲ့ အစိတ်အပိုင်း အတော်များများမှာက သည့်ထက်ပိုပြီး အဆောတလျင်ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရမယ့် အရေးကိစ္စတွေနဲ့ လုံးချာလိုက်နေပါတယ်။ ဒါတွေကို တိတိပပ ကိုင်တွယ်စဉ်းစားနေဖို့ အချိန်အား၊ လူအား မရှိပါဘူး။

အာရှတိုက်ကြီးကို ကိုယ်စားပြုပြီး ပြောနေတာပါလို့ ကျွန်တော့်ကိုယ် ကျွန်တော် မဆိုဝံ့ပါဘူး။ ဒါပေမယ့်လည်း အခု ကျွန်တော်ပြောပြနေတဲ့ အမြင်တွေဟာဖြင့်ရင်တော့ အာရှသားအများစုနဲ့ မတူ၊ တစ်မူ ကွဲပြားနေမှာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာကိုတော့ အသေအချာ ယုံကြည်နေရလောက်အောင် ကျွန်တော့်ဘက်က အကျိုးအကြောင်း ခိုင်လုံပါတယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ ကနေ့ မျှော်လင့်ချက်ကတော့ တစ်ဖက်စီမှာ ညီညီညာညာ ကွဲပြားနေတဲ့ ကိုယ်ပိုင် အမြင်တွေကို ကိုင်စွဲပြီးသကာလ အာရှသားတွေနဲ့ အမေရိကန်တွေ တွေ့ဆုံ

ဆွေးနွေးနိုင်မယ့် အများယုံကြည်လက်ခံနိုင်သော အလယ်အလတ်လမ်းကြောင်း တစ်ခုကို ရှာဖွေကြည့်ဖို့ပါပဲ။ အဲသလို ပြောနိုင်ဆိုနိုင်တဲ့ အဆင့်ကို ရောက်စေနိုင်မယ့် အခြေခံမူငါးရပ်ကို တင်ပြရာမှာလည်း စောစောက အတိုင်းပဲ ကျွန်တော့်ဘက်က တော်တော်ကို ပြောင်ပြောင်ပြောရဦးမှာပါပဲ။

အခြေခံမူ အမှတ် (၁) - အပြန်အလှန် လေးစားမှု

ကျွန်တော်ပထမဆုံး အလေးအနက်ထားပြီး တင်သွင်းပြချင်တဲ့ အခြေခံမူက တော့ လူ့အခွင့်အရေးရယ်၊ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ရယ်ဆိုတဲ့ ဘာသာရပ်များနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အာရှသားများနဲ့ အမေရိကန်များအကြား ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုများ အားလုံးဟာ အပြန်အလှန်လေးစားမှုအပေါ်မှာ အခြေခံသင့်ကြောင်းပါပဲ။

ကျွန်တော်ဟာ နယူးယောက် တိုင်း(မ်)(စ်)၊ ဝါရှင်တန် ပို့(စ်)(ထ်)၊ လော့(စ်) အိန်ဂျလီ(စ်) တိုင်း(မ်)(စ်)နဲ့ ဝေါ(လ်) စထြိ(ထ်) ဂျာနယ် ဆိုတဲ့ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ အထင်ကရ သတင်းစာတိုက်ကြီးများကို သွားရောက်လည်ပတ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီရုံးတွေအနက်က ဘယ်ရုံးထဲကမဆို ညဘက်မှာ လမ်းလျှောက်ထွက်ပြီး ရုံးနဲ့ ကိုက်တစ်ရာလောက် ဝေးတဲ့ လမ်းပေါ်ကို ရောက်သွားပြီဆိုတာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် အသက်အန္တရာယ်ကို စိုးရိမ်ရတဲ့အနေအထားကို ချက်ချင်းရောက်သွားပါတယ်။ အဲသလို အခြေအနေမျိုးပင်ဖြစ်နေလင့်ကစား အဲဒီသတင်းစာတိုက်ကြီးများဆီက ဘယ်အယ်ဒီတာ၊ ဘယ်စာရေးသူကမှ ပြစ်မှုကျူးလွန်တတ်သူများရဲ့ လူမှုအခွင့်အရေးတွေကို လျှော့ချသင့်ကြောင်း ထောက်ခံရေးသားသမှု မပြုကြပါဘူး။ လူမှုအခွင့်အရေး တွေကို လုံးလုံးမလျှော့ရေးအတွက် ပြစ်မှုကျူးလွန်တတ်သူများက အန္တရာယ်ပေးနိုင်ဖွယ်ရှိနေတဲ့ အနေအထားကိုလည်း အသာတကြည် လက်ခံထားကြပါတယ်။ ဒါဟာ လူမှုရေး ရွေးချယ်မှုတစ်ရပ်ပါပဲ။

စင်္ကာပူနိုင်ငံမှာတော့ ညအခါမှာ စင်္ကာပူ စထြိတ်(ထ်)တိုင်း(မ်)(စ်) ရုံးခန်းရဲ့ အပြင်ဘက်ကို ကြိုက်သလောက် လမ်းထွက်လျှောက်လို့ ရပါ

တယ်။ အဲသလို လျှောက်မိလို့ အသက်အန္တရာယ်ကို စိုးရိမ်စရာ မလိုပါဘူး။ ဘာလို့ စိုးရိမ်စရာ မလိုတာလဲဆိုတော့ ပြစ်မှုကျူးလွန်တတ်သူများနဲ့ မူးယစ်ဆေးစွဲနေသူများဟာ တကယ့်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲလာပြီဆိုတာ မသေချာမချင်း အချုပ်အနှောင်ခံ နေကြရလို့မို့လည်း တစ်ကြောင်းပါ။ မြို့ပေါ်က လမ်းကျဉ်းလေးတွေထဲမှာ အများပြည်သူ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းစွာ သွားလာနိုင်ရေးအတွက် ဥပဒေစည်းကမ်းတွေနဲ့ တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ထိန်းချုပ်ထားလို့ပါပဲ။ တစ်ဖက်ကလည်း အပြစ်မဲ့သူများကို မတရားဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်ထားတာမျိုးမဖြစ်စေအောင် ကာကွယ်တဲ့ အစီအမံတွေလည်း ရှိနေပါတယ်။ ဒါလည်း လူမှုရေး ရွေးချယ်မှု နောက်တစ်မျိုးပါ။

သည်ရွေးချယ်မှုနှစ်ရပ်မှာ ဘယ်သင်းကဖြင့် အလိုလိုနေရင်း သာနေပါတယ်လို့ ကျွန်တော် မပြောလိုပါဘူး။ ကိုယ်ကြိုက်တဲ့လမ်း ကိုယ်ရွေးကြပြီး ကိုယ်ရွေးတဲ့လမ်းပေါ်က ရလာတဲ့အကျိုးဆက်တွေကို ကိုယ်ပဲ ခံစားကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်အခုပြောလိုက်တာကို ခါတိုင်းကျွန်တော် ပြောရင် မြင်ရနေကျ အနောက်တိုင်း အထွေအထွေတွေမပါဘဲနဲ့ လက်ခံနိုင်ကြမယ်ဆိုရင် နောက်တစ်ချက်ကို ဖြည့်ပါရစေဦး။ ကပ်စေးနဲ့ (ပီကေလို့ခေါ်တဲ့ ချွင်းဂမ်း) ရောင်းတာကို ခွင့်မပြုတဲ့ မြို့တစ်မြို့ဟာ ကိုကင်းလို့ခေါ်တဲ့ မူးယစ်ဆေးဝါးကို လမ်းပေါ်မှာ တရားဝင်ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခွင့် ပေးထားတဲ့ မြို့တစ်မြို့နဲ့ ထပ်တူ ကိုယ့်မြို့အတွက် ကိုယ်ကြိုက်တဲ့ ဥပဒေ ထုတ်လို့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့် အထက်မှာ ပြောခဲ့တဲ့ ရွေးချယ်မှု နှစ်ခု အနက်မှာ ဘယ်သင်းက သာပါတယ်ဆိုပြီး အထက်စီးကြီးကနေ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ဟုတ်လှပြီဆိုတဲ့ မာန်နဲ့ ဒူးမနဲ့ကြေးပေါ့ဗျာ။

သည်အချက်ကို ကျွန်တော် သိပ်အကျယ်မချဲ့ချင်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ အခြားအခြားသော လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံရေး ရွေးချယ်မှု များသည်လည်း ညီမျှတဲ့ လေးစားမှုကို ခံယူထိုက်တယ်ဆိုတဲ့ နားလည်မှုကို လက်ခံရ ခက်နေပါလိမ့်မယ်။ အနောက်ကမ္ဘာက တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်းနဲ့ ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးကို ခြယ်လှယ်လွှမ်းမိုးထားခဲ့တာ နှစ်ပေါင်း ငါးရာ

တောင် ရှိခဲ့ပါပြီ။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးတဲ့နောက်မှာတော့ တတိယကမ္ဘာ အများစုနည်းတူ အာရှတိုက်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်း အတော်များများဟာ နိုင်ငံရေး အရတော့ လွတ်လပ်သွားကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စိတ်ဓာတ်ရေးရာအရ လွတ်လပ်ဖို့အတွက်ကျတော့ ကိုလိုနီအဖြစ်သိမ်းပိုက်ခံခဲ့ရသူများမှာရော၊ ကိုလိုနီအဖြစ် သိမ်းပိုက်ခံသူများအတွက်ပါ အတော့်ကို အချိန်ယူကြရဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့်လည်း ဟောင်ကောင်ကျွန်းကို တရုတ်ပြည်မကြီး လက်ထဲ ပြန်မထည့်ခင် ငါးနှစ်အလိုမှာ ခရစ်(စ်) ပက်ထင်(န်)ဟာ ဟောင်ကောင်ကို သွားတဲ့ပြီး တရုတ်အစိုးရအနေနဲ့ ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ လက်ခံနိုင်စရာအကြောင်း မရှိတဲ့ အစိုးရမျိုးနဲ့ ဟောင်ကောင်ကို ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ဖို့ အကြံပေးခဲ့တာ ပါပဲ။ တကယ်လို့သာ တရုတ်ဘုရင်ခံတစ်ယောက်က မြောက်အိုင်ယာလန် ကို သွားတဲ့ပြီး ဗြိတိန်နိုင်ငံနဲ့ ခွဲထွက်ရာမှာ လိုက်နာကျင့်သုံးရမယ့် စည်း မျဉ်းစည်းကမ်းတွေကိုသာ သွားပြီး ပြဋ္ဌာန်းမယ်ဆိုရင် ဗြိတိသျှလူမျိုးတွေ မူးမေ့ကုန်လောက်တယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း ဗြိတိသျှတွေကိုယ်တိုင်က ဟောင်ကောင်အရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တရုတ်ကို သွားဆရာလုပ်လိုက်တာ ဟာ ခွတီးခွကျ လုပ်ရပ်ပါလို့ ဘယ်လိုမှ မမြင်နိုင်ရှာကြပေဘူး။ အနောက် အုပ်စုအများစုလိုပါပဲ၊ ဗြိတိသျှတွေဟာလည်း အာရှသားတွေအတွက် စည်း မျဉ်း ဥပဒေသတွေကို သတ်မှတ်ပေးပိုင်ခွင့် သူတို့ဆီမှာ ရှိတယ်လို့ ယူဆ ထားကြပါတယ်။

အရှေ့အာရှတစ်ခွင်မှာ ကြွယ်ဝချမ်းသာလာတာနဲ့အမျှ ဆွေးနွေး ပြော ဆိုမှုတွေဟာလည်း ဖြည်းဖြည်းချင်းနဲ့တော့ ညီမျှမှုအပေါ်မှာ အခြေခံလာရ တော့မှာပါပဲ။ ဒါပေမယ့်လည်း အခု ကျွန်တော်တို့ ပြောဆိုဆွေးနွေးနေကြ သလို ဆွေးနွေးအဖွဲ့မျိုးတွေအနေနဲ့ကလည်း သည်ကိစ္စတွေကို ချဉ်းကပ် ဆွေးနွေးကြတဲ့အခါမှာ တစ်ဖက်နဲ့တစ်ဖက် အပြန်အလှန် လေးစားမှုနဲ့ ဆွေးနွေးကြတဲ့ ပုံစံမျိုးကို ဖော်ဆောင်နိုင်ဖို့ ကြိုးပမ်းသင့်ပါတယ်။

အခြေခံမှု အမှတ် (၂) - စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု

လူ့အခွင့်အရေးကို အရေးဆို လျှောက်လဲနေကြတဲ့ အနောက်အုပ်စုရဲ့ အခြေခံ လိုလားချက်ကတော့ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများရဲ့ ပြင်ပမှာ နေထိုင်ကြတဲ့ လူဦးရေ သန်းပေါင်း ၄၃၀၀အပေါ်မှာ ကမ်းကုန်အောင် နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းနေတာတွေကို ဖယ်ရှားပေးနိုင်ဖို့နဲ့ အဲဒီလူတို့ရဲ့ဘဝများ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော် ပြောပါရစေ။ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ လတ်တလော လူ့အခွင့် အရေး စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုတွေဟာ အာကီနီတော်လှန်ရေးနဲ့ နီဘဲ(လ်)ဆုချီးမြှင့် ခံရတာမျိုးလို နိမိတ်ပုံအောင်မြင်မှုများ ရှိချင်ရှိလာမှာဖြစ်လင့်ကစား အထက် က ဆိုခဲ့တဲ့ လူဦးရေ သန်းပေါင်း ၄၃၀၀အတွက်ကတော့ အရေပြားပေါ်မှာ တောင် အယားပြေမှာ မဟုတ်ပါဘူးခင်ဗျား။

တတိယကမ္ဘာကို ‘အချုပ်အချယ်ကင်းကင်းနဲ့ လွတ်လပ်’ သွားစေနိုင်တဲ့ ဩဇာဟာ တစ်ခုဆိုမှ တစ်ခုတည်း ရှိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပါ။

စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဟာ သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက်မှာ အဖျက် အမှောင့် အလုပ်နိုင်ဆုံး အင်အားစုတစ်ရပ်ဖြစ်ပါတယ်။ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုက လူမှုရေးအယူအဆ စနစ်ဟောင်းများကို သွက်သွက်ခါအောင် လုပ်လိုက်ပြီးသကာလ လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံရေး ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာမှာ နိုင်ငံတွင်းက လူဦးရေရဲ့ ရာခိုင်နှုန်းအတော်များများ ပိုမိုပါဝင် ဆောင်ရွက် လာနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးပါတယ်။ တရုတ်ပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီဟာ ဆိုလိုရှိရင် မော်စီတုံးလက်ထက်မှာတုန်းကလို တစ်သွေး တစ်သံတစ်မိန့်နဲ့ တင်းတင်းကြပ်ကြပ် အုပ်ချုပ်လို့ ဘယ်လိုမှ မရတော့ပါဘူး။ တိန်ရှောင်ဖိန် အစိုးရဟာ အဲသလိုလုပ်နိုင်တဲ့အနေအထားတွေအားလုံးကို ဖုတ်ကျဉ်းသင်္ဂြိုဟ် လိုက်မိသွားခဲ့ပါပြီ။ သို့ဖြစ်တာကြောင့် အနောက်ကမ္ဘာအနေနဲ့ မော်စီတုံးရဲ့ တစ်သွေးတစ်သံတစ်မိန့် စနစ်ကြီးတစ်ခုလုံးကို မြေမြှုပ်ဖျက်ဆီးချင်တယ် ဆိုပါရင် တိန်ရှောင်ဖိန်ရဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို ထောက်ခံ

ကြရပါလိမ့်မယ်။ သည်ကြားထဲမှာ တိန်ရှောင်ဖိန်ကလည်း နိုင်ငံရေးအရ ထိန်းချုပ်ဖို့အတွက် လိုရင်လိုသလို ထိထိရောက်ရောက် နှိမ်နင်းတာတွေ လည်း လုပ်ချင်လုပ်သွားဦးမှာပါ။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး တွေကို လုပ်နေတဲ့ တိန်ရှောင်ဖိန်ကို အစွမ်းကုန်ထောက်ခံလိုက်မယ်ဆိုရင် မော်စီတုံးရဲ့အာဏာရှင်စနစ်ကြီး တစ်ခုလုံးကို အလိုလို မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ပြီးသား ဖြစ်သွားမှာလည်း အသေအချာပါပဲ။

ဒါကြောင့် တီနာမင်အဖြစ်အပျက်တွေပေါ်ပေါက်ပြီးတဲ့နောက် သုံးနှစ်ခွဲ အကြာမှာ ဘေဂျင်းအစိုးရထဲမှာ ‘ခက်ထန်တဲ့’ အာဏာရှင်တွေအစား၊ ‘ပျော့ပျောင်းတဲ့’ အာဏာရှင်တွေက ကြီးစိုးလာတာဟာ အံ့ဩစရာ မဟုတ် ပါဘူး။ သည်တော့က အမေရိကန်အစိုးရအနေနဲ့ သူ့ရဲ့ အန္တိမရည်မှန်းချက် ဖြစ်တဲ့ တရုတ်နိုင်ငံကြီးမှာ လူ့အခွင့်အရေးလေးစားလိုက်နာမှု ပိုမိုဖြစ်ထွန်း လာရေးကို လိုချင်ရိုးမှန်ရင် တရုတ်ပြည်ရဲ့စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အရှိန် အဟုန်ကို နှောင့်နှေးသွားအောင်မလုပ်ဘဲ သည့်ထက်ပိုပြီး မြန်လာသွက်လာ အောင်သာ အစွမ်းကုန် လုပ်ဆောင်သင့်ပါတယ်။

ပြောရတာတော့ တယ်မကောင်းလှဘူး။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် အောင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဟာ (ဒီမိုကရေစီနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးတိုးတက် အောင် ကူညီဆောင်ရွက်ခြင်းနဲ့ ခြားနားလှစွာ) ခက်ခဲလှပါတယ်။ တခြား တစ်နိုင်ငံမှာ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာအောင် ကူညီပံ့ပိုးလိုက်ခြင်းကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများ ပေးဆပ်ရမယ့်အရင်းအနှီးက တိုက်ရိုက်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သွယ် ဝိုက်ပြီးပဲဖြစ်ဖြစ် တော်တော်ကို ကြီးမားလှပါတယ်။ တတိယကမ္ဘာအတွက် အကောင်း (စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ကူညီပံ့ပိုးခြင်း)ဟာ ရေတို မှာတော့ အနောက်နိုင်ငံများအတွက် တော်တော်ကို နာကျင်ထိခိုက်စရာ ကောင်းနေမှာပါပဲ။ ဥပမာပြောရရင် ဥရောပသမဂ္ဂ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင် စုနဲ့ ဂျပန်နိုင်ငံတို့အနေနဲ့ တတိယကမ္ဘာရဲ့ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ကူညီပံ့ပိုးပြီးဆိုတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အမတော်ကြေး အမြောက်အများကို လက်လွှတ်လိုက်ရတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပြောရတာတော့ တယ် မကောင်းလှဘူး။ (နိုင်ငံရေးသမားများအနေနဲ့ အနစ်နာခံစရာများအကြောင်း ပြောဆိုဆွေးနွေးခွင့်ကို ချုပ်ချယ်ကန့်သတ်ထားလေတဲ့) အနောက်တိုင်း ဒီမိုကရက်တစ်နိုင်ငံတွေရဲ့ တကယ့် သဘာဝကိုက အာရှအပါအဝင် တတိယကမ္ဘာမှာ ဒီမိုကရေစီနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးတွေ ထိထိ ရောက်ရောက် ပျံ့နှံ့ရေးအတွက် တကယ့် အဆီးအတားဖြစ်လို့နေပါတယ်။

အခြေခံမူ အမှတ် (၃) - လက်ရှိ အစိုးရများနဲ့ အလုပ်လုပ်ရေး

အနောက်တိုင်းသားများအနေနဲ့ အာရှတိုက်က အစိုးရအများစု ဖြုတ်ချရေးကို အိပ်မက်တောင် ယောင်လို့ မမက်သင့်ကြပါဘူး။ သည်စကားကို ကျွန်တော် ပြောရတာ အကြောင်းရှိပါတယ်။ ဟားဗတ်(ထ်)တက္ကသိုလ်မှာ အင်ဒိုနီးရှား အစိုးရကို ဝိုင်းပြီး အမဲဖျက်ကြတဲ့ ပွဲမှာ ကျွန်တော် ရှိနေခဲ့တယ်။ အဲဒီပွဲ ဟာ ၁၉၉၁ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလအတွင်း ‘ဒီလီ’ က သတ်ဖြတ်မှုများကိုဆွေးနွေး ကြဖို့ အစိုးရရဲ့ ကနေဒါကျောင်းက ကမကထလုပ်တဲ့ ဆွေးနွေးပွဲပါ။ ဒီလီ ဖြစ်ရပ်ကို အနီးကပ်တွေ့ခဲ့ကြတဲ့ အမေရိကန်စာနယ်ဇင်းဆရာ နှစ်ယောက် ကလည်း သည်ပွဲကို တက်လာကြပြီး တက်ရောက်လာတဲ့ ပရိသတ် သွေးရူး သွေးတန်းဖြစ်သွားအောင် သူတို့ရဲ့ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့တွေကို ဖောက်သည်ချ ကြပါတယ်။

သည်မှာတင် အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနက ကံဆိုးတဲ့ တာဝန် ရှိသူများမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံအနေနဲ့ ဆူဟာတိုအစိုးရနဲ့ ဆက်လက်ပြီး ဘာကြောင့် အလုပ်လုပ်ဖို့လိုတယ်ဆိုတာကို ရှင်းပြရပါတော့တယ်။ တကယ် လို့များ အဲဒီအခန်းထဲကို ရောက်နေသူတွေဆီမှာသာ အင်ဒိုနီးရှားအစိုးရ ကို ဖြုတ်ချနိုင်တဲ့ အာဏာရှိနေမယ်ဆိုရင် အဲသလို ဖြုတ်ချလိုက်ပြီးတဲ့နောက် ပေါ်ပေါက်လာမယ့် ကြောက်စရာအကျိုးဆက်တွေကို တစ်စက်ကလေးမှ ထည့်မတွက်ကြဘဲ ချက်ချင်းကို ဖြုတ်ချလိုက်ကြမှာပါပဲ။

ဒါဟာ လူ့အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားပြောင်းလဲရေးဝါဒီ အများအပြားရဲ့ သဘောထားလည်းဖြစ်ပါတယ်။ အနာအဆာရှိတဲ့ အစိုးရတွေကို ဖြုတ်သာချ

လိုက်၊ နောက်ပိုင်းဖြစ်လာမယ့်အကျိုးဆက်တွေကို နည်းနည်းမှ ထည့်
မစဉ်းစားကြေးဆိုတာဟာ သည်ဝါဒီတွေရဲ့ သဘောထားပါ။ သူတို့ဟာသူတို့
နေရင်တော့ သည်လိုဝါဒီတွေဟာ သိပ်အန္တရာယ် မရှိလှပါဘူး။ ဒါပေသည့်
အဲဒီဝါဒီတွေဟာ သြဇာရှိတဲ့ နေရာတွေကို ရလာကြပြီဆိုတာနဲ့ တစ်ပြိုင်
နက် သူတို့က ပေးနိုင်တဲ့ အန္တရာယ်အတိုင်းအဆဟာ ဘိုးဘိုးအောင်တန်ခိုးနဲ့
အဆပေါင်းများစွာ တိုးတာထက်တောင် ဆိုးသွားနိုင်ပါတယ်။

အာရှတိုက်နဲ့ ပတ်သက်လာရင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအနေနဲ့ အရှည်
ကို ကြည့်ဖို့ ကျွန်တော်က နှိုးဆော်လိုက်ချင်ပါတယ်။ အာရှတိုက်ကနိုင်ငံတွေ
ဟာ နှစ်ပေါင်း ထောင်ချီပြီး တည်ရှိခဲ့တဲ့ နိုင်ငံတွေ မဟုတ်ဘူးဆိုရင်တောင်
သည်ကမ္ဘာမြေပေါ်မှာ နှစ်ပေါင်း ရာနဲ့ချီပြီး တည်နေခဲ့တဲ့ လူ့ဘောင်တွေပါ။
အဲသလို လူ့ဘောင်တွေရဲ့အနေအထားဟာ ဥပမာ - ဖန်လီဇီလိုလူမျိုးကို
တရုတ်ပြည်ရဲ့သမ္မတအဖြစ် ရွေးချယ်လိုက်တယ်ဆိုဦးတောင် နေ့ချင်းညချင်း
တော့ ပြောင်းမသွားနိုင်ပါဘူး။ ထိပ်ဆုံးက လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးတစ်ယောက်
ပြောင်းသွားတာနဲ့ အရာရာပြောင်းလဲသွားလိမ့်မယ်လို့ယူဆနေသူများအတွက်
သမ္မတ အာကီနိုရဲ့အတွေ့အကြုံက အင်မတန် ကွင်းကွက် ပြက်ထင်လှတဲ့
သင်ခန်းစာ တစ်ရပ်ကို ပေးလို့နေပါတယ်။

လက်ရှိဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဆင့်မှာ အာရှတိုက်ဟာ လျင်မြန်တဲ့စီးပွားရေး
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မဆုတ်မနစ်ဆောင်ရွက်လိုတဲ့ အစိုးရများကိုသာ လိုအပ်
လျက် ရှိပါတယ်။ တကယ်တော့ သိပ်များများစားစားလည်း မဟုတ်ပါဘူး။
နိုင်ငံရေး ရောင်စဉ်ခုနစ်သွယ်ထဲမှာ အမျိုးမျိုး သွားနေကြတဲ့ အစိုးရတွေက
တော့ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံတွေဖြစ်တဲ့ တရုတ်နဲ့ ဗီယက်နမ်၊ စစ်တပ် အုပ်ချုပ်နေ
တဲ့ ယိုးဒယားနဲ့ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဒီမိုကရက်တစ်ဖြစ်တဲ့ တောင်ကိုရီးယား၊
ထိုင်ဝမ်နဲ့ မလေးရှားတို့ဟာဆိုရင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အဟုန်
ပြင်းပြင်းနဲ့ရရှိနေကြပါတယ်။ အဲဒီနိုင်ငံတွေကို (တခြားနိုင်ငံတွေအတွက်
စံနမူနာယူစရာဖြစ်လာအောင်) ချီးမြှောက်အားပေးသင့်ပါတယ်။ သည်နိုင်ငံ
တွေမှာ ထုံ့ပိုင်းထုံ့ပိုင်း ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ နိုင်ငံရေး နှိပ်ကွပ်မှုတွေကို ဝေဖန်

ဖြစ်တင်တာတွေလည်း လုပ်သင့်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း အဲဒီ နိုင်ငံ တွေထဲက လူအများစုရဲ့လူနေမှုဘဝတွေ တိုးတက်နေသမျှကာလပတ်လုံး အဲသလို မေ့လောက်မှ တစ်ခါဖြစ်တတ်တဲ့ နိုင်ငံရေး နှိပ်ကွပ်မှုတွေကြောင့် တော့ အဲဒီအစိုးရတွေကို ဒဏ်မခတ်သင့်ပေဘူး။

အခြေခံမူ အမှတ် (၄) - ယဉ်ကျေးသော ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများကို နှိမ်နင်း သမျှ အနှိမ်ဆုံး ထူထောင်ရေး။

အနောက်တိုင်းက လူ့အခွင့်အရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဝါဒီတစ်ယောက်ကို အနောက်တိုင်းမဟုတ်တဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ပတ်သက်လို့ အရေး ဆိုတဲ့အခါ သိပ်အစွန်းမရောက်ပါစေနဲ့လို့ အကြံပေးခြင်းဟာ အမျိုးသမီးတစ် ယောက် ကိုယ်ဝန်ဆောင်တဲ့အခါ သိပ်ဗိုက်မကြီးပါစေနဲ့လို့ မှာသလိုမျိုး ကတ်သီးကတ်သပ်နိုင်လှပါတယ်။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သဘောထားများအရ ပြောရမယ်ဆိုရင် အဲသလို လူ့အခွင့်အရေးဝါဒီတစ်ယောက်ဟာ ဟိုး အလယ် ခေတ်ဆီက ခရစ်တော်ဖွားမြင်ရာမြေကို ပြန်တိုက်ယူခဲ့ကြတဲ့ ‘ခရူးဆိတ်’ စစ်သည်တော်တွေနဲ့ သိပ်မကွာလှပါဘူး။ သူတို့လိုချင်တာက အပြောင်းအလဲ ပဲ၊ တခြားဘာကိုမှ မလိုချင်ဘူး။

အဲသလို တက်ကြွလွန်းသူတွေကြောင့် အပျက်အစီးတွေ အများကြီး ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ပြောရတာတော့ တယ် မကောင်းလှဘူး။ အဲသလို လူတွေက အနောက် နိုင်ငံတွေမှာ စာရိတ္တပိုင်းအရ မြင့်မြတ်တဲ့အနေအထားကို ရယူထားသူများ ဖြစ်နေကြလေတော့ကာ ဘယ်အစိုးရ၊ ဘယ်မီဒီယာကမှ သူတို့တွေကို ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း မဝေဖန်ရဲ၊ စိန်မခေါ်ရဲဘူး။ ဒါပေမယ့် အဲဒီပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး ဝါဒီတွေရဲ့ တောင်းဆိုချက်တချို့ဟာ ဘယ်လို အခြေအနေမျိုး မှာပဲဖြစ်ဖြစ် လက်ခံနိုင်စရာ အကြောင်းမရှိတာလည်း အမှန်ပဲ။

မိန်းမလျာနေရာရရေး ဝါဒီတွေကိုသာ အာရှနိုင်ငံများရဲ့ လမ်းပေါ်မှာ ဆန္ဒပြနေတာ တွေ့ကြမယ်ဆိုရင် အဲဒီနိုင်ငံတွေက လူ့အတော်များများ

အထိတ်တလန့်ဖြစ်ကုန်နိုင်ပါတယ်။ အလားတူပဲ၊ အာရှနိုင်ငံအများစုမှာ ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲသာ ကောက်ကြည့်မယ်ဆိုရင် အလဇ္ဇီပြကွက် (အပြာပြကွက်)တွေ ဆင်ဆာဖြတ်တာကို တခဲနက် ထောက်ခံကြမှာဖြစ်သလို သေဒဏ်ပေးတာကိုလည်း ထောက်ခံကြနေကြဦးမှာ တွေ့ရနိုင်ပါတယ်။

ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အမေရိကန်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အာရှသားဖြစ်ဖြစ်၊ အားလုံးဟာ လူသားတွေပါ။ လူသားတွေဖြစ်တဲ့အတွက် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ကျေကျေလည်လည် သဘောတူနိုင်တဲ့ ယဉ်ကျေးသော အမူအကျင့်များကို အနိမ့်ဆုံးထားပြီး သဘောတူလိုရပါတယ်။ ဥပမာ - နိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းတာ၊ ကျွန်ပြုတာ၊ တစ်ဖက်သတ်စီရင်ပြီး သတ်ဖြတ်တာ၊ အာရှသားတွေကလည်း မလိုချင်ပါဘူး။ ဒါတွေကို စာရိတ္တပိုင်း၊ ကိုယ်ကျင့်တရားပိုင်း၊ ဂုဏ်သိက္ခာပိုင်း သက်သက်ကြောင့် ထိန်းသိမ်းကြရမှာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါတွေဟာ အမှန်တော့ တကယ်လက်တွေ့ကျပြီး လူသား မှန်သမျှ ရရှိခံစားသင့်တဲ့ အခွင့်အရေးတွေပါပဲ။ မြောက်ကိုရီးယားလို ဒါတွေကို မထိန်းသိမ်းနိုင်တဲ့ နိုင်ငံဆိုရင် အဲဒီနိုင်ငံဟာ ကိုယ့်ဒုက္ခကိုယ် ရှာနေတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ကနေ့ မြောက်ကိုရီးယားနိုင်ငံ ရောက်ရှိနေရာ၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးနဲ့ သဘောထားကွဲလွဲတဲ့ အနေအထားကို အာရှနိုင်ငံအများစုက မရချင်၊ မရောက်ချင်ပါဘူး။

အခြေခံမူ (၅) - စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ကို သူ့အလိုလို ယုံတက်ပါစေ။

နိဂုံးချုပ်အနေနဲ့ အင်မတန် အပြောရကြပ်တဲ့ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ကိစ္စကို ပြောပါ့မယ်။ ယေဘုယျအားဖြင့်ဆိုရင်တော့ အနောက်ကမ္ဘာပေါ့၊ အတိအကျ ပြောရရင်တော့ အမေရိကန်တို့အနေနဲ့ ကမ္ဘာအနှံ့မှာရှိတဲ့ နိုင်ငံအသီးသီးရဲ့ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ကို စောင့်ထိန်းကြပ်မတ်ပေးသူများအဖြစ် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် မခန့်အပ်သင့်ဘူးလို့ ကျွန်တော်အကြံပြုလိုပါတယ်။ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့် ပေးလိုက်တဲ့အခါ ကိုယ့်နိုင်ငံရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေမလား၊ အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေမလားဆိုတာ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံက သူ့ဘာသာ ဆုံးဖြတ်ပါစေခင်ဗျား။

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ရဲ့ အကျိုးကျေးဇူးများကို အနည်းနဲ့အများ သံသယဖြစ်ပါတယ်ဆိုတဲ့ အမေရိကန်ဆိုလို့ တစ်ယောက်မှ မတွေ့ဖူးသေးဘူး။ စာနယ်ဇင်းသမားဆိုရင် ဆန်ကုန်မြေလေးလို့ ယူဆပြီး ရွံမုန်းသူ အမေရိကန်တွေကတောင် စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ကို သံသယမရှိကြဘူး။ အမေရိကန်တွေက စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ရဲ့ တန်ဖိုးကို အကြွင်းမဲ့အမှန်တရားတစ်ခုအဖြစ် ဘာစောဒကမှ တက်မနေဘဲ လက်ခံထားကြပါတယ်။ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ရဲ့ အစွမ်းဟာ ဘယ်သူကမှ သက်သေပြစရာမလိုအောင်ကို သူ့သဘော သူဆောင်ပြီး ခိုင်လုံနေတယ်လို့ ယူဆနေကြသူတွေဟာ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ကို စွဲမက်ခြင်း မရှိလှတဲ့ အာရှနိုင်ငံတွေထဲကို အတင်း ရိုက်သွင်းနေကြတာကြီးက တစ်မျိုးကြီးပါပဲ။ တကယ်သာ သူ့သဘောသူဆောင်ပြီး လူ့ဘောင်တိုင်းအတွက် ကောင်းမွန်နေရိုးမှန်ရင် ဘယ်သူမှ ရိုက်သွင်းစရာ မလိုဘဲ ရှေ့ခနဲ အမြစ်တွယ်သွားမှာပဲလေ။

စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်ရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေဟာ မရှိတဲ့နိုင်ငံတွေထက်သာမယ်၊ မသာဘူးဆိုတာကတော့ အချိန်က အဆုံးအဖြတ်ပေးသွားပါလိမ့်မယ်။ အခုအချိန်အထိတော့ နယူးယောက်တိုင်း(မ်)(စ်) နဲ့ ဝါရှင်တန်တိုင်း(စ်)လို လွတ်လပ်တဲ့ သတင်းစာတွေရှိတဲ့ နိုင်ငံက ပရာဗဒါနဲ့ အဇ္ဇပ္ပက်ရှာ သတင်းစာများသာ ရှိတဲ့ နိုင်ငံထက်သာတာကို နှစ်ဆယ်ရာစုက လက်တွေ့ပြခဲ့ပါပြီ။ သည်လို အသာစီးရတဲ့ အကြောက ကောင်းကောင်းကြီး ဆက်ရှိနေနိုင်ပါသေးတယ်။ သည်တိုင်းသာ ဆက်ရှိနေမယ်ဆိုရင် စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့် အပြည့်အဝ ရှိတဲ့အနေအထားကို ရင်ဆိုင်နိုင်တဲ့ လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးစနစ်ဆီ တိုးဝင်လာမယ့် နိုင်ငံတွေလည်း တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ တိုးပွားလာမှာပါ။ ဒါမှလည်း နိုင်ငံအချင်းချင်းကြား အပြိုင်အဆိုင်အနိုင်ကျနေကြချိန်မှာ အနိုင်ရသူများဘက်က သူတို့လည်း ဝင်ကစားနိုင်လာလိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ မျှော်လင့်ချက်နဲ့ပေါ့။

ဒါပေမယ့် အဲဒီဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံများကသာ သူ့သဘောနဲ့သူ ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပေးလိုက်ကြပါခင်ဗျား။

သည်နိုင်ငံတွေအနေနဲ့က အမေရိကန် မီဒီယာရဲ့ တန်ခိုးကို မသိကျိုးကျွံ ပြုလို့ မရတော့ပါဘူး။ ကမ္ဘာကြီးက ကျုံ့ဝင်နေပါတယ်။ အိန္ဒိယနဲ့ အင်ဒိုနီးရှားက ရွာလေးတွေမှာတောင် ပြိုဟ်တုစလောင်းတွေ ဆထက်ထမ်းပိုးတိုးပွားနေတဲ့ အနေအထားမှာ ကမ္ဘာကြီးတင် ကျုံ့ဝင်သွားတာ မဟုတ်ပါဘူး။ မိုးကောင်းကင်ကြီးပါမကျန် ကျုံ့ဝင်နေတာပါ။ စီအယ်(န်)အယ်(န်)နဲ့ ဘီဘီစီကို တစ်ကမ္ဘာလုံးအနှံ့ ဖမ်းယူနိုင်နေကြပါပြီ။ အင်တာနက်ရှင်နယ် ဟယ်ရယ်(လ်) ထြစ်ဗျူး(န်) နဲ့ ဝေါလ်စထြီ ဂျာနယ်တွေကိုလည်း ကမ္ဘာ့ဘယ်နေရာမှာမဆို ရယူနိုင်နေပါပြီ။ သည် သတင်းစာတွေရဲ့ အရည်အသွေးကို သည်သတင်းစာတွေကပဲ ဖော်ဆောင်ဖွင့်ပြကြပါစေ။ သည်သတင်းစာတွေရဲ့ တန်ခိုးအရှိန်အဝါကို ဝါဒဖြန့်နေတဲ့ အမေရိကန် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းနဲ့ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ရဲ့ လက်ရုံးကြီး တစ်ဆူနေရာမှာ အမေရိကန်မီဒီယာတွေ ရပ်မနေသင့်တော့ပါဘူး။

အတိုချုပ်ရမယ်ဆိုရင်တော့ ရှဉ့်လည်း လျှောက်သာ၊ ပျားလည်းစွဲသာ နေလိုက်ကြဖို့ပါပဲ။ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်တို့ဟာ ကမ္ဘာမှာ ရှိတဲ့ ဘယ်နိုင်ငံမျိုးအတွက်မဆို ဖြစ်နိုင်သမျှ အကောင်းဆုံး စနစ်များဖြစ်ပါတယ်လို့ အမေရိကန်အနေနဲ့ မမှိတ်မသုံ ယုံကြည်တယ်ဆိုပါရင် အဲဒီစနစ်တွေက သူ့သဘော သူဆောင်သွားပါစေ။ အယူအဆသဘောတရားတွေကို ထူထောင်ကြတဲ့ ပညာရပ်နယ်ပယ်မှာ ပြောနေကျအတိုင်း ပြောရမယ်ဆိုရင် လူမှုရေးစနစ်တစ်ခုဟာ တကယ့်ကို ကောင်းမြတ်တယ်ဆိုပါရင် သူ့အလိုလို အထက်ကို ထိုးထွက် ပျံတက် ရောက်ရှိသွားမှာပါ။ မကောင်းဘူးဆိုရင်လည်း ထိုးကို ထိုးထွက်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အခုကာလမှာ အာရှသားအများစုဟာ သည်စနစ်တွေအကြောင်း တော်တော်သိထားကြပြီမို့ သူတို့စိတ်ကြိုက် ရွေးချယ်နိုင်နေကြပါပြီ။

သူတို့ဘာသာသူတို့ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း ရွေးကြပါစေလားခင်ဗျား။

အနောက် အနား။ အနောက် အကျန်

၂၀၀၀ပြည့်နှစ်အတွက် ဘီဘီစီ ကမ္ဘာ့အသံလွှင့်ဌာနက စီစဉ်တဲ့ ဟောပြော ပို့ချချက် လေးခုမှာ ခေါင်းစဉ်တစ်ခုနဲ့ ပါဝင်ဆွေးနွေးပေးဖို့ ကျွန်တော့်ကို ဘီဘီစီ ကမ္ဘာ့ရေဒီယိုနဲ့ တော်ဝင်အနုပညာအသင်းတို့က ၂၀၀၀ပြည့်နှစ် နွေရာသီမှာ ဖိတ်ကြားလာပါတယ်။ ကျွန်တော့်အတွက် ဝမ်းသာဂုဏ်ယူစရာပါပဲ။ ဘီဘီစီ ကမ္ဘာ့ရေဒီယိုကို တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာနဲ့ ဖမ်းယူနားဆင်နေတဲ့ ပရိသတ် တွေ သန်းနဲ့ချီပြီး ရှိပါတယ်။ [သည်နေရာမှာ ဘာသာပြန်သူ ကျွန်တော်က အနည်းငယ် ဝင်ပြောချင်ပါတယ်။ ဘီဘီစီဆိုရင် မြန်မာလိုသာ နားထောင်ဖူးသူ မြန်မာပရိသတ်များကို ပြောပြချင်တာပါ။ ဘီဘီစီအသံလွှင့်ဌာနရဲ့ နယ်ပယ်က အလွန်ကျယ်ပြန့်ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်က ဘာသာစကားအသီးသီးနဲ့ ထုတ် လွှင့်နေတဲ့ အစီအစဉ်တွေရှိသလို အင်္ဂလိပ်ဘာသာ တစ်မျိုးတည်းနဲ့ ထုတ်လွှင့် နေတဲ့ **BBC World Service** ဆိုတာလည်း ရှိပါတယ်။ အဲဒီ ကမ္ဘာ့အစီအစဉ် ကတော့ ၂၄နာရီပတ်လုံး အကြားအလပ်မရှိ လွှင့်နေတာပါ။ အစီအစဉ် အမျိုး အမယ်တွေလည်း စုံလင်လှပါတယ်။ အဲ. . . သိသိသာသာ ကွာခြားတာက

လက်ထဲဖော်

တော့ ဘီဘီစီမြန်မာပိုင်း အစီအစဉ်က ဆရာကြီး လုပ်ချင်တဲ့ လေသံတွေ၊ သမ္မာသမတ်မကျလှတဲ့ တင်ပြပုံတွေ တင်းကြမ်းနဲ့ရှိသလောက် ကမ္ဘာ့အစီအစဉ် ကကျတော့ ရာနှုန်းပြည့်လို့ မဆိုနိုင်သည့်တိုင် အတော်လေးတည်ငြိမ်ခန့်သန့် ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်က နားထောင်အားပေးသူ ပရိသတ် အင်အားလည်း အတော်များတယ်။ အင်္ဂလိပ်စကားကို လေ့လာလိုက်စားလိုသူ လူငယ်လူရွယ်များအနေနဲ့ မိမိတို့ရဲ့ နားစောင့်ကောင်းအောင် သင်ယူမှတ်သား နိုင်တဲ့ အစီအစဉ်တစ်ခုလည်းပဲဖြစ်တာကို ဖြည့်စွက်ပြောလိုက်ချင်ပါသေးတယ်။ ဒါ ဘာသာပြန်သူရဲ့ စကားချပ်ပါ။ ကျွန်တော့်ရဲ့ ဟောပြော တင်ဆက်မှုဟာ အဲဒီကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်က ဘီဘီစီ ပရိသတ် သန်းပေါင်းများစွာရဲ့ လက်ထဲကို ရောက်ရှိမယ်လို့ မျှော်လင့်မိခဲ့ပါတယ်။

ကံကောင်းချင်တော့ ဘီဘီစီက ပိုပြီး အမြော်အမြင်ရှိပါတယ်။ ဟောပြော ပို့ချချက်တွေဟာ ရေဒီယိုက တစ်ဆင့်သွားတဲ့အခါ သိပ် ခရီးမတွင်လှပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဟောပြောပို့ချချက်အစား ဘီဘီစီက ကျွန်တော့်ကို တွေ့ဆုံ မေးမြန်းပါ တယ်။ ပြီးတော့ သည်ပို့ချချက်ကို သူတို့ရဲ့ ပင့်ကူအိမ်စာမျက်နှာပေါ်မှာ တင် ထားလိုက်ပါတော့တယ်။ အဲဒါကိုမှ သည်စာအုပ်ထဲမှာ ပထမဆုံး အကြိမ်အဖြစ် ပြန်လည် ပုံနှိပ်ဖော်ပြလိုက်တာပါ။

သည်အက်ဆေးဟာ သည်စာအုပ်မှာပါတဲ့ သည်အခန်းစဉ်ရဲ့ နောက်ဆုံး အပုဒ်ဖြစ်သလို ကျွန်တော့် စာရေးသူဘဝ အစိတ်အပိုင်းတစ်ပိုင်းထဲက တစ် ဆစ်ချိုးရဲ့ အဆုံးသတ်လည်းဖြစ်ပါတယ်။ “အနောက်ကမ္ဘာနဲ့ ကျန်တာတွေ”က စတင် ကွန့်မြူးခဲ့တဲ့ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများကို သည်အက်ဆေးနဲ့ အနားသတ် လိုက်တာလို့လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာက အနောက်တိုင်းပညာရှင်များရဲ့ ရှုထောင့်အမြင်များနဲ့ သာ ပြည့်နှက်နေခဲ့တယ်။ သည်အက်ဆေးဟာ အဲဒီအချက်ကို မှတ်တမ်း တင်လိုက်တဲ့သဘောပါပဲ။ ဒါ့အပြင် အနောက်တိုင်းရဲ့ ကမ္ဘာကြီးအပေါ် ချုပ်ကိုင် လွှမ်းမိုးခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၅၀၀တာ ကာလဟာလည်း အဆုံးသတ်လုနီးလာပြီ ဖြစ်ကြောင်း သည်အက်ဆေးနဲ့ တင်ပြထားပါတယ်။

သည်နိဒါန်းမှာ အလေးထားပြီး ဖော်ပြအပ်တဲ့အချက်တစ်ချက်လည်း ရှိနေ ပါသေးတယ်။ အဲဒါကတော့ အရှေ့တိုင်းနဲ့ အနောက်တိုင်း ယဉ်ကျေးမှုများက

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ပေါ်ပေါက်လာကြတဲ့ အယူအဆများရဲ့ အားပြိုင်မှုမှာ ဘယ်ဘက်မှ မလိုက်ဘဲ တူတူမျှမျှဖြစ်နေစေဖို့ အားထုတ်တဲ့အခါ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အနောက်တိုင်းကို ပိုပြီးတော့ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဝေဖန်ရတော့မှာပါ။ ဒါကလည်း လက်ရှိအနေအထားမှာ မိဒီယာ၊ ပညာတတ်အသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှု နယ်ပယ်များမှာက အနောက်တိုင်းမဟုတ်တဲ့ ရှုထောင့်အမြင်များကို ဆိုးဆိုးရွားရွားကြီးကို ပစ်ပယ်ထားကြလို့ပါပဲ။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်ကတော့ ဘယ်တုန်းကမှ အနောက်တိုင်းကို ဖိလာ ဆန့်ကျင်နေတာမျိုး မဟုတ်ခဲ့ပါဘူး။ မဆန့်ကျင်တဲ့အပြင် ကျွန်တော့်ရဲ့ “အနောက်ကမ္ဘာနဲ့ ကျန်တာတွေ”ဆောင်းပါးဟာ အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင်တွေကို အထွဋ်အထိပ်သစ်များဆီ ခေါ်ဆောင်သွားနိုင်စွမ်း ရှိလေတဲ့ အရည်အသွေးတွေနဲ့ ပြည့်ဝနေတယ်ဆိုပြီး ကျွန်တော့်ကို လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ ထောမနာပြုကြသူ အနောက်တိုင်းသား မိတ်ဆွေများတောင် တွေ့လာခဲ့ရပါသေးတယ်။

အခုအက်ဆေးရဲ့ ကောက်ချက်ကို ဖတ်ပြီးသွားတဲ့အခါ ကျွန်တော်ဟာဖြင့် အနောက်တိုင်းဆန့်ကျင်ရေး ဘက်လိုက်မှုတွေရှိတယ်လို့ ယူဆထားကြတဲ့ စာဖတ်သူများအနေနဲ့အံ့ဩကောင်း အံ့ဩကုန်ကြပါလိမ့်မယ်။ အနောက်တိုင်းရဲ့ လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်မှုက အဆုံးသတ်ချင် သတ်သွားတော့မှာ ဖြစ်လင့်ကစား အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုကတော့ လာမယ့် ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာတိုင်အောင် အင်တိုက်အားတိုက် ဆက်လက် စိုလွှင်နေဦးမှာပါ။ သို့သော်လည်းပဲ၊ အရင်ကလို စိုလွှင်နေမှာမျိုးတော့လည်းမဟုတ်ပြန်ပါဘူး။ နောက်ဆုံးစာပိုဒ်မှာ ကျွန်တော် ထောက်ပြထားတဲ့အတိုင်း အနောက်တိုင်းသားမိတ်ဆွေများအနေနဲ့ အကောင်းမြင် ကောက်ချက်အဖြစ် ရှုမြင်အပ်တဲ့ နည်းလမ်းမျိုးနဲ့ မလွဲဧကန် ပြောင်းလဲသွားတော့မှာသာဖြစ်ပါတယ်။

အာရပ်စကားပုံနှစ်ခုနဲ့ စတင်လိုက်ပါရစေ။

တစ်ခုကတော့ ‘အနာဂတ်အကြောင်းပြောတဲ့သူဟာ အမှန်ကိုပင် ပြောနေစေဦးတော့ ညာနေတာပဲ’ တဲ့။ နောက်စကားပုံတစ်ခုကကျပြန်တော့ ‘နောက်မှာ ကျန်ခဲ့သမျှကို တစ်ချက် လှည့်ကြည့်တိုင်း၊ တစ်ချက်လှည့်ကြည့်တိုင်း အနာဂတ်ကိုနှစ်ဆပိုကြည့်သင့်တယ်’ တဲ့။ သည်အာရပ်စကားပုံနှစ်ခုက

ကျွန်တော်အခုဟောပြောတင်ဆက်ရမယ့်အကြောင်းအရာကို စိန်ခေါ်လို့ နေပါတယ်။

ဘာလို့ဆို ကျွန်တော်က အနာဂတ်အကြောင်းကို ပြောတော့မှာမို့ပါပဲ။ ကျွန်တော် အတိတ်ကို ပြောမှာမဟုတ်ပါဘူး။ ဆိုတော့ကာ အနာဂတ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ပြောသမျှဆိုသမျှအားလုံးရဲ့ ပင်ကိုသဘာဝကိုယ်၌က အင်မတိ အင်မတန် အန္တရာယ်ကြီးတဲ့သဘောရှိတယ်။

ပြောရရင်တော့ ကျွန်တော် ပြောချင်တဲ့အချက်က အခြေခံအားဖြင့် အတော်ကြီးကို ရိုးစင်းလှပါတယ်။ ဘာကို ပြောချင်တာလဲဆိုတော့ နှစ်ဆယ့် တစ်ရာစုဟာဖြင့်ရင် ဆယ့်ကိုးရာစုနဲ့ရော နှစ်ဆယ်ရာစုနဲ့ပါ အခြေခံအားဖြင့် ကွဲပြားခြားနားနေလိမ့်မယ်ဆိုတာကို ပြောချင်တာပါ။ နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစု အကုန်လောက်ကျရင် ယဉ်ကျေးမှုချိန်ခွင်လျှာအရ ပြောတဲ့အခါ အေဒီ ၁၀၀၀က ၁၅၀၀ပြည့်နှစ်များကြားကာလလောက်က ရှိနေတဲ့ အနေအထား မျိုးဆီ ကျွန်တော်တို့တွေ ပြန်ရောက်နေကြပါလိမ့်မယ်။ အဲသလို ဧရာမ အပြောင်းအလဲကြီးတွေဟာ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း ထင်ရှားလာလိမ့်မယ်ဆိုတာ ကိုတော့ ကျွန်တော်လည်း အတတ်တော့ မသိလှပါဘူး။ သို့ပေမယ့် လာမယ့် နှစ်ပေါင်း အစိတ်လောက်အတွင်းမှာတော့ အဲဒီအပြောင်းလဲတွေဟာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းကြီး ပေါ်လာတော့မယ်လို့တော့ မျှော်လင့်မှန်းဆမိပါ တယ်။ အဲသလိုသာဆိုရင်တော့ ကျွန်တော်လည်း ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ မြင်ခွင့် ရလိုက် ဦးမှာပါ။ လာမယ့် ဆယ်စုနှစ် တစ်စု၊ နှစ်စုအတွင်းမှာ အဲသလို အပြောင်းအလဲတွေ ပေါ်မလာခဲ့ဘူးဆိုရင်တောင်မှ သည်ရာစုနှစ်အတွင်းမှာ မလွဲမသွေပေါ်လာမယ်လို့တော့ ကျွန်တော့် ရင်ထဲ အသည်းထဲကကို စွဲစွဲမြဲမြဲ ကြီး ယုံကြည်နေပါတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ ရာစုနှစ်နှစ်စုနဲ့ အထက်လောက်မှာ အနောက်တိုင်းက ကမ္ဘာ့ သမိုင်းမှာ မကြုံစဖူးထူးကဲလှတဲ့ လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်မှုအခန်းကဏ္ဍကို ရယူ ထားခဲ့ခြင်းကပင်လျှင် ကျွန်တော့်ကို သည်စကားတွေ ပြောဖြစ်အောင် လှုံ့ဆော်နေခဲ့တာလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ကမ္ဘာ့သမိုင်းကို အနောက်တိုင်းကသာ ရာစုနှစ် နှစ်စုကျော် ခြယ်လှယ် လွှမ်းမိုးနေခဲ့ကြတယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို သမိုင်းစာအုပ်အများအပြားမှာ ဖော်ပြ ထားခဲ့ပြီးလည်းဖြစ်ပါတယ်။ သည်အထဲမှာ ထင်ရှားတဲ့ ဂန္ထဝင်ဥပမာက တော့ ဝစ်လျံ(မ်) အိပ်(ချ်) မက္ကနေး(လ်)ရေးခဲ့တဲ့ *အနောက်တိုင်းရဲ့ နိုးထမှု (The Rise of the West)* ဝဲဖြစ်ပါတယ်။ နောက် သမိုင်းဆရာတစ်ဦး ဖြစ်တဲ့ ဂျေ၊ အယ်(မ်)၊ ရောဘာ့(ထ်)(စ်)ကလည်း သူ့ရဲ့ *အနောက်တိုင်းရဲ့ အောင်ပွဲခံမှု (Triumph of the West)* စာအုပ်ထဲမှာ အဲဒါကိုပဲ အခုလို ရေးထားပါတယ်။

“ခေတ်ပေါ်”သမိုင်း လမ်းကြောင်းအား ဥရောပသားများက ဦးစွာ ပထမ ခြယ်လှယ်လွှမ်းမိုးခဲ့ကြပြီးနောက် ယင်း၏ ဆက်ခံသူအဖြစ် ပါရှီလာသည့် အနောက်တိုင်း ယဉ်ကျေးမှုက ပိုမိုပြီး ခြယ်လှယ် လွှမ်းမိုးခဲ့ကြသည့်အချက်ကို မည်သူကမျှ အငြင်းပွားကြလိမ့်မည် မထင်ပါ။ “ခြယ်လှယ်လွှမ်းမိုးခဲ့သည်”ဟုဆိုရာတွင် အပိုင်းနှစ်ပိုင်းကို ကျွန်ုပ်ပြောလိုပေသည်။ တစ်ပိုင်းမှာ အနောက်တိုင်းမှ လူတို့၏ ပြုမူဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့် ကျန်ရှိသော ကမ္ဘာခြမ်း၏ သမိုင်း သည် နောက်ပြန်လှည့်၍ မရတော့အောင်ပင် ထာဝရ ပြောင်းလဲ သွားခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျန်တစ်ပိုင်းမှာကား သီးခြား လမ်းကြောင်း တစ်ခုပေါ်သို့ တည်လျက်ရှိသည်။ ယင်းမှာ အနောက်တိုင်း အယူ အဆ သဘောတရားများ၊ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များနှင့် တန်ဖိုးထား မှုများအား အခြားသော ယဉ်ကျေးမှုများက အတုယူလာကြခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

သည်တော့ကာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းကို အကြမ်းဖျဉ်း အကျဉ်းချုပ်လိုက်မယ် ဆိုရင် လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်းနှစ်ရာရဲ့ ကာလအတော်များများမှာ အနောက်တိုင်း လူတွေဟာ ကတ္တား(ပြုလုပ်သူ)တွေ ဖြစ်နေကြပြီး ကျန်တဲ့ကမ္ဘာခြမ်းက လူတွေမှာကတော့ ကံပုဒ် (အပြုခံသူ)တွေ ဖြစ်နေကြတယ်လို့ ဆိုရတော့မှာ ပါ။

ကမ္ဘာကြီးကို ရာစုနှစ် နှစ်စု၊ ဒါမှမဟုတ် နှစ်စုထက်ပိုပြီး လွှမ်းမိုးခြယ် လှယ်ခဲ့ကြတဲ့အတွက်ကြောင့် ကမ္ဘာတစ်ဝှန်းမှာ အနောက်တိုင်းဟာ သြဇာ ခြံလွှာအထပ်ထပ်ကို ယက်လုပ်ဖော်ဆောင်ရာရောက်ခဲ့ပြီး အဲဒီ သြဇာ ခြံလွှာအထပ်ထပ်ကြောင့်လည်းပဲ အဲဒီခြယ်လှယ်လွှမ်းမိုးမှုက အခွန်ရှည် နေတော့တာလည်းဖြစ်ပါတယ်။ အနောက်တိုင်းနှလုံးသား အများစုကတော့ အဲဒီ သြဇာခြံလွှာအထပ်ထပ်ကို မြင်နိုင်စွမ်းမရှိကြဘူး။ မရှိဆို သူတို့တွေ က အဲဒီခြံလွှာတွေရဲ့ အထက်မှာပဲ တစ်သက်လုံး နေလာခဲ့ကြတာကိုး။ အဲဒီခြံလွှာတွေရဲ့အောက်မှာ နေကြသူများကသာ သည်ခြံလွှာတွေ ဘယ် လောက်ကျယ်ပြောပြီး ဘယ်လောက်နက်ရှိုင်းတယ်ဆိုတာကို သိတာပါ။ ပြီးတော့လည်း ကျွန်တော့်လို အဲဒီခြံလွှာတွေအောက်ကနေ အပေါ်ဘက်ကို ကုပ်ကပ်ပြီး တက်ခဲ့ရသူများအတွက်ကျပြန်တော့လည်း ဘက်နှစ်ဖက် စလုံးကို မြင်ကောင်းမြင်နိုင်ကြပါလိမ့်မယ်။

ကျွန်တော့်ဘဝမှာ အဲသလို စပ်ကူးမပ်ကူး၊ ဟိုမရောက် သည်မရောက် ဖြစ်အောင် လုပ်ယူနိုင်ခဲ့တဲ့အတွက်ကြောင့်လည်းပဲ ကျွန်တော်ဟာ အခု တင်ပြမယ့် မထော်မနန်း အဆိုတွေကို ရဲရဲကြီး အဆိုပြုတင်ပြနိုင်လာတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော့်ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ဥပမာပြစရာလေးတစ်ခုက အထက်က ဆိုခဲ့တဲ့ ခြံလွှာအထပ်ထပ်အောက်မှာ နေရတဲ့ ဘဝကို ထင်သာမြင်သာလာ စေနိုင်မယ်လို့ ယူဆမိပါတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ လေးဆယ့်ခြောက်နှစ်တုန်းက ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီဖြစ်နေခဲ့တဲ့ စင်္ကာပူနိုင်ငံမှာ ကျွန်တော် ပထမဦးဆုံး ကျောင်း စ နေတော့ ကျွန်တော့်ရဲ့ အတန်းဖော် မော်ဂယ့်(န်)ကို ကျွန်တော် မေးကြည့်ဖူးတယ်။ ကြီးလာရင် မင်း ဘယ်မှာနေချင်သလဲလို့။ သူက ‘လန်ဒန်မှာ နေမှာပေါ့ကွ’လို့ ပြန်ဖြေ ပါတယ်။ ဘာကြောင့် လန်ဒန်မှာနေမှာလဲလို့ ကျွန်တော်က မေးပြန်တဲ့အခါ ကျတော့ သူက ‘ဟ... လန်ဒန်မှာက လမ်းတွေကိုတောင် ရွှေနဲ့ကွပ်ထား တာလေ’လို့ ပြန်ဖြေပါတယ်။ ဒါဟာ ဘာကိုပြနေသလဲဆိုတော့ အဲဒီ

အချိန်တုန်းက နုနယ်သေးတဲ့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ စိတ်နှလုံးထဲမှာ လန်ဒန်ဆို တာကြီးက သိပ်ကို ကြီးကျယ်ခမ်းနားပြီး တောင့်တင်းခိုင်မာနေခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကို ပြနေတာပါ။ ဗြိတိသျှကိုလိုနီ အုပ်စိုးမှု မရှိတော့တာ ကြာတောင့် ကြာလှပါပြီ။ ဒါပေသည့် အဲဒီကိုလိုနီအုပ်စိုးမှုအောက်က လွတ်မြောက် လာတာဟာ အနောက်တိုင်း ခြယ်လှယ်လွှမ်းမိုးမှု ခြံလွှာထဲက တစ်ထပ် တစ်လွှာသာ ကွယ်ပျောက်သွားတာဖြစ်ပါတယ်။ တခြား ခြံလွှာထပ်တွေက တော့ ကျန်နေပါသေးတယ်။

သည်ဟောပြောချက်မှာ အဓိက ကျွန်တော်ဆွဲပြချင်တဲ့ကောက်ချက်က တော့ နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုအတွင်း တစ်ချိန်ချိန်ကို ရောက်လာရင်တော့ **The Rest of the West** လို့ ကျွန်တော်ခေါ်ချင်တဲ့ အခြေအနေကို ကျွန်တော်တို့ တွေ ရှုမြင်ရလေတော့မှာ ဖြစ်ကြောင်းပါပဲ။ သည်နေရာမှာ ‘Rest’ ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို အဓိပ္ပာယ်နှစ်မျိုးနဲ့ တမင်သုံးလိုက်တာဖြစ်ပါတယ်။ အနားယူ ခြင်းဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ရော အကြွင်းအကျန်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပါ ပါစေချင်လို့ **The Rest of the West** လို့ ပြောလိုက်တာပါ။

ကျွန်တော်ဆွေးနွေးမယ့်အကြောင်းအရာဟာ အနောက်အနား၊ အနောက် အကျန်ဖြစ်တဲ့အကြောင်း ပြောလိုက်ပြီးတဲ့နောက်မှာ ဖြည့်စွက်ပြောချင်တာ လေး တစ်ခုရှိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ ကျွန်တော်ဟာ အနောက်တိုင်းရဲ့ ကျဆင်းမှု အတွေးအခေါ်များကို သင်ကြားလေ့လာဆည်းပူးခဲ့သူ မဟုတ် ကြောင်းပါပဲ။ အနောက်တိုင်း ယဉ်ကျေးမှုကြီး ကျဆင်း ပြိုလဲသွားမယ်လို့ လည်း ကြိုမမြင်မိပါဘူး။ အနောက်တိုင်းဟာ သွက်သွက်လက်လက် တက် တက်ကြွကြွကြီးကြီးကို နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုထဲမယ် ဆက်လက်ရှင်သန်နေလေဦး မှာ ဖြစ်သလို အဓိကကျတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်အဖြစ်လည်း အရှည်တည်တဲ့ နေလေဦးမှာပါ။

ဒါပေမယ့် အဆုံးသတ်သွားနိုင်ဖွယ်ရှိတာကတော့ အနောက်တိုင်းရဲ့ ကမ္ဘာကြီးကို လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်မှုပါပဲ။ သည်ကောက်ချက်ကို ကျွန်တော်က ဝမ်းသာအားရချလိုက်တာမဟုတ်သလို ဝမ်းပန်းတနည်း ချလိုက်တာမျိုး

လည်း မဟုတ်ဘူး။ လွန်ခဲ့တဲ့ရာစုနှစ်တွေတုန်းက လူသားမျိုးနွယ်စုတစ်ရပ် လုံးရဲ့တိုးတက်မှုအတွက် အနောက်ကမ္ဘာက အဓိက ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို သယ်ခဲ့ ပိုးခဲ့ရပါကြောင်း ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ကြိမ်ဖန်များစွာ ပြောခဲ့ဆိုခဲ့၊ ငြင်းချက် ထုတ်ခဲ့ပြီးပါပြီ။

လူသားတွေရဲ့ ဘဝအဆင့်အတန်းနဲ့ အရည်အသွေးကို အကြီးအကျယ် တိုးတက်ပြောင်းလဲလာစေခဲ့တဲ့ သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာပိုင်းမှာ အံ့ချီးဘနန်း တိုးတက်ထွန်းကားမှုရယ်၊ လူသားအားလုံးအတွက် လွတ်လပ်မှုနဲ့ သာတူ ညီမျှမှုဆိုင်ရာ တော်လှန်အတွေးအခေါ်များကို ပေါ်ပေါက်လာစေခဲ့တဲ့ နိုင်ငံ ရေးနဲ့ လူမှုရေး အယူအဆသစ်များရယ်တို့ဟာ အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင်တွေ ဆီမှာ စတင်ပေါ်ထွန်းလာခဲ့တာပါ။ အနောက်ကမ္ဘာကသာ မဟာ ပထဝီ မြေကြီးပေါ်မှာ အင်တိုက်အားတိုက် အရှိဆုံး လူ့ယဉ်ကျေးမှုဆီ အရောက် မသွားနိုင်ခဲ့ဘူးဆိုရင် ကနူးကာလ လူသားမျိုးနွယ်စုတွေဟာ စိတ်မကောင်း စရာ အနေအထားတစ်ရပ်ကို ရောက်နေလောက်ပါတယ်။

သို့သော်လည်း လူသားမျိုးနွယ်စုတစ်ရပ်လုံးရဲ့ တိုးတက်မှုအရေးဆိုတဲ့ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးကို ရာစုနှစ်တွေနဲ့ချီလို့ အနောက်ကမ္ဘာကချည်း ထမ်းခဲ့၊ ပိုးခဲ့ရတာမို့လို့ ကျွန်တော်တို့တွေအနေနဲ့ အနောက်ကမ္ဘာကို အနားပေးဖို့ အချိန်တန်လာပြီလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ ပြင်ပမှာနေထိုင်ကြတဲ့ ကမ္ဘာ့ လူဦးရေရဲ့ ခြောက်ပုံငါးပုံသော ပမာဏရှိသူ လူအများဆီကိုလည်း မျှော်လင့် ချက် သတင်းစကားတစ်ခု ကျွန်တော် ပါးလိုက်ချင်ပါသေးတယ်။ ကျွန်တော့် ရဲ့ တင်ပြချက် အယူအဆသာ မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေပြနိုင်မယ်ဆိုရင် သည်ခြောက်ပုံငါးပုံသော လူအများအနေနဲ့ ခရီးသည်များအဖြစ် ရာစုနှစ် နှစ်စုကြာ လိုက်ပါ စီးနင်းလာခဲ့ကြတဲ့ ဘတ်(စ်)ကား ခရီးစဉ်ဟာလည်း မကြာခင် ပြီးဆုံးသွားတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ လူထုအနေနဲ့သာ သမိုင်း သင်ခန်းစာတွေကို ကောင်းစွာ သင်ယူမှတ်သားကြမယ်ဆိုရင်တော့ သူတို့ တွေဟာလည်း အဲဒီကမ္ဘာ့ဘတ်(စ်)ကားကြီးရဲ့ တွဲဘက်ယာဉ်မောင်းတွေ

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခွင့် ရလာကြမှာပါ။ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်သောစကားကို ဆိုရမယ်ဆိုရင် သည်ခေါင်းစဉ်၊ သည်အကြောင်းအရာကို ကျွန်တော် ရွေးချယ်လိုက်ခြင်းဟာလည်း အဲဒီမျှော်လင့်ချက် သတင်းစကားကို ပါးချင်လွန်းလို့သာဖြစ်ပါကြောင်း တိကျစွာ ပြောပါရစေ။

ကျွန်တော်တို့ မှီတင်းနေထိုင်ရာ ကမ္ဘာကြီးမှာ ဒုတိယတန်းစားလူသားများအဖြစ်သာ မိမိကိုယ်ကို ရှုမြင်နေကြတဲ့ တတိယကမ္ဘာနေ လူအများစုရဲ့ ခံစားချက်ကို အနောက်ကမ္ဘာမှာ နေထိုင်ကြသူအများစုက နားလည်း လည်မပေးနိုင်သလို သဘောလည်းပေါက်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ တတိယကမ္ဘာမှာ နေထိုင်ကြသူများအနေနဲ့ သူတို့သည်လည်း ပထမတန်းစား လူသားတွေဖြစ်လာနိုင်တယ်ဆိုတာကို ယုံကြည်ဖို့ လိုအပ်လို့ နေပါတယ်။

အဓိက သမိုင်းသင်ခန်းစာတစ်ရပ်ကတော့ အပြောင်းအလဲဆိုတာဟာ လွယ်ကူချောမွေ့ရိုး ထုံးစံ မရှိဘူးဆိုတာပါပဲ။ မလွယ်ကူ မချောမွေ့ရုံသာမက အများအားဖြင့် ခက်ခဲကြမ်းတမ်းတာက ပိုပါသေးတယ်။ အပြောင်းအလဲ ဖြစ်စဉ်ထဲက အခက်အခဲတချို့တစ်ဝက်ကို ဖမ်းဆုပ်နိုင်ဖို့အတွက် ဟက်ဂျက်လစ်ယံ/မာ့(ခဲ)စ်ဝါဒီတို့ရဲ့ အပြောင်းအလဲဆိုင်ရာ အနုပဋိလောမ အယူအဆ သဘောတရားတစ်ရပ်ကို ကျွန်တော် ငှားရမ်းသုံးစွဲပါ့မယ်။ အဲဒါကတော့ အပြောင်းအလဲဟာ အဆိုပြုချက်၊ ငြင်းချက်နဲ့ သမ္မာရနည်း (ဝါ) စုပေါင်း ညှိနှိုင်းမှုဆိုတဲ့ အစိတ်အပိုင်း သုံးခုနဲ့သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်တတ်တယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆပါပဲ။ ကျွန်တော့်ရဲ့ အဆိုပြုချက်ကတော့ ကနေ့ကမ္ဘာကြီးသည်ပင်လျှင် အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ခြယ်လှယ်လွှမ်းမိုးမှုကို ဆက်လက်ခံယူနေရဆဲဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ဆွေးနွေးမှာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ ငြင်းချက်ကတော့ အဲဒီ အနောက်တိုင်းရဲ့ခြယ်လှယ်လွှမ်းမိုးမှုကို ချုပ်ငြိမ်းစေမယ့် အင်အားစုများကို ဆွေးနွေးမှာဖြစ်ပြီး နောက်ဆုံးမှာတော့ သမ္မာရနည်းအရ အနောက်အနား၊ အနောက်အကျန်ကို ဆွေးနွေးမှာပါ။

အထက်မှာ ကျွန်တော်ပြောခဲ့တဲ့ ကမ္ဘာကြီးကို အနောက်တိုင်းဩဇာ ခြုံလွှာအထပ်ထပ်နဲ့ ယနေ့ထက်တိုင် ဖုံးအုပ်ထားဆဲဆိုတဲ့ ရုပ်ပုံလွှာနဲ့ ကျွန်

တော့ရဲ့ အဆိုပြုချက်ကို ဖော်ကျူးမှာပါ။ ကျွန်တော့်ရဲ့ ငြင်းချက်ကတော့ သည်ခြံလွှာအထပ်ထပ်ဟာ ကမ္ဘာကြီးကို ရစ်ပတ်ထားရာကနေ ဘယ်နည်း ဘယ်ပုံ ဆုတ်ခွာသွားမယ်ဆိုတာကို ဖော်ကျူးမှာဖြစ်ပြီး ကျွန်တော့်ရဲ့ သမ္မာရ သုံးသပ်ချက်ကတော့ အဲဒီခြံလွှာတွေ မရှိတော့တဲ့အခါမှာ ရှိနေလေမယ့် ကမ္ဘာကြီးကို ဖျတ်ခနဲ မြင်ကြည့်နိုင်စေလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။

အဆိုပြုချက်

ကိုလိုနီစနစ်ချုပ်ငြိမ်းပြီးတဲ့ ခေတ်ကာလမှာ အနောက်တိုင်းရဲ့လွှမ်းမိုးမှုနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အဆိုပြုချက်မှန်သမျှကို ဘယ်သူကမှ လက်ခံနိုင်မှာမဟုတ်ပါဘူး။ ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်ကြီးပေါ်ထွန်းလာတဲ့အခါမှာ နိုင်ငံတိုင်း၊ နိုင်ငံတိုင်းဟာ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံများအဖြစ် အညီအမျှ ရပ်တည်ခွင့်ကို တောင်းဆိုနိုင်လာခဲ့ပါတယ်။

မူအရတော့ သည်အချက်ဟာ မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လက်တွေ့မှာတော့ နိုင်ငံတွေဟာလည်း လူ့ဘောင်အတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြတဲ့ လူသားတွေလိုပါပဲ။ ဘယ်နိုင်ငံမှ ညီမျှတဲ့ အခွင့်အာဏာကို ခံစားနိုင်စွမ်းမရှိပါဘူး။ ကနေ့ကာလမှာ ထင်ရှားလှတာကတော့ နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစု အစအဦးမှာ ရှိနေတဲ့ အခွင့်အာဏာဆိုင်ရာ နှီးနွယ်ဆက်စပ်မှုများ တည်ဆောက်ပုံဟာ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုတုန်းက နှီးနွယ်ဆက်စပ်နေပုံများနဲ့ တူလွန်းလှတာပါပဲ။

ဩဇာအာဏာကို အသုံးပြုပုံနဲ့ ကျင့်သုံးပုံတွေ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲသွားခဲ့တာတော့ မှန်တယ်။ ကိုလိုနီခေတ် ကွယ်ပျောက်သွားခဲ့ပြီးတဲ့နောက်၊ အထူးသဖြင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး အဆုံးသတ်ခဲ့ပြီးတဲ့နောက်မှာ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေကို ကျူးကျော် သိမ်းပိုက်ဖို့အတွက် စစ်အင်အားတွေကို ရက်ရက်စက်စက် သုံးတာမျိုးကို အင်မတန် တွေ့ရခဲ့သွားပါတယ်။ အာဖဂန်နစ္စတန်နဲ့ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတို့ကို လွန်ခဲ့တဲ့ဆယ်စုနှစ် တစ်စုကျော်လောက်က ကျူးကျော်ခဲ့တာမျိုးလို ခြွင်းချက်ကလေးတွေတော့ မဆိုစလောက် ရှိသပေ။ သို့သော်လည်း စစ်အင်အားသုံးပြီး တခြားနိုင်ငံတွေကို ကျူးကျော် သိမ်းပိုက်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တယ်ဆိုတဲ့ပုံစံဟာ ပျောက်သလောက်ဖြစ်သွားပါပြီ။

အဲသလို မရှိတော့ပေမယ့် သြဇာအာဏာအစစ်ကို တခြားနည်းအမျိုးမျိုး နဲ့ ဖြန့်ကျက်လို့ ရနိုင်ပါတယ်။ အပေါ်ယံကိုသာ မကြည့်ဘဲ သေချာအတွင်း နှိုက်ကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ စစ်အင်အားမသုံးတာတစ်ခုပဲ ရှိတယ်။ တကယ် တော့ ကနေ့ကာလ တချို့တချို့သော နိုင်ငံများရဲ့ သြဇာခံနေကြတဲ့အနေ အထားဟာ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုတုန်းက အနေအထားနဲ့ သိပ်မကွာလှပါဘူး။

သည်လောက် တိုတောင်းတဲ့ အက်ဆေးလေးနဲ့တော့ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်မှာ ရှိနေတဲ့ သြဇာအာဏာချင်း နှီးနှွယ်ဆက်စပ်နေမှုများအားလုံးကို စွယ်စုံကျမ်း ကြီးလို ပြည့်စုံအောင် ခြုံငုံတင်ပြနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့်လည်း ဥပမာအနည်းငယ်မျှနဲ့တော့ ကျွန်တော့်အဆိုပြုချက်ကို သရုပ်ဖော်နိုင်ပါလိမ့် မယ်။ ပြီးရင် ‘အမာထည်’ သြဇာအာဏာ ဥပမာတွေကနေ ‘အပျော့ထည်’ သြဇာအာဏာဥပမာတွေကို တင်ပြသွားပြီး ကမ္ဘာကြီးမှာ ဆက်လက်တည်မြဲ နေဆဲ မညီမျှမှုတွေကို သရုပ်ဖော်သွားပါ့မယ်။

ပထမဦးဆုံးကတော့ စစ်ရေးအရ ကြည့်ကြရအောင်ပါ။ တစ်ဆယ့်ကိုး ရာစုတုန်းက အနောက်တိုင်းရဲ့ စစ်ရေးသြဇာကို ဘယ်သူကမှ စိန်မခေါ်နိုင်ခဲ့ ပါဘူး။ ကနေ့ကာလမှာလည်း သည်အတိုင်းပဲ ဆက်ရှိနေပါသေးတယ်။ မြောက်အတ္တလန်တိတ်စာချုပ်အဖွဲ့ဆိုတဲ့ ‘နေတိုး’ ဟာဆိုရင် ကမ္ဘာ့ တစ်ခု တည်းလည်းဖြစ်၊ အင်အားအကြီးမားဆုံးလည်းဖြစ်တဲ့ စစ်ရေးအဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပါတယ်။ တရားဝင် အဏုမြူလက်နက်များ ပိုင်ဆိုင်ထားကြတဲ့ (ရုရှ အပါအဝင်) နိုင်ငံ ငါးနိုင်ငံထဲက လေးနိုင်ငံဟာ အနောက်နိုင်ငံတွေဖြစ်ပါ တယ်။ ကမ္ဘာ့ ဘယ်နေရာမှာမဆို စစ်အင်အား သုံးနိုင်တဲ့ စွမ်းပကားဟာ အမေရိကန်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံတည်းမှာသာ ရှိပါတယ်။ ဘယ်အနောက်တိုင်း မဟုတ်တဲ့ နိုင်ငံမှာမှ အဲဒီအစွမ်း မရှိပါဘူး။ အဲသလိုစစ်အင်အားကို ကနေ့ ကာလမှ သုံးခဲ့လှတာတော့မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လိုအပ်ရင်တော့ သုံးလို့ ရပါတယ်။ စစ်အင်အားကို အမေရိကန်နိုင်ငံအနေနဲ့ သုံးချင်တဲ့အချိန်မှာ ချသုံးနိုင်နေတယ်ဆိုတာကို ဘဲ(လ်)ဂရိတ်(ထ်)နဲ့ ဘဂ္ဂဒက်နေ ပြည်သူတွေက

ကောင်းကောင်းကြီး သဘောပေါက်ပါတယ်။ [သုံးလည်း သုံးခဲ့တာကို မကြာသေးခင်က အာဖဂန်နစ္စတန်နဲ့ အီရတ်နိုင်ငံတို့မှာဖြစ်ခဲ့တာတွေက သက်သေခံနေပါတယ်။ ဒါ ဘာသာပြန်သူရဲ့ စကားချုပ်ပါ။]

စီးပွားရေးနယ်ပယ်မှာဆိုရင် စီးပွားရေးအင်အားအရ အခြေခံအပြောင်း အလဲတွေ လုံးလုံးမရှိဘူးလို့ ငြင်းမယ်ဆို ငြင်းလို့ရသလို ရှိနေပါတယ်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာအရ တစ်မျိုးသားလုံး အသားတင်ထုတ်လုပ်မှု ပမာဏကို အမေရိကန်နဲ့ အနောက်ဥရောပ (အခုဆိုရင် အရှေ့ဥရောပတောင် ပါလာပါပြီ)ကသာ ချုပ်ကိုင်လွှမ်းမိုးထားနေပုံဟာ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုတုန်းက အတိုင်းပါပဲ။ တိကျတဲ့ ကိန်းဂဏန်းတွေ ရဖို့တော့ သိပ်မလွယ်လှပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ကနေ့ကာလမှာ (အာရှနိုင်ငံလည်းဖြစ်ရုံသာမက ‘အနောက်တိုင်း’ အင်အားစုတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်နေလေတဲ့ ဂျပန်အပါအဝင်) ဂျီ-၇နိုင်ငံတွေက သာ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ စီးပွားရေးဆုံးဖြတ်ချက် တွေကို ခြယ်လှယ်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ သုတေသနနဲ့ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကို အများဆုံး လုပ်နေတာကလည်း အိုအီးစီဒီ (စီးပွားပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့) နိုင်ငံတွေမှာသာ လုပ်နေတာပါ။ အိုအီး စီဒီဟာ ကနေ့ထက်တိုင်း အနောက်တိုင်းအဖွဲ့သာလျှင် ဖြစ်နေဆဲပါ။ ဒါ တင်မကသေးဘူး၊ နိုင်ငံစုံအကျိုးတူ စီးပွားရေးအေဂျင်စီတွေဖြစ်တဲ့ အပြည် ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF)၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ် ရေးအဖွဲ့ (WTO)၊ ဘဏ္ဍာရေးတည်ငြိမ်မှု ဆွေးနွေးအဖွဲ့ (Financial Stabili ty Forum) တွေမှာလည်း အနောက်နိုင်ငံတွေကသာ ခြယ်လှယ်နေတာ ပါ။ ဘယ် အနောက်နိုင်ငံသားမဟုတ်သူမှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေး ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ကိုဖြစ်ဖြစ်၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကိုဖြစ်ဖြစ် ဦးဆောင်မယ့် အလားအလာ မရှိပါဘူး။ စီးပွားရေးအင်အားကြီး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကဖြစ်တဲ့ ဂျပန်နိုင်ငံသား တစ်ယောက်တောင် အဲဒါတွေကို ဦးဆောင်ခွင့်ရမယ့် အလားအလာမရှိဘူး။

နိုင်ငံရေးအရ ကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ ‘အမာထည်’ဩဇာအာဏာကနေ ‘အပျော့ထည်’ဩဇာအာဏာဘက်ကို ကူးရတော့မှာပါ။ စစ်ရေး၊ စီးပွားရေး

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ထက် နိုင်ငံရေးမှာ သြဇာကို ကျင့်သုံးတာက ပိုပြီး သိမ်မွေ့နက်နဲနေတာ ကြောင့်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစု၊ ကိုလိုနီခေတ်တုန်းက ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ အတော်များများဟာ နယ်ရုပ်ကလေးတွေသာဖြစ်နေကြပြီး ဥရောပသားတွေ ကသာ ကစားသမားများအဖြစ် ကျားကွက်ရွှေနေခဲ့ကြပါတယ်။ နှစ်ဆယ့် တစ်ရာစုမှာတော့ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံအားလုံးဟာ အမည်ခံအရတော့ အညီအမျှပါပဲ။

သည်လို အမည်ခံ ညီမျှမှုကို အရေးမထားဘဲ မနေသင့်ပါဘူး။ အဲသလို အမည်ခံ ညီမျှမှုကြောင့်ပင်လျှင် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှာရှိတဲ့ လူအများအပြားဟာ မိမိကိုယ်မိမိ တန်ဖိုးထားလာကြပြီး လူ့သိက္ခာတွေ၊ လူ့မာနတွေ တိုးပွားလာ ခဲ့တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကမ္ဘာ့အရင်းအမြစ်တွေကို ဘယ်အချိန်ကျ ဘယ်နည်းဘယ်ပုံ အသုံးချတော့မယ်ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်မျိုး တွေ ချဖို့လိုအပ်လာချိန်မှာတော့ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံး အညီအမျှပဲ ဆိုပြီး တွေးရင် အမှားကြီးမှားသွားတော့မှာပါ။ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုတုန်းက လိုပဲ အရေးရယ်၊ အကြောင်းရယ် ဆုံးဖြတ်တော့မယ်ဆိုရင် လက်တစ်ဆုပ်စာ လောက်သာရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေကသာ ဆုံးဖြတ်ကြတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိ ကန်၊ ဂျာမနီ၊ ပြင်သစ်၊ ရုရှ၊ အင်္ဂလန် (ဖြည်းဖြည်းချင်းနဲ့ ဂျပန်နဲ့ တရုတ်) နိုင်ငံများကသာ အဓိကဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုတုန်းက အဲသလို ဆုံးဖြတ်ချက်တွေချတတ်ကြတဲ့ နိုင်ငံများစာရင်းနဲ့ ချိန်ထိုးလိုက်မယ်ဆိုရင် အခုစာရင်းနဲ့ သိပ်ကွာလှမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ပြီးတော့လည်း ဘယ်နေရာမှာ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေ ချသလဲဆိုတဲ့အချက်ကလည်း အရင်းအမြစ်တွေကို ချသုံး တဲ့နေရာမှာ အကွာကြီး ကွာသွားစေနိုင်ပါသေးတယ်။

သည်အမှန်တရားကို ယူဂန္ဓာနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ‘အမာမာ မဘာဇီ’က သူ့မိန့်ခွန်းမှာ ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ထည့်သွင်းပြောဆိုခဲ့ဖူး ပါတယ်။ ‘ကိုဆိုဖိုမှာဖြစ်ရင် တစ်မိနစ်နဲ့ ရောက်သွားပြီး ဘီလုံနဲ့ချီလို့ သုံးပြုပါလိမ့်မယ်။ အရှေ့တီမောမှာဆိုလည်း တန်းရောက်သွားကြတာပဲ။ အာဖရိကဆိုရင်တော့ ဆင်ခြေဆင်လက်တွေက အမျိုးစုံပေးပြီး ရှောင်နေ

ကြတာပဲ'လို့ သူက ဆိုခဲ့ပါတယ်။ သည်စကားက နိုင်ငံရေးဩဇာ မညီမျှ မှုရဲ့ အကျိုးဆက်ကို အတိအကျ ဖော်ညွှန်းနေတာပါပဲ။

ရှေးတုန်းက ရှိခဲ့ဖူးတဲ့ ဩဇာအာဏာစိုးမိုးမှု ပုံစံဟောင်းတွေဟာ ယနေ့ထက်တိုင် တည်မြဲနေဆဲဆိုတဲ့အကြောင်းကို ကျွန်တော် ပြောလိုက်တဲ့ အခါ တချို့တွေအတွက်တော့ ပဟေဠိဖြစ်ချင်ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ တစ်ဆယ့် ကိုး ရာစုနှစ်က စမယ်ဆိုရင် အခုအချိန်မှာ ကမ္ဘာကြီးဟာ သိသိသာသာကြီး ပြောင်းလာခဲ့တာမဟုတ်ဘူးလားလို့ မေးစရာရှိပါတယ်။ ဟုတ်ကဲ့၊ ပြောင်း လာပါပြီ။ ဒါပေမယ့် ဆန့်ကျင်စဉ်းစားစရာ အချက်တစ်ချက်အနေနဲ့ ကျွန် တော်ပြောချင်တာက အဲသလို အကြီးအကျယ်ပြောင်းလဲလာခဲ့တာတွေ ရှိပင် ရှိနေလင့်ကစား ဩဇာအာဏာအချင်းချင်း နှီးနှယ်ဆက်စပ်နေတဲ့ တည် ဆောက်ပုံကတော့ အမာထည်ပိုင်းဖြစ်တဲ့ စစ်ရေးနဲ့စီးပွားရေးအရပဲပြောပြော၊ အပျော့ထည်ပိုင်းဖြစ်တဲ့ ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ အသိဉာဏ်ပိုင်းအရပဲဆိုဆို၊ ဟိုး တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုနဲ့ ယှဉ်ရင် သိသိသာသာ ပြောင်းလဲလို့ မလာသေးဘူး ဆိုတာကိုပါပဲ။

ဥပမာပြရရင် သတင်းအချက်အလက်နဲ့ သတင်းအချက်အလက်နည်း ပညာပိုင်းဆိုတဲ့ ကနေ့ကမ္ဘာကြီးရဲ့ အဓိကရ အပိုင်းနှစ်ပိုင်းကို ပြရပါလိမ့် မယ်။ ရေဒီယိုနားထောင်ခွင့်၊ ရုပ်သံကြည့်ခွင့်၊ အင်တာနက်သုံးခွင့်ရနေသူ လူပေါင်းကုဋေကုဋာဆီအရောက် ဘယ်လိုသတင်းမျိုးတွေ ပေးပို့သင့်တယ် ဆိုတာကို သတင်းအချက်အလက်စီးဆင်းမှုကို ထိန်းချုပ်ထားသူများကသာ ဆုံးဖြတ် သတ်မှတ်ပေးနေကြတာပါ။ ကနေ့ကာလမှာ ကမ္ဘာအနှံ့ ဖြန့်ကျက် နိုင်တဲ့ သတင်းအချက်အလက်အရင်းအမြစ်များအာလုံး၊ စီအယ်(န်)အယ်(န်)ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ဘီဘီစီပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဝေါ(လ်)စထရီ(ထ်)ဂျာနယ်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဖုနဲ(န်) ရှုံ(လ်) ထိုင်း(မ်)(စ်)ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ထိုင်း(မ်) မဂ္ဂဇင်းပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အီခေါ့နော မစ်(စ်)(ထ်) မဂ္ဂဇင်းပဲဖြစ်ဖြစ် ဘယ်သတင်းအရင်းအမြစ်မဆို အနောက်တိုင်း ကသာ ထိန်းချုပ်နေတာပါ။ သည်အခါမှာ အနောက်တိုင်း စိတ်ရင်းတွေနဲ့သာ ဘယ် သတင်းကဖြင့် အရေးပါတယ်၊ ဘယ်သတင်းကိုဖြင့် ကမ္ဘာအနှံ့

ဖြန့်သင့်တယ်။ ဘယ်သတင်းကိုဖြင့် မဖြန့်သင့်ဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်ကြပါတော့တယ်။ သည်အချက်ဟာ အင်မတန်ကို အရေးကြီးပါတယ်။

ဥပမာစင်းစင်းလေးတစ်ခုပြရရင် အာရုံကဖြစ်ဖြစ်၊ အာဖရိကကဖြစ်ဖြစ်၊ လက်တင်အမေရိကကဖြစ်ဖြစ် မင်းသမီးတစ်ပါးပါး မနက်ဖန် ကွယ်လွန်တိမ်း ပါးသွားမယ်ဆိုရင် အဲဒီမင်းသမီးလေး ကွယ်လွန်တဲ့အကြောင်းဟာ သတင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်လာဖို့ အင်မတန်ခဲယဉ်းပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒိုင်ယာနာ မင်းသမီး ကွယ်လွန်သွားချိန်မှာတော့ ကမ္ဘာနဲ့ချီပြီး သတင်းအချက်အလက် စီးဆင်းမှုကို ထိန်းချုပ်နေသူများက သည်သတင်းဟာဖြင့် ကမ္ဘာတစ်ကမ္ဘာလုံး သိသင့်တဲ့ သတင်းလို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြတာကြောင့် ဒိုင်ယာနာ သေတာကို တစ်ကမ္ဘာလုံးက စိတ်ဝင်စားကုန်ရပါတော့တယ်။

သည်နေရာမှာ အလေးအနက်ပြောချင်တာကတော့ အဲသလို လုပ်တာဟာ မှားတယ်။ မှန်တယ်လို့ ကျွန်တော်က အကဲဖြတ်သတ်မှတ်နေတာမဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့အချက်ပါပဲ။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အမှန်တရားတွေကို ဘယ်ဘက်မှ မလိုက်ဘဲ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်နိုင်အောင် အားထုတ်နေတာသာလျှင် ဖြစ်ပါတယ်။

အနောက်ကမ္ဘာက တခြားနေရာအများအပြားမှာလည်း ခြယ်လှယ်နေပါသေးတယ်။ တက္ကသိုလ်တွေ၊ သုတေသနနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိစ္စတွေ၊ သိပ္ပံဆိုင်ရာ နိဘဲ(လ်)ဆုတွေ၊ နည်းပညာအသစ်များ ဖန်တီးရာတွေမှာလည်း အနောက်ကမ္ဘာကသာ လွှမ်းမိုးလို့နေတယ်။ သိပ္ပံပညာရဲ့ ဘယ်နယ်ပယ်မှာ မဆိုရှိနေတဲ့ အနုစိတ်မှန်သမျှတင်မကဘဲ လူမှုရေးသိပ္ပံနယ်ပယ်များမှာရှိတဲ့ အနုစိတ်တွေအားလုံးကို အနောက်ကမ္ဘာမှာသာ ရှာဖွေ ကြံဆယူကြပါတယ်။ အလားတူပဲ၊ ဒဿနိကဗေဒနဲ့ လူ့တန်ဖိုးများဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးတွေးခေါ်မှု ဟူသမျှကို ပြောကြမယ်ဆိုရင်လည်း စာအုပ်စာတမ်းအများအပြားဟာ အနောက်ကမ္ဘာကသာ စတင်ပေါ်ပေါက်ပြီး ပုံနှံကုန်ရတာပါ။

သည်တော့ကာ တရုတ်နိုင်ငံက လူ့အခွင့်အရေး ဖော်ဆောင်မှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အမေရိကန်နိုင်ငံက စာရိတ္တပိုင်းအရ ဝေဖန်ပြောဆိုတဲ့အခါ ကျွန်

တော်တို့တွေ မအံ့ဩမိကြပေမယ့် တကယ်လို့သာ အင်္ဂါဂြိုဟ်ကနေ ကမ္ဘာ မြေကို ခဏတဖြုတ်အလည်ရောက်လာတဲ့ အင်္ဂါဂြိုဟ်သားအတွက်ကတော့ အံ့ဩစရာကြီးဖြစ်နေမှာအမှန်ပါပဲ။ ဘာလို့ဆို သက်တမ်းအားဖြင့် နှစ်ပေါင်း ငါးထောင်လောက်ရှိခဲ့ပြီဖြစ်တဲ့ တရုတ်လူ့ဘောင်ကို သက်တမ်းအားဖြင့် အင်မတိအင်မတန် ငယ်လှ နုလှသေးတာ သေချာလှတဲ့၊ နှစ်နှစ်ရာကျော်သာ သက်တမ်းရှိသေးတဲ့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ဆရာလုပ်နေတာဖြစ်နေပေ တာကိုး။

တိုတိုပြောရရင်တော့ အဲသလို ဩဇာအာဏာချင်းနှီးနွယ်ဆက်စပ်မှုတွေ မညီမမျှဖြစ်နေခြင်းဟာ ကျွန်တော်တို့ လူသားတွေရဲ့ဘဝနဲ့ ဟပ်နေတဲ့ သဘာဝတစ်ရပ်အဖြစ်၊ ဒါမှမဟုတ်လည်း ဘယ်တော့မှမဆုံးနိုင်တဲ့ ဖြစ်ရပ် တစ်ခုအဖြစ် လက်ခံရတော့မလို့ဖြစ်နေပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ကျွန်တော့် ရဲ့ ငြင်းချက် ဒုတိယပိုင်းက ပေါ်ပေါက်လာရပါတော့တယ်။

သဘာဝပါလေ၊ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ပါ။ ဘယ်တော့မှ ဆုံးမှာမဟုတ်ပါဘူးလို့ ကျွန်တော်တို့တွေ ထင်မြင်ယူဆထားသမျှက ပြောင်းချင်လည်း ပြောင်းသွား နိုင်ပါတယ်။

သည်လိုနဲ့ ငြင်းချက်တစ်ရပ်က ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီး ကလည်း ဖျိုးဖျိုးဖျတ်ဖျတ်ပြောင်းလဲလို့ နေပါတယ်။

ငြင်းချက်

မာ့(ခ်)(စ်)ချန်ထားရစ်ခဲ့တဲ့ ထိုးထွင်းသိမြင်မှုများအနက်က အဓိက အချက်တစ်ချက်ကတော့ စီးပွားရေးအပြောင်းအလဲတွေက ကမ္ဘာကြီးကို မောင်းနှင်နေတယ်ဆိုတာပါပဲ။ တကယ်လို့များ မာ့(ခ်)(စ်)သာ ယနေ့ထက် တိုင် သက်ရှိထင်ရှားရှိနေဦးမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ မျက်စိအောက်မှာတင် ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ စီးပွားရေးအပြောင်းအလဲများရဲ့ အတိုင်းအဆနဲ့ အရှိန်အဟုန်ကို ကြည့်ပြီး ရင်သပ်ရှုမောသွားလောက်ပါတယ်။ ဒါတင်မကသေးဘူး၊ သည် လို တစ်မဟုတ်ချင်းဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ စီးပွားရေးအပြောင်းအလဲတွေကြောင့်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး၊ သဘောတရားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုအပြောင်းအလဲတွေ ဖြစ်လာ လိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ သမရိုးကျအသိပညာကို ဆန့်ကျင်နေတဲ့အတွက်လည်း သူ တွေးခေါ်ယူဆခဲ့သမျှနဲ့ လွဲချင်တိုင်းလွဲနေလို့ သူ့စိတ်မှာ ဒွိဟဖြစ်သွားနိုင်ပါ သေးတယ်။

သည်အက်ဆေးရဲ့ မူကြမ်းကို မိတ်ဆွေတွေကို ပြကြည့်တဲ့အခါ အခြေခံ ပိုင်းအရ ဘာဆို ဘာတစ်ခုမှ ပြောင်းလဲသွားမှာမဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့ အနောက် ကမ္ဘာရဲ့အဆိုကြောင့် ကျွန်တော်ပြောတာတွေဟာ ဖြစ်နိုင်ပါ့မလားလို့ ထောက်လာကြပါတယ်။ သည်တော့ကာ ကျွန်တော့်အဆိုကို သက်သေပြဖို့ အတွက် ဥပမာနှစ်ရပ်ကို ဆွဲထုတ်ပြပါရစေ။

၂၀၀၂ခုနှစ်မေလမှာ ဖုန်(န်)ရှဲ(လ်) ထိုင်း(မ်)(စ်) သတင်းစာက မိုက် ခယ်(လ်) ပရောက်(စ်)ရဲ့ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ကို ဖော်ပြထားပါတယ်။ အဲ သည့် ဆောင်းပါးထဲမှာတော့ သူက ‘နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုကား ဥရောပတိုက် ကသာ ပိုင်ဆိုင်လေမည့် ရာစုနှစ်အဖြစ် ကျွန်ုပ်ရှုမြင်သုံးသပ်မိပေသည်’ လို့ ရေးထားပါတယ်။ ထင်ရှားတဲ့ နောက် စာရေးဆရာတစ်ဦးဖြစ်သူ ရော ဘာ(ထ်) ခက်(ပ်)လယ်(န်)ကဆိုရင် အနောက်တိုင်းကသာ ဆက်လက်ပြီး ခြယ်လှယ် စိုးမိုးနေမယ်လို့ သုံးသပ်ထားတဲ့ သူ့အမြင်ကို မိုက်ခယ်(လ်) ပရောက်(စ်)ထက် ပိုပြီးတော့တောင် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ပုံဖော်ရေးသား ခဲ့ပါတယ်။ သူက နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုကမ္ဘာကြီးကို ‘နယူးယောက်မြို့တော်ရဲ့ အိမ်ခြေရာခြေမရှိသူ သူတောင်းစားများ နေထိုင်ရာ ချိုင့်ခွက်အပြည့်နဲ့ လမ်းတွေပေါ် ပြေးလွှားလို့နေတဲ့ ဇိမ်ခံမှန်လုံကားရှည်ကြီး’နဲ့ ပမာခိုင်း ထားပါတယ်။ အဲဒီ ဇိမ်ခံမှန်လုံကားကြီးထဲမှာတော့ ‘လေအေးစက်နဲ့ ငြိမ်နေ ကြလေတဲ့ စက်မှုထွန်းကားကြွယ်ဝသွားသူ မြောက်အမေရိက၊ ဥရောပနဲ့ (အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ ပြင်ပက အနည်းအကျဉ်းဖြစ်တဲ့) ပစိဖိတ် ဒေသက လူတွေပါပဲ’ တဲ့။ ဇိမ်ခံမှန်လုံကားကြီးရဲ့အပြင်ဖက်မှာတော့ ‘တခြား တစ် ဖက်ဆီကို သွားနေကြသူ ကျန်တဲ့ လူသားမျိုးနွယ်စုတွေ’ တဲ့။

အနာဂတ်ကို ကျွန်တော် မြင်တာကတော့ သည်အနောက်တိုင်း စာရေး

ဆရာနှစ်ဦးရဲ့ အမြင်နဲ့ ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ဆန့်ကျင်ပါတယ်။

နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုမှာ အပြောင်းအလဲကို ဖြစ်ပေါ်စေမယ့် အဓိကအင်ဂျင် စက်ကြီးကတော့ တစ်ကမ္ဘာလုံးအနှံ့ဖြန့်ကျက်မှု အင်အားစုများသာ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးအနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုရဲ့ အကျိုးအပြစ်များကို အသံကုန်အောင် ဟစ်အော် ငြင်းခုံနေကြတာကို ကျွန်တော်တို့အားလုံး သတိထားမိနေကြပါပြီ။ ဆီယက်တယ်(လ်)က ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီးနဲ့ ဝါရှင်တန် ဒီစီက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့တို့မှာ ဆန္ဒပြခဲ့ကြသူများကဆိုရင် တစ်ကမ္ဘာလုံးအနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုဟာ ဆိုးရွားကြောင်း တင်ပြနိုင်အောင် အားထုတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ၂၀၀၀ပြည့်နှစ် မေလအတွင်းက နယူးယောက် ထိုင်း(မ်)(စ်)သတင်းစာပါ ဂျိုးဇက်(ဖ်) ခါ(န်)ရဲ့ ဆောင်းပါးမှာဆိုရင်လည်း သည်အချက်ကို ထောက်ခံရေးသားထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ‘အဓိကရစီးပွားရေး ပညာရှင်များနဲ့ သူတို့ရဲ့ လက်ဝဲယိမ်း ဝေဖန်သူများအကြားမှာ ဆိုရင် ကမ္ဘာ့အနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုကြောင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူအများအပြားဟာ နောက်ကျ ကျန်ရစ်နေခဲ့နိုင်တယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို အမှန်တရားတစ်ခု အဖြစ် လက်ခံလာနေကြပါပြီ’လို့ သူက ရေးခဲ့တယ်။

ကျွန်တော့်တစ်ဦးချင်းအနေနဲ့ကတော့ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်း ရေးမှူးချုပ် ကိုဖီ အာနန်ရဲ့ အမြင်ကို သဘောတူပါတယ်။ ကိုဖီအာနန်က မကြာသေးခင်ကတင် အခုလိုပြောခဲ့ပါတယ်။

‘ကမ္ဘာ့အနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်နေခြင်းကြောင့်တော့ ရောဂါကို ကုနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကမ္ဘာ့အနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုတွေ တရားလွန်များပြားလွန်းလို့ ဆင်းရဲသူတွေ ဆင်းရဲနေကြရတယ်လို့ ကျွန်တော် မယုံကြည်ပါဘူး။ သူတို့တွေ ဆင်းရဲနေကြရတာက ကမ္ဘာ့အနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုက တရားလွန် နည်းပါးလွန်းလို့သာပါ။ ကမ္ဘာ့အနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုက သူတို့ကိုမှ ၀ကွက်ချန်ထားလို့သာ ဆင်းရဲနေရတာပါ’တဲ့။

အမှန်တော့ သည်လို ငြင်းခုံနေခြင်းဟာ အကြောင်းအကျိုးသက်ဆိုင် ဆီလျော်ခြင်းမရှိတာပါပဲ။ ကမ္ဘာ့အနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုဆိုတာကြီးက နောက်ပြန်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ပြန်သွားလို့မရတဲ့ အင်အားတစ်ရပ်သာဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ဟုန်ထိုးတိုးတက်နေတဲ့ နည်းပညာအပြောင်းအလဲကြောင့်သာ သည်ကမ္ဘာအနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုကြီး ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ရတာပါ။ သည်အခါမှာ ရာဇဝင်ဘီးကို နောက်ပြန် ပြန်လှည့်လို့ ဘယ်လို့မှ မရတော့ပါဘူး။ တစ်ဟုန်ထိုး တိုးတက်နေတဲ့ နည်းပညာ အပြောင်းအလဲ အမျိုးမျိုးရဲ့ အကျိုးဆက်အဖြစ် ကမ္ဘာကြီးက ကျဉ်းသထက် ကျဉ်းလာပါပြီ။ ကမ္ဘာကြီးဟာ ဂြိုဟ်ကြီးတစ်လုံးဆိုတဲ့ အနေအထားကနေ အာကာသယာဉ်တစ်စီးရဲ့ဘဝကို ရောက်သွားပါပြီ။ လူသားမျိုးနွယ်စု အားလုံးဟာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အပြန်အလှန် အမှီသဟဲပြုနေကြရကာ အင်မတန် ရှုပ်ထွေးနက်နဲလှတဲ့ ပင့်ကူအိမ်ကြီးတစ်အိမ်အဖြစ် ယက်လုပ်ခံလိုက်ရပါပြီ။ သည်အခါမှာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အနာဂတ် အကျိုးဆက်တွေဟာ အင်မတန်ကို ကြီးမားလာရပါတော့တယ်။

အချင်းချင်း အပြန်အလှန် အမှီသဟဲပြုနေခြင်းရဲ့ ပထမဦးဆုံး အကျိုးဆက်ကတော့ တစ်ဦးချင်းစီရဲ့ စီးပွားရေးကောင်းမွန်မှုအတွက် ကျွန်တော်တို့ အားလုံးမှာ တာဝန်ရှိနေတဲ့အချက်ပါပဲ။ သည်အချက်ကို အာရှတိုက်က ဘဏ္ဍာရေး အရေးအခင်းကြီးက ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် သရုပ်ဖော်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၉၇ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂ရက်နေ့မှာ ယိုးဒယားဘတ်ငွေ ဘုံးဘုံးလဲသွားတော့ အဓိကရ စီးပွားရေးအင်အားကြီးနိုင်ငံတွေက သိပ်ဂရုမထားခဲ့ကြဘူး။ ကမ္ဘာနဲ့ ချီတဲ့ စီးပွားရေးဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို ချမှတ်နေကြသူတွေကလည်း အဲဒီအချိန်က ကမ္ဘာတစ်ဖက်ခြမ်းမှာ ပေါ်ပေါက်နေတဲ့ သည် အရေးအခင်းပေါက်စနလေးဟာဖြင့်ရင်တော့ အမှုထားစရာမလိုဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပါတယ်။

ဒါပေမယ့် သည်အရေးအခင်းဟာ အရှေ့တောင်အာရှမှာရှိတဲ့ တခြားနိုင်ငံတွေဆီကို ပျံ့နှံ့သွားခဲ့ပါတယ်။ အရှေ့တောင်အာရှမှာသည် ကိုရီးယားကို ခါသွားစေခဲ့တယ်။ ကိုရီးယားမှာ ခါသွားတော့ ရုရှမှာလည်း ရိုက်ခတ်ကုန်တယ်။ ရုရှကနေ သည်အရေးအခင်းရဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေက ဘရာဇီးနိုင်ငံအထိ ခုန်ပျံကျော်လွှား ရောက်ရှိသွားပြီးသကာလ နောက်ပိုင်းမှာ

အမေရိကန်ဈေးကွက်များကိုပါ ကတောက်ကတက်ဖြစ်သွားစေပါတော့တယ်။ ကမ္ဘာကြီးမှာဖြင့် တစ်နိုင်ငံနဲ့တစ်နိုင်ငံ ဘယ်လောက်အထိ အပြန်အလှန်အမှီသဟဲပြုနေပြီလဲဆိုတာကို သည်အဖြစ်အပျက်က ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် သရုပ်ဖော်လိုက်တာပါပဲ။

ကမ္ဘာအနှံ့မှာ နေ့စဉ် လည်ပတ်စီးဆင်းနေတဲ့ ငွေကြေးပမာဏ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၅ ထြစ်လီယံ (ဂဏန်းနဲ့ရေးရင် = ၁,၅၀၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀ = ကုဋေပေါင်း သောင်းငါးထောင်) ဆိုတဲ့ပမာဏဟာ အဆမတန်ကြီးမားလှတဲ့ ပမာဏဖြစ်တာကြောင့် ဘယ်သူကမှ ထိန်းချုပ်လို့မရနိုင်ပါဘူး။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးတွေအားလုံးဟာ စနစ်တစ်ခုတည်းအဖြစ်သို့ ပေါင်းရုံးစုစည်းကုန်တဲ့ သည်ကာလမှာ စီးပွားရေးအရ ခိုင်မာတောင့်တင်းတဲ့ နိုင်ငံတွေဟာ စီးပွားရေးအားပျော့တဲ့နိုင်ငံတွေအတွက် ကြောင့်ကြလာရတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ‘တစ်နေ့တခြား ပိုမို ပေါင်းရုံးစုစည်းလာနေသော ယနေ့ကမ္ဘာတွင် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၏ခံနိုင်ရည်မှာ ယင်းစီးပွားရေးတွင်ပါဝင်လျက်ရှိသော အားအနည်းဆုံး အစိတ်အပိုင်းများ၏ ခံနိုင်ရည်မျှလောက်သာ ကြံ့ခိုင်ပေတော့သည်’ လို့ ခလို့(ထ်) ဆမာ့(ထ်)ဂျာ သုံးသပ်ခဲ့တဲ့ အနေအထားမျိုးကို ရောက်နေတာလည်း အမှန်ပါပဲ။

ကနေ့ ကမ္ဘာကြီးမှာ တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံ အပြန်အလှန် အမှီသဟဲပြုနေကြရတဲ့အနေအထားကို ကွင်းကွင်းကွက်ကွက်မြင်သာလာစေတဲ့ နောက်ထပ် ဥပမာတစ်ရပ်ကတော့ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရဲ့ ကွန်ပျူတာလေးတစ်လုံးဆီက ‘နင့်ကို ငါချစ်တယ်’ ဟိုင်းရပ်(စ်)ဟာ ရက်ပိုင်းအတွင်းမှာတင် တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာ ရှိတဲ့ ကွန်ပျူတာ အများအပြားဆီကို ချက်ချင်းပျံ့နှံ့သွားခဲ့တဲ့ ဖြစ်ရပ်ပါပဲ။

ကမ္ဘာအနှံ့ဖြန့်ကျက်လာမှုရဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုလည်း လစ်လျူရှုထားခဲ့လို့ မရစကောင်းပါဘူး။ ကမ္ဘာအနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုက စီးပွားရေး ဒီရေသစ်တစ်ရပ်ကို ဖန်တီးပေးခဲ့တာကြောင့် တတိယကမ္ဘာမှာ ရှိတဲ့ လူသန်းပေါင်းများစွာဟာ ခေတ်မီကမ္ဘာလောကဆီကို ပေါင်းရုံးစုစည်းလာနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် လူဦးရေအထူထပ်ဆုံး နိုင်ငံကြီး နှစ်နိုင်ငံ

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ဖြစ်တဲ့ အိန္ဒိယနဲ့ တရုတ်ပြည်က လူသန်းပေါင်းများစွာကိုပါ။ အိန္ဒိယနဲ့ တရုတ်နိုင်ငံတို့မှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ အရေအတွက်ဟာ ကြီးမားစွာ ကျန်ရှိပင် ကျန်ရှိနေသေးလင့်ကစား ကမ္ဘာအနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုက အဲဒီနှစ်နိုင်ငံစလုံးရဲ့ လူမှုရေးနဲ့ စီးပွားရေး မျက်နှာစာများမှာ အံ့မခန်း တင့်တယ်အောင် ဆောင်ရွက် ပေးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။

တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးအောင်မြင်မှုတွေကို လူတိုင်းသိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာလည်း တရုတ်နိုင်ငံနည်းတူ စီးပွားရေးအရ ဖောက်ခွဲ တိုးတက်နေမှန်း သတိထားမိသူကတော့ နည်းပါတယ်။ မကြာသေးခင်က ပြုလုပ်တဲ့ ကုလသမဂ္ဂထောင်စုနှစ် ထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲ အစီရင်ခံစာအရ ၂၀၀၈ခုနှစ် မတိုင်ခင်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ ကွန်ပျူတာလုပ်ငန်းဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ၈၅ဘီလီယံ (ကိန်းဂဏန်းအားဖြင့် ၈၅,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀ = ကုဋေပေါင်း ၈၅၀)အထိ ရောက်လာတော့မယ်လို့ ခန့်မှန်းထားကြပါတယ်။ အဲဒီ ပမာဏဟာ ဘယ်ပေတံနဲ့ပဲတိုင်းတိုင်း အံ့ဘနန်း ကြီးမားလှတဲ့ ပမာဏပါ။

၁၉၈၀ပြည့်လွန် အလယ်ပိုင်းနှစ်များအတွင်းဆီက ဂျပန်နိုင်ငံနဲ့ (ကိုရီးယား၊ ထိုင်ဝမ်၊ ဟောင်ကောင်၊ စင်ကာပူဆိုတဲ့) ကျားလေးကောင်တို့ရဲ့ စီးပွားရေး အောင်မြင်မှုများ သိသာထင်ရှားလာချိန်မှာ အဲဒီနိုင်ငံတွေရဲ့ အောင်မြင်မှုများဟာ တခြားအာရှနိုင်ငံများဆီကိုလည်း မကြာခင်ကူးစက်ပျံ့နှံ့တော့မယ်ဆိုတာ တော်တော်ကြီးကို သိသာနေခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၉၇-၉၈ခုနှစ်အာရှ ဘဏ္ဍာရေးအကြပ်အတည်းက သည်တိုးတက်မှုကို အထိုက်အလျောက် ကသိကအောင့်ဖြစ်သွားစေခဲ့မယ့်လည်း တစ်ဟုန်ထိုးတက်နေတဲ့ အာရှရဲ့ စီးပွားရေးလမ်းကြောင်းကိုတော့ ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းမရှိခဲ့ပါဘူး။ သည်တော့ ကာစီးပွားရေး အဝန်းအဝိုင်းမှာ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ ခြယ်လှယ်စိုးမိုးမှုဟာ ဖြည်းဖြည်းချင်းလျော့ပါးသွားတော့မှာဖြစ်ပြီး ဘက်တူသူများသာ ကစားတဲ့ ကွင်းတစ်ကွင်း ပေါ်ပေါက်လာမယ့် အလားအလာက အတော်များလာပါပြီ။

စီးပွားရေး နယ်ပယ်မှာ နိုင်ငံအချင်းအချင်း အပြန်အလှန် အမှီသဟဲ

ပြုနေကြရပုံနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကျွန်တော် တင်ပြခဲ့တဲ့အချက်ဟာ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး နယ်ပယ်မှာလည်း ထင်ရှားသိသာနေပြန်ပါတယ်။ ရှာနီ ဘစ်(လ်) (အဏုမြူဓာတ်ပေါင်းဖို ပေါက်ထွက် ယိုစိမ့်မှု)က ကျွန်တော်တို့ အားလုံးအတွက် အင်မတန် အဖိုးတန်တဲ့ သင်ခန်းစာတစ်ရပ်ကို ပေးခဲ့ပါ တယ်။ ဘာသင်ခန်းစာလဲဆိုတော့ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဘေးဒုက္ခဟူသမျှ ဟာ နယ်ခြားမျဉ်းတွေကို တစ်စက်ကလေးသော်မျှ ဂရုစိုက်ဖော်မရဘူးဆိုတဲ့ သင်ခန်းစာပါပဲ။ အလားတူပဲ၊ ကူးစက်တတ်တဲ့ရောဂါများဟာလည်း နယ် စပ်မျဉ်းတွေကို တစ်စက်ကလေးမှ ထိမထင်ပါဘူး။ ကမ္ဘာ့ထောင့်ကွေးလေး တစ်ကွေးကနေ တခြားထောင့်ကွေးလေး တစ်ကွေးဆီကို နေ့ချင်းညချင်း ပျံ့သွားနိုင်တာမျိုးကလား။ [အေအိုင်ဒီအက်(စ်)ရောဂါနဲ့ မကြာသေးခင်က ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ ကူးစက်မြန်အေးမီ ဆား(စ်) ရောဂါတို့ဟာထင်ရှားလှတဲ့ ဥပမာတွေပါပဲ။] အလားတူပဲ၊ တရုတ်နဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံများမှာ စက်မှုထွန်းကား လာပြီး တိုးတက်လာတာနဲ့အမျှ အဲဒီနိုင်ငံက နိုင်ငံသားများ ထုတ်လွှတ် နေတဲ့ အပူတွေ၊ အလင်းတွေ၊ ဓာတ်ငွေ့တွေရဲ့ အန္တရာယ်ကို တခြားကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားများနည်းတူ အနောက်ကမ္ဘာက လူတွေလည်း ခံစားရတော့မှာပါ။ သည်အပိုင်းမှာ ကျွန်တော်ဟာ ကျွမ်းကျင်သူတစ်ယောက် မဟုတ်လင့်ကစား ပြောနိုင်တာ တစ်ချက်ကတော့ တရုတ်နဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့က နိုင်ငံသားများရဲ့ တစ်ဦးချင်းစီ ဝင်ငွေဟာ အမေရိကန်နိုင်ငံသားတွေရဲ့ တစ်ဦးချင်းစီ ဝင်ငွေရဲ့ ထက်ဝက်ကို ရောက်လာပြီဆိုတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်မှာကို ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင် ဟာ အကြီးအကျယ် မတည်မငြိမ်ဖြစ်ရတော့မှာ မလွဲမကန်ပါပဲ။

အခုအထိက စီးပွားရေးနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနယ်ပယ်တွေမှာ တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံ အပြန်အလှန်အမှီသဟဲပြုနေကြပုံများကိုသာ ဖော်ပြရပါ သေးတယ်။ သို့ပေမယ့်လည်း အဲဒီနယ်ပယ်တွေတင်မကဘဲ တခြားနယ်ပယ် တွေဆီကိုပါ အဲသလို အပြန်အလှန်အမှီသဟဲပြုနေရမှုမျိုးဟာ မလွဲမသွေ ပျံ့နှံ့သွားတော့မှာလည်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲသလို တစ်နိုင်ငံနဲ့တစ်နိုင်ငံ အပြန်အလှန်အမှီသဟဲပြုနေရမှုများ တိုးပွားလာတာနဲ့အမျှ အနောက်ကမ္ဘာနဲ့

ကျန်တာတွေအကြားက ဆက်ဆံရေးမှာလည်း အရေးပါတဲ့ အပြောင်းအလဲ တွေ ပေါ်ပေါက်လာမှာပါ။ အနောက်ကမ္ဘာနဲ့ ကျန်တာတွေဟာ အတူ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်နိုင်မှသာလျှင် တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ကျုံ့ဝင်နေတဲ့ ကမ္ဘာကြီးထဲမှာ သဟဇာတမျှတစွာ နေထိုင်နိုင်ကြမှာပါ။ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် အမှီသဟဲပြုနေခြင်းက တစ်နိုင်ငံအပေါ် တစ်နိုင်ငံက လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်နိုင်မှု စွမ်းအားကို လျော့ပါးသွားစေသလို နှစ်နိုင်ငံအကြား ပိုပြီး တန်းတူရည်တူ ကစားနိုင်တဲ့ကွင်းတစ်ကွင်းကိုလည်း ဖန်တီးပေးသွားတော့မှာပါပဲ။ သည်အကြောင်းရင်းခံတစ်ခုတည်းကြောင့်ပင်လျှင် တတိယကမ္ဘာအနေနဲ့က ကမ္ဘာအနှံ့ဖြန့်ကျက်မှုရဲ့ အရှိန်အဟုန်ကို ကြိုဆိုထိုက်ပါတယ်။

ဒါပေမယ့် အပြန်အလှန် အမှီသဟဲပြုနေရမှု တိုးပွားလာခြင်းနဲ့ စီးပွားရေးအနေအထားများ ပြောင်းလဲလာခြင်းများကသာ အနောက်တိုင်းရဲ့ ခြယ်လှယ်လွှမ်းမိုးမှုကို လျော့ပါးသွားစေတဲ့ အင်အားစုတွေမဟုတ်ပါဘူး။ ပြောင်းလဲနေတဲ့ ဖွားသေနှုန်း အချိုးအဆတွေကလည်းပဲ အဲဒါတွေနဲ့ ညီမျှတဲ့ သက်ရောက်မှု ကြီးကြီးမားမားတွေကို ပေါ်ပေါက်လာစေပါလိမ့်မယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ ရာစုနှစ်တွေတုန်းက အနောက်ကမ္ဘာက လူဦးရေတိုးတက်မှုဟာ ကမ္ဘာ့ကျန်အခြမ်းက လူဦးရေ တိုးပွားနှုန်းနဲ့ တပြေးညီတိုးတက်ခဲ့တာပါ။ ဥပမာပြောရရင် ၁၉ရာစုနှစ်၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံက ကမ္ဘာကြီးကို နည်းလမ်းပေါင်း အမြောက်အမြားနဲ့ လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်နေခိုက်မှာ ဗြိတိန်နိုင်ငံရဲ့ လူဦးရေဟာ လေးဆ ဆိုးလာခဲ့ပါတယ်။ ၁၈၀၁ခုနှစ်တုန်းက ဆယ်သန်းသာ ရှိခဲ့ရာက ၁၉၀၁ခုနှစ်ကျတော့ ၃၇သန်းအထိ တိုးလာခဲ့တာ အထင်အရှားပါပဲ။ နှစ်ဆယ် ရာစုမှာ ကျတော့ သည်ပမာဏဟာ နှစ်ဆတောင် တက်မလာတော့ဘဲ စုစုပေါင်း သန်း၆၀လောက်အထိသာ တိုးပွားလာခဲ့ပါတယ်။ နှစ်ဆယ့်တစ် ရာစုမှာတော့ ဗြိတိန်နိုင်ငံရဲ့ လူဦးရေဟာ တခြားဥရောပနိုင်ငံတွေလိုပဲ တန်နေမယ့် အလားအလာ ရှိပါတယ်။

ဒါဟာလည်း အံ့ဘနန်းထူးခြားလှတဲ့ ဖွားသေနှုန်း ကွာခြားမှုများကို ဖန်တီးလိုက်ပါတော့တယ်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီးကမ္ဘာ (ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများ)ရဲ့ ကမ္ဘာ

လူဦးရေမှာ ပါဝင်မှုနှုန်းထားဟာ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ်တုန်းက ၂၄ရာခိုင်နှုန်း ရှိခဲ့ရာက ၂၀၅၀ပြည့်နှစ်ကျရင် ဆယ်ရာခိုင်နှုန်းအထိ လျော့ကျသွားတော့မှာ ပါ။ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ်တုန်းက ကမ္ဘာ့လူဦးရေအထူထပ်ဆုံး နိုင်ငံ တစ်ဆယ့်နှစ် နိုင်ငံအနက် ခြောက်နိုင်ငံဟာ အနောက်တိုင်းက နိုင်ငံတွေပါ။ ၂၀၅၀ပြည့်နှစ် ကျရင်တော့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတစ်ခုတည်းသာလျှင် ကမ္ဘာ့လူဦးရေ အထူထပ်ဆုံး နိုင်ငံ တစ်ဆယ့်နှစ်နိုင်ငံထဲမှာ ပါတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ်တုန်းက အာဖရိကတိုက်ရဲ့ လူဦးရေဟာ (ရုရှနိုင်ငံပါ ပါဝင်တဲ့) ဥရောပတိုက်က စုစုပေါင်း လူဦးရေရဲ့ ထက်ဝက်ထက်တောင် နည်းနေခဲ့ပါ တယ်။ ကနေ့ကာလမှာတော့ အာဖရိကတိုက်နဲ့ ဥရောပတိုက်ရဲ့ လူဦးရေ အချိုးအဆဟာ အကြမ်းဖျဉ်းပြောရင် အတူတူလောက်ဖြစ်သွားပါပြီ။ ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်ကျရင်တော့ အာဖရိကတိုက်ရဲ့ လူဦးရေဟာ အခုထက် သုံးဆ ပိုများလာပါတော့မယ်။ အဲသလို ကြီးမားတဲ့ ဖွားသေနှုန်းအပြောင်းအလဲများ ကြောင့် လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးအကျိုးဆက်တွေ ကြီးကြီးမားမား ပေါ်လာစရာ အကြောင်းမရှိပေဘူးလို့ ပြောမယ်ဆိုရင် ဘယ်လိုမှ ယုံချင်စရာကောင်းမှာ လည်း မဟုတ်ပါဘူး။

သည်လို ဖွားသေနှုန်း အပြောင်းအလဲများကြောင့်တစ်ကြောင်း၊ ဦး နောက်ပိုင်းစွမ်းရည်သစ်များကို တောင်းဆိုနေတဲ့ စီးပွားရေးနဲ့ နည်းပညာ ဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကြောင့်တစ်ကြောင်း၊ ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ ဘဝအခြေ အနေတွေ ရယူနိုင်တယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို ကမ္ဘာပေါ်က ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ အား အသိပေးနေတဲ့ ရုပ်မြင်သံကြားထက်က ရုပ်ပုံလွှာများကြောင့် တစ် ကြောင်း၊ အနောက်တိုင်း လူ့ဘောင်တွေဆီကို အပြီးတိုင်ပြောင်းရွှေ့နေထိုင် ကြတဲ့ အနောက်တိုင်းသားမဟုတ်သူများရဲ့ စီးဆင်းမှုဟာလည်း တိုးပွားလို့ နေပါတော့တယ်။ ဒါအတွက် အကြီးကျယ်ဆုံးနဲ့ အအောင်မြင်ဆုံး နမူနာက တော့ ဆစ်လစ်ဗန်တောင်ကြား (Silicon Valley) ပါပဲ။ အဲဒီတောင်ကြားရဲ့ အောင်မြင်မှုဟာ ‘အိုင်စီ’ကြောင့်ပါ။ အိုင်စီဆိုတာ အများသိတဲ့ ‘Integrated Circuits’ ကို ပြောတာမဟုတ်ပါဘူး။ Indian (အိန္ဒိယလူမျိုးတွေ)နဲ့

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

Chinese(တရုတ်လူမျိုးတွေ)ကို ရည်ညွှန်းတာပါ။ ဆစ်လစ်ခန်တောင်ကြားက ထုတ်လုပ်တဲ့ ကွန်ပျူတာများအတွက် လိုအပ်တဲ့အမာထည်နဲ့ အပျော့ထည်များ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာအောင် ဆောင်ရွက်ရာမှာ အိန္ဒိယနဲ့ တရုတ်ဦးနှောက်ပိုင်း စွမ်းအားရှင် (ဉာဏ်ကြီးရှင်)အများအပြားက ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့တာပဲဖြစ်ပါတယ်။

သည်နေရာမှာ သူတို့ရဲ့ ဉာဏ်စွမ်းက ရရှိတဲ့ စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်တွေက အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ ခယ်လီဖိုးနီးယားပြည်နယ်ထဲကိုသာ အဓိကစီးဆင်းသွားမယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ထည့်ပြောဖို့လိုပါတယ်။ သူတို့ဦးနှောက်ကို ဖောက်စားလို့ရလာတဲ့ စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်တွေကို အမေရိကန်နိုင်ငံက ရသွားတာတော့မှန်တယ်။ သို့ပေမယ့် သူတို့ရဲ့ အဲဒီစွမ်းစွမ်းတမံ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းများကြောင့် သူတို့လာခဲ့ရာ ဇာတိနိုင်ငံများမှာရှိတဲ့ လူအများစုရဲ့ မိမိတို့ရဲ့ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအပေါ် ယုံကြည်စွဲမြဲမှုနဲ့ မိမိကိုယ်ကို တန်ဖိုးထားလေးစားမှုများကို တိုးတက်ပွားများလာစေခဲ့တယ်ဆိုတာကိုလည်း ဘယ်သူမှ ငြင်းနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

တစ်ဖက်ကလည်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဟာ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချလာသူ အသစ်များ ဝင်ရောက်လာတာနဲ့ အတော်ကြီးကို ကျင့်သားရ ယဉ်ပါးနေနှင့်ပြီးသားဖြစ်ပါတယ်။ ဥရောပတိုက်ကတော့ အဲသလို မဟုတ်ဘူး။ သည်ကြားထဲကပဲ နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုကျရင်တော့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသူများဟာ ဥရောပဆီ ဦးတည်လာကြပါတော့မယ်။ (၂၀၀၀ပြည့်နှစ် မေလ ၆-၁၂ ရက်အတွက်ထုတ်ဝေတဲ့) အီခေါ့နော့မစ်(စ်)(ထ်) မဂ္ဂဇင်းထဲမှာဆိုရင် ဥရောပကို ရွှေ့ပြောင်းအခြေချလာကြတာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သတင်းဆောင်းပါး ရှည်ကြီး ပါလာပါတယ်။ ဥရောပတိုက်မှာရှိတဲ့ လူထုများဟာ အိုမင်းကြီးရင့်လာကြပြီဖြစ်သလို လူဦးရေပမာဏကလည်း ကျဆင်းနေပြီဖြစ်တဲ့အတွက် ဥရောပနိုင်ငံအများစုမှာ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချလာသူတွေ ပိုမိုလိုအပ်နေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ အီခေါ့နော့မစ်(စ်)(ထ်) မဂ္ဂဇင်းကိုပဲ ကိုးကားပြပါရစေ။

‘အလုပ်လုပ်သူများနှင့် ပင်စင်စားများ၏အချိုးအဆ မှန်အတိုင်း ဆက်

၁၇၈

အတ္တကျော် (မြန်မာပြန်)

ရှိနေစေရန်အတွက် ဂျာမနီနိုင်ငံသည် တစ်နှစ်လျှင် လူဦးရေ ၃.၆သန်း၊ ပြင်သစ်သည် ၁.၈သန်းနှင့် ဥရောပ သမဂ္ဂတစ်ခုလုံးအနေဖြင့် တစ်နှစ်လျှင် ၁၃.၅သန်းမျှ လူဦးရေတိုးပွားနေသင့်ပေသည်' လို့ အဲဒီမဂ္ဂဇင်းထဲမှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။

သည်ငြင်းချက်ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်

သည်နေရာမှာ ကျွန်တော် ပြောနေတဲ့ ဖွားသေနှုန်းလမ်းကြောင်းတွေဟာ ပဟေဠိဆန်ကောင်းဆန်နေပါလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော် ကနဦးတင်ပြခဲ့တဲ့ ရုပ်ပုံလွှာတင်စားချက်ကို ပြန်ပြောင်း သတိပေးလိုပါတယ်။ ကျွန်တော့် တင်စားချက်က ကမ္ဘာကြီးကို အနောက်တိုင်းရဲ့ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ခြုံလွှာ အထပ်ထပ်နဲ့ ရစ်ပတ်ထားတယ်ဆိုတာပါ။ အဲဒီခြုံလွှာတွေ ဘယ်လို စတင်ပေါ်ပေါက်လာတယ်ဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့ ဆန်းစစ်ကြည့်လိုက်ကြပါဦးစို့။

ပထမဆုံးအနေနဲ့ ကြည့်ရမှာက ကမ္ဘာကြီးဟာ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစု အစအဦးကာလတုန်းက ဘယ်လိုပုံစံမျိုးနဲ့ ရှိနေခဲ့သလဲဆိုတာကိုပါပဲ။ သည်နေရာမှာ ဝစ်လျံ(မ်) အိပ်(ချ်) မက္ကဏေး(လ်)ရေးတဲ့ 'အနောက်တိုင်းရဲ့ နှိုးထမှု' စာအုပ်ထဲကပဲ ကိုးကားပါရစေဦး။

၁၇၈၉ခုနှစ် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးပေါ်ပေါက်ချိန်တွင် အနောက်တိုင်း ယဉ်ကျေးမှု၏ ပထဝီအနေအထားအရ နယ်ခြားသတ်မှတ်ချက်များသည် အထိုက်အလျောက် တိကျဆဲပင်ဖြစ်သည်။ (ဆိုလိုသည်မှာ ဥရောပတိုက်တွင်ဖြစ်သည်။) . . . (သို့ရာတွင်) ဆယ်စုနှစ် အနည်းငယ်မျှအတွင်း၌ ဥရောပ ဇာတိသား အခြေချသူများသည် မြောက်အမေရိကတိုက် အလယ်ပိုင်းနှင့်အနောက်ပိုင်းကို လည်းကောင်း၊ တောင်အမေရိကတိုက် မြက်ခင်းပြင်နှင့် ဆက်စပ်နေသော အစိတ်အပိုင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဩစတြေးလျ၊ နယူးဇီလန်နှင့် အာဖရိကတိုက်၏ အစိတ်အပိုင်း အတော်များများ ကိုလည်းကောင်း

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။

သည်လို လူတွေ အံ့နဲ့ကျင်းနဲ့ ရွှေ့ပြောင်းလာကြတာဟာ ယဉ်ကျေးမှု တွေရဲ့ သဘာဝနဲ့ သရုပ်လက္ခဏာတွေအပေါ်မှာ အကြီးအကျယ် ရိုက်ခတ် စေခဲ့ပါတယ်။ ဂျေ၊ အယ်(မ်)၊ ရောဘာ့(ထ်)(စ်)ကလည်း အနောက်တိုင်းရဲ့ အောင်ပွဲခံမှု စာအုပ်မှာ မှတ်ချက်ချခဲ့တာက လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ငါးထောင်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်း အတော်များများမှာ ထူးခြားတဲ့ လူ့ယဉ်ကျေးမှုတွေဟာ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ဘေးချင်းယှဉ်ပြီး ရပ်တည်ခဲ့ကြတယ်။ တစ်ကမ္ဘာတည်းမှာပေမယ့် တသီးတခြားစီ နေခဲ့ကြတယ်လို့ ဆိုထားပါတယ်။ ဒါ့အပြင် သူက ဖြည့်စွက် ရေးသားထားပြန်တာက ဟောသလိုပါ။

ပထဝီအနေအထားအရ တိုက်ရိုက်ထိတွေ့နေသော အခြေအနေ၌ ပင်လျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ပြောင်ကျကျ ပဋိပက္ခဖြစ်ရသော အခြေ အနေ၌ပင်လျှင် ထိုယဉ်ကျေးမှုများအား မမြင်ရသော အမှေးအကာ များဖြင့် ပိုင်းခြားထားဘိသကဲ့သို့ရှိလေသည်။ ထိုအမှေးအကာများမှာ လူမျိုးချင်းသွေးနှောခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေလောက်အောင် စိမ့်ဝင် ထိုး ဖောက်နိုင်ခဲ့လင့်ကစား ခိုင်ခံ့တောင့်တင်းလှပေသည်။ ယဉ်ကျေးမှု များသည် ရာစုပေါင်းများစွာ အတူ ယှဉ်တွဲ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ရှေ့ တန်း မြေမျက်နှာပြင်များကို မျှဝေသုံးစွဲကြသည့်တိုင် ယဉ်ကျေးမှု တစ်ခုက တစ်ခုအား အပြောင်းအလဲများ သိသိသာသာဖြစ်ပေါ်စေ လောက်သည့် ကူးလူးဆက်ဆံမှုများကို မပြုလုပ်ခဲ့ကြပေ။ သူတို့၏ သီးခြားသဘာဝများမှာ ပကတိအတိုင်းပင် ရှိနေခဲ့ကြလေသည်။

သည်နေရာမှာ အနောက်တိုင်းရဲ့ ချဲ့ထွင်မှုများ မတိုင်ခင် ကမ္ဘာကြီးကို မှန်းဆကြည့်စေလိုပါတယ်။ အဲဒီကမ္ဘာကြီးထဲမှာ ယဉ်ကျေးမှုတွေဟာ တခြားယဉ်ကျေးမှုတွေရဲ့ ရိုက်ခတ်မှုကို မခံရဘဲနဲ့ ရှင်သန်နေခဲ့တယ်။

သူ့ဟာလေးနဲ့သူ ပကတိအတိုင်းရှိနေတဲ့ ဘိလိယက်ဘောလုံးလေးတွေလို ပါပဲ။ ဂျေ၊ အယ်(မ်) ရောဘာ့(ထ်)(စ်)က သူ့စာအုပ်ကို အဲဒီကမ္ဘာနဲ့ စဖွင့်ထားပြီးတဲ့နောက် လွန်ခဲ့တဲ့ ရာစုနှစ် နှစ်စုအတွင်းမှာ အနောက်တိုင်း ယဉ်ကျေးမှုများရဲ့ ပေါက်ကွဲမှုကြောင့် ကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှုတွေအားလုံး ဘယ်နည်း ဘယ်ပုံ ပြောင်းကုန်၊ လဲကုန်၊ ရိုက်ခတ်ကုန်ပုံများကို အတော်ကြီးကို အသေးစိတ် ဖော်ကျူးထားပါတယ်။

သူဖော်ကျူးထားတဲ့ ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်ဟာ တစ်လမ်းသွားပါ။ ကျန်တာတွေအပေါ်မှာ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ ရိုက်ခတ်မှုသက်သက်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ (ဒါ ကျွန်တော့်စကားလုံးတွေပါ။ သူရေးထားတဲ့အတိုင်း မဟုတ်ပါဘူး။) ‘အနောက်တိုင်းလွန် ကမ္ဘာ’လို့ ခေါင်းစဉ်တပ်ထားတဲ့ အဆုံးသတ် အခန်းမှာတော့ အနောက်တိုင်းရဲ့ ချဲ့ထွင်မှုအဆင့် အဆုံးသတ်သွားချိန်မှာ ကမ္ဘာကြီး ဘယ်ပုံဘယ်နည်း ကျန်ရစ်ခဲ့မယ်ဆိုတာကို သူက ခန့်မှန်းတွက်ချက်ထားပါတယ်။ သို့သော်လည်းပဲ အခြားအခြားသော ယဉ်ကျေးမှုတွေ၊ ဒါမှမဟုတ် လူ့ဘောင်တွေအားလုံးအနေနဲ့ သူတို့ကိုယ်သူတို့ နှိုင်းဆချိန်ထိုးကြည့်စရာ စံတစ်ရပ်အဖြစ် အနောက်တိုင်း လူ့ယဉ်ကျေးမှုကသာ ထားရစ်မယ်လို့ သူက မမှိတ်မသုံ ယုံကြည်ပါတယ်။ သူက သည်လို ဆိုတယ်။

ဤနေရာတွင် အနောက်တိုင်းလွန် သမိုင်း၏ အနက်ရှိုင်းဆုံး လှည့်ကွက်က ရှိနေပေသည်။ အနောက်တိုင်း၏ တန်ဖိုးများကြောင့် အနောက်ကမ္ဘာအား ငြင်းပယ်လေ့ရှိတတ်ကြပြီး အနောက်တိုင်း၏ ချုပ်ကိုင်မှုကို ခါထုတ်ရာတွင်မူ ထိုအနောက်တိုင်း၏ လုပ်ရည် ကိုင်ရည်များဖြင့်သာ ခါထုတ်တတ်မြဲလည်းဖြစ်နေခြင်းပင်။ အနောက်တိုင်း တန်ဖိုးများနှင့် တွေးမြင်ယူဆချက်များအား အဓိကရ ယဉ်ကျေးမှု တိုင်းလိုလိုထဲသို့ သိသိသာသာပင် သွပ်သွင်းယူခဲ့ကြလေပြီတည်း။

အမှန်တော့ လူ့ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်လုံးရဲ့ အထွဋ်အထိပ်ကို အနောက်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တိုင်း ယဉ်ကျေးမှုက ကိုယ်စားပြုနေတယ်ဆိုတဲ့ သူ့ရဲ့ ခိုင်မာလှတဲ့ တွေးဆ ထင်မြင်ချက်ဟာ အနောက်တိုင်းနှလုံးအိမ်တွေထဲမှာ စွဲမြဲနေတဲ့ ယုံကြည်မှု တစ်ရပ်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ ယုံကြည်ချက်ဟာ အနောက်တိုင်း နှလုံးအိမ် တွေထဲမှာတင် စွဲမြဲနေတာမဟုတ်ပါဘူး။ အနောက်တိုင်းမဟုတ်တဲ့ စိတ်နှလုံး တွေထဲကိုလည်း ထွင်းဖောက်ဝင်ရောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓ၊ အက်(စ်)၊ နိုက် ပေါ(လ်)က အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုသည်သာ တစ်ကမ္ဘာလုံးနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ ယဉ်ကျေးမှုကို ကိုယ်စားပြုတယ်ဆိုတဲ့ စကားနဲ့ သည်အချက် ကို ပြသခဲ့ပါတယ်။

သမ္မာရ သုံးသပ်ချက်

ကျွန်တော့်ရဲ့ ကောက်ချက်ကတော့ တော်တော်ကြီးကို ရိုးစင်းပါတယ်။ ဝစ်လျံ(မ်) မက္ကနေး(လ်)နဲ့ ဂျေ၊ အယ်(မ်)၊ ရောဘာ့(ထ်)(စ်)တို့လို သမိုင်း ဆရာတွေက လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း နှစ်ရာကာလအတွင်း သမိုင်းရဲ့ ပင်မ စီးဆင်းမှုသည် တစ်လမ်းသွားသာဖြစ်တယ်လို့ ဖော်ကျူးခဲ့ကြတာ မှန်ကန် ပါတယ်။ မက္ကနေး(လ်)က သည်လို ရေးခဲ့တယ်။

သို့ရာတွင် တစ်ဆယ့်ကိုးရာစု အလယ်လောက်တွင် အာရှတိုက်ရှိ ယဉ်ကျေးသော မြို့ပြလူမှုဘဝ၏ ဟန်ပန်ဟောင်းများကို ပြတ်သား စွာပင် ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်နိုင်သော အခြေအနေတစ်ရပ်သို့ ရောက်ရှိလာစေရန် အနောက်ကမ္ဘာ၏ ချဲ့ထွင်မှုက ပံ့ပိုးပေးခဲ့လေ သည်။ ထို့နောက် နှစ်ပေါင်း တစ်ရာတိတိအတွင်းတွင်ကား အနောက်တိုင်းမဟုတ်သော ကမ္ဘာသည် ဒေသဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များအား တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုနှစ် ဥရောပတိုက်တွင် မြစ်ဖျားခံသော အယူအဆများ၊ နည်းပညာများဖြင့် ချိန်ညှိယူ နိုင်ရန် အစွမ်းကုန်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြပေတော့သည်။

လွန်ခဲ့တဲ့ ရာစုနှစ်နှစ်ခုအတွင်းမှာ ကမ္ဘာ့သမိုင်း စီးဆင်းသွားပုံက သည်လိုသည်ပုံဖြစ်နေတယ်ဆိုတာကို ကျွန်တော် လက်ခံပါတယ်။ သမိုင်း စီးဆင်းပုံက တကယ့် တစ်လမ်းသွားပါပဲ။

နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုအတွက် ကျွန်တော့်ရဲ့ ဟောကိန်းကတော့ ရိုးစင်းလှ ပါတယ်။ အဲဒါကတော့ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကြာမြင်ခဲ့ပြီးတဲ့နောက် အယူ အဆတွေ၊ တန်ဖိုးတွေနဲ့ လူတွေရဲ့ စီးဆင်းမှုဟာ ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် နှစ်လမ်းသွားဖြစ်တော့မယ်ဆိုတာပါပဲ။ အယူအဆတွေ နှစ်လမ်းသွား ဖြစ် တော့မယ်ဆိုတဲ့ အသိသညာဟာ အနောက်တိုင်း တတ်သိပညာရှင် အများ အပြားအတွက်တော့ အင်မတန်လက်ခံရခက်တဲ့ အသိသညာပါပဲ။ ဘာလို့လဲ ဆိုတော့ သူတို့က ကမ္ဘာကြီးကို သူတို့သဘောတစ်ခုတည်းနဲ့တင် ရှုမြင် သုံးသပ်ထားခဲ့ကြတာကိုး။ ဂျေ၊ အယ်(မ်)၊ ရောဘာ့(ထ်)(စ်)ရဲ့ စကားကို နောက်တစ်ကြိမ် ကိုးကားခွင့်ပေးကြစေချင်ပါတယ်။ ‘ဝိရောဓိသဘောအရမူ ကျွန်ုပ်တို့သည် အကြီးမြတ်ဆုံး အောင်ပွဲခံသည့် ခေတ်ကာလတစ်ခုဆီသို့ ဝင်ရောက်ကြရတော့မည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုအောင်ပွဲက နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ များနှင့် စီးပွားရေးဆက်ဆံမှုများပေါ်တွင် ခံမည့်အောင်ပွဲမဟုတ်မူဘဲ လူသား အားလုံး၏ သည်းပွတ်နှင့် စိတ်နှလုံးများအပေါ်တွင် ခံယူမည့် အောင်ပွဲပင် ဖြစ်လေသည်။ ယခုအခါတွင် သူတို့သည်ကား အနောက်တိုင်းသားများပင် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နေလောက်ပေပြီ’ တဲ့။

ဂျေ၊ အယ်(မ်)၊ ရောဘာ့(ထ်)(စ်)ဟာ သူ့ရဲ့ စာအုပ်ထဲမှာ ဆင်ခြင်တုံ တရားကြီးမားပြီး မပလွှားလှတဲ့ လူတစ်ယောက်ဖြစ်ပါတယ်။ သူက အမြင် ကျဉ်းမြောင်းသူတစ်ယောက်လည်းမဟုတ်သလို အထက်စီးကနေပြီး သည် စာအုပ်ကို ရေးသားခဲ့တာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာကိုလည်း ကျွန်တော် လေးလေး နက်နက် ပြောချင်ပါတယ်။ သို့သော်လည်း သူ မငုံမိသွားတာက တကယ့်ကို ရိုးစင်းရှင်းလင်းလှတဲ့ အမှန်တရားကိုပါ။ အဲဒါကတော့ အနောက်တိုင်း အယူအဆတွေနဲ့ အကောင်းဆုံးအလေ့အထတွေ အားလုံးဟာ သူပြောခဲ့သလို လူသားအားလုံးရဲ့ စိတ်နှလုံးတွေထဲကို ထွင်းဖောက် ဝင်ရောက်ပင် ဝင်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ရောက်နိုင်ခဲ့လင့်ကစား အခြားသော ယဉ်ကျေးမှုများမှာ ရှိနေတဲ့ သည်းပွတ်များနဲ့ ဝိညာဉ်များကလည်း မယိမ်းမယိုင် ခိုင်မာစွာ ကျန်ရှိနေဆဲဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။ အခြားသော လူ့ဘောင်အများအပြားအပေါ် ဖြန့်ကျက် ခြံလွှမ်းနိုင်စွမ်းရှိခဲ့တဲ့ အနောက်တိုင်း အပေါ်ယံရွှေမှုန်ကြံတွေရဲ့ ရိုက်ခတ်မှုကြောင့် လုံးလုံးကို ထိခိုက်မသွားနိုင်တဲ့ ဘာသာရေးနဲ့ ယဉ်ကျေးမှု အင်အားတွေ စုစည်းသိုမှီးရာ လှောင်ကန်တွေက နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းကြီး ရှိနေပါတယ်။

ကမ္ဘာကြီးကို ရစ်ပတ်ထားတဲ့ အနောက်တိုင်း ခြံလွှာအထပ်ထပ်နဲ့ ကျွန်တော် စပြောခဲ့တာပါ။ ကျွန်တော်တို့တွေ နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုထဲကို ဝင်သွားတဲ့ အခါမှာတော့ အဲဒီခြံလွှာတွေ ဖယ်ရှားလိုက်ခြင်းနဲ့အတူ ကြွယ်ဝတဲ့ လူသားယဉ်ကျေးမှုသစ်များကိုလည်း လှစ်ဟာ ဖော်ထုတ်ပေးတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော့်လို အနောက်တိုင်းရဲ့အပြင်အပမှာ နေထိုင်ခဲ့သူမျိုးကသာ ကျန်ရှိတဲ့ကမ္ဘာခြမ်းအပေါ် သက်ရောက်ခဲ့တဲ့ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ ရိုက်ခတ်မှုဟာ ဘယ့်ကလောက် ပြင်းထန်လှတယ်ဆိုတာကိုသာမကဘဲ တခြားလူမျိုးတွေရဲ့ စိတ်နှလုံးတွေထဲကိုအဲဒီရိုက်ခတ်မှုအတိုင်းအဆက ဘယ်အတိုင်း အတာအထိသာ ရိုက်ခတ်နိုင်စွမ်းရှိနိုင်တယ်ဆိုတာကိုပါ ထင်းထင်းပြက်ပြက် မြင်နိုင်မှာပါ။ တကယ့် ဝိရောဓိက ဂျေ၊ အယ်(မ်)၊ ရောဘာ့(ထ်)(စ်)နဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ သူပြောသလို အနောက်တိုင်း ယဉ်ကျေးမှုက လူသားအားလုံးရဲ့ သည်းပွတ်နဲ့ စိတ်နှလုံးကို သိမ်းကြိုးယူငင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ တကယ့် ဝိရောဓိက အနောက်တိုင်း အယူအဆတွေနဲ့ နည်းပညာတွေဟာ အချိန်ကြာလာတဲ့အခါမှာ တခြားလူ့ဘောင်များမှာ ရှိတဲ့ လူတွေ အဖို့ သူတို့ရဲ့ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု အခြေတည်ရာ မူလအစများကို ပြန်လည်ရှာဖွေရာမှာ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်၊ အရသာရှိရှိနဲ့ ရှာဖွေ ဖော်ထုတ်နိုင်လာအောင် ပံ့ပိုးပေးသွားတော့မှာသာ ဖြစ်ပါတယ်။

အာရှတိုက်က လူတွေရဲ့ လက်ထဲကို ရုပ်မြင်သံကြားစက်တွေ ရောက်လာတဲ့အခါမှာ စောစောပိုင်းမှာတော့ ဟောလီးဝု(ထ်)က ထုတ်လုပ်လိုက်တဲ့

အနောက်တိုင်းဇာတ်တွေကို ကြည့်ရှုခဲ့ကြပါတယ်။ ယနေ့ထက်တိုင်လည်း အများအပြားက ဒါတွေကိုပဲ ကြည့်နေကြဆဲပါပဲ။ ‘အရင်းအမြစ်’ဆိုတဲ့ အစီအစဉ်ဟာ သူတို့တွေအနေနဲ့ ပြုလေ့သော သိမိလိုက်တဲ့ အတိတ်ကို ဖော်ကျူးထားတာမို့ ပရိသတ်ရဲ့ အာရုံကို မလွတ်တမ်း ဖမ်းစားနိုင်မှန်း အမေရိကန် နိုင်ငံသားအများစု သိနေကြသလိုပါပဲ။ အနောက်တိုင်းမဟုတ်တဲ့ လူ့ဘောင်တွေဟာလည်း သူတို့နဲ့ ရာစုပေါင်းများစွာ အဆက်ပြတ်နေခဲ့တဲ့ အရင်းအမြစ်များဘက် ပြန်လှည့်ကုန်ကြပါပြီ။ ဥပမာအားဖြင့် အာရှတိုက်မှာ ဆိုရင် လူ့ဘောင်တစ်ခုချင်းစီဟာ သူတို့နဲ့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အတိတ်ကာလနဲ့ ပြန်လည် ဆက်စပ်ယူစ ပြုနေကြပါပြီ။ ရာမယနနဲ့ မဟာဘာရတလို ဟိန္ဒူ သံပိုင်းမော်ကွန်းတွေကို အဆင့်ဆင့်လက်ဆင့်ကမ်းယူခဲ့ကြတဲ့အကြောင်း အနောက်ကမ္ဘာက လူအတော်များများက ကြားဖူးကြပါတယ်။ သည် သံပိုင်း မော်ကွန်းတွေဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံသား လူငယ်လူရွယ်တွေရဲ့ စိတ်နှလုံးထဲမှာ မိခင်ရဲ့နို့ချိုကို သောက်စို့ချိန်ကတည်းက စတင်စွဲမြဲ အမြစ်တွယ်နေခဲ့တာ တွေပါ။ ဒါပေမယ့် သည်ဇာတ်လမ်းတွေကို ပါးစပ်နဲ့ဖြစ်စေ၊ စာပေနဲ့ဖြစ်စေ လက်ဆင့်ကမ်းယူခဲ့ကြရတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ သည်သံပိုင်းမော်ကွန်းတွေကို ရုပ်သံ ဇာတ်လမ်းများအဖြစ် အသက်သွင်းလိုက်တဲ့အခါမှာတော့ အိန္ဒိယ လူမျိုး သန်းပေါင်းများစွာဟာ လုပ်လက်စတွေကို ရပ်လို အနောက်တိုင်းက စီမံ ထုတ်လုပ်လိုက်တဲ့ ရုပ်သံသေတ္တာများကတစ်ဆင့် သူတို့ရဲ့ကိုယ်ပိုင် ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာကို ကြည့်ရှုရင်း အပမ်းဖြေကုန်ကြပါတော့တယ်။ အလားတူအဖြစ်မျိုးတွေဟာ တခြားတခြားသော အာရှလူ့ဘောင်တွေမှာ လည်း ဖြစ်ပေါ်နေပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ်ရင်လည်း ဖြစ်လာပါတော့မယ်။ ရိုးရိုးစင်းစင်းလေးသာ ပြောရဦးမယ်ဆိုရင် ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ ငုပ်လျှိုး ကွယ်ပျောက်နေခဲ့တဲ့ အာရှယဉ်ကျေးမှုတွေအလုံးဟာ သည်နည်းနဲ့ တစ်ဖန် ပြန်လည် နိုးထလာတော့မှာ၊ ဆန်းသစ်လာတော့မှာပါပဲ။

ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ပြောင်းလဲသွားတဲ့ ကမ္ဘာကြီးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဥပမာ အနည်းအကျဉ်းမျှကိုသာ တင်ပြနိုင်နေမှန်း ကျွန်တော် သိပါတယ်။ ကျွန်

အာရုံသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

တော် ဟောကိန်းထုတ်ဖို့ ကြိုးစားနေတဲ့ အနာဂတ်ကမ္ဘာရဲ့ ရုပ်ပုံလွှာကို ပြက်ပြက်ထင်ထင် မမြင်ရသေးဘူးလို့ ကျွန်တော့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေက ကျွန်တော့်ကို ပြောကြပါတယ်။ သူတို့တင်မကပါဘူး၊ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်လည်း အဲဒီကမ္ဘာကို ပြက်ပြက်ထင်ထင်မမြင်သေးပါဘူး။ ဒါပေမယ့် လာတော့မယ့် ကမ္ဘာသစ်ကို ဖော်ညွှန်းနေတဲ့ အရာများကိုတော့ အကြံပြု တင်ပြချင်ပါတယ်။ အဲဒါကတော့ အင်တာနက်လို့ခေါ်တဲ့ နိုင်ငံတကာ ဆက်သွယ်ရေး ကွန်ပျူတာကွန်ယက်နဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ကမ္ဘာကြီးပါ။

ကနေ့မှာ အင်တာနက်ထဲက ပင့်ကူအိမ်စာမျက်နှာများရဲ့ ၉၀ရာခိုင်နှုန်းဟာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့သာဖြစ်တယ်လို့ သိရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အင်တာနက်ထဲမှာ ပါဝင်တဲ့အကြောင်းအရာတွေကိုတော့ ထုတ်လုပ်သူများကသာ ဖန်တီးတင်ဆက်နေကြတာမဟုတ်ဘဲ အင်တာနက်ကိုသုံးစွဲနေကြတဲ့ ဖောက်သည်များကပါ တင်ဆက်နေကြပါတယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ ဟောကိန်းတွေသာ မှန်မယ်ဆိုရင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့တင်ထားတဲ့ ပင့်ကူအိမ်စာမျက်နှာတွေရဲ့ အချိုးအဆဟာ ဖြည်းဖြည်းချင်း ကျဆင်းသွားပြီး အဲဒီ ပင့်ကူအိမ် စာမျက်နှာတွေမှာ ဘာသာစကားအများအပြားနဲ့ အစားထိုး ဝင်ရောက်လာပါလိမ့်မယ်။

နိုင်ငံတကာဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက်ကိုမှ အဓိကကျတဲ့ သရုပ်ပြစံတစ်ခုအဖြစ် ကျွန်တော် ရွေးထုတ်ပြရတာအကြောင်းရှိပါတယ်။ အင်တာနက်ဟာ ဟောလိဝုဒ်(ဒ်)ရုပ်ရှင်တွေ၊ အနောက်တိုင်း ရုပ်သံဇာတ်လမ်းတွေ၊ စီအယ်(န်)အယ်(န်)၊ ဘီဘီစီတို့လို သတင်းဌာနတွေနဲ့ မတူပါဘူး။ အဲဒါတွေအားလုံးက ကျန်တဲ့ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးရဲ့ မျက်လုံးတွေထဲနဲ့ စိတ်နှလုံးတွေထဲကို တစ်လမ်းသွားစနစ်နဲ့သာ တစ်ဖက်သတ် ဝင်နေတဲ့အရာတွေပါ။ နိုင်ငံတကာဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက် အင်တာနက်ကကျတော့ အသွားအပြန်နှစ်လမ်းသွားစီးဆင်းနေတဲ့ အရာပါ။

ဒါ့ကြောင့် အယူအဆတွေနဲ့ တန်ဖိုးထားမှုတွေ နှစ်လမ်းသွားဖြစ်လာတော့မယ်ဆိုတဲ့ ကျွန်တော့်ရဲ့ အဆိုပြုချက် မှန်မယ်ဆိုရင် အဲသလို နှစ်လမ်းသွားဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံချက်က အင်တာနက်နဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ ကမ္ဘာ

ကြီးမှာသာ စတင် ပေါ်ထွန်းလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

သည်အပြောင်းအလဲကြီးတွေ အားလုံးကြောင့်တော့ ကမ္ဘာကြီးကို ငုံ့ထားတဲ့ အနောက်တိုင်း ခြံလွှာအားလုံး ပျောက်ကွယ်သွားမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အနောက်တိုင်း အယူအဆသဘောတရားတွေဟာ အနောက်တိုင်းမှာရော အနောက်တိုင်းမဟုတ်တဲ့ လူ့ဘောင်တွေမှာပါ လက်တွေ့အသုံးကျလှတယ် လို့ဆိုခဲ့တဲ့ ဂျေ၊ အယ်(မ်)၊ ရောဘာ့(ထ်)(စ်) မှန်ပါတယ်။ နည်းပညာကောင်း တစ်ခုမှာ လူမျိုးခွဲခြားမှု၊ အသားအရောင်ခွဲခြားမှု မရှိပါဘူး။ လူတိုင်းအတွက် အသုံးတည့်တာချည်းပါပဲ။ အနောက်ကမ္ဘာက ဆေးပညာအရတိုးတက်မှု ဟာ လူသားအားလုံးအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ၊ အနောက်တိုင်း လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံရေး အယူအဆသဘောတရားများဟာလည်း လူသားအားလုံးအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းနေစေမှာပါ။ ဥပမာအားဖြင့် တရား ဥပဒေစိုးမိုးရေးက (ဥပဒေကို ကိုင်ပြီး စိုးမိုးတာထက်) အာရှ လူ့ဘောင်တွေ ထဲမှာ ခိုင်ခိုင်မာမာ အမြစ်တွယ်လာခဲ့ပါပြီ။ သည်လို တရားဥပဒေစိုးမိုးလာ ခြင်းဟာ ကံကျွေးချမြေရှင်ပဒေသရာဇ်ဆန်တဲ့ အလေ့အထတွေကို ပယ်ခွာ ဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။ နက်ဖွာတစ်ဇင်(မ်)လို့ဆိုတဲ့ ဆွေမျိုးကောင်းစားရေးဝါဒ အစား မယ်ရစ်တိုခရေစီဆိုတဲ့ အရည်အချင်းရှိသူများက ဦးစီးဦးရွက်ပြုတဲ့ ပုံစံကသာ အာရှလူ့ဘောင်တွေထဲမှာ စံပြုစရာ စနစ်တစ်ခုဖြစ်လာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် အဲဒီအာရှလူ့ဘောင်တွေမှာရှိတဲ့ ဦးနှောက်စွမ်းအားတွေ အကြီးအကျယ် ပွင့်အန်ထွက်လာအောင် ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်တော့မှာပါ။

နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုမှာ အနောက်တိုင်းမဟုတ်တဲ့ လူ့ဘောင်တွေကို စိန်ခေါ်နေတဲ့ တကယ့်ပြဿနာက ဘယ်အနောက်တိုင်းခြံလွှာတွေကို ဆက် လက် ထိန်းသိမ်းထားပြီး ဘယ်ခြံလွှာတွေကို ဖယ်ရှားရမလဲဆိုတာကို ဆုံးဖြတ်ရမယ့် ပြဿနာပါပဲ။

ဒါကြောင့်မို့လို့ အနောက်တိုင်းရဲ့ ခြယ်လှယ်စိုးမိုးမှု အဆုံးသတ်သွားတဲ့ ခေတ်ကာလဟာ အနောက်တိုင်းမဟုတ်တဲ့ လူ့ဘောင်တွေအတွက် လွယ်ကူ ချောမွေ့နေမှာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ သူတို့ရဲ့ လူ့ဘောင်တွေထဲမှာ ကျန်ရစ်

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

ခဲတဲ့ အနောက်တိုင်း အစဉ်အလာအားလုံးကို ငြင်းပယ်မယ်ဆိုရင်တော့ မွေးကင်းစ ကလေးကို ရေမြွှာပေါက်ပြီး ရေမွှန်းအောင် တမင်လုပ်သလို ဖြစ်သွားမှာပါ။ ဘယ်အနောက်တိုင်း စနစ်တွေနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေကိုဖြင့် ထိန်းသိမ်းပြီး သူတို့ရဲ့လူ့ဘောင်တွေထဲကို သွပ်သွင်းယူသင့်တယ်။ ဘယ်ဟာ တွေကိုဖြင့် ပယ်ခွာသင့်တယ်ဆိုတာကို တရုတ်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အိန္ဒိယပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ အင်ဒိုနီးရှားပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အီရန်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အရှေ့တိုင်း လူ့ဘောင် တစ်ခုချင်းစီ အနေနဲ့ သေသေချာချာ စဉ်းစားချိန်ဆသင့်ပါတယ်။

မိမိတို့ရဲ့ အနာဂတ်အတွက် ဘယ်လို ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာကို လိုချင် တယ်ဆိုတာကို ဆုံးဖြတ်ဖို့အတွက် အာရှသားအများအပြားရဲ့ စိတ်ထဲမှာ ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်းကြီးစွာ ကြိုးစားအားထုတ်နေကြပါတယ်။ အာရှသားတွေ ဟာ သူတို့ရဲ့ကိုယ်ပိုင် ယဉ်ကျေးမှု အရင်းအမြစ်တွေထဲကရော အနောက် ကမ္ဘာဆီကပါ အကောင်းဆုံး၊ အမြတ်ဆုံးတွေကို ဖော်ထုတ်နိုင်အောင် ကြိုးစားနေကြပါတယ်။ အဲသလို အားထုတ်နေခြင်းကြောင့်လည်းပဲ သမိုင်းရဲ့ နောက်တစ်ခန်းစဉ်ဟာ ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးအတွက် စိတ်လှုပ်ရှားစရာ ပို ကောင်းနေတော့တာပါ။

တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ (အခုအချိန်မှာတော့ အနောက်ကမ္ဘာမှာသာ ပေါ် ထွန်းလျက်ရှိနေတဲ့) ဦးနှောက်အာဟာရနဲ့ (ယနေ့ထက်တိုင် ဖော်မယူရ သေးတဲ့) အာရှသားတို့ရဲ့ ကြွယ်ဝလှတဲ့ ဦးနှောက်စွမ်းရည်တို့ဟာ သဘာဝ အရကိုပဲ ‘အစပ်တည့်’ နေတယ်ဆိုတာကို ဆစ်လစ်ခန် တောင်ကြားရဲ့ အောင်မြင်မှုက ပြသလျက်ရှိပါတယ်။

နိုင်ငံရေးနဲ့ စစ်ရေး ဘေးဒဏ်တွေကြောင့်သာ ခါးမပြတ်ဘူးဆိုရင် စီးပွားရေးအင်အားစုတွေကလည်း အနောက်တိုင်း နည်းပညာ၊ အရင်းအနှီး နဲ့ ပြည်ပပို့ကုန်တွေကို အာရှလုပ်သားတွေ၊ အာရှ ဈေးကွက်တွေနဲ့ နီးသည် ထက်နီးလာအောင် ဆွဲယူတော့မှာပါ။ ပစိဖိတ်တစ်လွှား စီးဆင်းနေတဲ့ကုန် သွယ်ရေး ရေစီးကြောင်းဟာ အတ္တလန်တိတ်သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်ကျော်စီးဆင်း နေတဲ့ ကုန်သွယ်ရေး ရေစီးကြောင်းထက် ပိုမြန်လာပြီဆိုတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်

အမေရိကန်နိုင်ငံနဲ့ အာရှရဲ့ အဆက်အစပ်တွေကလည်း တစ်ဖန်ပြန်ပြီး လေးနက် ခိုင်ကျည်လာဦးတော့မှာဖြစ်ပါတယ်။

ဒါတွေအားလုံးဟာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ ထူးခြားတဲ့ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှု နောက်တစ်ရပ်ကို ဦးတည်နေတော့မှာပါ။ တချို့တွေက ပြောကြတယ်။ ပထဝီဆိုတာ ကံတရားအတိုင်းပါတဲ့။ အခုအချိန်အထိတော့ အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပတို့ဟာ ကျယ်ပြောလှတဲ့ အတ္တလန်တိတ်သမုဒ္ဒရာကြီးခြားနေလင့် ကစား တူညီတဲ့ သမိုင်းကြောင်းနဲ့ ယဉ်ကျေးမှု အရင်းခံများကို အကြောင်း ပြုပြီး တစ်သားတည်းဖြစ်နေခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အချိန်ကြာလာတဲ့အခါ မှာတော့ အဲဒီနှစ်ပိုင်းရဲ့ ပထဝီအနေအထား၊ စီးပွားရေးနဲ့ နိုင်ငံရေး လို အပ်ချက်များအရ အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပတို့ဟာ တစ်လမ်းစီ သွားကုန်နိုင်ပါ တယ်။ အခုလာမယ့် ရာစုနှစ်မှာ အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပတို့ဟာ စည်းချက် မတူတဲ့ ဘင်သံနဲ့ ချီတက်ကြတော့မယ်လို့ ခန့်မှန်းလို့ရပါတယ်။ အခုအချိန် အထိတော့ အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပတို့ကြားက ကုန်သွယ်ရေးနဲ့ စီးပွားရေး အငြင်းပွားမှုအားလုံးကို နောက်ဆုံးမှာ ပြေပြေလည်လည် ဖြေရှင်းနိုင်နေပါ သေးတယ်။ ဒါပေမယ့် တကယ်လို့များ တစ်ချိန်ချိန်မှာ အဲဒီ အငြင်းပွား မှုတွေက တင်းမာလာမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့တွေအနေနဲ့ မအံ့ဩသင့်ပါ ဘူး။

ဒါတွေအားလုံးက ကျွန်တော့်ရဲ့ အပြီးသတ် ဝိရောဓိကောက်ချက်ကို ချဖြစ်စေပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ရာစုနှစ်နှစ်စုအတောအတွင်းမှာ အနောက်တိုင်းရဲ့ ထူးခြားပြောင်မြောက်လှပြီး အံ့ချီးလောက်တဲ့ အကျိုးပြုမှုများကို မှတ်တမ်း ပြုခဲ့ကြလေတဲ့ဝစ်လျံ(မ်)မက္ကနေး(လ်)နဲ့ ဂျေ၊ အယ်(မ်)၊ ရောဘာ့(ထ်)(စ်) တို့လို စာရေးဆရာတွေက အနောက်တိုင်းဟာ ဆက်ပြီးတော့ အင်တိုက် အားတိုက်တည် ရှိနေလေဦးမယ်၊ အားမာန်အတိနဲ့ စိုလွင်တောက်ပနေဦး မယ်လို့ မမှိတ်မသုံ ယုံကြည်ကြပါတယ်။ သို့ပေမယ့်လည်း ဆက်ပြီးတော့ အင်တိုက်အားတိုက် ရှိနေခြင်းကြောင့်ပင်လျှင် အနောက်ကမ္ဘာဟာ တခြား ယဉ်ကျေးမှုတွေဆီက ကောင်းမြတ်တဲ့စိတ်နှလုံးတွေကိုလည်း စိတ်ဝင်တစား

အာရှသားများ စဉ်းစားနိုင်စေ . . .

နဲ့ သူတို့ရဲ့ယဉ်ကျေးမှုထဲကို သွပ်သွင်းယူကြလေဦးမှာလည်းပဲဖြစ်ပါတယ်။ အဲသလို လုပ်ရင်းကနေ အနောက်ကမ္ဘာဟာ သူ့အလိုလိုကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရတော့မှာပါ။ အနောက်ကမ္ဘာထဲမှာတင် တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦးအပြန်အလှန် အမှီသဟဲပြုနေရတဲ့ ကမ္ဘာလေးတစ်ကမ္ဘာရဲ့ ပုံစံငယ်လေး ပေါ်ပေါက်လာပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီ ကမ္ဘာငယ်လေးထဲမှာတော့ ရှင်သန်နေတဲ့ ယဉ်ကျေးမှု မျိုးစုံ၊ အယူအဆမျိုးစုံနဲ့ပြည့်နှက်နေလေမှာ မလွဲပါဘူး။ နောက်ဆုံးမှာ အနောက်ကမ္ဘာဟာ သူ့ရဲ့ အမြင့်ဆုံး စံများအတိုင်း ရပ်တည်သွားမှာဖြစ်ပြီး တကယ့် လူမျိုးပေါင်းစုံ နေထိုင်ကြတဲ့ လူ့ဘောင်တစ်ရပ်ဖြစ်သွားတော့မှာလည်း မလွဲစကန်ပါဘဲ။

သည်နေရာမှာလည်း ကျွန်တော်က အနောက်ကမ္ဘာဟာ လူမျိုးပေါင်းစုံ မှီတင်းနေထိုင်ကြတဲ့ အရပ်ဖြစ်လာမယ်လို့ ပြောတဲ့အခါ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေတွေက မျက်မှောင်ကုပ်ပြီး သူတို့တော့ အဲသလိုမြင်ကြည့်လို့မရဘူးလို့ ဆိုကြပြန်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်အတွက် ကံကောင်းသွားတာက ၂၀၀၀ပြည့်နှစ် ဇွန်လထုတ် နက်ရှင်နယ်(လ်) ကျော်ဂရပ်ဖုစ်(ခ်) မဂ္ဂဇင်းထဲမှာ လန်ဒန်နဲ့ပတ်သက်လို့ အင်မတန်ကောင်းတဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ် ပါလာတာပါပဲ။ အဲဒီဆောင်းပါးအရ လန်ဒန်ဟာဆိုရင် ကမ္ဘာပေါ်မှာ ရှိရှိသမျှ မြို့များအနက် လူမျိုးပေါင်းစုံမှီတင်းနေထိုင်မှု အများဆုံး မြို့ကြီးတစ်မြို့ဖြစ်လာနိုင်တယ်လို့ ဆိုထားပါတယ်။ အဲဒီ ဆောင်းပါးထဲမှာ ရေးထားတာက သည်လိုပါ။

လန်ဒန်တွင် တစ်ကမ္ဘာလုံး နေထိုင်ကြသည်။ အော့(ခ်)စဖို့(ဒ်)လမ်း အတိုင်း လျှောက်သွားလျှင် အိန္ဒိယလူမျိုးများ၊ ကိုလံဘီယံများ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့(ရှ်)လူမျိုးများ၊ အီသီယိုးပီးယန်းများ၊ ပါကစ္စတန်များ၊ ရုရှလူမျိုးများ၊ မယ်လာနေးရှန်းများ၊ မလေးရှန်းများကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ လန်ဒန်မြို့ထဲတွင် လူမျိုးပေါင်း ငါးဆယ်ခန့်သည် တစ်မျိုးလျှင် လူဦးရေအားဖြင့် ၅,၀၀၀ကျော်ရှိသည့် လူ့ဘောင်အသိုင်းအဝိုင်းများ

အဖြစ်ဖြင့် အခြေချနေထိုင်လျက်ရှိကြပေသည်။ မည်သည့်နေ့တွင် မဆို လန်ဒန်မြို့၌ သုံးစွဲသော ဘာသာစကားမှာ အမျိုးပေါင်း ၃၀၀မျှ ရှိသည်။ ထိုလူမျိုးကွဲများ၏ ပမာဏမှာ ၂၀၁၀ခုနှစ် မတိုင်မီတွင် လန်ဒန်နေလူဦးရေ စုစုပေါင်း၏ ၃၀ရာခိုင်နှုန်း အထိ တိုးပွားလာ မည်ဟု ခန့်မှန်းထားကြပြီး ထို၃၀ရာခိုင်နှုန်း အနက်မှ အများစုမှာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် မွေးဖွားသူများသာ ဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်။

တစ်ချိန်က အနောက်တိုင်း သမိုင်းထဲမှာတုန်းက လန်ဒန်မြို့ရဲ့ အချက် အချာကျလှတဲ့ အခန်းကဏ္ဍနဲ့ ကျွန်တော့်ဆောင်းပါးကို စတင်ခဲ့တာကို စာဖတ်သူများ မှတ်မိကြပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီအချိန်တုန်းက လန်ဒန်မြို့ရဲ့လမ်း တွေကို ရွှေ့နဲ့ အနားကွပ်ထားချိန်ပေါ့။ အဲဒီ လန်ဒန်မြို့ကြီးဟာ တကယ့်ကို လူမျိုးပေါင်းစုံ မှီတင်းနေထိုင်ရာ မြို့ကြီးတစ်မြို့အဖြစ် ပြောင်းလဲသွားခြင်း ဟာ ဇေယျဒီပါလက်ျာတောင်ကျွန်းမှာ နိမိတ်ထွန်းသလိုပါပဲ။ သည်လို လူမျိုး ပေါင်းစုံနဲ့ ပြည့်နှက်လာတော့မှာဟာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်းမှာသာ မဟုတ်တော့ဘဲ အနောက်ကမ္ဘာရဲ့ နေရာအတော်များများမှာပါ ဖြစ်လာရ တော့မှာပါ။

ဒါ့ကြောင့် အနောက်အနား၊ အနောက်အကျန်ကို ယဉ်ကျေးမှုသစ် တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းအဖြစ်ရှုမြင်နိုင်ပါတယ်။ လူသားတို့ရဲ့အကောင်း ဆုံး အရင်းအမြစ်တွေ စုဝေးရာ နေရာတစ်နေရာဖြစ်လာမယ့်သဘောပါပဲ။

အနောက်ကမ္ဘာမှာ နေထိုင်ကြတဲ့ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေများအနေနဲ့ ကျွန် တော့်ရဲ့ သည်ကောက်ချက်ဟာ အကောင်းမြင်စိတ်နဲ့ ဆွဲထုတ်လိုက်တဲ့ ကောက်ချက်အဖြစ် မြင်နိုင်ကြပါစေလို့ ဆုတောင်းလိုက်ပါတယ်။

ဣန္ဒြေတော်တို့ စဉ်းစားတဲ့ကံ၊ ပျံ့လွင့်တဲ့ကံ၊ ကျသောတဲ့ကံဆိုလျှင်
 ကာနီကသတ်လေးတွေ၊ ကမ္ဘာလေးတွေ၊ ဘက်ဂျိတ်ကလေးတွေက
 ဣန္ဒြေတော်တို့ကို ကတ္တလေးတိုက်ပုံ၊ လက်ကိုင်လက်သမားက ဣန္ဒြေတော်
 ဝင်ဝင်လတ်လတ်တမ်း၊ ဣန္ဒြေတော်ကလေး၊ ဣန္ဒြေတော်ကမ္ဘာ၊ ဣန္ဒြေတော်
 ပြိုင်ပွဲကောင်လေးတို့ သူတော်လေးတွေ မတ်တော်ကံ
 ချွန် - သည်ဂျိလည်း စဉ်းစားပုံကလေးကလေးတို့
 လွှဲလွှဲကံကလေးတွေကို ဖျော်သုံး၊ ဖျော်သုံး ဂုဏ်ပိုင်ဂုဏ်ပိုင်တမ်း

ဣန္ဒြေတော်တို့၊ ကလေးတို့၊ ကလေးကလေး ကလေးကလေးတွေကို
 လေးလေးတော်လေးကလေး၊ ဘုရားကလေးကလေးကလေး၊ ဘဝကလေးကလေးတွေမှာ
 စာတော်သုနာပုံကလေးကလေး၊ ဂျိလေးကလေး ကလေးကလေး
 ကလေးကလေး လွှဲလွှဲကံကလေးတွေကို လွှဲလွှဲကံကလေးတွေကို
 မကလေးကလေးကလေး၊ ကလေးကလေး သင်ပို့ကလေး ကလေးကလေးကို
 မှန်ပိုင်ကလေးကလေးကလေး ပုဂံပိုင်တမ်း

အကုသုဘများ စဉ်းစားနိုင်စေ
 နာတုတော် (မြန်မာပြန်)

CAN ASIANS THINK?
 KISHORE MAHBUBANI